

T.C.

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SELANİKLİ FAZLI NECİB'İN “GÖNÜL FACIALARI”, “HAYALPERVER
BİR KADIN”, “NİŞANLI BİR KIZIN JURNALI” ADLI ÇEVİRİ
HİKAYELERİNİN LATİN HARFLERİNE AKTARIMI VE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERRA ÇIBIKÇILAR

1402030045

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Güler UĞUR MELİKOĞLU

Ocak 2024

T.C.

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SELANİKLİ FAZLI NECİB'İN “GÖNÜL FACIALARI”, “HAYALPERVER
BİR KADIN”, “NİŞANLI BİR KIZIN JURNALI” ADLI ÇEVİRİ
HİKAYELERİNİN LATİN HARFLERİNE AKTARIMI VE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERRA ÇIBIKÇILAR

1402030045

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Güler UĞUR MELİKOĞLU

Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Muharrem KAYA

Dr. Öğr. Üyesi Kayhan ŞAHAN

Ocak 2024

Önsöz

Modernleşme dönemi Türk edebiyatı Ara Nesil mensuplarından biri olan Selanikli Fazlı Necib, hayatı boyunca farklı türleri içinde barındıran birçok eser vermiştir. II. Abdülhamid'in Batılılaşmayı ön plana çıkardığı iktidarı döneminde yazmaya başlayan Fazlı Necib, döneme hakim olan edebi atmosferden etkilenmiş ve yaptığı üretimin niteliği açısından dönemin ruhuna uygun davranmıştır. Bunun kanıtı da telif ve tercüme eserleridir. Romanlarında duygusal unsurlara oldukça yer ayırmış ya da söz konusu unsurlara yer veren romanların tercümelerini yapmıştır. Yalnızca sanatçı yönüyle değil, eğitimci kimliğiyle de dikkat çeken Fazlı Necib'in, kırka yakın telif ve tercüme eseri bulunmaktadır. Bunlar Almanca ve Fransızca gibi dillerden tercüme ettiği ve Osmanlı Türkçesi'ne aktardığı eserlerdir.

Çalışmamızda Fazlı Necib'in tercüme eserlerinden olan “Gönül Faciaları”, “Hayalperver Bir Kadın” ve “Nişanlı Bir Kızın Jurnalı”, Osmanlı Türkçesi'nden Türkiye Türkçesi'ne aktarılmış ve incelenmiştir. Tezimizin birinci bölümü olan giriş bölümünde çeviri hakkında kısa bilgi verilip Fazlı Necib'in tercümeciliği üzerinde durulur. İkinci bölümde Fazlı Necib'in hayatı, sanat anlayışı ve eserleri hakkında genel bilgilere değinilir. Üçüncü bölümde bahsi geçen eserlerin Latin harflerine aktarımı ve incelemesi yapılır. Çalışma boyunca elde edilen bulgulara da sonuç bölümünde yer verilir. Ek bölümünde çalıştığımız eserlerin Osmanlı Türkçesi şeklinden örnekler sunulur.

Son olarak tezin oluşum sürecinde yanımda olup bana yol gösteren, isteklerimi göz önünde bulundurup görüş ve fikirleriyle bana yardımcı olan sevgili tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Güler Uğur Melikoğlu'na, ayrıca eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi olarak her zaman destekçim olan eşim ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Serra Çibıkçılar

Ocak 2024

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	1
İçindekiler.....	11
Özet.....	111
Abstract.....	1V
1. GİRİŞ.....	1
2. FAZLI NECİB HAYATI, SANAT ANLAYIŞI VE ESERLERİ	4
2.1 Fazlı Necib'in Hayatı ve Sanat Anlayışı.....	4
2.2 Fazlı Necib'in Eserleri.....	7
3. GÖNÜL FACIALARI, HAYALPERVER BİR KADIN, NİŞANLI BİR KIZIN JURNALİ ADLI ESERLERİN LATİN HARFLERİNE AKTARIMI VE TAHLİLLERİ.....	8
3.1. Gönül Faciaları Adlı Eserin Latin Harflerine Aktarımı ve Tahlili.....	8
3.2 Hayalperver Bir Kadın Adlı Eserin Latin Harflerine Aktarımı ve Tahlili.....	147
3.3 Nişanlı Bir Kızın Jurnalı Adlı Eserin Latin Harflerine Aktarımı ve Tahlili.....	185
4. SONUÇ.....	207
5.KAYNAKÇA.....	210
EKLER.....	212

Üniversitesi: İstanbul Kültür Üniversitesi

Enstitüsü: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Güler Uğur Melikoğlu

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans- Ocak 2024

Özet

**Selanikli Fazlı Necib’in “Gönül Faciaları”, “Hayalperver Bir Kadın”,
“Nişanlı Bir Kızın Jurnalı” Adlı Çeviri Hikayelerinin Latin Harflerine Aktarımı
ve İncelenmesi**

Serra Çıbıkçılar

Çalışmada Selanikli Fazlı Necib’in tercüme eserlerinden olan Gönül Faciaları, Hayalperver Bir Kadın, Nişanlı Bir Kızın Jurnalı Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmış ve incelenmiştir. Çalışmanın amacı; ilk önce Almanca ve Fransızca olarak yazılan daha sonra Selanikli Fazlı Necib tarafından Osmanlı Türkçesi’ne çevrilen eserleri, Latin harflerine aktararak Türkiye Türkçesi’ne kazandırmaktır. Tezin birinci bölümünde çevirinin tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilir. İkinci bölümde Fazlı Necib’in hayatı, sanat anlayışı ve eserlerinden bahsedilir. Üçüncü bölümde ise Gönül Faciaları, Hayalperver Bir Kadın ve Nişanlı Bir Kızın Jurnalı Latin harflerine aktarımı ve incelemesi yapılır. Sonuç bölümünde elde edilen bulgulara yer verilir.

Anahtar Kelimeler: Selanikli Fazlı Necib, çeviri, inceleme

University: İstanbul Kultur University
İnstitute: Institute of Graduate Studies
Department: Turkish Language and Literature
Programme: Turkish Language and Literature
Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Güler Uğur
**Melikoğlu Degree Awarded and Date: Master-
January 2024**

Abstract

**Selanikli Fazlı Necib'in "Gönül Faciaları", "Hayalperver Bir Kadın",
"Nişanlı Bir Kızın Jurnalı" Adlı Çeviri Hikayelerinin Latin Harflerine Aktarımı
ve İncelenmesi**

Serra Çibıkcılar

In the study, one of the translated works of Selanikli Fazlı Necib, Gönül Faciaları, Hayalperver Bir Kadın, Nişanlı Bir Kızın Jurnalı, was translated from Arabic letters into Latin letters and examined. Purpose of the study; The aim is to translate the works, which were first written in German and French and then translated into Ottoman Turkish by Selanikli Fazlı Necib, into Turkey Turkish by translating them into Latin letters. In the first part of the thesis, information is given about the historical development of translation. In the second part, Fazlı Necib's life, artistic approach and works are mentioned. In the third part, Gönül Faciaları, Hayalperver Bir Kadın and Nişanlı Bir Kızın Jurnalı is translated into Latin letters and analyzed. The results obtained are included in the results section.

Key Words: Selanikli Fazlı Necib, translation, review

1. GİRİŞ:

Çeviri, diller arasında anlamın iletilmesi sürecidir ve insanlığın iletişimini, kültürler arası etkileşimi ve bilgi alışverişini güçlendiren temel bir araçtır. Günümüz küreselleşmiş dünyasında, çeviri bilimi giderek artan bir önem kazanmaktadır. Bu bilim dalı, dilin sadece kelime kelime veya cümle cümle değişimi değil, aynı zamanda kültürler arasında anlamın uygun bir şekilde iletilmesi süreci olarak anlaşılmasını sağlar.

Çeviri biliminin temel amacı, farklı dilleri ve kültürleri anlamak, yorumlamak ve bu anlayışı etkili bir şekilde başka bir dile aktarmaktır. Bu süreç, dilbilimsel, kültürel, tarihî ve sosyal bağlamı içerir. Çeviri sadece kelimelerin değil, aynı zamanda o dilin taşıdığı kültürel, tarihsel ve sosyal öğelerin de çevrildiği karmaşık bir süreçtir. Çeviri denilince akla yazılı metinlerin dilsel aktarımları gelir. Aslında çeviri sadece yazılı metinleri kapsayan bir kavram değildir. Çeviri yazılı metinlerin aktarımı olabileceği gibi sözlü çeviri de çeviribilimin içerisinde yer almaktadır.

Çeviri bilimciler ise çeviri tarihini Cicero'dan itibaren başlatırlar. Cicero'dan önce çeviribilim alanında birçok çalışma yapılmış olsa da Cicero ile birlikte çeviribilim kalıcı ve kurallı bir şekle girmiştir. Cicero (M.Ö.106-43), Romalı düşünürlerin yabancı edebiyatlarını kendine uydurma ve yerileştirme eğiliminin önde gelen temsilcisi ve ilk kurucularındandır.¹

Osmanlı Devleti'nde ilk tercüme faaliyetleri I.Murad devrinde itibaren padişahların himayesinde gerçekleştirilmeye başlanır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde çeviri genel itibariyle tercümanlar vasıtasıyla yürütülmüştür. Lale Devri'nde İbrahim Paşa tarafından başlatılan örgütlü bir çeviri hareketinden bu yana yabancı dil öğrenilmediği için Tanzimat'a kadar çeviri alanında bir yoğunlaşma olmamıştır. Tanzimatla birlikte çeviri artık yazın hayatında kendini iyiden iyiye göstermiş Arapça yerini Fransızca'ya bırakmıştır.

¹ Sibel Okuyan, Çeviri Tarihinin Bugünün Bakış Açısıyla İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2012, s. 14.

Tanzimat Dönemi, Osmanlı İmparatorluğu'nda 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile başlar. Bu ferman, devletin gerilemekte olduğunu ancak yenilikler ve yeni yasalarla bu durumun sona ereceğini vurgular. Ferman, Fransız Devrimi'nin etkisi altında olup, vatandaşlık kavramını ve haklarını Osmanlı toplumuna tanıtır. Tanzimat, modernleşme ve yenileşme dönemi olarak bilinir ve reformları içerir. Tanzimat, Osmanlı Edebiyatı üzerinde etkili olmuş, bu döneme Tanzimat Edebiyatı adı verilmiştir. Bu edebiyatta, vatandaşlık, vatan, hak, adalet, özgürlük gibi kavramlar ön plana çıkar. Edebiyat, Tanzimat'ın fikir ve yapısal etkileriyle Fransız Devrimi'nden etkilenmiştir. Batı'yı örnek alan bu dönemin edebiyatında Batılı tarzda eserler ortaya çıkar. Tanzimat Dönemi, Osmanlı Devleti'ni güçlendirmeyi amaçlayan hukuki, mali, askeri ve eğitim alanlarındaki yenilikleri içerir. II. Abdülhamit'in tahta çıkması ve Meşrutiyet'in ilanı ile 1876'da sona erer ancak genel anlamda Osmanlı Reformu 1922'ye kadar devam etti.

Tanzimat Dönemi, Batılılaşma ve modernleşmeyi hedefleyerek, özellikle edebiyat aracılığıyla bu amaçları gerçekleştirmiştir. Prof. Dr. Saliha Paker, "Tanzimat Döneminde Avrupa Edebiyatından Çeviriler" makalesinde, Yeni Türk Edebiyatının, Avrupa edebiyatının ve özellikle Fransız edebiyatının etkisi altında geliştiğini ve bu etkinin büyük ölçüde çeviriler aracılığıyla gerçekleştiğini vurgulamaktadır.² Tanzimat Dönemi'nde çevirmen yetiştirmek amacıyla Babıali Tercüme Odası'nın açıldığını ve Encümen-i Daniş'in kurulduğunu belirtir. Ayrıca, bu dönemde Avrupa kültürüne olan ilginin arttığını gösteren çeşitli gazetelerin varlığına dikkat çeker. Paker, edebiyat alanındaki yeniliklerin Fransız edebiyatından Türkçe'ye yapılan çevirilerle başladığını öne sürer.

Bu çevirilerin, Şinasi'nin ilk tiyatro oyununu yazmasında olduğu gibi, yeni türlerin Türk edebiyatına girmesine öncülük ettiğini ifade eder. Ayrıca, Batı eserlerinden yapılan çevirilerin Divan Edebiyatı'nda başlayan kısırlığı aştığını ve edebi alanda yaratıcı bir sürece geçişi mümkün kıldığını belirtir. Bu nedenle, Tanzimat Dönemi hem edebiyat hem de çeviri çalışmaları üzerinde etkili olmuş, yapılan

² Paker, Saliha. "Tanzimat Döneminde Avrupa Edebiyatından Çeviriler." Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

çevirilerin Osmanlı edebiyatını ve olası yeni kültürü şekillendirerek, daha sonraki tarihi olayların seyrini etkilemiştir. Bu bağlamda, tarih, edebiyat ve çeviribilim arasında sürekli bir etkileşim olduğu söylenebilir.

Tanzimat Döneminde yapılan edebi çeviriler; romanlar, tiyatro çevirileri, felsefi diyaloglar ve şiirlerdir. 1850'lerin sonlarında Batı edebiyatının üç farklı eser Osmanlıcaya çevrilmişti: Manzume-i Tercüme, Muhaverat-ı Hikemiyye ve Tercüme-i Telemak. Bu eserler Şinasi'nin yaptığı ilk şiir çevirisi kitabı, Münif Paşa'nın çevirdiği Fenelon, Fontainelle ve Voltaire'in felsefi diyaloglarını ihtiva eden Muhaverat-ı Hikemiyye ve son olarak da Fénelon'un Les Aventures de Telemaque suivies des Aventures d'Aristonous adlı ahlaki romanının Yusuf Kamil Paşa tarafından yapılmış çevirisidir.³

Tanzimat Dönemi sanatçılarındaki olduğu gibi Ara Nesil sanatçıları için de tercümecilik çok önemlidir. Bu dönemde tercüme faaliyetleri yoğun olarak yürütülür. Yenileşme ve Batılılaşma açısından önemli bir yere sahip olan, eski ile yeni, romantizm ile realizmin birlikte yaşandığı, Servet-i Fünun Dönemi'ne hazırlık niteliği taşıyan bu dönemde özellikle batı dillerinden yapılan tercümeler oldukça fazladır.

Ara Nesil mensubu olan Selanikli Fazlı Necib'in de yazı hayatı boyunca birçok tercüme eseri bulunmaktadır. Bir yandan Beşir Fuad ile münasebetinden kaynaklanan pozitivist etki altında diğer yandan Ahmet Mithat Efendi'nin romancılığından gelen tesirlerle romanlarını yazar ve yorumlar.

Çalışmamızda Fazlı Necib'in Türkiye Türkçesi'ne aktardığımız eserleri konu bakımından şu şekildedir: Gönül Faciaları hikayesinde, bir aile içerisinde saklanan sırlarla alakalı olarak yaşanan olaylar anlatılır. Hayalperver Bir Kadın'da gerçek ile hayal çatışması temelinde, okuduğu romanların etkisinde kalmış bir kadına eşinin ona ders vermeye çalışmasıyla gelişen olaylardan bahsedilir. Nişanlı Bir Kızın Jurnalı ise hepsinden farklı olarak günlük şeklinde kaleme alınmıştır. Eserde Jean isimli bir genç kızın sevdiğini savaşta kaybetmesinin ardından yaşadığı mutsuzluk ve buhranları betimlenerek anlatılır.

³ Cevdet Kudret, Türk Edebiyatı'nda Hikaye ve Roman: 1859-1959, I: Tanzimat'tan Meşrutiyet'e Kadar 1859-1910, 3. Baskı, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1971, s.12.

2. FAZLI NECİB'İN HAYATI, SANAT ANLAYIŞI VE ESERLERİ

2.1 Fazlı Necib'in Hayatı ve Sanat Anlayışı

Duyun-ı Umumiye İdaresi sandık emini Abdurrahman Nafiz Bey'in oğlu olan Fazlı Necib, resmi kayıtlara göre 21 Nisan 1864 tarihinde Selanik'te dünyaya gelmiştir. Fakat emeklilik dilekçesinde kendisi bu tarihin 22 Nisan 1868 olduğunu belirtmektedir. Genç yaşta annesini kaybeden Necib'in Avni ve Nazmi adında iki erkek kardeşi vardır. 1896 senesinde, Rebia Hanım ile evlenir. Bu evlilikten Mustafa Necib ve Meliha adlı iki çocuğu vardır.

İlk olarak Sıbyan Mektebi, ardından Rüştîyedeki eğitimini tamamladıktan sonra üç sene kadar özel hocalardan Edebiyat-ı Osmaniye, Hikmet-i Tabiiye, Tarih-i Umumi, Coğrafya derslerini alır ve çok iyi seviyede Fransızca öğrenir. On dört yaşında ilk olarak Bidayet Mahkemesinde bir sene çalıştıktan sonra avukatlık mesleğine ilgi duyar. Bunun üzerine 1878- 1882 yılları arasında bir avukatın yanında “muamelat-ı hukukiye” öğrenir. 1882'de Selanik'te sınava girip başarılı olmasına rağmen yaşının küçük olması nedeniyle amacına ulaşamaz. Avukat olamayınca mesleğini değiştirmeye karar verir ve gazetelerde yazmaya başlar. İstanbul ve İzmir gazetelerinde “Selanik Mektupları” adlı yazılarını imzasız olarak yayımlar.

Kendi imzasıyla olan ilk yazıları Selanik'te çıkan *Gonca-i Edeb* dergisinde yayımlanmıştır. *Gonca-i Edeb*, Selanikli bir grup gencin çıkardığı bir dergidir. *Gonca-i Edeb*'in ilk sayısı, 1 Mart 1299/4 Cemaziyelevvel 1300/13 Mart 1883 tarihinde neşredilir. Bu derginin kapanmasından sonra, Fazlı Necib'in imzası, İstanbul'daki gazete ve dergilerde görüldü. Başta Tercüman- ı Hakikat gazetesi olmak üzere, Mirat- ı Alem, Manzara, Gayret, Envar-ı Zeka *Gonca-i Edeb*, Hamiyyet, Hizmet, Servet-i Fünun dergilerinde yerini aldı. Bu gazete ve dergilerde başta Fransız edebiyatından tercümeler olmak üzere edebiyat, sanat, tarih, düşünce ve gündelik hayata dair telif ve tercüme yazılar kaleme almıştır. Mehmet Kaplan'ın “Ara Nesil” olarak nitelendirdiği bir grup arasında olan Fazlı Necib, hemen hemen tüm eserlerinde aşk, kadın, savaş, tarih, Doğu-Batı çatışması, alafrangalık, köy hayatı gibi konuları merkeze alır. Bu konuları işlerken devrin siyasi atmosferini de yakından takip ederek bunu eserlerine yansıtır. Özellikle Cumhuriyet'in ilanından sonra yayımladığı *Türk*

Hayatı mecmuasında Atatürk'ü ve inkılaplarını savunucu yazılarıyla dikkatleri üzerine çekmiştir.

Gerçek anlamda Fazlı Necib'i edebiyat alemine tanıtan faaliyeti Beşir Fuad ile olan mektuplaşmasıdır. Bu mektuplaşmalar, Beşir Fuad'ın 1885 yılında yayımlanan Victor Hugo biyografisini okuyan Fazlı Necib'in aklına takılanları sormak amacıyla yazdığı bir mektup ve aldığı cevaplarla başlamıştır. Kısa bir süre sonra bu mektuplar Tercüman-ı Hakikat'in sayfalarına taşınır. Beşir Fuad'ın intiharından sonra 1887 yılına kadar devam eden bu soru cevaplar Fazlı Necib'in yirmi mektuptan oluşan Mektubat'ı yayımlamasıyla son bulmaktadır. Eserin başında; “Mektupları yayımlamaktaki amacım, elbette Beşir Fuad'a olan hayranlığımı anlatmak değildir. Çünkü bunun insanlığa hiçbir yararı yoktur. Bu mektuplar, herkesin yararına olabilecek birçok bilgi ve görüşü kapsadığı için, yayımlamak istedim. Benim yazdığım mektupları da bu kitaba ilâştirmemin nedeni, çok değerleri olduğundan değil, Beşir Fuad'ın açıklamalarının daha iyi anlaşılması içindir”⁴ diye belirtir. Aralarında başlayan bu soru cevap diyalogu, öğretmen- öğrenci ilişkisine dönüşür ve Beşir Fuad'ı bir öğretmen gibi benimser. Beşir Fuad'ın kitap önerileri ve açıklamaları doğrultusunda Fazlı Necib birçok konuda yeni düşünceler geliştirmeye başlar. Yaşadığı bu değişimin kaynağı bilimdir. Beşir Fuad pozitivizmi rehber edinen ve entelektüelliğini özellikle eserlerinde ortaya koyan önemli bir edebiyatçıdır ve Fazlı Necib'in üzerinde büyük etkisi olmuştur.

Avukatlık ve gazetecilik gibi mesleklerden sonra öğretmenlik yapan Fazlı Necib'in bu alandaki ilk tecrübesi 29 Temmuz 1884'te Selanik'teki Mekteb-i Hamidi'dedir. Burada Lisan-ı Osmani, Coğrafya, Tarih ve Fransızca derslerini verir. Ayrıca 1894 ve 1895 tarihli Selanik Vilayeti Salnameleri'ne göre Fazlı Necib'in Selanik Hamidi Ziraat-i Ameliyat Mektebi ve Numune Çiftliğinde Kitabet ve Coğrafya muallimi olarak yer aldığı görülmektedir. Bu derslere artı olarak tarih dersleri de vermiştir.

⁴ Beşir Fuad-Fazlı Necib (2009). Mektuplar, Çev. Parkan Özturan, Artes Yayınları, İstanbul.

Selanik yılları onun yazı hayatının en verimli yıllarıdır. Babasının sahibi olduğu, kendisinin ise başyazarlığını yaptığı Asır'da, İstanbul'a gelinceye kadar tefrika ettiği on civarında romanı bu dönemde yayımlamıştır. Aynı zamanda uzun yıllar Asır gazetesinin başyazarlığını da yürütmüştür. Asır, haftanın Pazartesi ve Perşembe günleri neşredilmiştir. Fazlı Necib, gazetenin 19 Ağustos 1895 tarihli ilk sayısından Matbuat-ı Dahiliye Müdürlüğü'ne tayin edildiği 22 Temmuz 1909 tarihine kadar başyazarlığını yapar. Romanları gazetede ilk sayıdan itibaren aralıksız tefrika edilir. Bunların haricinde, Hilal-i Ahmer, Donanma, Malul Gazilere Muavenet ve Fıkraperver Cemiyetlerinde genel merkez üyesi olarak bulunur. Hatta vazifelerinden birinde İzmir'de Atatürk ile yüz yüze görüşme fırsatı bulmuştur. Bu görüşmedeki duygu ve düşüncelerini 1925-1926 yıllarında yirmi altı sayı çıkardığı ve başyazarlığını yaptığı *Türk Hayatı*'nın dördüncü sayısında "Gazi Mustafa Kemal Paşa" başlığı altında yayımlar:

*"Mustafa Kemal Paşa'yı hayalimde çatık kaşlı, iri yarı, sert tavırlı, yaşlı bir asker tasavvur ederdim. Kendisini görünce mütehayyir oldum. Henüz kırkını geçmemiş bir gençti. Bir diplomat kadar nazik ve mütevazı idi. İçinde zekâ nurları parlayan nâfiz enzarının sehhâr, harikulade bir cazibesi vardı. Ağır ağır, vakarıyla fakat pek tatlı ve zarîf söylerdi. Bütün temas edenler gibi ona ben de meclup olmuştum."*⁵

İstiklal Savaşı'ndan sonra Yunanistan ile Türkiye arasında yapılan mübadele anlaşmasıyla birlikte Yunanistan'daki Türkler ile özellikle İstanbul'daki Rumlar'ın mübadeleye tabi tutulmaları söz konusu olur. Bu mübadele şartlarından doğan haklarını korumak amacıyla bir kısım Rumelili göçmen bir cemiyet oluştururlar. Fazlı Necib 1924 yılında kurulan bu cemiyetin heyet-i idaresinde, vefatına kadar çalışır. 19 Haziran 1932'de İstanbul'da vefat etmiştir. Cenazesi bir gün sonra Teşvikiye Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Maçka Kabristanı'na defnedilir. Ölümü gazetede ilan verilir. Gazetenin verdiği bilgilere göre merhum kırka yakın eser neşrederek memleket irfanına büyük hizmetler etmiş çok dürüst ve hayırhah bir zattır.

⁵ Fazlı Necip, "Gazi Mustafa Kemal Paşa", *Türk Hayatı*, S 4, İstanbul 1925, s. 1-4.

2.2 Fazlı Necib'in Eserleri:

Fazlı Necip farklı tür ve içerikte, telif ve tercüme çok sayıda eser kaleme almıştır. Bunlar:

1. Telif Hikaye ve Romanları: Garip Aileler, Bir Gençliğin Güzarı, Dilâver, Sevdâ-yı Medfun, Pervin, Şık, Menfâ, Dört Mevsim, Câni mi Masum mu?, Dehşetler İçinde, Yine Orada, Saraylarda Mecnunlar, Külhanî Edipler, Türk Kızı, Küçük Hanım 1-2, Tebessüm

Eserlerin çoğunluğunu romanları oluşturmaktadır. Genellikle önce tefrika edilip sonra basılmıştır. Romanları dışında gazete ve dergi sütunlarında kalan küçük hikayeleri de vardır. Bunlardan başka 1903 yılında *Asır*'da tefrika edilmeye başlayıp Meşrutiyet'in ilanıyla yarım kalan *Garip Aileler* adlı romanı vardır.

2. Tercüme Hikaye ve Romanları: Gerdanlık, Arsen Lüpen *I-II-III-IV-V-VI*, Valideyi Arayınız, Bir Genç Kızın Jurnalı, Japonya Seyahatnamesi, Familya Çocukları *I-II- III*, Roz ve Ninet, Gönül Faciaları, Hayalperver Bir Kadın

3. Gazete ve Mecmuaları: *Asır* (Yeni *Asır*) gazetesi; *Gonce-i Edep* ve *Türk Hayatı* mecmuaları

4. İlmi Çeviriler: Mufassal Coğrafya-yı Umumî, Tarih-i Tabîî, Nev-usûl Sarf-ı Osmanî, Mebahis-i Muhtasara-i Fenniye, Erbab-ı Mütalaaa ve Tahrire Vesaya-yı Sıhhiye, Coğrafya-yı Tabii ve Politikî, Sanayi-i Cesime

5. Mektup: Mektubat (Beşir Fuad ile)

6. Risaleler: Aile Bütçesi, Aile Sofrası, Aile Eğlenceleri

7. Basılmayan Eserleri: İstiklâl Sevdası, Amca Bey, Mektepli Kız romanları ile muhtelif hikâyeleri, fıkraları, romanları

8. Diğer: Selanik Vilayeti Salnamesi, Aile Bütçesi: Medeni Hayat Bilgileri

3. GÖNÜL FACİALARI, HAYALPERVER BİR KADIN, NİŞANLI BİR KIZIN JURNALİ ADLI ESERLERİN LATİN HARFLERİNE AKTARIMI VE TAHLİLLERİ:

3.1 GÖNÜL FACİALARI ADLI ESERİN LATİN HARFLERİNE AKTARIMI VE TAHLİLİ:

Mütercimi: SELANİKLİ: FAZLI NECİB

GÖNÜL FACİ'ALARI

Sahib ve Naşiri:

KİTAPÇI ELEKSAN

Ma'arif nezâreti celîlesinin ruhsatıyla tab' olunmuştur.

İstanbul

(Mihran) matba'ası – Bâb-ı 'Ali Caddesinde Numara 7

1306

MİHRÂN MATBA'ASI

BÂB-I 'ALİ CADDESİNDE NUMARA 7

GÖNÜL FACİ'ALARI

1

TESÂDÜF

Yirmi beş seneden beri Viyana büsbütün tebeddül etmiştir. Bir vakit oraya bir pasaport ira'e etmeksizin girilmek kabil değildi. Fakat bugün, Avusturya'nın pay-ı tahtında arzu ederse ikamet etmek, istediği gibi gezmek için seyyahlara dört tesviye etmekten başka bir mecburiyet yoktur.

O vakitler Viyana'ya bir ecnebi geldiği zaman bazı ahabap peyda etmek, kendini tanıtabilmek için beraberinde birçok tavsiye mektupları getirmeye lüzum görürdü.

Viyana'ya henüz gelmiş, garaban mahallesinde gayet mükemmel tefrîş olunmuş bir daire isticar etmiş olan bizim Mösyö Le Konet Hanri de Monetelli dahi

böyle birçok mektuplar getirerek az vakit zarfında Viyana’-i kibar ‘aleminde iştihar edebilmişti.

Konet Hanri ancak otuzunda pek ziyade şık, zarif bir gençtir.

Fransızlar, ba-husus Parisliler, memalik-i ecnebiyede pek sevdikleri ahabları bulunmazsa vatandaşlarına takarrüb etmeye, onlarla ünsiyete o kadar heves ve mecbûriyet göstermezler. Başka bir memlekette ikamet etmek için vatanlarını terk eyledikleri zaman ekseriyetle vatandaşlarından uzak durmaya arzu ederler. Zannedebiliriz ki bu vatandaşlarının kendisine neden terk-i vatana mecbur olduğunu sual etmeleri ihtimâlden kurtulmak içindir. Çünkü terk-i vatana mecbur olan bir adam her vakit bu esbabı itirafa muktedir olamaz.

Bizim Konet Hanri bu adamlardan olmadığı halde Paris’ten tanıdığı birkaç ahabı istisna edilir ise, daima

-4- Gönül Faciaları

Viyanalılar ile görüşüyordu. Kendisi yalnız bir eğlence seyahati için Viyana’ya gelmiş değildi.

Pek eski bir familyanın en sonuncu uzvi olan Konet Hanri bir fikr-i müceddedaneye malik olduğu için Paris’de mükemmel bir kağıt fabrikası açmış, kağıt imalatı üzerinde Viyana’da gösterilmekte olan terakkiyatın esbabını tetkik etmek, mükemmel bir malumat almak fikri seyahatinin birinci maksadı bulunmuştu.

Kendisi fevkalade bir zekaya malik sanayi’i ve terakkiyat-ı medeniyeye aşık denilebilecek kadar muhibb olduğundan bütün servetini vatanının sanayide terakkisi sanatkarların tezayüz edebilmesi vesaiti uğurunda feda etmiş, sanayiide birçok keşfiyat-ı cedidenin meydana çıkmasına vesile olmuştur.

Sanayi’i ve ticarete olan bu heves fevkaladesi kendisini zengin ve genç bir adamın yaşadığı gibi yaşamaktan asla alıkoymuyordu.

Kont, Viyana’da yüz gösteren eğlence zevk, safa fırsatlarından istifade etmekten hiç geri kalmıyordu. O fırsatlardan, ki ehemmiyetli bir isim taşıyan, en büyük bankalardan arzu ettiği kadar para kaldırmaya iktidarını temin edici tavsiye mektuplarını hâmil bulunan genç, güzel, zengin, asil, adamlara her vakit arz-ı didar eder.

Mösyö Le Konet de Montelli, Viyana'nın pek latif, pek meşhur eğlence yerlerinden olan biring mesiregahının da en devamlı muhibblerindendi. Her gün akşam dokuz ile on arasında kendisine ya Viyana Fransız sefârethânesinin genç memurlarından biri yahut bir güzel kadın ile orada tesadüf edilmek mutlaktı.

Yine bir gün o vakitlerde Fransa sefârethânesi ateşelerinden Mösyö Moris de Şambri ile sigaralarını içerek orada geziniyor, Morisin ikameti pek ziyade uzadığı cihetle tamamıyla tanıdığı Viyana Kibar alemi adetlerinden eğlencelerinden bahsediyorlardı. Mösyö de Şambri Konete hitaben diyordu ki:

-Azizim, Viyana zurafası meyanında bir mevki'i mümtaz ihraz eylemek için lazım gelen her şey sizde mevcut yalnız bir noksanınız var, ki oda güzel bir pomeranya köpeğidir.

-5- Gönül Faciaları

- Bir köpek!

- Evet, iyi giyinen bir genç için bu da bir altın güzellik kadar elzemdir. Burada bütün şıklar arkalarında süt gibi beyaz, yahud katran gibi siyah bir köpek gezdirmeyi itiyad etmişlerdir. Ne hacet etrafımıza bir dikkat ederseniz görebilirsiniz.

Konet bu sözü bir latife diye telakki etmekle beraber etrafına bir atf-ı nazar-ı dikkat ederek dedi ki:

-Lakin azizim Moris, sizin de bu kaide'-i umumiyye tabiyet etmediğinizi görüyorum. Çünkü bizim arkamızda bir köpek yok.

-Birkaç gün evvel şâyân-ı hayret olacak derecede güzel bir kontes, benim dilber köpeğim Espizirele, malikiyeti bir saadet ad edeceğine söylemesi üzerine ona takdim ederek köpeksiz kaldım. Lakin köpek pazarına giderek bir güzel köpek intihabıyla mübaya'a etmek tasavvurundayım. Eğer sizde arzu ederseniz.

Sözünü itmam etmeye muvaffak olamadı çünkü yirmi altı, yirmi yedi yaşlarında gayet şık, dilber, bir genç, Konet de Moris'i tanıyarak yanlarına takarrüb etmişti. Bizim iki refiki selamlayarak dedi ki:

-Efendiler, böyle ümit etmediğim bir dakikada size tesadüfüm beni cidden fevkalade memnun etti. Nasılsınız bakalım?

Moris cevaben:

-Çok alâ, azizim du Karastay

Dedi. Konet de dedi ki:

-Pek mükemmel efendim. Ya siz nasıl gidiyorsunuz?

-Oh! Ben mi efendim? Pek mükemmel bir sıhhat! Demir gibi bir vücut, kuvvetli bir iştiha! Bana yorgunluk kuvvet; aşk cesaret; sefere neşat verir. Görüyorsunuz ya, yine mükemmel keyfim!

Bu sözü söylemekle beraber kahkahalarla gülmeğe başladı. Bu mesrurane keyfine serbest bir mecra açarak meydana verdikten sonra devam etti:

-Lakin en evvel sizden bahsedelim. Mösyö de Montelli; bilir misiniz, ki size pek ziyade dargınım.

-Bana mı?

-Şüphesiz, nasıl oluyor, ki her gün evimin önünden geçiyorsunuz da bana

-6- Gönül Faciaları

Küçük bir ziyaret vererek bir sigaramı içmeyi, biraz Paris'ten bahs etmeyi düşünmüyor musunuz?

-Lakin inanınız, ki...

-Bu pek fenadır. Ey, ne! Burada bir Parisli vatandaşınız, dostunuz vardır, ki buranın prater eğlencelerini kafe dom ziyafetlerini Paris'in göl gezintilerine mezonder eğlencelerine bir bedel olmak üzere arz etmeye hazırdır. Bununla beraber, siz bu dostunuza mürveten olsun bir ziyaretci vermeyi hatırıma bile getirmiyorsunuz. Hakikaten bu af olunamayacak bir kabahattir.

-Sizi temin ederim, ki...

-Ki nedamet ediyorsunuz...

Haydi, cümlesi af olundu. Ümit ederim, ki bundan böyle beni daha az gücendireceksiniz, oh! Bilirim, siz o ciddi denilen adamlardansınız. Sanatkar, tüccar bir asilzade! Fakat ben o sanatların o ticaretlerin cümlesini bir çift güzel göz için feda ederim... ne ise, bunların ehemmiyeti yok. Ancak ümit edebilirim, ki bana bir saatlik bir ziyaret verecek olursanız o kadar canınız sıkılmayacaktır.

-Lakin, tamamıyla kani'im, ki sizin sözleriniz...

-Evet, bilirim; iddia ederler, ki bende epeyce bir fikir varmış, latif ve zarifane sözleri intihab edermişim... fakat şimdiki hâlim sizi görmekten husule gelen meserret mahsulidir.

Konet her ne kadar sözleri kendisini pek ziyade sıkran muhatabının fikrinde değilde de bu sözlere karşı bir baş eğmeye mecburiyet hissetti. Karastay sözünde devam ediyor diyordu ki:

-Tasavvur ediniz, azizim ki Yahudi mahallesinde bir ihtiyar Yahudi'nin dükkanının bir köşeciğinde atılmış pek ziyade eski fakat gayet mükemmel bir takım küçük tablocuklara tesadüf etmek bahtiyarlığına nail olmuşumdur. Bunları ucuzca ele geçirebildim. Bana temin ediyorlar ki bunlar Hal, Vandik, gibi bir takım müşahirin asarındandır. Bilirim, ki sizde bunlara merak eder, isimlerini söylediğim müşahirin asarını tanırırsınız.

-Belki lakin nasıl...

-7- Gönül Faciaları

-Nasıl satın alabildiğimi mi soruyorsunuz? Oh! Bundan daha sade hiçbir şey olamaz! Bir dilber Yahudi kızcağızına tesadüf etmişim. Rebeka!

-Malumdur, ki bütün Yahudi kızları Rebeka yahud Raşel tesmiye olunur.

Hasılı bu güzel Rebeka bana adresini verdi. Oraya gittim. Lakin mev'ud-ı telakide o çapkın kızcağızı bulmak ümidinde iken menhus bir ihtiyara tesadüf ettim. Beni pek fena bir suretle kabul etti. Bu herif benim küçük şikârımın babası imiş – ziyaretimin sebebini tevil etmek için, bir takım antika elmaslar, resimler, eşya mübaya'ası emeline olduğumu söyledim. Bana şu bahsi geçen resimleri ira'e etti; ki kıymetlerini tanımadığımı görüyordum. – fakat şurası da itiraf olunmalıdır, ki bende ondan ziyade bir takdir-i kıymet edebilmiş değildim. – hasılı onları mübaya'a ettim. Şimdi 'azizim Konet, Madem ki asar-ı atikeye büyük bir merak ve malumatınız vardır, bunları görürseniz pek ziyade memnun kalacağınıza sizi temin ederim.

Bu defa Karastay Konet'in pek kuvvetli bir damarını tutmuştu. Hakikaten bu eşyayı görmek için Konet büyük bir heves hissediyordu. Vatandaşına bir ziyaret vereceğini vaad etti. Ferdası güne iş takarrür eyledi. Karastay dedi ki:

-Eğer Mösyö Şambri dahi size refakat edecek olur ise bir kat daha kesb-i şeref eder, memnun kalırım.

Bi't-tabi Şambri dahi bu daveti kabul etti. Üç genç vatandaş yek diğeri selamlayarak ayrıldılar. Mösyö Karastay yoluna devam etti. Diğer iki refik de yine gezinmeye başladılar.

Pek kolay tahmin olunabilir, ki Mösyö De Montelli ile Mösyö De Şambri arasında te'âti edilen sözler ayrıldıkları zate müteallikdi. Moris dedi, ki

-Mösyö de Karastây hakkında ne düşünürsünüz?

-Size doğrusunu söyleyeyim. Muhazeresi asla hoşuma gitmedi.

-Bununla beraber kendisi fena bir çocuk değildir. Lakin zor zoruna bizden bir ziyaret va'adı aldı.

-Kendisi tahammül eylemeyecek kadar gevezedir. Yarın ziyaret için söz

-8- Gönül Faciaları

Verdiğine te'essüf ediyorum. Çünkü her ne kadar bana bir samimiyet gösterdiyse de ben marifemizi teşdid ve temdid etmeyi asla arzu etmiyorum.

-O! Bir rabita husule getirmeksizin de görüşülmek kabildir.

-Elbet, onun dostu olmayı asla arzu etmem.

Bu söz burada kaldı. Başka şeylerden bahsetmeye başladılar. Beş on dakika sonra, gayet samimi bir surette yek diğerin ellerini sıkarak, ferdası Karastay'ın hanesine gitmek üzere Moris'in Konet'i almaya gelmesi kararıyla ayrıldılar...

Karastay Send İtiyen meydanında gayet güzel bir hanede ikamet ediyordu.

Ferdası günü musamma olan saatte kapı vuruldu. Gelenler, Karastay'ın intizar etmekte olduğu iki ziyaretçiydi. Saat takriben dokuzdu.

Karastay ala sigaralar, mesnu'u meşrubat şişeleri ile misafirlerini kabul ettiği salonun ortasında bulunan terabezi tezyin ettirmişti.

Bir mutad bir takım huluskarane sözler söylendikten sonra Karastay bir gün evvel bahsettiği antika levhaları görmek için kontun etrafa bakmakta, bunu arzu etmekte olduğunu anlaması üzerine büyük bir kutu çıkararak içinde ki levhaları gösterdi.

Bunların kıymet-i sanatkaranesi üzerinde aldanmıyordu. Her ne kadar resim üzerinde Hal'in imzası bulunmuyordu ise de onun hiç olmazsa onun kadar maharetli bir sanatkarın eseri olduğu bedaheten anlaşılıyordu. Dört tane olan bu resimlerin temasını kemâl-i hayretle bitirdikten sonra Kont dedi ki:

-Elinize cidden pek kıymettar bir şey geçirmeye muvaffak olmuşsunuz. Sizi tebrik ederim. Bu resimler verdiğiniz bedelden hiç olmazsa on kâr değerlidir. Bunların kıymetlerine yakışacak surette birer çerçeve vaz ettirmenizi tavsiye eylerim.

-Bende bunu düşünüyordum...

Lakin lütfen bir nazarda şu silâhlara atıf ediniz. İhtimâl ki bunlarda da bir kıymet ve meziyet sanatkarane görebilirsiniz.

Karastay bu sözleri söyleyerek

-9- Gönül Faciaları

Konete, çaprazvari bir heyetle duvara talik edilmiş birtakım kılıçlar, tabancalar, tüfekler ira'e etti.

Konet, alemde sanayi'-i nefiseye te'alluk eden, ve güzel olan her ne varsa sever, cümlesine hayran olurdu. Karastay'ın sözleri üzerine, ayağa kalkarak silahlara takarrüb etti. Kemal-i dikkatle muayeneye başladı. Moris'de Konta peyrev olmuştu. Silahlar muayene edildikten sonra sıra salonu tezyin eden diğer eşya'-i nefise ve sanaiyeye gelmişti. Kont gayet latif bir fotoğraf albümüne el koyarak açtı. Bunu Karastay görünce mütebessimane bir tavır ile dedi ki:

-O!... Bu albüm kurbanlar mecmuasıdır.

-Maksadınızı anlayamadım! Ne demek istiyorsunuz?

-Şüphesiz! Bu albümde milel muhtelifden birçok latif mahlukatın resimleri vardır ki bana büyük, pek büyük bir lütufta bulunmuşlardır!

Moris:

-Albüm iyice büyük ve ağırdır. Dedi.

Karastay manidar bir tebessüm ile cevaben dedi ki:

-Hemen dolmuş gibidir.

Konet albümü yerine vaz' ederek Karastay'a hitaben dedi ki:

-Her ne ise, gönül mesa'iline tealluk eden böyle bir albümü elime aldığım için affınızı temenni ederim.

-Nasıl, azizim, buna ehemmiyet mi veriyorsunuz? Rica ederim. Arzu ettiğiniz gibi karıştırınız seyrediniz. Size de lütf ebzal etmiş dilberlere tesadüf ederseniz ben kıskanıp müte'essüf olmayacağım.

Konetin çehresinde bir adem-i hoşnudi eseri görünüyordu. Asla anlayamıyordu, ki nasıl oluyor da bir terbiyeli kibar adam, pek az tanıdığı adamlara birinci mülakatta namuslarını paymal ettiğini söylediği kadınların çehrelerini göstermeye muvaffakat ediyordu. Dedi ki:

-Hayır, bu pek fena bir münasebetsizlik olur.

-10- Gönül Faciaları

-Haydi canım, azizim, orada isimlerini göremezsiniz. Bir çehreden ibaret.

Moris dedi ki:

-Madem ki Mösyö Karastay müsaade ediyor, görelim.

-Hay, Hay!

Konet kendi kendine dedi ki bu harekette bir fenalık bir ayıp olsa da Karastay'a aittir. Cildi açtı. Ötesini berisini karıştırınca, bunu açtırmak bir ayıp, daha doğrusu terbiyesizlik olduğuna dair etmiş olduğu mutâla'ada isabeti tahakkuk etti. Çünkü gördükleri çehrelerin ekserisi Paris sefahat aleminde yaşayanlarca malum olan kadınlardandı. Birkaç yaprak çevirince Paris'in küçük tiyatroları aktirislerinden dansözlerden, koketlerden birkaç tanesini tanıdı. Konet bir merak, bununla beraber bir te'essüfle bu hacalet mecmuasının yapraklarını çeviriyordu.

Birdenbire tevakkuf etti. Çehresi fevkalade bir hiddet ve hayret-i asarı izhar etmekte olduğu halde gözleri bir resim üzerinde takarrür etmişti. Bu resim gayet edibe ve kibardan olduğu pek kolay anlaşılan güzel bir genç kız ira'e ediyordu, ki heyeti diğer görülen kadın resimleriyle pek büyük bir zıddiyeti bedaheten gösteriyordu. Konet, bu resmi Mösyö de Karastay'a ira'e ederek dedi ki:

-Mösyö, işte bir resim, ki bu albümde bulunması asla tasavvur edilemez.

Mösyö Karastay resim üzerine bir nazar-ı 'atıf ederek dedi ki:

-Bu mu? Oh! İhtimal... fakat aşağısına bakınız.

Konet resmin aşağısına yazılmış olan bu sözleri okudu.

“Hanri’ye, aşk-ı ebedi: Maturin” Konet’in dudakları titremeye başladı. Çehresi sarardı, dedi ki:

-Bunun ehemmiyeti yok! Tekrar ederim ki, bu resim burada bulunmamalıdır. Onu bu hacalet mecmuasından çıkaracağım.

Kont hiddetli bir tavır ile resmi albümden çıkarmak üzereydi, ki Mösyö Karastay men ederek:

-11- Gönül Faciaları

-Pardon. Buna tahammül edemem!... Dedi.

-Bende bu resmin telvis edilmesini arzu etmem...

-Mösyö Le Konet, işte sükutca geçemeyeceğim bir söz. Doğru olsun kabahat olsun. Madem ki ben o resmi oraya koydum, demek oluyor ki orada bulunmasını tensib etmişimdir.

-Pek ala! Mösyö isterim ki o resmi hemen bu dakikada oradan çıkarasınız.

-Mösyö, ben hiç kimsenin arzusuna itaat etmemişimdir. Bazen nezaketle izhar edilen bir arzuyu infaz ederim, fakat şöyle sizin yaptığınız gibi amirane olmaktan fazla bir tavır ile gösterilen arzulara itaat edemem. Bunun için size ihtar etmeye mecbur oluyorum, ki resmi oradan çıkarmağa katiyen mümana’at ederim.

Moris dedi ki:

-Efendiler, efendiler! Düşünmüyorsunuz; müsterih olunuz.

Kendisini fevkalade bir hiddet istilâ itmiş olan Konet hiçbir şey işitmiyordu. Dedi ki:

-Ben, size emrederim, hemen şimdi bu resmi vaz’ettiğiniz şu alçaklar mevkinden çıkaracaksınız, çünkü bu kadının metresiniz olduğunu anlatmak istesenez, yalan söylüyorsunuz.

Bu söz üzerine Karastay’da pek ziyade hiddetlenerek, elini kaldırdı. Moris derhal kendisini ikisinin arasına attı. O vakit Fersanay dedi ki:

-Mösyö Le Konet, evimde bulunuyorsunuz. Bunu unutmayacağım; fakat beni pek ziyade tahkir ettiğinizi sizde unutmayınız. Moris:

-De Karastay, Allah aşkına!

Dedi. Lakin o pek ziyade hiddetlenmiş olduğundan Moris'in sözüne kulak vermeyerek sözünde devam etti:

-Ümit ederim, ki ettiğiniz bu tahkiri temizlemekten istinkaf edemeyeceksiniz.

-Hazırım Mösyö şahitlerinizi

-12- Gönül Faciaları

Bekleyeceğim. Yarın sabahtan tezi yok... geliniz Moris:

-Yarın sabah şahitlerim sizi ziyaret edecek, mösyö.

De Karastay bu sözü söyleyerek elektrik çanının düğmesine parmağını koydu. Gelen hizmetkara hitaben:

-Efendileri teşyî'ediniz. Dedi.

Mukabeleten redd-i selam eden iki refiki selamlayarak diğer bir odaya geçti.

Bu vakadan iki gün sonra sabahın saat iki buçuğunda dört refik Badenden birinci istasyon için şimendüfere biniyorlardı. Bunlar Konet Montelli; Moris De Şambri, Moris'in dostu olan bir diğer genç adam; ve bir Fransız hekimdi.

Bir diğer küçük cemiyet, ki Mösyö De Karastay ile dostlarından mürekkep idi, aynı mahal için şimendüfere biniyorlardı.

Kont ile Mösyö De Karastay meyanelerinde te'âti edilen şiddetli sözler üzerine bunların arasını bulmak imkansız bir hale gelmişti; şahitler bi'l-ittifak hükmettiler, ki Devollu'nun vuku'u elzemdir silah olmak üzere tabanca intihab olundu. İki hasım birden ateş edeceklerdi. Mevki-i matlube vasıl olduklarında muhasamin meyanesinde temdid edilecek baid mesafe taayyün olundu. Yek diğerin karşısına geçtiler. Mösyö Moris De Şambri bir işaret verdi.

An-ı vahdette iki tabanca sadası işitildi.

Mösyö De Karastay tamam göğsünden vurulmuş olduğu halde düştü.

Doktor derhal imdat etmek için yanına koştu. Lakin ittiği bu ihtimam hükümsüz kaldı. Bedbaht genç güya bir yıldırımla vurulmuş gibi birdenbire ölmüştü.

O vakit mösyö De Montelli:

-Oh! Allah'ım! Ne Şeamet!

Dedi. Elini, yaş ile dolmuş bulunan gözlerine getirdi. Bu dehşetli Döveli de maktul tarafından şehadet etmiş

-13- Gönül Faciaları

Bulunan adamlardan birisi Konet De Montelli'ye takarrüb ederek dedi ki:

-Mösyö Le Konet, zavallı dostum Devollu kendisi için fena bir netice verecek olduğu surette şunları size tevdii etmeye beni memur etmişti. Lütfen kabul eder misiniz?

Cebinden bir büyük kapalı zarf çıkararak Konet'e takdim etti, ki zarf üzerinde "Mösyö Le Konet De Montelli'ye" 'ibaresi muharrerdi.

Kont zarfı alıp açtı. Zarf içinde Devollu'ya sebep olan resim ile birde resim sahibi Maturin De Karbonet imzasını havi bir mektup vardı.

Kont bu kağıdı görünce titredii. Mırıldanarak kendi kendine dedi ki:

-Bedbaht, niçin bana bunu daha evvel göndermemişti?

Sekiz gün sonra Konet De Montelli Fransa'ya davet ediyordu.

2

Paris'de Hun Vil caddesi civarında bulunan paradı sokağı pek çok senelerden beri, külliyyatla sırçaya müte'allık eşya ve porselen ticaretiyle meşgul birçok tüccar mağazalarını şamildir. Bu son seneler zarfında pek büyük bir terakki göstermiş olan camcılık ve potacılığa müte'allık eşya, ala sofrta takımları çaylıklar, kahve fincanları ki her biri pek mükemmel bir sanat mahsulü olduklarının şahididirler, hep bu sokaktan çıkarak diğer mağazalara dükkanlara intişar ederler.

1856 senesinde bu porselen ticaret hanelerinin en meşhurlarından birisi Mösyö Hipolit Gayruden mağazasydı, ki Mösyö Lui Gayrudene henüz halef olmuş bir genç adam olup bu esnada matmazel Matorin Farbunet ile izdivaçları takarrür etmişti. Fakat kendisi birçok vakitlerden beri amcasının mağazasında bulunduğu zekavet ve istidadı, çalışmaya olan büyük bir heves ile bil-cümle ticaret işlerine kesb-i vukuf eylediği cihetle amcası

-14- Gönül Faciaları

Vefat ettiği vakit genç Hipolit ona halef olmasıyla mağazanın muamelat-ticariyesi ve intizam idaresine hiçbir halel arz olmamıştı.

Genç zevce hanımın getirdiği cihaz, Mösyö Hipolit'e ticaretini bir kat daha tevsiye müsaade ettiği için bu genç guyur tüccar kendini tamamıyla mesut addediyordu. Kendisi guyur ve faal bulunduğu kadar doğru ve namuslu bir adam olduğundan her türlü lüzumsuz havasattan mücerred olarak yegane arzusu amcasına hayrû'l-halef olmak ticaretini tevsi'i etmek zevcesini mesut eylemekti. Düşünüyordu ki çalışmaya müsait olan gençlikte ehemmiyetli ve güzel bir servet istihzar eder ise ihtiyar olduğu vakit emin ve külliyatlı bir servetin müsade edeceği bir surette rahat ve huzur ile yaşamaya muvaffak olabilecek evlat ve ihfâdını da mesut etmeye kâfi bir servet terk eyleyeceği için aleme huzur-ı kalb ile veda eyleyebilecektir.

Zevcesi gayet dilber bir genç kadındı. Mösyö Gayruden gibi bir tüccar hanesinde değil gayet büyük bir kibar aleminde buyurmuş, pek kibarhane bir terbiye almıştı. Fakat ulvi ahlakı ve terbiyesi ile az vakit zarfında zevcinin güzeran hayatı ve ta'ayyüşüne kendisini de o kadar alıştırmıştı ki bu güzel kadını gören bir hoppa asilzade kızı değil pek müdebber bir esnaf kızı olarak büyümüş olduğuna derhal hükmedebilirdi.

Kendisi tezvic ettiği on dokuz yaşına kadar, bir tüccar ne demek olduğunu asla düşünmemiş, genç, asilzade kibar delikanlıları arasında ciddiyetten ari zevzekçe sözler demeye alışmıştı. Kendi familyası gibi kibardan bir familyaya mensup bir genç ile izdivaçlarının icrası familyaca tasmim edilmiş, neşet resmi de icra kılınmıştı, ki bir gün birdenbire Matorin peder ve validesine pek kati bir surette o delikanlı asilzade ile izdivaç edemeyeceğini söylemişti.

Kızlarının saadetinden başka hiçbir şey arzu etmeyen peder ve validesi, kızlarını icbar değil, hatta ikna etmeye bile asla çalışmadılar. Pederi demişti ki:

-15- Gönül Faciaları

-Madem ki bu genci seviyor ve beğenmiyorsun, bir daha ondan asla bahsetmez. Pek kolay diğer bir zevce bulabiliriz.

Matmazel Matorin bu genci reddedişi müşkülpesentlikten yahut hafi ve takdir olunamayacak bir maksattan tevellüt etmiştir. Zan olunmasın, ve peder ve validesine itaatsiz serkeş bir kız olmak üzere telakki edilmesin diye pek az bir vakit sonra kendisine arz edilen diğeri bir zevci bila tereddüt derhal kabul etti. Kendisine zevce olacak bu genç, henüz amcasının umur-ı ticariyesine varis ve halef olmuş bulunan Mösyö Hipolet'i Karbonit familyasına takdim eden, mektep arkadaşlarından ve kibar alevince pek büyük bir haysiyet ve itibarı bulunan Mösyö Le Konet Hanri De Montelli'ydi. Bu genç asilzade henüz teveccüh ettiğii için pek ziyade sevdiğii bir mektep refiki olan H. Gayruden dahi izdivacını arzu ediyordu. Dostunu Matmazel Matorin De Farbonet'in pederine gayet faal namuslu terbiyeli ciddi zengin bir genç olmak üzere tavsiye etmişti, ki pek doğrudu. Pek az bir vakit zarfında Mösyö ve Madam Farbonet dahi takdir ettiler, ki genç tüccar Hipolet kızları için pek ala bir zevce olabilir.

Matmazel Matorin De Farbonet biraz vakit sonra kendi arzu ve reyinin inzimamıyla Madam Gayruden oldu. Fakat izdivacından pek az bir zaman geçinceye kadar tanıdığı genç kızlardan birisinin meşhur bir diplomata, diğeri bir kibar bir markiye ötekinin şık-ü latif bir konta zevce olduğunu gördükçe hafif bir ah etmekten kendini alamıyor, biraz kıskanıyordu. Lakin zevcenin ciddi ve halavetli tebessümü namus ve ciddiyeti kendisine olan fevkalade bir aşk ve muhabbeti, bu fena hissiyatı evsaf-ı kalpten pek çabuk tard etmiş evvelki kıskanmalarına arzularına nedamet etmekte onlardan mahcup olmakta bulunmuştu. Hâsılı kendini tamamıyla mesut görüyor. Zevcini de mesut etmek için vesair taharrisinden başka hiçbir şey düşünmüyordu.

İzdivaçlarından pek çok zaman geçmemiştir, ki bir gün genç hanım

-16- Gönül Faciaları

Zevcinin mağazası üzerinde ki güzel konaklarında odasında oturuyor, henüz yatağından kaldığı için sabah mahmurluğunu almaya uğraşıyordu. Birdenbire evde hizmetçisi içeri girerek dedi ki:

-Ah, Madam! Bilseniz!...

-Nasıl? Ne demek istiyorsunuz?

-Tasavvur ediniz Madam ki Mösyö mağazada gayet latif küçük bir erkek çocuk bulmuştur.

-Zevzeklik mi etmek istiyorsunuz? Haydi, maksadınızı izah ediniz.

-Lakin hakikati söylüyorum, Madam Mösyö mağazada...

Hizmetçi sözünü ikmal edemedi. Çünkü o anda Mösyö Gayruden kolları arasında bir küçük çocuk olduğu halde odaya girdi.

-Bak, Matorin, bize semadan düşen şu küçük yavrucağına bak! Sözleri söyleyerek Mösyö Gayruden zevcesine ancak iki yaşında bir erkek çocuk irade etti. Fakirane fakat gayet temiz bir elbise ile giydirilmişti. Çocuk büyük güzel gözlerini tanımadığı da bu adamların çehresine dikiş mütehayyirane enzar ile bakıyordu. Madam Gayruden:

-Dikkat ettik mi? Ne kadar dilber bir çocuk!

Diyerek çocuğu zevcinden aldı. Ciddi bir muhabbetle der-ağuş etti. Çocuğu müdeffekane bir nazarla tetkik ettikten sonra vücudunda hafifçe bir titreme hissetti. Bu hal Mösyö Gayruden'in nazar-ı dikkatine isabet etti. Dedi ki:

-Ne oldu sana?

-Hiçbir şey yok dostum.

Zevcine bunu söylemekle beraber kendi kendine diyordu ki:

-Bu pek acib bir hal! Ne fevkalade müşabehet! Lakin ben değilim!

Sonra yine zevcine teveccüh ederek:

-Bu çocuk nereden geldi? Dedi.

-Öndeki mağazaya giriyordum. Bu çocuğu kapı yanında ayak üzeri gördüm. Ona takarrüb ettim. Göğüs üzerinde bir toplu iğne ile şu kağıt parçacığı merbuttu.

-17- Gönül Faciaları

Zevcesine murabbaya bir parça kağıt irade etti, ki üzerinde şu sözler yazılmıştı:

“Madam Gayruden’e, beni tart etmemesini istirham eylerim.”

Genç kadın kağıdı aldı. Düşünceli bir çehre ile birbirini müte’âkib birkaç defa okudu. Sonra mırıldanmak suretiyle:

-Bana!... Dedi. Sonra çocuğun çehresinde ki müşabeheti daha iyi tetkik etmek için yine dikkatle bakmaya başladı. Zevci sözünde devam ediyordu.

-Bu kağıdı görünce Jol ve Mösyö Servan'ı çağırdım. Bu çocuğu kim getirmiş olduğunu sual ettim. Hiçbiri cevap vermeye muvaffak olamadı. Kimse görmemişti. Ol vakit çocuğu alarak buraya sana getirdim. Lakin şimdi, bu çocuğu ne yapacağımızı düşünüyordum.

-‘Azizim Hipolit, bu çocuğu muhafaza etmekliğimiz lazımdır.

-Muhafaza etmek mi! Lakin azizim yakinen sen beni peder edeceksin, çocuğumuz için hazırladığım mevkiye bu çocuğu koymayı asla...

-Oh! Dostum sana kim bunu diyor. Lakin bu çocuğu benim namıma her kim bırakmış ise benim ulvi cenap ve merhametime itimat ederek bırakmıştır. Şimdi onu bu hüsn-i itimadında aldatmaklığımı sende arzu etmezsin.

-Buraları pek iyi, pek doğru fakat...

-Haydi bir hareket edelim. Bu iyiliğimizin mükafatını gelecek çocuğumuzda göreceğiz.

Matorin bunu söyleyerek çehresinde hafifçe bir kırmızılık olduğu halde kollarını zevcinin boynuna sardı. Mösyö Gayruden dedi ki:

-Ay, bu çocuğu ne yapmamı istiyorsun?

-Ne bileyim ben? İyi kalbin her ne telkin ederse mesela mahiye küçük bir şey tediyesiyle bu çocuğu mahallede bir fakir namuslu kadına tevdi’i etmek kabil olamaz mı?

Böylesi! Bu pek kolay.

Çocuk meselesi şu takarrür ettiği surette icra edildi.

Mösyö Gayruden mahallesinin polis

-18- Gönül Faciaları

Komiserini keyfiyetten haberdar ettikten sonra çocuğa kendi ismi olan Hipolit unvanını verdi. Madam Gayruden’in tensibiyle mahallede evlerinin tam karşısında ikamet eden bir dantelacı dul kadına tevdi’i olundu.

Bu suretle Matorin çocuğu her gün görmeye muvaffak olabiliyordu. Çocuk büyümekte olup kendini anlamaya başladığında daima babalık ve analığı Mösyö ve Madam Gayruden'in hanesine gelip gidiyordu. Onlar arzularıyla deruhde etmiş oldukları lütufkarane vazifeyi tamamıyla ikmal ettiler. Hipolit mektebe gönderildikten ve ikmal-i tahsil ettikten sonra sanat öğrenmesi için Paris'in meşhur marangozlarından birisinin yanına verildi. Yirmi dört yaşında bulunduğu zaman çocuk mükemmel bir sanatkar Mösyö Gayruden'in lütfu sayesinde başlı başına güzel bir marangozhane sahibi faal, sanatına meraklı, namuslu bir adamın olmak ihtimali bulunduğu derecede mesut olmuştu.

Mösyö Gayruden lütfu sayesinde dedik. Çünkü Fransa için pek meşum olan 1870 muharebesinde artık Madam de Gayruden yaşamıyordu. Pek heyecanlı bir tabiata malik olan zavallı Madam Gayruden muharebe vekayinin müthiş haberlerinden pek müessir olmuş, az vakitte kederden solmuş olduğu halde Paris'in istila olunduğu gün şiddetli berbin sıtması tesiriyle zevci ve bikes üç ay sonra tevellüd etmiş ve şimdi gayet güzel bir genç olmuş bulunan oğlu Edvard'ın kolları arasında teslim-i ruh etti.

Zevcesini prestij derecesinde bir muhabbetle Send Mösyö Gayruden zaten vatanının felaketinden pek ziyade meysus ve mukadder olduğu için inzimam eden bu hususi felaket üzerine o kadar fevkalade bir ızdırap kalp ve yeis izhar etmişti, ki bu hal ile birkaç gün zarfında kendisine tehlikeli bir fenalık getireceği zannediliyordu. Fakat pek az bir vakit zarfında aklını başına düşürerek düşündü ki alemde yegane istinadgahı kendisinden ibaret bulunan bir çocuğu vardır. Bu çocuğu mesut ve müteselli etmek için gözlerini yakan ateşin

-19- Gönül Faciaları

Yaşlarını izhar etmemeye mecburiyet gördü.

İyi bir kalbe malik olan o zavallı Hipolit bu felaketten ne kadar müteessir olmuştu. Eğer hakiki validesini gaib etmiş olsaydı ancak bu derece meysus ve bedbaht olabilirdi. Belki de bu derece olamazdı. Çünkü Madam Gayruden kendisine bir validelik ettikten maada, bir lütufkar hamî, müşfak bir hanımdı. Lakin mürur zaman ile en şiddetli felaketlerin en fevkalade meysusiyetlerin kesb-i itidal ettiği mücerreb bir hakikattir.

En büyük kalp ceriheleri en amik kederler, müesser felaketler mürur zaman ile kesb-i zaif eder, mazinin zulmeti içinde ara sıra hayal meyal fark olunabilir, daha bir az sonra büsbütün gözden gaib olur, gider.

Mösyö Gayruden tekrar izdivaç etmeyi arzu etmemişti; dünyada insanın iki kere aynı muhabbet, aynı şiddetle sevmesi kabil olduğunu ümit etmediği, ba-husus Matorin hakkında olan muhabbet fevkaladesi onun yerine bir diğerini koymaya müsade eylemediği için tekrar olunmayı hatırına bile getirmiyordu. ale'l-husûs bu tekrar izdivaç etmek meselesi oğlunu bir analık eline vermek fikriyle nazarında adeta bir kabahatti. Bu sebeple bütün hayatını oğlu Eduar'ın istikbali için çalışmaya hasır etmişti, ki 1878 senesinde Eduar güzel terbiye görmüş. Dilber, zeki, fatin bir delikanlı olmuştu.

Eduar ikmal-i tahsil ederek mektepten çıktığında parlak bir mesleğe süluk etmek iktidarını haizdiyse de edebiyat ve hükümyat ile tevaggul etmeye meydan bulmak için hiçbir mesleğe süluk etmeyerek pederinin paradi sokağındaki meşhur ticarethanesi umruna biraz muavenet etmek için onun yanında kalmayı tercih etmişti.

Hakikaten Mösyö Gayruden'in ticarethanesi pek büyük bir itibar ve şöhret kazanmıştı. Birçok senelerden beri Mösyö Garuden işten çekilmeyi arzu ettiği ve serveti kendisine seyahat etmek zevkinde kalmaya müsait bulunduğu cihetle daima bir büyük gayretle işlerini idare eylemeyi kendisine bir eğlence ittihaz etmişti.

-20- Gönül Faciaları

Oğlu Eduar mektepten çıkıp da aleme girdiği zaman Mösyö Gayruden arzu ederse çocuğu ile seyahat etmek, yahut onun ile beraber kibarane bir suretle yaşayabilmek için bir çok seneden beri istikamet ve iktidarına kesb ve etma inan eylemiş olduğu bir adama mağazasının umurunu tahmil ederek, bir dereceye kadar kendisi işten çekilmişti. Bu suretle hiç zahmet çekmeksizin mağazasının kazanmış olduğu itibar sayesinde husûle gelen külliyatlı münafii kasasına atmaktan başka bir şey yapmıyordu.

Bir alemde beraberce yaşayan, ekseriyetle tiyatrolarda, musamerelerde balolarda ikisi birlikte tesadüf olunan peder ile oğul arasında pek kuvvetli, pek mükemmel bir ittihad-ı efkar mevcuttu.

Mösyö Gayruden'in alemde oğlundan sonra en ziyade sevdiği bir adam Mösyö Le Konet Hanri'de Montelli'ydi. Konet zevcesini gaib edip kendisine kalan gayet güzel bir kızcağızı ile yalnızca yaşayarak tekrar olunmamağı tasmin eylediği için mektep refiki ve pek ziyade dost olan bu iki hemhal ihtiyarlar arasında zaten mevcut olan dostluk tezayüd etmiş, yekdiğeri görmeksizin bir gün geçirdikleri nadiren vaki'i olmakta bulunmuştu.

Bir akşam mösyö Gayruden ile oğlu gayet mükellef bir surette tezyin edilmiş bulunan taam salonunda akşam taamını ediyorlardı. Her ne kadar sofrada bir misafirleri yok ettiyse de gayet mükemmel ve müzeyyen takımlar vaz edilmiş, taam masası billur, gümüş edevatı ile tezyin ve birçok mumlarla tenvir olunmuş idi, taamların mevzuu olduğu billur takımlara mumların şailesi aks edince göz kamaştırıcı, gayet latif bir manzara husûle getiriyordu.

Baba ile oğul taamı itmam edince, yemek salonunun yanında bulunan diğer büyük salona geçtiler, ki burası güzel bir mermer soba ile teshin edilmiş, yere mükemmel halılar faraş olunmuş pek müzeyyen mükemmel bir mahaldi. Burada her biri birer kanepa üzerine oturarak ellerine birer sigara aldılar.

Porselen tüccarı Mösyö Gayruden diğer ekser tüccarlar gibi parasını esirgeyerek

-21- Gönül Faciaları

Bir adilin içinde yaşayanlardan değil, zevki, zinneti için parayı sarf etmek yolunu bilen hüsn-i tabiat sahibi bir adamdır.

Eduar pederine hitaben diyordu ki:

-Demek sen bu akşam Mösyö De Karastay'ın hanesine gelmeyeceksin?

-Evet, gitmekliğim mümkünsüzdür. Çünkü bu akşamı beraberce geçirmek üzere Mösyö De Bovillene söz verdim; lakin sen gideceksin ya?

-Tabii.

-Bu halde tarafımdan Mösyö De Karastay'a arz-ı mazeret edecek, benim için de dostane bir surette kontun elini sıkacaksın. Çünkü bu akşam kontu ameli ile beraber orada bulacağına hükmetmek isterim.

-Evet; bende öyle zannederim, fakat söz meyanımızda, bazen oluyor, kendi kendime diyorum ki kontun Karastay'ı bu kadar sevmesi daima hanesine devam etmesi şüphe ettirir.

Mösyö Gayruden kemal-i dikkatle oğlunun gözleri içine bakarak:

-Neyi?

Eduar, sözü bu dereceye getirdiği için kendi kendine atab ederek haricen kayıtsızca bir tavır ile dedi ki:

-Hiç!

-Haydi, Eduar! Düşündüğünü serbestçe söyleyerek beni memnun etmeyi arzu etmez misin?

Eduar hissiyatını pederinden saklamak hususunda daha ziyade tahammül edemeyerek dedi ki:

-Ay, pek ala babacığım ben birçok defalar dikkat ettim, ki Konet kızı Amelin ile Mösyö Karastay'ın oğlu Maksim'i yan yana gördüğü vakit bilmem mahiyetini tarif edemeyeceğim bir nazarla onları temaşa eyliyor, bunların izdivaçlarını arzu ve tasavvur ediyormuş gibi bazı hayallerin çehresinde uçtuğu zannolunabilirdi.

-Haydi canım sen ne söylediğini kendin de anlamıyorsun.

-Pek iyi biliyorum. Buna dikkat ederek tamamıyla anladığıma eminim.

-Ay?

-22- Gönül Faciaları

-Bilirim, ki sen böyle şeylere dikkat edecek kadar beni fatin etmezsin, fakat tamamıyla kanii olmalısın, ki ben zannettiğiniz kadar masum değilim.

-Demek, zannediyorsun ki...

-Ki Konet kızı Amelin ile Karastay'ın oğlu Maksimleyn'nin izdivaçlarını arzu ediyor.

-Deli mi oldun? Bu sözleri nasıl söyleyebilirsin!

-Asla iddia ederim, ki bu Maksimleyn damadı olursa Konet pek ziyade memnun olacaktır.

-Tekrar ederim, sen adeta delice sözler söylüyorsun. Sana bu sözleri söyleten fikrini kaplamış olan kıskançlıktır. Haydi söyle bakalım, nasıl tasavvur edebilirsin, ki Montelli kızına zevce olmak üzere sarrafının çocuğunu alemde en aziz bir dostunun oğluna tercih edebilsin! Çünkü işte kırk sene oluyor, ki kendisiyle adi bir dost gibi değil adeta bir kardeş gibi münasebetsizi muhafaza etmişizdir. Kendisiyle daha mektepten başlayan dostluğumuz şimdiye kadar hep terakki üzerindedir. Ben valideni tanımadığım halde bana o mülk gibi kadını tavsiye eden izdivacımıza vesatet eyleyen odur. Daha bilirsin ki Konet valide ki de ne kadar söylüyor, vefat ettiği vakit onun için ne kadar ateşin göz yaşları döküyordu. Böyle olduğu halde...

-Bu doğrudur!

-Böyle iken, genç Maksimleyn güzel amelinin etrafında bir kalbin gibi dolaşmasından...

-Seni temin ederim, babacığım, ki bazen amelin onu büyük bir memnuniyet ve muhabbetle dinliyor...

-Haydi canım, seni kıskandırmak için Amelinin bir koketliği...

-İhtimal fakat bu suretle büyük bir kabahat etmiş oluyor. Çünkü böyle ciddi hususat kalbiye pek o kadar latifeye sığmaz.

-Büyük çocuk! Haydi git tuvaletini yap, Karastay'ın müsameresine git amelinin yanında bulunduğun vakit bu çocuklukları ciddi olmak üzere telakki ettiğine dair bir amade verme.

-23- Gönül Faciaları

-Çalışacağım, babacığım.

Her biri bir tarafa gitmek ve tuvaletlerini yaparak çıkmak için baba ile oğul ayağa kalktılar.

-3-

MADAM DE NAVÂRİN

Akşam saat on vakitleri idi, ki Roşufokold sokağında oldukça güzel bir hanenin zarifane bir surette tefriş edilmiş bir dairesinde otuz yine karib fakat gayet güzel bir kadın akşam gezintisine çıkmak için yapmakta olduğu gayet şık bir tuvaleti oda

hizmetçisinin yardımıyla ikmal etmek üzereydi. Gayet latif sarı saçlarla müzeyyen başı üzerine bir şapka, yahut kadınlarca şapka verilen dilber bir demet çiçek vaz ediyordu.

Genç kadına yine de tuvaletini muayene etmekteydi, ki daire kapsından bir çan sadası işitildi. Hizmetçi kadın hanımına müteveccihen dedi, ki:

-Kapıyı açayım mı Madam?

-Evet, fakat benim evde olmadığımı söyleyecek kim olduğunu gelip bana malumat vereceksin.

Hizmetçi bu kabil-i muamelata alışmış olduğundan irad-ı mutala'a zımında hiçbir şey söylemeyerek çıktı. İki dakika sonra avdet ederek dedi, ki:

-Madam gelen Mösyö De Karastay'dır.

-De Karastay mı? Bu saatte bu pek gariptir! Kendisini içeri alınız.

Hizmetçi hanımının emrini infaz için çıktığı vakit genç kadın da başından şapkasını çıkararak odadan çıktı yanında ki salona geçti. Bu dakikada Mösyö Karastay dahi salona giriyordu. Dedi ki:

-Ne güzel bir hayret verdiniz! Buyurunuz bakalım.

-Evet, azizim Şeveret; burada yalnızız ya! Bir vakit burada beni Amiyorvaz ismiyle yâd eylediğini ihtar eden şu teklifsiz isimle sana hitap etmekliğime müsaade edersek ya!

-Ey dostum, saat onu geçiyor

-24- Gönül Faciaları

Uzun uzadıya zevzeklik etmeye vaktimiz yok.

-Olsun, şimdi azizim Şeveret şu mazi yadigarlarını bir tarafa bırakalım. Hiç olmazsa size ihtar etmekliğime müsaade edeceksiniz, ki sizin hem sarrafınız hem de dostunuzum.

-Sizin bana daima bir dost olduğunuza inanmak arzu ederim. Sarraflığa gelince bu başka. Pek iyi der-hatır ediyorum, ki bu okulumab kanalı fondolarının kanal suları içinde batacağını ve siz bana o kağıtları elden çıkarmaya tavsiye ederek bir dostluk etmişsiniz. Fakat paralar kanalda batmadı ise suset deryasında gark oldu. Elimde bir sermaye kalmadı, ki...

-Doğrudur, fakat siz bunu bularak yine bir sermaye tedarikine muvaffak olursunuz da bende ol vakit meserret ve iftihar ile...

-Onları kasanıza vaz ederek kullanırsınız, siz pek iyi bir sarrafsınız dostum. Fakat va asfaki öyle servet istihzar etmek şöyle dursun, musarafatımızı bile ödemeye muvaffak olamıyoruz.

-Oh! Daha ala daha ala!

-Ne diyorsunuz?

-Hiç! Demek bu dakika da paraya pek ziyade ihtiyacınız var.

-Pek fevkalade! Hatta zannederim ki bugün, kendisine altı yüz frank borcum olduğu için arabacı benim küpemi göndermekten imtina edecektir. Hâsılı, azizim De Karastay bedihidir, ki siz bugün benim nasıl bir ihtiyaçta olduğumu anlamak maksadıyla bu ziyareti etmiyorsunuz. Kuvve-i maliyem sizi bu kadar meşgul etmeyeceği tabiidir.

-Niçin olmasın? Size tealluk eden mesaile benim ehemmiyet vermekliğim tabii değil midir?

-Hayır azizim, gözlerinizden anlıyorum, ki sizin benden isteyeceğiniz bir şey vardır.

-Böyle mi zannediyorsunuz?

-Zan değil katiyen eminim.

-Ay pek ala, madem ki anladınız, bende itiraf ederim.

De Karastay muhatabının yanına takarrüb ederek, elini eline aldı. Güzel kadın bir adem-i hoşnudi tavrı izhar ederek biraz çekindiyse de De Karastay

-25- Gönül Faciaları

Bunun farkına varmamış gibi davrandı. Cebinden güzel Rus meşininden mamûl bir evrak cüzdanı çıkararak içinden üç adet biner franklık bank kaimesi aldı. Bunları genç kadına takdim ederek dedi ki:

-Her şeyden evvel azizim size güzel bir servet hâsıl etmek için vesile olacak olan şu üç bin frankı kabul ediniz de sonra size maksadımı anlatayım.

-Bunu bana ikraz mı ediyorsunuz?

-Hayır, sadece bunları kabul etmenizi rica ederim.

-Hediye mi?

-Dediğiniz gibi.

-‘Azizim siz hastasınız, yahut benden mucizekarane bir şey talep edeceksiniz.

-Haydi, deli beni bir az dinleyiniz de göreceksiniz ki sizden talep edeceğim hizmet alemde en adi en sehil şeylerdendir.

-Sizi dinliyorum.

-Azizim Şeveret, size takdim ettiğim bu para, hizmetinize mukabil vermeyi tasavvur ettiğimin ancak bir kısmıdır. Yalnız ehemmiyetli bir arzu göstermenizle husûl bulacak olan maksadıma muvaffakat edecek olursanız, yalnız benden, bunun daha bir iki misli hediyelere nail olacaksınız.

-Pek iyi, bu ehemmiyetli arzu niye müteallık olacak? Asıl bilinmesi lazım olanda budur.

-İşte dinleyiniz: ben bu cumartesi akşamı bizim evde bir ziyafet vereceğim, ki asıl başlıca müşterilerim hazır bulunacaklardır. Sizin de bu sıfatla huzurunuzu arzu ederim.

-Ben mi?

-Şüphesiz! Madam De Navarin nam-ı müsteariyle hakikaten bu pek ahenkli bir isimdir.

-Lakin Mösyö, bu nam-ı müstear değil, benim ismidir. Zevcimin ismi...

-Haydi canım, bu hikaye kabilinden eşhası bırakalım da, sizden bahsedelim, diyordum, ki siz Madam De Navarin ismi altında bizim bankanın ehemmiyetli müşterilerinden olmak sıfatıyla, vermek emeline olduğum ziyafette hazır buluna

-26- Gönül Faciaları

Caksınız. Fakat siz arzu ettiğiniz vakit yaptığınız gibi gayet kibar kadınlar gibi, mükemmel bir tuvalet, pek ince bir zerafetle isbat-ı vücut etmenizi isterim.

-Ey şimdi sizde burada zarafet-i furuşluk etmeye mi başladınız? Bu mültefatane sözleri bırakınızda maksada geliniz.

-Aziz çocuğum, buraya size arz-ı nezaket etmek için gelmedim. Sözlerimi ciddi olmak üzere telakki ediniz. Pek ciddi bir iş müzakere etmek istiyorum.

-Lakin iş, sizi böyle nezaketler izharı hevesinden de men...

-Bırakınız sözümü itmam edeyim. Şurası anlaşıldı ya, cumartesi akşamı, bizim ziyafette, gayet şık, fevkalade müesser bir tuvaletle isbat-ı vücud etmek lütfunda bulunacaksınız. Dikkat ediniz, ki açık bir tuvaletle demiyorum. O akşam cemiyetimizde hazır bulunacak kadınların cümlesinden daha kibarane daha ağır başlı bir tuvaletiniz olmasını arzu ediyorum. Bu suretle herkesin nazar-ı dikkati size munatıf olacağına pek büyük bir ehemmiyet kazanacağınıza eminim.

-Bunun için mümkün olduğu kadar çalışacağım sonra?

-Sonra orada hazır bulunacak olan mösyö Eduar namında bir gencin nazar-ı dikkatini celb etmeğe çalışacak, bu maksat husûl bulunca onunla meşgul olmaya onu da kendinizle meşgul etmeye başlayacaksınız. Netice ziyafet halkı dağılmazdan evvel Mösyö Eduar'ı kendiniz için deli divane bir aşık mertebesine getirerek bunu orada hazır bulunacak olan Matmazel Amelin De Montelli namında – bu ismi iyice belleyiniz. Bir genç güzel kızın nazar-ı dikkatine çarptıracaksınız.

-Anlamaya başlıyorum.

-Sonra mösyö Eduar'ı, kendisine ciddi bir aşık olduğunuz Eduar'ıyla, ikna edeceksiniz. Mesele bundan ibarettir. O suretle davranacaksınız, ki sizin hanenize gelmeye izhar-ı arzu edecek, olamazsa kendisini davet eyleyecek ve bir söz alacaksınız. Ziyareti her ne vakit için takarrür ittire-

-27- Gönül Faciaları

Cek olur iseniz, ayrılacağınız vakit Matmazel Ameline işittirebilecek bir surette mevud telebinizi tekrar ederek unutmamasını söyleyeceksiniz.

-Azizim, bunların hepsi adi şeyler.

-Fakat elzem.

-Bununla beraber, adi olmasının bir zararı yok sizin bana ihtiyacınız var. Cevanmerdane bir hareket ediyor, daha büyük bir sahavet göstereceğinizi de vaad eyliyorsunuz.

-Evet, bu mukarrer.

-Sizde benim ifay-ı vazifede son dereceye kadar ihtimam edeceğime emin olabilirsiniz.

Yalnız ayağa kalkarak dedi ki:

-Ben buna zaten eminim. Görüyorum ki maksadımı tamamıyla anladınız. Şimdi, bil-cümle vesait-i mümküni istimal ederek Matmazel Amelin De Montelli'nin kalbinde bir kıskançlık hüsnü uyandırmaya çalışacaksınız. O kadar, ki bu kız ile bizim delikanlı arasında bu hal bir kat münasebeti mevdi olsun.

-Bu anlaşıldı. Fakat delikanlının ismi?

-Bunu anlamayı niçin arzu ediyorsunuz?

-Ey, sadece benim tanımadığım gençlerden olup olmadığını anlamak için.

-Doğru ismi Eduar Gayruden'dir.

-Kendini biraz tanıyım. Gerçek mi?

-Eve birkaç defalar kendisini dostlarımla beraber görmüştüm, hepsi bu kadar... mamafih bu küçük maarife husûl-ı maksada pek büyük suhulet bahşedebilir.

-Bu halde demek oluyor; ki her şey arzuyu muvaffak gidiyor.

-Şimdilik, adiö, yarına.

Yalnız Karastay, Madam De Navarin'in elini, Zindostan'a bir suretle öperek çıktı.

Madam De Navarin yalnız kalınca, kabul ettiği bu ziyaretin kendisine getirdiği gayr-i muntazır servetin düşüncesine daldı. Kendi kendine diyordu ki:

-28- Gönül Faciaları

-Hakikaten De Karastay bir şeytandır. Bana verdiği bu paraya mukabil göreceği hizmetten elbet büyük, pek büyük bir istifadesi vardır. Fakat nice ne ehemmiyeti var? Şunu itiraf etmeliyim ki bugün şu paralarla gelmesi beni fevkalade memnun etmiştir. Tamam sırasında gelmiş tabirine maksat olacak şeylerin en birincisi şu paradır.

Sonra sedasını yükselterek hizmetçisini davetle dedi ki:

-Markirit git çabuk bana bu bin franklık kaimeyi bozdur.

Hanımına karşı daima serbestane söz söylemeye alışmış olan hizmetçi mütebessimane bir çehre ile dedi ki:

-Demek oluyor ki madam bu ihtiyarın ziyareti size talii getirdi. Ben bu ihtiyarını tanıyacağım.

-Haydi gevezelenme çabuk yürü.

Margirit bankanın paraya tehvil etmek için acele ile çıktı.

Bu müddet zarfında şeveret eline bir kurşun kalemi alarak en ziyade muciz dayinlere tesviye edebileceği paraların miktarını hesap etmeye başladı.

Sonra böyle kadınların nazar-ı dikkatinden bir an kaçırmadıkları daima düşündükleri elbise meselesiyle fikrini işgal ediyordu. Bir vazife deruhde etmişti ki pek mükemmel bir tevaline lüzum gösteriyordu her ne kadar elbise sandıklarında birbirini üzerine yığılmış birçok yeni elbiseler vardıysa da dayinlere daha az birer miktar şey vererek bir kat mükemmel elbise yaptırmak fikrine galebe edemedi.

Şeveret parasını elzem olan mahallere sarf ederek hüsn-i istimal eylemeyi bilen kadınlardan değildi. Verdiği karar üzerine hemen kalkıp modacının binaen yapılacağını kararlaştırmıştı.

İşte bunun için her akşam gibi bu akşam da kendisini ormana getirmek için gelmiş bulunan arabaya bikes soka-

-29- Gönül Faciaları

ğında modacının hanesine gitmek emrini verdi.

4

ZİYÂFET

Banker Karastayların hanesi Tetbut sokağında gayet vasii ve mükemmel bir daireden mürekkebtir. İttisalinde bulunan bank dairesi de geceki ziyafet için tahliye edilerek tezyin edildiği için fevkalade büyük bir daire husûle gelmişti.

Fakat bu katta bulunan üç evde ve bir salondan mürekkeb diğer bir daire istisna edilmişti, ki bu daireyi Madam Karastay işgal ediyor, ve zevci ile oğlundan büsbütün başka bir alemde yaşıyordu. Beş seneyi mütecâviz bir zamandan beri madam Karastay zevci ile hatta bir sözüyle teâtî etmemiştir. Mösyö Karastay sefahat uğurundan kendi

servet-i zatisini mahv ve ifna ettikten sonra zevcesinin servetine de el uzatmak arzu ettiği vakit asla ümit etmediği derecede fevkalade bir mümanaat gördü. Çünkü madam Karastay zevcinin nasıl bir alemde servetini mahv ettiğini pek ala bildiği için kendisine karşı edilen ricalara kani'i olmadığı gibi tehdidatada pek güzel mukavemet ederek. Servetinin öyle kendisini aleme gülünce edecek bir surette sarf edilmesi için muvaffakat edemeyeceğini hatta bu uğurda bir parayla feda edemeyeceğini zevcine pek kat'i bir surette ilan etti.

Mösyö Karastay bir tiyatro aktirisine takdim olunmak üzere farzen mübaya'a ettiği elmasların bedelini zevcesinin tesviye etmediğini kendisine karşı pek ziyade tahammülsüz tabiriyle anlattığı muamelat bardesini bir türlü hazmetmeyerek güzel bir münaza ettikten sonra kat-i münasebet etti. Meyanelerinde bir iftirak cisimani vuku buldu.

Zevc ile zevcenin resmen iftirak iddiasına kıyam etmemeleri ancak alemin nazarına karşı mahcup kalmamak ba-husus oğulları Maksimliyenin istikbalini mahvetmemek fikrine müstenidendi.

Hakikaten bu çocuğun güzeran hayatı.

-30- Gönül Faciaları

Pederinin o vakte kadar sürüklemiş olduğu suret-i güzeran ömrünü bir dereceye kadar tadil ve tehvil eylemesine bais olmuştu. Fakat bu hiçbir şey değildi. Daha fenası vardı. Çünkü Maksimleyn aleme karışacak bir sene geldiği başlı başına bir adam olduğu vakit mösyö Karastay zevcesinden intikam almak çocuğu vasıtasıyla ondan para koparmak emeliyle oğlunu kendi gitmekte olduğu sefahat alemine doğru sevk etmeye başladı. Maksimleyn az vakitte o kadar fevkalade bir terakki gösterdi ki pederi çocuğunu ahvaline mütehayyir kalmakla beraber kendisine atab ve takdir etmeye de bir hak ve suret bulamayarak kendini bu alemde biraz çekmeye mecbur olmuştu.

Bununla beraber Mösyö Karastay ekser mahalde oğluna refakat ederek o sayede hovardalık etmek heveslerinden bir türlü kendini alamıyordu.

Ahlakında ki bu haft için Mösyö Karastay'ı takip edenler bulunuyorduysa da Karastay kendini ticaret işlerinde pek bahtiyar gösterdiği büyük bir servet ve saman süsü tasladığı ba-husus pek sevimli ve zarif bir adam görüldüğü için o ahvale ehemmiyet vermeyerek kendisini sevenler takip edenlerden daha ziyadeydi.

Henüz zevcesiyle münaza ettikleri esnada Mösyö Karastay zavallı kadının bir tarafa çıkmasına müsaade etmediği, dairesi içinde her türlü muhabbet ve ihtiramdan mahrum olarak yaşamaya mecbur ettiği için bir çok adamlar Madam Karastay'ı sual ediyorlardıysa da biraz zaman mürurundan sonra madam Karastay'ı soranlar azalmaya daha biraz sonrada artık bi çare kadın dünyada mevcut değilmiş gibi büsbütün unutulurak namı yad edilmemeye başlamıştı.

Bu gece hanesinde böyle büyük bir ziyafet verildiği için bazen pek yakın dostlar Madam Karastay'ı sual etmeği düşünebildiler. Fakat Mösyö Karastay zevcesinin epeyce rahatsız olduğundan bahis eyleyerek misafirlerini bizzat kabul ediyor, evde hem Mösyö hem de Madam vazifelerini ifa eyliyordu...

Misafirlerin gelmeğe başlayacakları saatten birçok evvel Mösyö Karastay her şeyin hazır ve mevkiinde bulunması emrini

-31- Gönül Faciaları

Vermiş. Her tarafta ki binlerce mumları yaktırmış, çiçekleri münasebet alan mahallere vaz ettirmişti. Taam salonunun tezyinatının ikmal edilmesine, meyvelerin güzelce tertip ve tanzim olunmasına nezaret ediyor, fakat bu tezyinat ve meşguliyetler arasında henüz oğlu eve gelmediği için bir merak ve intizam ile her dakika Maksimleyn'i sual eyliyordu. Çünkü oğlunun tanzim ve istihzarat hususunda kendisine tanzim ve istihzarat hususunda kendisine pek büyük bir muavenet edeceğini hesap ediyordu. Kendi kendine mırıldanıyor, diyordu ki:

-Hakikaten, bunu inat için yapıyor diyeceğim geliyor. Saat iki oldu hala görünmedi! Onun izdivacını istihzar etmek için verdiğim, bu kadar meşgul olduğum bu akşam ziyafetine asla ehemmiyet bile vermiyor! Acaba hala nerede de? Ben bu ziyafeti onun için veriyorum. Yalnız onun menfaati için bu kadar uğraşıyorum. Böyle olduğu halde o hiç ehemmiyet vermiyor. Pek ala biliyor, ki bu akşam Amelin pederi ile beraber bu ziyafette hazır bulunacaktır. Kendisini Amelin'e beğendirmeye çalışmakla beraber epeyce bir teveccühünü kazanmış olduğu Mösyö Montelli'ye çatarak kızını almak için uğraşmaya mecburdur. O kızı, ki dört yüz bin frank cihaz getirecektir. Bu hakikaten güzel bir servettir. Bu suretle Karastay peder ve oğul bankası işini yoluna koyabilecektir. Eğer bu izdivaç vukuu bulmaz, bu servet ele girmezse, işlerimiz büsbütün meydana çıkacak, defterleri baş aşağı çevirerek pasaportumuzu

imza etmekten başka yapabileceğimiz hiçbir şey kalmayacaktır. Evet ne felaket! Ne şemet!...

Bu aralık beklediği oğlu Maksimleyn'nin birdenbire içeri girmesi üzerine Mösyö Karastay sözünü kesmeye mecbur oldu.

Maksimleyn gözünde gözlük, ağzında sigara elleri pantolonunun ceplerinde olduğu halde pederine takarrüb ederek mütebessimane ve ehemmiyetsiz bir tavır ile dedi ki:

-O! O baba, burasını ne güzel şıklaştırmışsın! İnsan kendisini Madam Okamliya'nın salonunda zannediyor.

-Ey şimdi mi geldin? Hiç olmaz

-32- Gönül Faciaları

Sa daha iki saat evvel burada bulunmağa mecbur olmalı değil miydik?

-Niçin gelmeye mecbur olmalıydım? Babacığım, şu şarkıyı bilmiyor musun?

Gençler zevkinde gezer...

Görüyorsun ya bu akşam iyi teganni edemiyorum. Bu hal ispat eder, ki akşam taamını mutadım vecihle rahat ve safa ile edememişimdi. Tasavvur et bir kere araman zevzeğinin hanesinde kalasın da sana yalnız bir tabak siyah havyar ile bir parçada portakal döndürmesi çıkarsın. İyi bir taam edebilir misin?

-Ha! Bu desise erek dükkanı önünden geçerek bir iki sepet döndürülmüş meyve almanızı rica etmiştim. Bunu yaptık mı?

-Tamamıyla unuttum, baba!

Mösyö Karastay hiddetini zapt etmeye muvaffak olamayarak:

-Cidden söylerim, sen asla tahammül edilemeyecek bir adamsın. Zannedilebilir, ki bu cereyan eden ahvale sen büsbütün ecnebi olarak kıtan vazifedar değilsin. Bununla beraber, bu akşam ki ziyafeti niçin verdiği mi pek ala bilirsin.

-Nasıl bilmem, baba! Pek ala bilirim, ki aleme son defa olmak üzere bir numune-i servet daha göstermek, işlerimizin pek yolunda gittiğini ispata çalışmak içindir. Halbuki bilakis işlerimiz daha bir iki ay bu yolda giderse kapısız bir duvara,

çıkamaz bir sokağa dayanacaktır. Artık gidecek yol kalmayacak tamamıyla temizlenmiş bulacağız. O vakit rahat edeceğiz.

-Sus! Bu sözler böyle yüksek sada ile söylenmez.

-Yalnız ikimiz olduğumuz için, baba.

-İnsan hiçbir vakitte yalnız olduğundan emin olamaz. Lakin vakit geçiyor davetliler gelmekte daha ziyade teehhür etmeyeceklerdir. Sana pek ziyade rica ederim Ki Mösyö Montelli ile kızına karşı mümkün olduğu kadar sevimli bulunmaya çalışsın.

-Lakin pek ala bilirsin, ki her ikisi de bana ziyadesiyle iltifat ederler. Artık daha ziyade yaranmak için uğraşmaya ne lüzum var?

-Evet, evet; sen zannedersin, ki Mösyö Le Konet De Montelli seni kızını

-33- Gönül Faciaları

İçin pek iyi bir zevce olmak üzere telakki eyler.

-Evet, çünkü beğenilmek nokta-i nazarından onların andında oldukça mühim bir mevki ihraz etmişimdir.

-Fakat birisi vardır, ki Matmazel Amelin sana tercih eder.

-Küçük Eduar mı? Bah!

-Onun pederi Mösyö Gayruden tamamıyla kaniidir. Oğlu Matmazel Montelli ile izdivaç edecektir. İnan bana eğer Mösyö Gayruden'in arzu ettiği bu izdivacın vukuu bulmamasını istersek tam iş görecektir zaman bu gecedir.

-İş görmek mi? Nasıl! Ne yapmak istiyorsun?

-Bu bana ait bir mesele.

-Evet! Eğer bazı entrikalar kullanıyorsak, beni haberdar etmekliğin lazımdır.

-Sus, işte misafirler geliyor. Hakikaten bunlar bir salona birinci olmak üzere girmek can sıkıntısına düşmüş iki misafirdi. Bilmem dikkat etmiş misinizdir? Böyle bir ziyafet yahut balo, veya düğüne en birinci olmak üzere girdiği vakit insan pek can sıkıcı bir mevkiide bulunuyor. Buna erkekler bir dereceye kadar az ehemmiyet verilerse de kadınlar birinci olmak sekaletinden pek ziyade ihtiraz ederler. Bunun içindir, ki ekseriyetle böyle mahallere insan med'uv olduğu saatten epeyce bir müddet

sonra gider. Fakat bu te'ehhür bütün misafirler tarafından düşünölmüş bir şey dahil olmak belasından kurtulmağa her vakit muvaffak olamaz.

Bu gelen misafirler iki delikanlı idi, ki göğüslerine birer kadına takmış kollarına pardesülerini atmış oldukları halde, dışarda henüz tezyînât ile uğraşmakta bulunan hizmetkarların kayıtsızlığına ehemmiyet vermeyerek salona dâhil olmuşlardı.

Bu misafirlerin vürûdundan çok geçmemiştı ki diğerleri de gelmeye başladılar. Yarım saat zarfında asıl salon, salon haline tehvil edilmiş bulunan diğer evdeler sık gençler zarif mükellef kadınlarla dolmuştu.

Bu dakika da idi, ki Mösyö Leh Montelli kızı koluna girmiş olduğu halde salona dahil oldu.

-34- Gönöl Faciaları

Matmazel Amelin De Montelli fevkalade cazibeli ve dilber bir kız olduğu için salona girmesiyle beraber güzel bir çiçek üzerine hücum iden kelebekler gibi etrafını birçok gençler sardı. Bu sarı saçlı dilber kendisinin bu kadar büyük bir ehemmiyetle telakki edildiğinden bi't-tab' mesrûr olarak çehresinde latif bir tebessüm olduğu halde bütün dostlarına bir prenses gibi, iltifatlar raykân ediyordu.

Eduar Gayruden Mösyö De Montelli ile kızı Matmazel Amelin'in vürûdunu görünce derhal yanlarına takarrüb ederek, ellerini sıkmayı, bir hatırlarını istifsar eylemeğı zevk aver bir mukaddes vazife olmak üzere telakki etti.

Mösyö De Montelli Edvar'ı yalnızca görünce dedi ki:

-Ya pederin nerde?

-Gelemeyecek bu akşamını başka bir yerde geçirmeye söz vermiş.

-İşte şayan-ı teessüf bir haber.

Eduar aşıkane bir nazarla bu akşam Matmazel Amelini pek parlak bir surette tezyin etmiş olan beyaz elbise içinde tamaşa ettikten sonra mütebessimane bir çehre ile dedi ki:

-Oh! Amelin bu akşam ne kadar dilberdir.

-Yalnız bu akşam mı?

Dilber kız bu sözleri o kadar zarifane bir vaz o kadar masumane bir tavır ile söylemişti, ki Eduar bir istigrak aşıkane içine düştü.

Bu dakikada Maksimleyn De Karastay Matmazel Amelin'in yanına takarrüb ile muktedir olduğu kadar zarifane bir tavır alarak oynanacak birinci vals için lütfunu rica etti. Matmazel Amelin, o sahibi bu şık gencin ettiği istidayı bit-tab es'âf etti.

Edvar hiçbir şey söylemeye muktedir olamadı. Fakat artık kendisine bir rakip ad etmekte olduğu Maksimleyn üzerine öyle bir nazar atıf etti, ki bu nazarda mündemic olan hiddet ve gazab asarının derecesini en ahmak adam bile takdir edebilirdi. Ancak böyle pek tabi görünen bir hal için asar-ı hiddet izhar etmek adeta gülünç bir hareket ihtiyar eylemek

-35- Gönül Faciaları

Demek olduğunu takdir ettiği için hissiyatını ihfaya cebr nefs eyledi.

Edvar kendi kendine bile itiraf etmeye muktedir olamıyorduydu da hakikaten pek serbestane etvar, müstahziyane sözler bazen tuhaf ve zarifane fikirlerle Matmazel Amelin'e yaranmaya çalışan Maksimleyn'i pek ziyade kıskanıyordu. Çünkü o kendisine müsabakat etmiş, Matmazelden birinci vals için vaad almış rakibane ve müstahziyane enzarıyla kendisini tahkar etmekte bulunmuştu.

Bundan madam Edvar, bu meselede Matmazel Amelin'in hiçbir kabahati olmadığını düşünmeye muktedir olamayarak ondan intikam almak fikriyle valsi müteakiben oynanacak olan kadril için kendisine bir teklifte bulunmamayı kararlaştırdı.

Maksimleyn'i vals için tefrik edilmiş bulunan büyük salona gitmek üzere kavlini matmazel Ameline takdim ettiği vakit bütün hazarın enzâr dikkati salona girmekte bulunan fevkalade şık gayet dilber sarı saçlı bir genç kadın üzerine çevrilmişti.

Salona dahil olup da bil-cümle enzarı kendisini cezbeden bu dilber kadın bizim severet yahut arzu olunursa madam De Novarin'di; ki pek ziyade itina ile yapmış olduğu fevkalade alamud bir tuvalet içinde o dilber cazibeli çehresi parıl parıl parlamakta bulunmuştu.

Şeveret salona girince bütün erkekler kendisini müncezibane mütehayyirane enzar ile temaşaya başladılar. Kadınlara gelince: onlar müdekkakane nazarlarıyla bu parlak kadın bu kadar mükemmel tevalinin ahenginde bir kusur bir soğukluk bulmak için temaşa ediyor. Fakat bir noksan bulmaya muvaffak olamadıkları için sukün durmaya mecbur oluyorlardı. Bunun için Madam Navarin'ın salona duhulu üzerine birkaç dakika kadar derin bir suküt hükm-i ferma oldu.

Madam De Navarin bulunduğu mevki'i 'umum üzerinde husule getirdiği tesir fevkaladeye dikkat etmiyor ve ehemmiyet vermiyormuş gibi bir tavır tutuyordu. Mutmaine bir nazar mütebessimane bir çehre mağrurane bir tavır ile Mösyö de Karastay'ın kendisine takdim etmiş olduğu koltuk sandalyesine doğru ilerliyordu.

-36- Gönül Faciaları

Prensane bir vaz ilke sandalyesi üzere oturması ile beraber yavaş yavaş bütün şıklar etrafına toplanarak musahabesinde olan letafet ve zerafetten mütena'im olmak için birbirine müsabakat ediyorlardı. Bu gençlerin şu kadının etrafını almasından bit-tab hoşnut olamayan kadınların müstahziyane enzarına onlar asla ehemmiyet vermiyorlardı. Kadınlar birbirine mırıldanıyor, birisi diyordu ki:

-Bu kadın kimdir?

-Ne mal olduğunu anlaşılmaması pek kolay, eğer namuslu bir kadın olsaydı, bu efendiler böyle derhal etrafını ihate edemezlerdi.

-Eğer ben Mösyö Karastay'ın salonuna böyle kadınları davet edeceğini bilseydim, ciddi söylerim ki buraya asla gelmeyecektim.

-Ben ise bu salonda daha çok bir vakit kalmamayı düşünüyorum.

Gurur zatilerinden pek ziyade mecruh olmuş bulunan kadınlar meyanında bu sözler kulaktan kulağa devran etmekteydi.

Eduar'da herkes gibi bu kadın üzerine nazarını atıf etmişti. Derhal tanıdı Ameline bir his rekabet vermek ondan intikam almak emeliyle şeveret'e doğru yürüdü. Şeveret Eduar'ı görünce pek ziyade memnanane ve mültefetane bir tavır ile istikbal etti etrafta bulunanlar ba-husus Matmazel Amelin tarafından işitilmesi için epeyce yüksek bununla beraber pek ziyade latif ve ahenkli bir sada ile dedi ki

-Evet sizi burada bulduğumdan ne kadar memnun oldum.

Edvara yanında bulunan sandalyeyi ira'e ederek kendisiyle konuşmaya başladı. Şeveret Eduar'ı o kadar fevkalade bir surette işgal etmişti, ki vals hitam bulmuş Amelin kendilerine yakın bir sandalye üzerine oturmuş bulunduğu halde o asla haberdar olamayarak büyük bir hayret ve mahzuziyetle dilber kadını dinliyordu.

Amelin, heyecan ve kıskançlıktan ari olmayarak kendi kendine sevdiğini bu kadar fevkalade bir suretle işgale muvaffak olan bu kadının kim olmak ihtimali bulunduğunu sual ediyordu. Çünkü Amelin hakikaten Edvar'ı bütün sevdasıyla

-37- Gönül Faciaları

Seviyordu. Amelin ve Edvar birçok vakitten beri hemen daima denilebilecek bir surette beraber bulunmaya alışmış yekdiğeri tamamıyla tanımış ve pek ciddi bir muhabbetle sevişmişlerdi.

Bu aralık yanına gelmiş bulunan Maksimleyn'e bu kadını ira'e ederek kim olduğunu sual etti. Maksimleyn şeveret salona girdiği vakit görmemiş olduğu için şimdi görünce gözlerine inanamayacağı geldi. Fevkalade mütehayyr oldu. Bu hayretin ilcasıyla gayr-i ihtiyari olarak dedi ki:

-Vay canına yandığım, bu Şehveret'dir.

-Şehveret.

-Pardon matmazel Madam De Navarin demek istiyordum.

-Lakin bu Madam De Navarin kimdir?

-Bir kadındır, ki Matmazel mahiyeti huzurunuzda izah edilemez. Hasıl kendisini tanıyamazsınız.

Hakikaten Maksimleyn'in hayretinin derecesini tarif etmek mümkün olamaz. Misafirler i'dâdi meyanında pederi tarafından davet edilmiş olmak üzere şehvereti gördüğü vakit derhâl matmazel Amelin'in yanından ayrılarak pederini buldu. Asla ümit ve intizar olunmayan bu halin neden neşet eylediğine dair pederinden izah almak için mu'tâdı vecihle bir külhan beyi tavrıyla pederine hitaben dedi ki:

-Nasıl! Buraya Şehveret'i davet ettik?

-Ay, pek ala!

-Hakikaten baba sen böyle münasebetsiz bir iş yapacak adam değilsin. Şehvereti buraya davet etmekten mutlaka bir maksadın vardır. Bu maksat nedir?

-Şimdilik bana sukut etmek lütfunu göstermeye talep ederim. Bu maksadın ne olduğunu vakti geldiği zaman öğrenirsin. Sana yalnız şunu ihtar edeceğim ki Matmazel Amelinin yanından ayrılmamaya ve ona yaranmaya çalış. Bu gece sana meydanın hali kalması için çalıştım. Bundan istifade etmeye bak...

Mösyö Karastay daha ziyade tefsilat vermeye mecbur olmamak için oğlunu

-38- Gönül Faciaları

Terk ederek salonun gelebildiği için de gaib oldu. Maksimleyn kendi kendine diyordu ki:

-Hakikaten pederim mutlaka bir entrika çeviriyor.

Oda, salonda aşağı yukarı gezerek kahkahalarla gülüşmekte bulunan diğer gençlerin arasına karıştı.

Mösyö De Karastay'ın ziyafeti cidden pek ziyade parlak bir suretde teşekkül etmişti. Kadınların müstagrik oldukları elmaslar üzerine binlerce mumların 'aks eden ziyaretlerinden gözleri kamaştıran nur müveccihleri husule geliyor. Her tarafa tertip edilmiş bulunan çiçek demetleri ve saksılarından insanı gaşı edecek birçok kokular intişar eyliyordu. Sobeler salonları mükemmelen teshin etmiş 'alemin artık iyice dumanlamış olan kafaları bu rehavet verici latif hararet içinde her şeyi güzel görüyordu.

Birdenbire birtakım kadınların yanında konuşmakta bulunan Matmazel Amelin De Montelli keyfini bozdu. Çehresi sapsarı kesildi. Gözleri kapandı başı arkaya devrildi.

-Matmazel Matmazel size ne oldu? Allah'ım, zavallı kız keyfini bozdu.

Genç kızın etrafına birçok galebelik toplandı.

Bu dakikada pederi de yetişti.

-Amelin çocuğum, ne oldu sana?

-Hiç, hiç babacığım işte bitti bir zaif... salonun harareti... rica ederim, haydi gidelim.

-Lakin hakikaten keyifsiz misin?

-Haber fakat rica ederim, artık gidelim.

Genç kızın gözleri yaşlarla dolmuştu.

Bu hali görmüş bulunan Edvar, Matmazelin yanına takarrüb eylemeğe isti'câl etti. Genç kıza hitaben dedi ki:

-Ne oldunuz azizim Amelin?

Matmazel De Montelli orada hiçbir cevap vermeyerek yerinden kalktı. Pederine takarrüb ederek koluna geçti. Salondan dışarı çıkmak için yürümeye başladı. Edvar onları takib ediyordu.

-39- Gönül Faciaları

-Lütfen Mösyö De Montelli, Ameline ne oldu?

-Bilmiyorum, azizim fakat zannederim ki salonun hararet fevkaaladesinden mütevellit bir yangınlık...

-Evet bundan mütevellit... pek fena bir mevki... bir baş ağrısı Eduar, rica ederim benim için zevkinize manii olmayınız, kalınız.

-Hayır... müsaade ederseniz, size refakat edeceğim.

-Bu lüzumsuzdur...

-Hakikaten azizim Eduar, kalınız, bilirsiniz ki ben zaten erken yatmayı severim. Size gelince saat henüz altı; daha kalabilirsiniz.

-Hayır efendim, pek ala takdir edebilirsiniz, ki Amelin'in azimetinden sonra benim bu cemiyetten memnun kalmaklığım mümkün değildir.

-Genç kız, Eduar'ın üzerine manidar bir nazar-ı atıf ederek dedi ki:

-Bununla beraber burada musahabetinden memnun olacağınız dostlarınız yok değildir. Pek ala eğlenebilirsiniz.

Eduar, bu sözlerde ki serzenişi vahle'-i evvelide anlayamadı. Çünkü kendisi pek samimi bir his ile söylüyor. Birkaç dakika evvel şehveret ile baş başa ettiği musahabayı asla derhatır etmiyordu. Düşünemiyordu, ki Amelin yanı başlarında bulunduğu bir zamanda şehveret yüksek bir sada ile:

-Mösyö Gayruden pazartesi günü gelip beni görmeye söz vermiş olduğunuzu unutmayınız. Sizi bekleyeceğim.

Demesinden bu sözler Matmazel De Montelli tarafından tamamıyla işitilmiş olmasından zavallı kız hiddet ve te'essürle o hale düşmüştü.

Mamafihe Matmazel Amelin'in kendisine karşı bu kadar soğuk durmasının sebebi derhatır etmekte Eduar te'ehhür etmedi. Kendi kendine diyordu ki:

-Zavallı kız, benim Şehveret ile konuştuğuma dikkat etmiş, bundan müte'essir olmuştur! aziz çocuk! Ben hakikaten pek ileriye gitmişim asla ehemmiyet vermediğim o kadın ile öyle ciddi bir

-40- Gönül Faciaları

Temayül tavrıyla musahabe ederek kendisini bir az kızdıracak bu suretle intikam almak istiyordum. O ise bu hali ciddi olmak üzere telakki etmiş. Haydi, yarın istifsar hatır için gittiğimde maksadı anlatarak kendisiyle pek kolay barışırsız.

Ferdası Eduar gece ki küçük vakayı pederine anlatmak fikriyle yatağından çıktı. Lakin bir az düşündükten sonra pederine hiçbir şey söylememeyi kararlaştırdı. Kendi kendine dedi ki:

-Bu vakayı pederime nakil edecek olursam, bana birçok sitemlerde bulunacak, halbuki onu düşündürecek derecede ehemmiyeti haiz bir mesele değildir. Pederim ise o 'aziz Amelini ve kontu fevkalade sevdiği için...

Eduar sigarasından bir büyük nefes çekerek devam etti:

Pederim ile Mösyö Montelli'nin birbirine olan muhabbetleri derecesinde alemde hiçbir dostane muhabbete tesadüf edemedim. Bu iki alicenab kalp birbiriyle o kadar imtizac etmiştir, ki hissiyatta bile müşterektirler diyeceğim geliyor...

Eduar birdenbire sözünü kesti. Çünkü odasının kapısı yavaşça iki defa vurulmuştu. Eduar'ın verdiği müsaade üzerine kapı açıldı. İşin üzerinde Hipolit göründü. Dedi ki:

-Bonjur Mösyö Eduar.

-Oh! Sen misin, 'azizim Hipolit? Nasılsın bakalım?

-Çok ala ya siz mösyö Eduar?

-İşte gördüğün gibi 'azizim.

-Ya pederiniz?

-Bu sabah daha kendisini görmedim. Lakin nasıl oldu da böyle bir vakitte bana ziyaret vermeye geldin?

-Söyleyeceğim, mösyö Eduar; size bir şey göstermek isterim.

-Ne?

-Of! Fakat bu pek garip bir şeydir.

-Ey pek ala olsun görelim niye müteallıktır? Al şu sigarayı da içerek bana göstermek istediğin şeyin ne olduğunu izah et.

Hipolit sigarayı aldı. Yaktı dedi ki:

-41- Gönül Faciaları

-Evvelden size şunu anlatmalıyım, ki bundan takriben bir hafta mukaddem Mösyö Leh Kont De Montelli bizim marangoz haneye üçüncü Hanri modası üzere imal edilmiş gayet şık ve sanatlı bir çekmeceyi tamir ahmak bir hizmetkarı o zarif çekmeceyi temizlemek için uğraşırken kapağını kırmış.

-Kim? Dominik mi? Ben kendisini bu kadar kaba ve istidadsız zannetmezdim.

-O; şimdi Mösyö Leh Kont bunun evvelki gibi güzel bir surette tazmir edilmesini arzu etmişti. Bilirsiniz ki kontun benim sanatta olan fevkalade merak ve bir dereceye kadar hüsn-i tabiat ve istidadıma itimadı vardır. Bunun için bunu bizzat benim tamir eylemekliğimi tavsiye etmiş bende çekmeceyi tamir etmeye.

-Tamir ettik. Şimdide kontun itimadı olan hüsn-i tabiat ve istidadının mahsulünü görmek için oraya kadar gitmekliğimi tavsiye etmeye geldik. Ne lüzum var kuzum ben senin sanatında olan maharetinin ne güzel asar husule getirdiğini bilmez miyim?

-Haber Mösyö Eduar, anlayamadınız.

-Nasıl! O halde başka neyi göstereceksin?

-Mesele bu çekmeceye müteallık değildir.

-Öyle ise devam et.

-Bende bunu istiyorum.

Çekmeceyi elime aldığımda bit-tabii içinde olan ufak tefek kusurlarını tamir için kötülerini açtım. En aşağıda bulunan bir gizli gözümü açtığım vakit gayet garip bir şey buldum. Ne olduğunu bilebilir misiniz?

-Nereden bileceğim?

-Bir fotoğraf.

-Ey pek ala bundan ne olur?

-Sabrediniz. Bu fotoğraf gitmek olduğunu tasavvur edebilir misiniz?

-Allahı'nı seversen Hipolit can sıkamak için mi uğraşıyorsun. Bana bu zevzeklikleri eden senden başka birisi olsaydı, çoktan beri kendisini kapıdan dışarı atmıştım.

-42- Gönül Faciaları

-İşte yine Mösyö Eduar; daima çabuk hiddetlenirsiniz. Pek ala madem ki tasavvur etmek arzu etmiyorsunuz, bu fotoğraf kimin olduğunu söyleyeceğim.

-Güya bunu evvelden söylemek senin için mümkünmüş bir şeymiş gibi!

-Pek ala o fotoğraf validenizindi.

-Nasıl! Ne diyorsun?

-Evet Mösyö Eduar, validenizin fotoğrafıydı.

-Validemin mi? Sen deli mi oldun?

-Asla Mösyö Edvar. Şimdi sizde görür, bizzat hükmedersiniz.

-Hipolit paltosunun cebinden çıkardığı kemal-i dikkatle bir gazete parçasına sarılmış fotoğrafı veli nimet zadesine takdim etti.

Eduar fotoğrafı derhal eline alarak üzerine bir nazar-ı atıf etti. Dedi ki:

-Hakkın var. Onun fotoğrafıdır.

Sonra zaman mürûruyla bir dereceye kadar solmuş olan validesinin gençliğini ihtar eden bu latif resmi bir lezzetle tamaşaya koyuldu. Hem resmi tamaşa eder, hem de mırıldanmak nev'inden bir sada ile diyordu ki:

-Lakin nasıl oluyor da bu fotoğraf Mösyö Montelli'nin yedinde bulunduğu halde şimdiye kadar bunun için bize bir söz söylememiş olsun?

Bu sözleri söylerken, Eduar'ın nazarına, fotoğrafın altında yazılmış bulunan bir satır yazı çarptı. Okudu:

“Hanri'ye 'aşıktı: Matorin”

-Oh! Allahım! aklımı mı ga'ib ediyorum. Hayır bu mümkün değildir. Ben yanlış okudum. Benim mukaddes valideciğim bu sözleri yazmamıştır. Haydi haydi lakin hayır! Aldanmamıştır. İşte öyle yazılmış “Hanri'ye 'aşık idi: Matorin” Hanri! Odur. Kont Hanri De Montelli... oh! Ne şe'amet! Ne şe'amet!

-Mösyö Eduar, ne oldunuz?

-43- Gönül Faciaları

-Oh! Bedbaht, bilsen ne yaptın!

-Nasıl! Siz tasavvur ediyorsunuz, ki valideniz, veli-i nimetim o mukaddes kadın.

-Sus sus... onun mukaddes ismini öyle meşûm farziyat ile yad etmekten seni men ederim. Bu değildir. Bu olamaz... oh! Lakin o,o adam o sefil ah! Bu necib asilzadenin pederime göstermekte olduğu o büyük dostluğun mahiyetini şimdi anlıyorum. Ben lakin ne diyorum? Pederim onun bu alçaklığına ebediyen vakıf olmaması lazımdır. İşitiyor musun, Hipolit bunu pederime söylemeyeceğine şimdi bana bir yemin edeceksin.

-Oh emin olunuz. Mösyö Eduar. Ah! Ben mösyö Montelli'ye istediğim gibi söylemeye muvaffak olsam. Fakat ahmakçasına bir söz söyleyeceğimden korkarım. Bu fotoğrafın altında ki sözleri okuduğum vakit, bu hal bana pek garîb görünmüştü. Kendi kendime burada olan ser tabi'i bir şey değildir. Demiştım. Lakin veli'-i nimetimin dostu olmak üzere tanıdığım Kont Montelli'nin aleyhinde bana hiçbir fikir gelmemiştı. Bu meselenin anlaşılması lazımdır. İşte bunun içindir, ki fotoğrafı size göstermeye geldim. Çünkü sizin vukufunuz terbiyeniz, fikriniz.

-Evet evet pek ala ettik, azizim Hipolit şimdi bu fotoğrafı bana bırak da sen git. Seni bu dakika da pederimin burada görmemesi lazımdır. Fakat tekrar gelmelisin ihtimaline sana ihtiyacım olacaktır.

İki genç dostane bir tavır ile yekdiğerin ellerini sıktılar. Hipolit odadan çıkarak Eduar'ı derin bir düşünce içinde bıraktı.

-5-

BİR ŞA'İLE

Edvar Gayruden'in bulunduğu hal içinde ki hissiyat ve ızdırabatını tasvir edebilmek pek güçtür. Hipolitin getirmiş olduğu bu fotoğrafın kendisinde uyandırdığı efkar içinde

-44- Gönül Faciaları

Yuvarlanıyor, ne yapacağını ne karar vereceğini ne düşüneceğini bilmiyordu. Ömründe böyle fevkalade bir ızdırıp hiçbir vakit hissetmemiştir.

Çünkü ömründe daima validesini bir 'ismet ve şefkat-i mücessime olmak üzere büyük bir ihtiram ve takdis ile yad etmeye alışmış olduğundan böyle vahleten hissiyatını efkarını alt üst eden vaka kendisini o kadar meyus etmişti, ki takdis ettiği validesini bir müttehim zevce olarak telakki eylemek fikri dimağını cayır, cayır yakıyordu. O mukaddes o fazilet mücessime ıtlakına sezavar olan müşfik validesini bir canı olmak üzere telakki etmeye mümkün değil vicdani kail olamıyor, kail olmamak istiyordu. Fakat elinde ki fotoğraf vakayı o kadar müthiş o derece muhakkak bir surette ispat ediyordu, ki buna karşı başka türlü düşünmeye çalışmanın da imkanı kalmıyordu. Ey, validesi 'ömrünü kendisine prestij derecesinde muhabbeti olan bir zevci aldatmakla emrar etmiş. Bu kimin için? Kim ile? Kırk seneden beri kendisini aziz, samimi bir dost olmak üzere namusunu paymal ettiği adama bir riya perdesi altında göstererek vicdansızlık ve alçaklık eden bir adam ile!

Fevkalade bir hararet kanını kızdırmış, beynini yakmakta bulunmuş olduğu Eduar kendi kendine dedi ki:

-Haber bu mümkün değildir. Mümkün değildir. Zavallı valideciğim olduğu vakit ben artık bir çocuk değildim. Onun ne kadar şefik, ne derece iyi, ne mertebe fazilet perver bir kadın olduğunu pederime ne büyük bir muhabbeti bulunduğunu pek ala der-hatır ediyorum. Zavallı aiz valideciğim işte yine gözüm karşısında tecessüm ediyor, pederimin yahut benim bir az keyifsizlendiğimiz vakit aldığı müteessifane çehreyi, döktüğü göz yaşlarını görüyorum zanneylim. Bizi ne kadar büyük bir

muhabbet, ne derece fevkalade bir itina ile tedavi ederdi! Evet, pek iyi hatırıma geliyor, bir gün. Sene başı tatilleri esnasındaydı. Bir gün mektep arkadaşlarıyla beraber pek ziyade yemiş içmiş olduğum için hasta olarak eve gelmiştim. Zavallı valideciğim bütün geceyi başım ucunda girmişti. Her defa gözümü açtıkça hatırıma sorar,

-45- Gönül Faciaları

Binlerce müşfikane buselerle hararetili vechimi kaplardı. Baazı kere gözümü açtığı vakit, o mukaddes valideyi hazin hazin ağladığını görürdüm. Ben kesb-i ifakat edinceye kadar bu hal devam etti. Benim müthiş bir hastalığa duçar olmaklığım korkusuyla valideciğim çektiği ızdırapları döktüğü göz yaşlarını hiç unutmadım ilelebed unutmayacağım. Oh! Hayır bu mümkünsüzdür! Mümkünsüzdür!

Eduar başını elleri arasına alarak derin ızdırap engiz bir düşünceye daldı. Birkaç dakika kadar bu halde kaldıktan sonra birdenbire başını kaldırdı.

-Lakin bu hakikati inkar etmek kabil değildir. Duyduğum bir iftira olmak ihtimali bulunmadığı gibi gözüm karşısında olan bir fotoğrafta bir hayal değildir. Bu hali bana bir başkası hikaye etmiş olsaydı. Garazkar dudaklar arasında hakikat ve mahiyeti değişmiş sözlerdir diye teville çalışabilirdim. Ancak kendi gözlerimle gördüm. Ancak kendi gözlerimle gördüm. Okudum. İşte yine okuyorum. Bu fotoğraf üzerinde ki şu yazılar gözlerimi yakıyor. Hanri'ye 'aşk-ı ebedi: Matorin bu sözler validemin eliyle yazılmıştır. Bundan başka imzası da var. Bizzat kendi imzası bu fotoğraf validem ancak yirmi yaşında olduğu bir zamanda alınmış. Fakat ben bu çehreyi pek ala tanıyorum. Bu nazar, bu tebessüm, bu vaziyet hep validemindir. Bunda asla şüphe edilemez. Lakin, düşünüyorum pederim o asıl zade ali cenab! Dostundan bahsettiği vakit bana bin defa tekrar etmiştir, ki kendisini validemin familyasına takdim eden, nişanlanmalarına izdivaçlarına vesatet eyleyen hep o imiş. Mösyö De Montelli! Acaba o vakit artık o validemin oh! Bedbaht ne diyeceğim! Ne terbiyesizlik irtikab edeceğim! Fakat, bununla beraber... oh! Bu pek müthiştir. Ne düşüneceğimi ne yapacağımı katiyen kararlaştırmaklığım lazımdır. Şimdi pederime gitmeliyim. Ne diyorum! Pederime mi? Zavallı pederimin müsterih kalbine böyle kat'i bir şüphe fakat müthiş bir şüphe ile derin bir yara açmaya mı cesaret edeceğim! Ama bu pek büyük bir alçaklık olur.

-46- Gönül Faciaları

Sukut etmeye mecburum. Sukut etmeliyim. Ancak o adam ben o herife pederime karşı dostum hitap ederek burnuna gülmek için meydan veremem. Ya bu meselede benim anlayamadığım bir şey varsa ben aldaniyorsam çünkü kontu bu bâbda müttehim ad etmek için validemi de ona şerik ve o suretle telakki eylemek lazım gelir. Böyle değildir. Meselenin böyle olmak ihtimali yoktur. Ya Amelin! O aziz çocuk ki beni o kadar seviyor. Şimdi ondan feragat etmek lazım gelecek, ondan vazgeçeceğim mi? Of! Düşündükçe girdabın içinde Mösyö De Montelli'nin meşum amal ve efkarını görüyorum. Mösyö De Montelli mazide etmiş olduğu kabahati güya tamir etmiş olmak için kızını bana vermek istiyor. Kendi kendine düşünüyor diyor ki: eğer benim o alçakça hareketim faş olursa Eduar damadım bulunacağı için bana karşı hiçbir harekette bulunamayacaktır. Oh! Fakat henüz onun damadı olmamışımıdır.

Eduar başı ateşler içinde yanmakta olduğu halde düşünmekte devam ediyor. Fakat bu suretle hareket etmek, ne yapmak lazım geleceğini bir türlü kararlaştıramıyordu.

Birdenbire pederinin odaya girmesi genç bedbahtı düşmüş olduğu düşünceden kurtardı. Eduar pederini münbasit ve mütebessimane bir çehre ile karşısında görünce bir kere titredi. Sadasına müntazam bir ahenk vermek ifşa-yı hal etmemek için cebr nefis ederek dedi ki:

-Bonjur babacığım.

-Bonjur Eduar! Bu gece saat kaçta avdet ettik? Ben biraz erkence yattığım için senin geldiğini duymadım.

-Saat yedi buçuk kararlarında

-Bu kadar erken mi?

-İhtimal ki saat sekizdi.

-Demek oluyor ki Karastay'ların hanesinde iyi bir eğlenti olamadı?

-Hayır böyle 'alemleri pek ala bilirsin, divanecesine bir cemiyet. İnsanı ciddi bir surette eğlendirebilecek bir şey yoktu.

-47- Gönül Faciaları

-Montelli ile kızı Amelin orada mıydılar?

-Elbet!

-Ümit ederim ki Ameline pek çok dans ettirerek yürümüşsündür.

-Oh o birinci valsi Maksimleyn ile oynadı.

-Bu ispat ediyor, azizim ki sen kendini bir ağberâra kaptırmışsın. Ey, sonra?

-Sonra da Amelin keyfini bozdu. Mösyö Gayruden epeyce bir telaşla:

-Nasıl! Amelin keyfini bozdu da sen bunu bana derhal söylemedin? Ne aziz çocuğa ne olmuştu?

-Ciddi bir şey değil! Hararet fevkaladeden mütevellit bir baş ağrısı baloyu terk etmeği istedi. Ve kendisine pederinin refakat etmesi için ısrar etti.

-Ey, baloyu terk ettiler mi?

-Evet.

-Bu halde hemen Jan'ı gönderin hatırını istifsar ettirmek lazımdır. Hakikaten aziz çocuğum insan senin bu sukunet ve ehemmiyetsiz tavrını görünce bir gün gelip de izdivaç edeceğin sevdiğin kıza müteallık bir mesele olduğuna asla inanamaz. Canına yandığım bizim zamanımızda aşıklar böyle ahvalde, hiç de böyle kayıtsız bulunmazlardı.

-Babacığım sen bu izdivaçtan pek kati pek muhakkak bir şeymiş gibi bir tavır ile bahsediyorsun.

-Lakin zannederim.

-Pek ala bilirim, ki biz pek çok vakitten beri bu fikre alışmışızdır. Sana birçok defalar daha söylemiştim. Mümkündür ki daha doğrusu kont bizzat kendisi.

-Oh! Yine eski fikirlerine tekrar avdet mi ediyorsun?

Bahsederim ki gecede bir çocukluk etmişsindir. Sen daima müstahak olduğun dereceden bin kat ziyade bir muhabbetle seni sun o zavallı Amelin ile kıskançlıktan mütevellit bir münâza çıkarmayı ararsın. Hiç şüphe etmem! Gece vuku'unu bahis ettiğin ahvale de senin münasebetsizliğin sebep olmuştur.

-Seni temin ederim.

-Ben bende sana diyorum ki bu istihracatım pek doğrudur. Bu hakikati senin tavr u vaziyetinde ki fevkaladeliğinden

-48- Gönül Faciaları

Anlıyorum. ‘Azizim her ne kadar ifşa-yı hal etmemek için cebr nefis ediyorsan da ben yine gece fevkalade bazı ahval cereyan etmiş olduğu çehrenden okuyorum.

-Lakin tekrar ederim, babacığım, aldanıyorsun.

-Pek ala ben meseleyi bugün anlarım. Amelin pederiyle bugün buraya gelecektir. Hepsini ondan öğrenirim.

Edvar, kendisini pek ziyade muzdarip etmekte olan bu bahsi değiştirmek için isticial ediyordu. 900 o meşûm fotoğraf meselesini pederine ifşa etmemeyi katiyen kararlaştırmıştı. Lakin gayr-i ihtiyari olarak korkuyordu, ki bu müthiş ser dudaklarından dökülecektir. Bunun için bir vesile taharri ederek pederinden ayrıldı.

Günün kısım-ı azamini ötede beride o meşûm fotoğrafın tarihine dair bir işaret bir imare bulabilmek ümidiyle derin bir düşünce içinde geçirdi. Kendisince muhakkaktı ki bu fotoğraf birçok vakit kontun elinde durmuştur. Lakin hangi vakitte onun eline girmişti. Düşüncesi uzadıkça Kont ‘aleyhinde ki hiddet ve şiddeti de tezayüd ediyordu. Kont’dan intikam almayı kati bir fikir olmak üzere takarrür etti. On defa kararlaştırdı. Yerinden hareket etti ki gitsin de Kont ile izahat talep ederek bir münaza çıkarsın. Lakin Mösyö Montelli’ye edeceği fenalığın o kadar sevdiği o zavallı Amelin’e ne kadar fevkalade bir surette tesir edeceğini düşününce ihtiyarını gaib ediyor, bütün intikam kararları kendisinden kaçıyor.

Akşam takarrüb ettiği halde henüz hiçbir şeye karar verememiş. Başını şiddetli bir hararet bakmakta bulunmuş olduğu halde eve ‘avdet etti.

Pederinin odasına girdiği vakit Kont De Montelli ile kızını orada buldu.

Odaya girip de Kont ve Amelini orada görünce az kalmıştı, ki hiçbir söz söylemeksizin çekilip odadan çıksın lakin hissetti ki bu ‘adeta mümkünsüz pek fena bir hareket olacaktır. Nezaket kendisini icbar

-49- Gönül Faciaları

Ediyordu. Orada kalmakla beraber gece keyifsiz bırakmış olduğu Amelinin hal ve hatırını sual etmek lazım geliyordu.

Bundan başka Amelin'in huzuru pek manzur bir surette Eduar'ı cezbediyordu. Lakin Kontun yüzüne bakınca şiddetli ateşin bir kan beynine hücum ediyor zapt edilemeyecek bir hale giriyordu.

Dudakları titriyordu. Pek kat'î bir lüzum gördü, ki validesinin şerik cenabeti ad ettiği bu adama karşı bir sukunet dikkatsizlik göstereceğine buna pek ziyade cebr-i nefis ediyor, fakat tamamıyla muvaffak olamıyordu.

Kont Eduar'ın halinde ki bu fevkaladeliğe hiç dikkat etmemiş Mösyö Gayruden ile pek dostane pek samimi bir surette konuşmakta bulunmuştu. Eduar içeri girince mesrurane ve dostane bir tavır ile selamladı dedi ki:

-O! Sen misin Eduar? Ey gece ki nasıl geçirdik, bakalım?

-Oh! Pek sade bir surette sizin cemiyeti terk ettiğinizi müteakıb ben de çıktım. Eve geldim.

Sonra Matmazel Amelin'e teveccüh ederek sözünde devam etti:

-Maü'l-memnuniyet görüyorum ki Amelin'in rahatsızlığından bir eser kalmamıştır.

Amelin epeyce soğuk bir tavır ile yalnız bir:

-Hayır dedi.

Amelinin bu soğuk tavrına dikkat etmiş olan Kont dedi ki:

-Haydi yine aranızda bir kırıklık mı var?

-Lakin babacığım bu sözünü söylemek için meydanda bir sebep göremiyorum. Mösyö Gayruden dedi ki:

-Azizim Hanri, bu sözü söylemekte seni tamamıyla haklı görürüm. Bende Eduar'ı Ameline karşı inhar-ı muhabbet ve riayette kusur ettiği için şiddetli bir surette ta'yîb edeceğim. Hakikaten bu iki çocuğun ne düşündüklerini bir türlü anlayamıyorum. Yek diğere pek ciddi ve samimi bir muhabbetleri olduğuna katiiyen eminim, bununla beraber birlikte bulundukları zaman kendilerini bir yabancı görecektir. Olsa birbirinden nefret ettiklerini zanneder.

-Lakin babacığım...

-50- Gönül Faciaları

Mösyö Gayruden oğluna meydan vermeksizin devam etti:

-Bu pek gülünçtür. Dünyada kendilerini tanıdıklarından beri yekdiğeri de tanımış bulunan böyle iki çocuk yek vücut olmak için ittihad ve izdivaçları da muhakkak iken birbirine karşı böyle soğuk davranıyorlar.

Kont dedi ki:

-Pek doğru Amelin bir yaşa geldi ki artık...

-Merhum Matorin ile izdivaç etmiş olduğum sendedir. Der-hatır eder misin, Hanri senin sayende izdivaç ettiğim zaman oda tamam Amelin'in sinindeydi. Ben Matorin'in refakatıyla almış olduğum izvak mesudaneye senin sayende nail olduğum için bunu ilelebet unutmayacak daima tekrar edeceğim. Heyhat ki pek imtidadsız bir saadet.

Mösyö Gayruden bu sözleri söylemekle beraber dostane ve müteşekkerane bir suretle elini konta uzatmıştı. Oda uzanan eli kendi elleri arasına alarak pek samimi bir tavır ile sıktı.

-Azizim Hipolit o vakit güzel Matmazel de Karbonet tesmiye edilen o şayan-ı hayret manevrinesinden layık bir zevce olamayacağını bildiğim için zaten münasebetimiz olan karbonat familyasını bir çok teşvek etmekten senide terğib eylemekten başka hiçbir hizmette bulunmadığım halde ettiğin şu teşekkürü mukabil bende bir teşekkür arz etmeye mecbur oluyorum. Ba-husus bir hizmet edilmiş olsa bile sen benim en 'aziz dostum değil misin sana hizmet benim borcum değil mi?

Edvar birkaç dakikadan beri renkten renge girmekte fevkatlade bir sabırsızlık asarı çehresinde bedaheten görülmekteydi. Daha ziyade sabredemeyerek Mösyö Montelli'ye hitaben dedi ki:

-Mösyö De Montelli zannederim, ki pederimin olduğunuz kadar validemin de dostuydunuz.

Eduar bu sözleri müdekkakane bir nazarla Kont'un gözleri içine bakarak söylemişti. Kont ise buna dikkat edemeyerek mesrurane bir tavır ile:

-Evet, ben Matmazel Matorin de Karbonetini pek ziyade sürdüm. Çünkü kendisinin fezail ve 'ulvi ahlakını pek iyi

-51- Gönül Faciaları

Tanırdım izdivacından sonra da evvelde olduğu gibi dostluğuna devam etmekliğime müsaade etti.

-O dostluğa ki ben asla kıskanmıyordum. Değil mi Hanri? Çünkü bunun ne kadar ali ne derece samimi bir dostluk olduğunu pek ala tanıyordum.

-Hakkın vardı.

Bu sözler üzerine Mösyö Gayruden ile Kont De Montelli yine samimi ve dostane bir tavır ile yek diğerin ellerini sıktılar. Eduar fevkaalade muzdarip oluyordu. Gözleri dönmüş olduğu halde:

-Hakikaten itimat pek iyi bir histir. Lakin her vakit mevkiine sarf olunabilir mi?

Montelli bu sözlerin ne demek olduğunu anlamak için Eduar'ın yüzüne bakıyordu. Dedi ki:

-Ne demek istiyorsun Eduar? Mösyö Gayruden mütehayyirane bir tavır ile:

-Hakikaten bugün Eduar'a ne olduğunu anlayamıyorum. Bu ne kadar hırçınlık dedi. Sonra oğluna teveccüh ederek devam etti:

-Eduar Ameline karşı daha bir az nazikane bulunarak beni memnun etmek ister misin?

Genç kız şiddetli bir tavır ile dedi ki:

-Oh! Mösyö Gayruden bırakınız kendisini size itaat etmek için bana karşı nezaket göstermeye mecbur olsa bile ben öyle mecburi gösterilen nezaketlerden hoşlanmam.

Mösyö Gayruden oğluna hitaben:

-Bu aziz çocuğu işitiyor musun?

-Babacığım, beni böyle tazyik etmekten maksadın ne olduğunu hakikaten anlayamıyorum.

Bu söz üzerine Kont ile Mösyö Gayruden kemal-i hayretle yekdiğerin yüzüne baktılar. Eduar sözünde devam ederek dedi ki:

-Amelin ve ben çocuklukta birçok defa masumane bir surette karı koca oyunları oynamıştık. Fakat bu çocukluktan başka bir şey değildi.

İki peder bir ağızdan:

-52- Gönül Faciaları

-Nasıl!

Dediler. Eduar devam etti.

-Şüphesiz çocuklukta başlayan bu oyunların kesb-i ciddiyet etmesi Amelin ile izdivacımızın icrası arzu ediliyor. Fakat te'ehhül etmezden evvel insan emin olmalıdır ki muhabbet...

Mösyö Gayruden şiddetle çocuğunun sözünü keserek dedi ki:

-Ne kadar vahşisin! Bu şayan prestij çocuğun seni sevdiğini nasıl ilan etmesini arzu ediyorsun? Fakat bu derecesi artık pek ziyadedir.

Eduar çehresi tamamıyla uçmuş olduğu halde dedi ki:

-Babacığım aldanıyorsun. Mesele Amelin'e müteallık değildir.

-Ne demek istiyorsun?

-Ben Amelini bana zevce olmasını talep edecek derecede sevdiğimden emin olmadığımı söylemek istiyorum.

-Oh! Eduar!

Genç kız gayr-i ihtiyari olarak bu sözleri söylemekle beraber gözlerini doldurmuş olan yaşları kapamak için elleriyle yüzünü setr etti.

Kont ayağa kalkmış kemâl-i hayret ve hiddetli inzarıyla Eduar'ın gözleri içine bakmakta bulunmuştu. Eduar balmumu gibi sararmış bir çehre ile kontun yüzüne bakıyor. Mösyö Gayruden ise kemâl-i hayretle hareketsiz deviriyordu. Nihayet oğluna hitaben dedi ki:

-Aklını mı gaib ettik, Eduar? Bu sözleri telkinat vicdaniye olarak söylemenin imkanı yoktur. Bu hareketin üzerine bana izahat vermelisin.

-Rica ederim babacığım ben söylediği mi pek iyi biliyorum. Beni daha ziyade istintak etmeyiniz.

-Eduar!

-Hayır!

Bunu söylemekle beraber Eduar şiddetle kapıyı açarak salondan çıktı. Diğerleri pek büyük bir hayret içinde yek diğerin yüzüne bakmakta bulunmuşlardı. Birkaç dakika kadar süküttan sonra mösyö Gayruden dedi ki:

-Mutlaka Eduar'a fevkalade bir hal olmuştur. Ameline karşı bu derece kabalık! Senin huzurunda böyle bir muaamele aziz dostum!

-53- Gönül Faciaları

Kont ayağa kalkıp kolunu kızına vererek dedi ki:

-Gayruden bu mesele üzerine Eduar ile anlaşmaklığını tavsiye ederim. Lakin pek ala takdir edebilirsin, ki bu cereyan eden ahval üzerine, kızım ve benim bir daha buraya gelmekliğimizin imkanı yoktur.

-Sen bunu yapmayacaksın...

-Oğlunla anlaş, ettiği muamele ve fevkalade münasebetsizliği kendisine anlat, mümkün olduğu kadar az bir zamanda istifa-yı kusur için gelmeye teşvik et, sonra ne suretle muamele etmek lazım geleceğini bende düşüneceğim. Haydi gel Amelin... Kont ile Amelin Gayruden'i selamlayarak çıktılar.

Zavallı adam, büyük bir hayret içinde yalnız kalmış boş yere Eduar'ın bu hareketinde ki esbabı bilmek için fikrini tazyek etmekte bulunmuştu. Katiyen hükmediyordu, ki Eduar'ın öyle bir harekette bulunması fevkalade bir sebepten tevellüd etmiştir. Yoksa Eduar'ın söylediği sözler telkinat-ı vicdaniyesi olmadığını Amelin'i lüzumu derece seçtiğine emniyeti bulunmadığını söylemesi hakiki bir söz olmayarak genç kızı fevkalade sevdiğini pek ala biliyordu. Evet, bu pek büyük bir yalandı. Eduar bütün kalbiyle Amelin'i seviyor, hayatında Amelin ile izdivaç etmeyi yegane bir arzu olmak üzere besliyordu. Çünkü Mösyö Gayruden derhatır ediyordu, ki oğlu bu hissiyat aşıkaneşini asla ihfa etmeyerek birkaç defa kendisine izdivaçları için Mösyö Montelli'ye söylemesini rica etmişti. Ya bu arzu-yı fevkaladesinden böyle birdenbire feragat ederek öyle vahşiyane bir harekette bulunmasının sebepsiz olması kabil miydi? Pek bedihi olarak anlaşılıyordu ki Edvar'ı icbar eden şiddetli bir kuvvet vardır. İşte Mösyö Gayruden bu kuvvetin nasıl bir kuvvet olabilmesi ihtimalini bir türlü tasavvur edemiyordu, kendi kendine diyordu ki:

-İhtimal ki Eduar bir kıskançlık hasta kapılarak böyle bir harekette bulunmuştur. Amelin'in masumane olarak edebilmesi mümkün olan küçük bir hatayı o azam ederek aleyhinde pek ziyade hiddetlenmiş nefsinde galebe edemeyerek işi bu dereceye

-54- Gönül Faciaları

Çıkarmıştır. Hatta dün de Amelin'in Maksimleyn'e karşı mültefetane harekatta bulunduğundan şikayet ediyordu. Zavallı çocuk, haksız olarak Maksimleyni kendisine bir rakib ad ederek sıkılıyor üzüyor. Fakat Amelin kendisine karşı nasıl çocuklukta bulunur ise bulunsun Eduar bugün cümlemize medyun olduğu ihtiramı paymal ederek o derece ileri gitmemeliydi. O geldiği gibi bana izahat vermesi için kendisini icbar edeceğim.

İşte hayatlarında birinci defa olmak üzere idi ki peder ile oğul fikren ayrılmışlar, yek digere karşı nasıl diyelim bir baidiyet peyda etmişlerdi. Çünkü şimdiye kadar meyanelerinde hiçbir bulut hail olmuş değildi.

Eduar eve geldiği vakit pederi kendisinden ciddi bir suretle izahat talep etti. Fakat o kat'i bir tavır ile Amelin'e karşı gösterdiği sebepten başka hiçbir sebep olmadığını anlattı nihayet dedi ki:

-Sana tekrar ederim Babacığım ki ben sevdiği mi katiyen anladığım bir kadından başka alemde hiçbir kimse ile izdivaç edemem. Amelin'e gelince ben kendisine zevcem olmasını talep edecek derecede bir muhabbetim olduğuna kani'i değilim.

-Lakin unutuyorsun ki belki yüz defa sen bana bunun aksi söylemişsindir.

-Ne bileyim ben o suretle kendi kendimi bile aldatmak arzu ediyordum.

-Bu halde hiç olmazsa nezaketen o zavallı çocuğa karşı kendisini sevmeyişini söylemekten çekinmeliydik.

-Ben pek kati bir hareket etmek arzu ettim.

-Böylece Amelin'in yüzüne karşı söylemek! Sabavetinden beri dostun olan o şayan bir setş çocuğa karşı!

-Onun hakikate vâkıf olması iktiza ediyordu.

-Eduar, zanneder misin ki bu sözlerle beni ikna etmeye muvaffak olursun! Ben tamamıyla eminim, ki şimdi bu dakikada beni aldatmaya çalıştığın gibi Amelin'e de hissiyat-ı vicdaniyenin hilafını söyleyerek o çocuğu da aldattık oh! Hayır! Beni iğfal edemezsin, çehrende enzarında

-55- Gönül Faciaları

Etvarında olan fevkaladelik bedaheten ispat ediyor ki dudakların arasından dökülen bu sözler vicdan ve kalbinin tercümanı değildir.

-Seni temin ederim.

-Bundan başka her ne olursa olsun her ne kadar senin kalbine koymuş olduğun bedelacasına esbab ve efkara vakıf değilsem de şurasını söylemekten kendimi alamıyorum ki bu mutâla'ât ile ettiğim hareket beni fevkalade müteessir etmiş ve pek ziyade gücendirmiştir. Benim huzurunda alemde en ziyade sevdiğim bir dostumu ve kızını yüzlerine karşı tahkir etmekten büyük bana başka hiçbir riayetsizlik edemezsin. Çünkü bundan büyük bir riayetsizlik tasavvur edilemez.

-Oh! Babacığım eğer bu hareketimle seni incitmiş isem, işte huzurunda iki diz üzerine gelerek af ve istirham eylerim, seni ne derece sevdiğimi sana bir riayetsizlikte bulunmak yahut sana ızdırap vermekten ise ölmeyi tercih edeceğimi bilirsin bana Kont'dan bahsetme!

-Mösyö Gayruden mütehayyirane bir tavır ile dedi ki:

-Niçin acaba iğbirarın konta mıdır?

-Lakin hayır! Rice ederim bunu bırakalım.

-Hayır ettiğin şu münasebetsiz hareketin esbabını izah etmekliğini söyledim, bu izah edilmelidir. Ben bunu anlamalıyım.

-Aziz pederim, istirham ederim ısrar etmeyiniz, söylediğimden ziyade söyleyeceğim hiçbir şey yoktur.

-Haydi Aziz çocuğum işte hayatında birinci defadır ki sana karşı serzeniş etmeye mecbur olacağım bir harekette bulunursun. Senin ızdırap ve te'essüfüne iştirak etmeyeceğimi mi zannediyorsun? Bende senin gibi bir gençlik geçirdim. Bende sevdim ben valideni sevmiştim. Sen Amelin'i seviyorsun, bende o vakit bir sözden muzdarip olmakla bir küçük hareket, ehemmiyetsiz bir lakırdı için her şeyi feda etmeye

müste'id idim. Gençlikte kıskançlık hissiyatının insanı ne hallere sevk edebileceğini bilmez değilim. Acaba Montelli serveti için sana karşı bir küstahlıkta mı bulundu? Necati için sana bir minnetdarlık sıkıştırmak mı arzu etti?

-56- Gönül Faciaları

Lakin aziz çocuğum Montelli kızına ne kadar büyük bir cihaz verebilir ise ben onun fazlası bir servet bahsedebilirim. Onun ismi Necabeti! Lakin senin validende necib idi. Hayır hayır mesele bu değildir. Çocukluğumuzdan beri tanıdığım Hanri'nin böyle hususatta ki efkarını pek ala tanırım o asla böyle şeyleri düşünmez.

Eduar kendini istila iden fevkalade bir teessürü mağlup etmeye çalışarak dedi ki:

-Lakin aziz babacığım lüzumsuz olarak bana pek büyük bir ızdırap vermekte olduğunu hissedemiyorsun. Anlamıyorsun ki bu sözlerin bu ısrarların beni daha ziyade bedbaht etmekten başka hiçbir neticeyi müntaç olamaz. Bu izdivacın husulü mümkün olsaydı senin hissedeceğin meserret derecesinde bende bir saadet...

-Demek itiraf ediyorsun ki bu izdivacın vuku'una yalnız bir hail vardır. Bu nedir?

-Daha bir ve son defa olmak üzere söylüyorum babacığım bunu bana sorma şu sözleri söylemekliğime müsaade et: seni ne derece sevdiğimi sana olan muhabbet ihtiram samimiyet gibi hissiyatımın ne derece fevkaalade olduğunu bilirsin. İşte kendi namusum üzerine olarak yemin ederim ki mesudiyetim için Amelin ile izdivaç etmekliğimin alemde imkanı yoktur. Burada olan bir sırrı sana ifşa kabil değildir. Çünkü o sır bana ait değil nezdimde pek mukaddes olan bir zatın sırrıdır. Beni itaat ve hürmetsiz bir çocuk ad etmiş olsan huzurundan tard eylesen yine bu sırrı saklamakta devam etmeye mecburum hayır hayır asla!

Zavallı Eduar daha ziyade tahammül etmeye muvaffak olamayarak gözyaşlarını serbest bıraktı hıçkırıkla ağlamaya başladı.

Mösyö Gayruden bu dakika da hiçbir şeye muvaffak olamayacağını anlayarak dedi ki:

-Pek ala sırrını sakla ben Montelli'yi göreceğim.

Bahis bu söz üzerine hitam buldu.

TAHRÎKÂT

Mösyö Gayruden oğlunun musammam olan tezvici öyle birdenbire red eylemesi ve bunun esbâbı üzerine bir güne izahat vermemesinden fevkalade mütehayyır olmuşsa de hayreti Mösyö Le Kont De Montelli cereyan eden ahvale hiçbir manii veremiyordu. Vakanın ferdası meseleden mütehayyır olmakta pederinden geri kalmayan Amelin ile bahsetmekte olduğu halde görebiliriz.

Eduar'ın hareketi genç kızın hayretini celb etmekle beraber kalbini de fevkalade mecruh etmiş gururuna pek ziyade dokunmuştu. Pederine hitaben diyordu ki

-Eduar tarafından böyle bir münasebetsiz hareketi asla beklemez. Hiç ümit etmezdim.

-Hakikati ister isen aziz çocuğum bu meseleden husule gelen hayretimi alan yenmeğe muvaffak olamıyor, o bi-edebane hareketi düşündükçe hayretimın tezayüdünü men edemiyorum.

-O! Evet pek çirkin bir muameleydi!

-Bundan başka sevgili Amelin hesap ediyorum ki bundan böyle artık Gayrudenler ile aramızda olan her türlü münasebet münkıt'a olmuştur.

-Oh! Elbet! Eduar hiçbir vakitte kendisini ne derece sevdiğimi öğrenmeyecektir. Çünkü seni temin ederim babacığım ki ben Eduar'ı pek ziyade seviyordum.

-Madem ki artık bunu tamamıyla unutmak lazımdır. Hiç bahsetme.

-Bende böyle yapacağım. Oh! Oda beni unutmak için büyük bir güçlük çekmeyecektir. Geçen akşam Mösyö Karastay'ın salonunda gördüğüm cereyan eden vekayi'in sebebi olduğuna hiç şüphe itmediğim o kadın Eduar'a her şeyi unutturur.

-Nasıl kadın?

-O Madam de Navarin Mösyö Maksimleyn tesmiye ettiği gibi Şehveret! Çünkü Maksimleyn o kadını tanıyormuş.

-Nasıl?

-Evet Maksimleyn bu kadından

-58- Gönül Faciaları

Öyle bir surette bahsediyordu, ki bunun da alemde mevcut olduğunu bildiğim o fena kadınlardan olduğuna hiç şüphem yoktur.

-Sen bunu biliyor musun?

-Evet babacığım. Elbet ben artık bir küçük kızcağz değilim. O kadın etrafını almış bulunan mösyölerle öyle serbestane bir surette konuşuyor gülüyordu ki bunu derhal anladım.

-Lakin ben o kadına dikkat edemedim.

-Çünkü sen göğsünde bir nişan bulunan o şişman Mösyö ile pek derin bir politika mübahasesine dalmıştık. O esnadaydı ki şehveret Eduar'ı yanına çağırdı.

-Sahih mi?

-Evet o Eduar'ı çağırarak yanına oturttu. Beraberce konuştular, güleştüler. Pek iyi anlıyordum ki Eduar onun ile mübahaseden pek ziyade memnun ve zevkiyab oluyordu. Bundan başka bugün Şehveretin onda buluşmak üzere birde söz te'âti ettiler.

-Bundan emin misin?

-Tamamıyla hatta benim birdenbire fenalaşmaklığım da bundan ileri gelmişti.

-Nasıl?

-Evet, yine bu sebebe mebni derhal baloyu terk etmeğliğimiz için sana rica etmiştim.

-Ben ise bundan hiç şüphe bile etmiyordum.

-Elbet! Pederler hiçbir şeye ehemmiyet vererek tedkik etmezler, ki...

Kont başını eğdi. Kızının bu haklı serzenişine mağlup olmuştu. Bir dakika sonra söze başladı.

-Hakikaten Eduar zannettiğimden daha ziyade müttehimmiş. O evvelce kendisine telakki ittiğin halde olmakla müstehak değildir. Aziz çocuğum sana dost izdivacı uzamağı bir şeref ad edenler nadir değildir ve.

-Babacığım rica iderim bundan bahsetmeyelim.

-Bir aks bundan bahsetmek o Eduar çapkınına anlatmak lazımdır, ki senin gibi güzel ve terbiyeli bir kız izdivaç etmek bir zevc intihab eylemek arzu ettiği vakit derhal muvaffak olabilir. Ba-husus bir genç vardır ki eğer onu kabul ede-

-59- Gönül Faciaları

Cek olursan ben fevkalade memnun kalacağım. Eminim ki o kendisini sana beğendirmek ümit ve arzusunda olduğu için birazdan buraya gelecektir.

-Lakin seni temin ederim babacığım.

-Sana Maksimleyn'den bahis etmek istiyordum.

-Ne Maksimleyn ne başkası... ben şimdi izdivaç etmek arzusunda değilim.

-Haydi canım bu çocukluktur! Seni temin ederim ki Maksimleyn sana pek iyi bir zevc olabilir. Tanıdığımız bütün gençler içinde damadım tesmiye etmekle en ziyade memnun kalacağım birisi varsa oda budur.

-Niçin?

-Bir sebepten dolayı, ki ileride öğreneceksin.

-Nasıl sebep?

-Şimdi onu sana söylemeğe muktedir değilim. Yalnız şunu bilmelisin ki De Karastaylar ile bir rabıtamız olursa pek ziyade mesut olacağım. Bu familya ile benimki arasında...

-Ne? Söylemeyen a, babacığım? Haydi söyle ben hepsini bilmek isterim. Pek ziyade rica ederim.

Kont derhal cevap vermedi. Elini güya oradan ızdırap engiz bazı hatıratı defetmek istiyormuş gibi, altına getirdi. Gayr-i ihtiyari olarak dedi ki:

-Bir felaket ba'is olduğum bir felaket!

-Sen mi babacığım!

Bu söz özüne Amelin pederinin kucağına atılarak boynuna sarıldı.

-Evet çocuğum gençliğimde vuku'u bulan şayan-ı te'essüf bir türlü hasmımı öldürmek bedbahtlığına duçar olmuşum.

Amelin gözleri yaş ile dolmuş olduğu halde yalnız bir:

-Oh!

Diyebildi Mösyö De Montelli sözünde devam etti.

-Ne oldun, sevgili çocuğum. Pek ala bilirsin, ki bulunduğumuz alemde namus mesaili tesmiye olunan işler bu suretle tesviye edilebilir. Bazen olur ki insan birinci defa olmak üzere görüştüğü bir adam ile münasebetsiz birkaç

-60- Gönül Faciaları

Söz te'âti eder ertesi günü o sözlerin hakkını odamın için o iki adam bir kılıç yahut tabanca olduğu halde meydana çıkar ikisinden birisinin mezara gitmesini mü'eddi olan bir muzaraba icra edilir.

-Oh! Babacığım rica ederim.

-Affet beni aziz Amelin seni böylece bir heyecana duçar etmekliğim gayr-i ihtiyari vuku bulmuş. Zaten vakadan yirmi sene bir zaman geçmiştir. Görüyorsun ki bende bunu büyük bir te'essüf ve te'essür ile söylüyorum.

-Ey bu Maksimleynin akrabasından biri miydi ki...

Genç kız burada tevakkuf etti. Aşağısını söylemeğe cesaret edemiyordu. Bütün ruhuyla sevdiği alemde insanların en fazilet perveri en iyisi olmak üzere tanıdığı pederinin bir adamı öldürmüş olmakla kendisini itham etmekte bulunması fikri zavallı çocuğu pek ziyade müte'essir ediyordu. Mösyö Kont dedi ki

-Evet, o Maksimleyn'in 'amcasıydı. Madem ki bahis buraya geldi. Sana şunu söylemekliğime müsaade et ben senin Maksimleyn ile izdivaç etmekliğini pek ziyade arzu ederdim. Gerçi bu biraz hod endişliktir. Bunu anlıyorum fakat ne yapayım? Zannediyorum ki senin Maksimleyn ile vuku'u bulacak ittihadınız. Yirmi seneden beri çekmekte olduğum ızdırıp kalbi tadil ve teskin edecektir. Ben birçok defalar sana karşı Maksimleyn ve pederi ile pek dostane pek mültezimane idare'-i kelâm etmiştim de sen mütehayyır olmuşsun. Ey şimdi bunun esbâbını anladın ya! Sana tekrar ederim ki bu izdivacın vuku'u mümkün olsa pek ziyade bahtiyar olacağım.

-Lakin şimdiye kadar sen bu izdivaç için bana hiçbir şey söylememiştin.

-Doğrudur.

-Ve bilakis Eduar'a olan temayül ve muhabbeti mi daima takdir ve teşvik ediyordun.

-Bunu anlamak arzu ediyorsun esbabını pek kolay anlaşılır, pek sadedir. Sana olan muhabbetimin ne derece fevkalade olduğunu bilirsin. Şimdi görüyordum ki Eduar ile seni çocukluğunuzdan beri rabt etmiş olan

-61- Gönül Faciaları

O sade o samimi muhabbet gitmekçe rengini değiştiriyor, daha müşfakane bir muhabbet, en doğrusu bir 'aşk haline giriyordu. Sen haberdar olmaksızın Eduar'a aşık olduğunu his eyliyordum. Bende sebi pek ziyade seviyordum sevgili çocuğum kendi menfa'atim için senin saadet ve muhabbetine hail olmayı lüzumsuz görüyordum. Ben her şeyden evvel senin mesut olmanı arzu ediyor, onun için zevc-i intihabı hususunda seni tamamıyla hür bırakıyordum. Senin saadetin meselesine karşı Maksimleyn ile izdivacın arzusu adeta hükümsüz kalıyordu.

-Oh! aziz babacığım beni ne kadar seviyorsun!

Alemde benim bütün meserretim bütün saadetim sen değil misin!

Bu defa kont kızının sarı saçlarla müzeyyen olan güzel başını elleri arasına alarak buselerle ihate etti. Sözünde devam ederek dedi ki:

-Bundan başka şunu da senin nazar-ı dikkatine arz ederim ki Maksimleyn seni pek ziyade seviyor dikkat etmiyor musun, sana karşı ne kadar müte'essirane duruyor.

-Evet, dikkat etmiştim. Babacığım.,

-Ey pek ala sevgili çocuğum, şimdi takdir edebilirsin ki benim hafiyen tasavvur etmediğim bir hayal bir maksadım bu gün hakikat şeklini alacak olursa ne derece memnun ne kadar mesut olacağım. Şimdilik bir gün gelipte senin de buna muvaffakat edebileceğini ümit etmekliğime müsaade et.

Amelin gayr-i ihtiyari olarak bir helevan ile:

-Lakin ben sana bunu demiyorum babacığım... dedi.

-İyi iyi ben şimdi senden zaten bir söz istiyorum.

-Hakikaten Eduar'ın ettiği hakaret üzerine kendisine bir ceza olmak üzere derhal izdivaç etmekliğe kesb-i istihkak eyler. Fakat kendimi bila mülahaza Mösyö Karastay'ın başına atmaklığım için bu bir sebep olamaz.

-Ben zaten bunu dedim mi?

-Bundan başka bu mesail üzerine Mösyö Gayruden'in ne diyeceğini öğrenmek

-62- Gönül Faciaları

İktiza eder. Çünkü o Edvar ile görüşecek aleyhimde ki muamelesinin esbabını öğrenecekti Eduar şimdi beni sevmediğini iddia ediyor. Elbet bunun bir sebebi vardır.

Bu fikir genç kızı pek ziyade tasdi'i ediyor. Mütemadiyen düşündürüyordu. Artık Eduar'ın cidden kendisini sevmediğine bir türlü kanaat edemiyordu.

Kont ile kızının bu suretle mübahesede bulundukları esnada Eduar Gayruden'in ne halde ne yapmakta bulunduğunu bir görelim.

Zavallı genç alan o felaket ve ızdırap içinde bulunuyor, pederi ile bahis etmekte olduğu esnada onun şüphe ve nazar-ı dikkatini celb edebilecek bir iki sözü ağzından kaçırmış olduğuna te'essüfler ediyordu. Kendi kendine diyordu ki:

-Ben pek büyük bir münasebetsizlik ettim. Amelin'i artık katiyen sevmediğime pederimi ikna etmek için asla söylememekliğim lazım gelen sözleri söyledim. Bazı ısrar mevcut olduğunu ifşa ettim. Bu suretle Amelin'den imtina edişmek asıl sebebi artık onu sevmediğim meselesi olmadığını itiraf etmiş oldum. Pederim de söyledi ya! Hiçbir vakitte bu hilelerime aldanmayacağını Amelin'i sevmediğim sözüne inanmayacağını anlattı. Elbet! Ben Amelini sevmediğimi söylediğim vakit çehrem bunun aksini ispat edip duruyordu! Ben ki hayatımı onun için fedaya her vakit razı olacak derecede kendisini seviyordum! Ah! Bu belanın tazyikinden bu barkaranın sıkletinden nasıl kurtulmalı? Pederim bu hileme asla aldanmadı. Hakikati öğrenmek için beni tazyik edecektir. Ne kadar çok düşünüyorsam o kadar anlıyorum ki bu sırrı pederime ifşa etmek müşekkel olacaktır. Hayır hayır şüphelerimi kendisine anlatmak mümkün değildir. Ne diyorum! Nasıl şüphe! Bu müthiş hakayıkı demeliydim. Oh! Hipolit bu meş'ûm sırrı niçin bana söyledi bu sırrını bu derece tazyik ve muzdarip eden bu sır şimdiye kadar durduğu gibi yine o çekmecenin gözünde durmalıydı. Lakin ne yapmalı? Ne düşünmeli? Divane olmak işten bile değil.

Eduar'dan başka her kim olsaydı

-63- Gönül Faciaları

Muhafaza etmek istediği bu sırrı a'mâk kalbinde saklar, bunu muhafaza için bir güçlük çekmez, muzdarip olmazdı. Fakat zavallı genç her türlü hareket ve mülahazatını pederine anlatmağa o derece alışmıştı ki bu sırrı pederinden saklamakta pek ziyade güçlük çekiyordu. Mütemadiyen tekrar ediyor:

-Ne yapmalı? Diyordu.

Buna bir karar veremedi ise de pederiyle bir ikinci mübaheseye meydan vermemek, ağzından bazı sözler kaçıracağı havfından kurtulmak için mümkün olduğu kadar uzun bir müddet pederiyle mülakat etmemek eve pek nadiren uğramak lüzumuna hükmetti. Bu fikir üzerine gidecek bir yer düşündü, o vakit Madam Navarin'in kendisini beklemekte olduğunu der hatır etti. Kendi kendine dedi ki:

-Hay hay gitmeliyim! Kim bilir onunla konuşarak ihtimal ki bir iyi fikir derhatır edebilirim.

Şehveret kendisini görmek için sabahleyin gitmesini tavsiye itmişti. Bu hatıradaki tamam vaktine tesadüf etti. Derhal bir araya isticar edildi. Arabaya binerek Madam De Navarin'in salonunu tezyin etmek için kendisine takdim olunmak üzere büyük bir çiçek demeti intihab ve mübâya'ası maksadıyla bir çiçekçi dükkanında bir az tevakkuf ettikten sonra Reşefukold sokağına vasıl oldu.

Eduar Şehveret'in hanesine girdiği vakit kendisini yalnız bulacağını iki adama ediyordu. Orada tanımadığı iki adama tesadüf edince iyice mütehayir oldu.

Bu adamları hiç tanımıyor dese de Mösyö De Karastay'ın cemiyetinde görmüş olduğunu zannediyordu. Bu adamlar salonda oldukça teklifsiz bulunur. Genç kadının söylediği her bir sözü büyük bir şataret ile fevkalade bir zerafet olmak üzere telakki ediyorlardı.

-Ah! Pek güzel latif! Şayan prestij! Sezâvâr hayret! Bu derece zeka bu kadar letafet görülmüş değil!

Gibi sözler bu iki adam tarafından genç kadının her sözü her hareketi üzerine tekrar ediliyordu.

Bu adamlardan mösyö Le Vikonet de Yeryekoflotene tesmiye olunan birisi kara kuru küçük mağrur bir proker

-64- Gönül Faciaları

Tarafından yerleştirilmiş olduğuna şüphe olmayan kuzguni siyah saçlı kır bıyıklı ellilik bir adamdı. Mösyö Le Vikont kemal-i dikkatle tıraş olmuş taranmış pomadalanmış lavantalar sürünmüş üzerinde gayet büyük bir elmas iğnesi bulunan cisim gök mavisi renkli bir kravat takmış kravatın iki tarafında kalmış olan gömlek yakaları ortasında gerdanı bir ilik boğazını indirmekte bulunmuştu.

Elbisesinin heyet-i 'umumiyesi pek ziyade süslenmeği arzu edip de muvaffak olamayarak gülünç bir heyet aletin insanların bir modelini ira'e ediyordu.

Diğeri ise vilayattan bir az eğlenmek için Paris'e gelen yabancılardan biriydi ki herkese mağrurane bir heyet gösterir zengin olduğunu anlatmak için her vesileden istifadeye çalışır. Zerafet furuşluk yeltenir, fakat soğukluk ve kabalık etmekten başka bir şeye muvaffak olamazdı.

Vikont bu Mösyö'ye karşı daima mürşidane bir takım malûmât furûşluklar eder ara sıra bazı sözlerle onunla istihza ettiğini zanneylerdi.

Madam De Navarin'e gelince: o bu iki zâtın kendisini ne suretle telakki ettiklerine hakkında ne fikirde bulunduklarına asla ehemmiyet vermeyerek söyler, gülerdi. Eduar'ın salona duhûlu bir ehemmiyetle telakki olundu.

İki zat bir defa yek diğerin yüzüne yakıştıktan sonra Eduar'a teveccüh eylediler. Onu dostane bir suretle selamlamaya kendilerini mecbur zannettiler. Bahusus Vikont heva'i bir maarife çıkararak samimi bir suretle elini Eduar'a uzattı.

Şehveret Eduar'ı görünce mesrurane bir tavır ile yerinden hareket ederek dedi ki:

-Oh! Nihayet geldiniz mi?

Eduar mütebessimane bir çehre ile:

-Acaba intizar ediliyor muydum?

-Arzu olunuyordunuz bile diyebilirsiniz.

Şehveret bu sözleri muktedir olduğu kadar işve yazana latif bir tebessüme terdif etmişti.

Vikont müdahenane bir tavır ile:

-Ah! Azizim Madam De Sevinye bile bundan daha zarifane bir söz söylemeye muktedir değildir.

-65- Gönül Faciaları

Dedi. Bu söz üzerine feruman bu val tesmiye olunan vilabetli dedi ki:

-Siz onu tanıyor muydunuz?

Vikont muhattabı üzerine gayr-i mütenezzilane bir nazar-ı atf ederek hiçbir cevap vermedi.

Eduar genç kadına cevaben dedi ki:

-Aziz Madam, bu iltifatınızla fevkaalade bir ehemmiyeti haiz bir adam olduğumu zannettirerek bana gülünç bir gurur bahşedeceksiniz.

-Pek nazik bir adamsınız. Bugün burada ta'ama geleceğinizi unutmadığınız için beni cidden minnettar bıraktınız.

-Şüphesiz sizi saat beşte bekleyeceğimi söylememiş miydim?

-Gerçektir, lakin bilmiyordum ki...

Bunun ta'am vakti olduğunu mu? Haydi aziz Mösyö bu pek güzel pek sevimli bir saattir.

Mösyö Le Vikont sırtarak:

-Hay hay!

-Eminim Vikont ki karnınız fevkalade açtır.

-Lakin aziz Madam...

Mösyö Froman Boval tuhaf bir tavır ile:

-Bizim Pont Odamarde öğle ta'âmı saat altıda etmek adettir.

-Gerçek mi!

-Evet, öyledir.

-Şimdi beklediğimiz yalnız Mösyö De Karastay'dır. Evde geldiği gibi sofraya oturacağızdır.

-Ah! Maksimleyn de gelecek mi!

Eduar adem-i memnuniyeti ima eder bir çehre ile bu sözleri söylemekten kendini men etmeye muktedir olamadığı gibi bu hali Madam De Navarin'in nazar-ı dikkatinden de kurtulamadı.

-Bu sizin hoşunuza gitmedi değil mi?

-Buraya davet edeceğiniz zevatı intihab etmek salahiyetini ha'izmiyim ki...

-İtiraf ediniz ki Maksimleyn'i sevmiyorsunuz.

-Kendisini sevmemek için hiçbir sebep düşünemiyorum.

Vikont söze karışarak dedi ki:

-66- Gönül Faciaları

-Maksimleyn pek sevimli bir delikanlıdır. Ba-husus geçen akşam pederi tarafından verilen sevarde o kadar latif o derece zeki, ortaya zarifti ki cidden tarif olunamaz.

Şehveret yine söze başladı:

-Hakikaten o akşam pek güzel bir cemiyet olmuştu. Orada genç, güzel bir Matmazel keyfini bozmuştu kimdi o?

-Matmazel De Montelli Kont De Montelli'nin kızı.

-Kendisini tanıyor musunuz?

-Pek ziyade.

Yine Vikont söze karıştı dedi ki:

-Mösyö De Montelli pek handan bir adamdır. Kendisi yorgun hanedanın en itibarlı ve zenginlerindendir. Montelli familyası Alman hanedanından Şantemol familyasına merbûtdur.

Eduar dedi ki:

-Mösyö Berikfilonte Fransa asilzadegan tarihini ne güzel tanıyorsunuz size asır hazır huzi'-i rey diyeceğim.

-Oh! Oh! 'aziz Mösyö bu derecesi mübâlağa olur. Fakat şu kadar diyebilirim, ki Paris'te bulunan asilzadegandan revabıt ve tarihini tanımadığım familyalar nadirdir. Hatta sizi bile yanılmıyorsam zannederim ki sizin de Karbonet familyasıyla münasebetiniz vardır.

-Evet, validem de bir Matmazel De Karbonet'di.

-Matmazel Matorin De Karbonet değil mi?

-Tamamıyla doğru.

Bu iki adam şu son sözleri te'âti itmelerini müte'âkıb Madam De Navarin daha doğrusu Şehveretin ağzından fevkalade bir hayret ve te'accübü ima eder bir sada işitildi. Derhal ayağa kalkarak Eduar'ın karşısına geçti. Kemal-i dikkatle onun çehresini tetkike başladı. Gayr-i ihtiyari olarak dedi ki:

-Matorin mi diyordunuz?

-Matorin De Karbonet evet...

-Ah evet... Matorin...

-Ey size ne oldu?

-Hiç! Hiç! Ma-

-67- Gönül Faciaları

Torin hakikaten bu pek ahenkli bir isimdir.

-Evet.

-Oh! Evet pek latif bir isim. Şehveret bunu söylemekle beraber hafif bir sada ile şunuda ilave etti.

-Demek onun validesi imiş. Şehveret'in bu sözünü hiç kimse işitmemişti. Çünkü o dakika de kapı açılarak Maksimleyn De Karastay içeri girdi.

-Bu kadar geciktiğim için binlerle pardon bir saatten beri bazı muhaberat için peder alıkoydu. Onunla beraber uğraşıyorduk. Oh! Bizim peder bir peder numunesi olmakla sayeştedir. Fakat biraz mucizliği var, bir kere yakanızı aldı mı elinden kurtulmak mümkün değil.

-Ey buraya med'uv olduğunuzu kendisine söylemediniz mi?

-Asla! Hiç söyler miyim?

-Niçin?

-Çünkü buraya geleceği mi haber alırsa oda beraber gelmeği isteyecek.

-Pek ala onu da beraberce getirirdiniz.

-Bu olamazdı. Çünkü biz buraya eğlenmek için geldin. Bizim peder o kadar eğlenceli değildir. Adeta can sıkar. Ba-husûs koskoca birde kamburu var.

-Bir kambur mu?

-Evet izdivaç kamburu. Eğer kendisi Afrika çöllerinde olsa idi. Bütün alemi istifrâş etmeyi arzu edecekti. Fakat burada Paris'te bir zevceden ziyade almak mümkün olmadığını görünce zavallı kamburlaştı.

Bu dakika da hizmetçi kız içeri girerek ta'amın hazır olduğunu ilan etti.

-Buyurunuz efendiler.

Şehveret bunu söyleyerek ayağa kalktı. Bila tekellûf Eduar'ın koluna geçerek ta'am salonuna doğru yürümeğe başladı. Ki diğerleri de kendilerini takip ediyordu.

Yemek salonu eski meşe ağacından mükemmel koltuk ve kanepelerle tefriş edilmiş,

-68- Gönül Faciaları

Tavanı latif bir gök ma'isine boyanmıştı, ki üzerine saçılmış gibi bir surette altın yaldızıyla resim edilmiş bulunan yıldızlar pek latif bir manzara hâsıl ediyordu. Duvarlara girilmiş bulunan Hint mensûcâtı taklidi kumaşlar pek zarif bir surette tezyin edilmiş olan salonun hey'et-i 'umûmiyesiyle fevkalade imtizaçlı bir ahenk husûle getirmişti.

Sofrayı gayet güzel iki çiçek demeti tezyîn ediyordu! Bunların birisi Eduar'ın getirdiği olduğu gibi diğeri de Maksimleyn tarafından takdim olunmuştu.

Sofranın diğeri müştemilâtı pek sade bununla beraber pek güzeldi. Her hal ispat eyliyordu, ki pek teklifsiz bir surette ta'am edecek olan bir cemiyet için istihzar olunmuşlardır.

Madam De Navarin dahi kendi mesleğinde olan diğer birçok kadınlar gibi hanesinde her şeyin bir intizam bir nezafet ve kibarlık dairesinde olduğunu göstermek arzu ederdi.

Ta'am olması lazım geldiği gibi pek şataretli bir surette devam ediyordu. Madam De Navarin sağına Eduar'ı soluna Vikontu almıştı. Maksimleyn tamam karşısında bulunuyordu. Eduar ile Maksimleyn'in enzarı her defa tesadüf ettikçe asla dostane olmayan nazarlar te'âti ediyorlardı.

Bu iki genç arasında bir şükür kırığı mevcut olduğu pek kolay anlaşılabilir bunlar Amelin izdivacı meselesinden dolayı yekdiğeri artık rakip ad ediyorlardı.

Madam ki Eduar Amelin ile izdivaç etmekten katiyen ferâgat etmişti. Kendisinden sonra Amelin'in kalbini Maksimleynin işgâl edeceğine o kadar ehemmiyet vermemesi lazım gelirdi.

Fakat bu kâbil değildir. Olamaz tabayî'i beşeriyeyi tedkîk etmiş olanlar Eduar kendisinin feragatıyla meydanı hali bırakmış olmasından istifade ile Maksimleyn'in Amelin'e serbestane kor ederek kendisini sevdireceğini düşündükçe Yorgi cayır cayır yanıyordu. Birçok vakitten beri nişanlısı olmak üzere telakki ettiği bir kıza Maksimleyn'in na'il olmasına ha'il olmak

-69- Gönül Faciaları

İçin her türlü fedakarlığı göze aldırabilir, bunu da mahiyeti meziyyetini takdir edemediği fevkalade muktedir bir hisse teb'an düşünürdü.

Bundan başka zavallı Eduar kendi yerine bir başkasının mesut olacağını düşünüyor, pek ziyade müte'essir oluyordu. Çünkü Amelin'den feragat edişi gönül rızasıyla değil fakat bir mecburiyet ilcâsıyla olduğu için kıskançlığının pek ziyade olması tabî'i idi. Bi-çârenin kalbi her cihetden muzdarib bulunduğu cihetle pek ehemmiyetsiz bir şey için büyük bir mütâza'a çıkarmaya müste'id idi.

Ta'am esnasında tiyatrolardan bahis olunuyordu. Vikont bu bahiste de pek ma'lûmâtlı görünüyor her hangi tiyatrodan bahsedilmesi idare'-i efkar eyliyor, vukûf gösteriyor, diyordu ki az vakit zarfında Paris'in birinci operet tiyatroları sırasına geçecektir.

Ferûmân bahse karışarak dedi ki:

-Evet, ben bont – Odamar’da bulunduğum zaman bir gün bir noter idârehânesinde bu tiyatronun medhi geçtiğini der-hâtır...

Şehveret sözünü keserek:

-Bırakınız, azizim Vikont efkârını izah etsin.

-Maksimleyn de ilaveten:

-Evet, evet itmâm ediniz.

-Teşekkür ederim; pek ala işte sözümde devam ediyorum:

“Sinyörün hukûki” namında ki operet için de bürü’eyerek refâkatına aldığı Matmazel Hamberta ile Madam Konet

-Oh! Madam Konet mi? Bizim Pont Odamarde dahi böyle bir isim taşıyan bir kadın tanırım.

Feromanın söylediği bu sözü Vikont ciddiyetle telakki ederek dedi ki:

-İhtimal ki bunun akrabasından birisidir.

-Hayır, çünkü ikisi aynı isim değildir.

-Bu halde...

-İsimler pek ziyade benziyor. Evet, Pont Odemarde, bir çapkın Modistera vardır ki madam Gaynot tesmiye olunur.

-70- Gönül Faciaları

Feroman Bovalik bu münâsebetsizliği diğerlerini epeyce hiddetlendirdi. Vikont Bovale teveccüh ederek dedi ki:

-Mösyö Boval şunu söylemekliğime müsaade buyurunuz ki bu sözünüzün benim lakırdımı kesip söyleyecek kadar değil adeta hiçbir ehemmiyet ve meziyeti yoktur.

Feruman Vikont’un bu sözüne asla hiddetlenmeyerek bir kadeh şarap doldurup yuvarladıktan sonra yine ciddi bir tavır ile dedi ki:

-Fakat herkes bilir ki isim hâslar için bir imlâ yoktur. Bu sebeple birbirine pek ziyade benzerler.

-Ey, pek ala!

-İşte bakınız bütün kadın isimleri böyledir: Karolin Viktorin, Polin, Alferedin Selsetin...

Maksimleyn müstehzane bir tavır ile:

-Ele otur...

-Bırakınız şaşırtmayınız beni canım Zostin, Amandin... hasılı daha böyle o kadar isimler vardır ki istemiş olsam sabaha kadar sayarım.

Şehveret de müstehziyâne fakat latif bir tebessüm ile:

-Birde Albertin vardır ki benim de ismimdir. Siz bunu unutuyorsunuz... Eduar dedi ki:

-Hemde gayet ahenkli latîf bir isim.

-Evet pek latîf haydi Albertin sıhhatine...

Bu söz üzerine kadehlerde bir musâdeme vuku buldu.

-Teşekkür ederim efendiler... fakat niçin sigara içmiyorsunuz? Haydi sigaralarınızı yakınız...

Vikont dedi ki:

-Nasıl, müsaade ediyor musunuz?

-Daha ziyadesi rica ediyorum.

Misafirler bu müsaadeyi cana minnet bilerek sigaralarını yaktılar intişar eden ma'isini bir duman etrafı istilâ ediyor yavaş yavaş kesb-i kesâfet eyliyordu.

Lakin buna hiç kimse dikkat etmiyor. Ve ehemmiyet vermiyordu. Hatta şehveret bile bunun farkında değildi. Çünkü kendisi de sigaraya alışmış fırsat bulsa içmeye mihya bulunmuş olduğu cihetle

-71- Gönül Faciaları

Duman kendisini hiç ta'cîr etmiyordu. Bulunduğu mevki ciddiye muhafaza etmek ba-husûs Eduar'a karşı hafifliğini göstermemek için kendisini sigaradan mahrum etmeyi vâcib görmüştü.

Misafirlerden Maksimleyn ile Vikont ve feruman bir tarafta öteden beriden konuşuyor, Şehveret Eduar ile baş başa vermiş meşgul oluyor, kendisine pek ziyade ehemmiyet veriyormuş gibi bir tavır tutuyordu.

Eduar, Şehveret'in evine yalnız bir vakit geçirmek kalbinde ki ikdarı unutmak fikriyle gelmiş olduğu genç kadına evvelce hiçbir ehemmiyet vermemekte bulunduğu halde Şehveret o kadar mahâretkârâne o derece cazip o mertebe latif etvar ile kendisinin celb muhabbetine çalışıyordu, ki Eduar bilâ ihtiyar Şehveret'e müncezib olmaya başlamış kendisini beğendirmek arzularına düşmüş pek ziyade meşgul olmakta bulunmuştu. Şehveret Eduar üzerine insanı gıştı edecek derecede latif ve mü'esser bir nazar atıf ederek dedi ki:

-Bu sabahınızı feda ederek buraya gelmekle ne kadar büyük bir lütufkarlıkta bulundunuz? Ne derece sevimli bir hareket ettiniz!...

-Oh! Burada yanınızda aldığım zevk ve meserret zamanı için bir fedâkârlık demek kabil midir?

-Hakikaten bu acizane cemiyetimizde pek ziyade sıkılmadınız mı?

-Ne diyorsunuz? Böyle cemiyette değil, sizinle yalnız bulunmağı daha büyük bir nimet ad edecektir.

-Lütfen susar mısınız!

-Lakin ümit ederim ki sizde benim fikri mi tervîc ile tercîh eylerdiniz ki...

-Sus! Bu bâbda daha bir söz olmayacak yoksa size bir ceza hükmederim.

-Nasıl ceza?

-Bazen bir gezinmek için ormana kadar bana refakat ettirmek cezası.

-Oh! Ne kadar lütufkârsınız!

-Bu kararlaştı mı?

-Maksimleyne ruhsat verecek misiniz? Bu sözler o kadar yavaş sesle söylenmişti ki diğerlerinin

-72- Gönül Faciaları

İşitmesinin ihtimâli yoktu. Bundan başka onlar husûsi olarak bir bahis ile o derece dalmışlardı ki söylenen sözleri işitmedikleri gibi Eduar'ın son sözü üzere

Madam De Navarin'ın muvaffakatı müşir olmak üzere ettiği baş işaretini de göremediler.

-Bir aralık Şehveret ile Eduar'ın sükût ettikleri bir dakika da Vikont'un sesi işitildi, ki Maksimleyn geçen gece gibi cemiyetlerinde tesadüf etmiş olduğu Mösyö Le Kont De Montelli'den bahsediyordu. Diyordu ki

-Gayet latîf bir kıza malikiyetle bahtiyar olan bu adam pek sevimli bir zattır.

Maksimleyn de o gayet latîf kızı izah itmiş olmak için dedi ki:

-Matmazel Amelin.

Bu dakika da Eduar söylenilen sözlere kulak vermeye başladığı gibi bont – Odemarlı adam da gayet ehemmiyetli bir şey hatırına gelmiş gibi bir tavır ile başını kaldırarak.

-İşte daha bir isim, ki ben demin saymayı unutmuştum. Amelin...

-Evet efendiler Mari Antovanet Amelin.

Bu söz üzerine Eduar Amelin'in ismi böyle teklifsiz bir tavır ile Maksimleyn tarafından telefaz olunmasından husûle gelen iğbirâr vahdetini ihfâya çalışarak müstahziyâne bir tavır ile dedi ki:

-Ne derin ne fevkalade malumat!

-Buna kesb-i istihkâk edemem. Çünkü bu suretle tesmiye olunduğunu geçen gün konuşur iken Matmazel kendisi söyledi.

-Size bu derece ehemmiyetli bir sırrı tevdi'i ettiğini ümit etmiyordum!

-Çünkü beni pek aziz bir dost olmak üzere tanıır.

-Gerçek mi!

-Evet itiraf ederim ki kendisiyle beraber bulundukça pek ziyade memnun ve zevkyab olurum kendisi o derece şetaretli o kadar ince fikirli ve zarif o mertebe zeki ve naziktir ki bu şayan pürsitaş çocuktan daha mükemmel hiçbir Matmazel görememiştir.

Vikont mütebessimane bir tavır ile dedi ki:

-73- Gönül Faciaları

- Oh! Oh! Hakikaten işte pek ateşli bir surette bahsediş ancak buna denilir. Mösyö De Karastay siz adeta aşık olmuşsunuz.

Mösyö Feroman bir zerafet furuşluk etmek için Madam de Navarin üzerine manidar bir nazar atfederek dedi ki:

-Ah alemde aşık olmayan kim var ki... hepimiz aşığız.

-O! Vikont bir kalbin mukaddes esrarı üzerine bahsetmeyiniz.

Maksimleyn'in bu sözü üzerine Eduar'ın çehresinde pek büyük bir sabırsızlık alamâti görünmeye başladı. Maksimleyn'e doğru temâyül ederek yalnız onun tarafından işitilebilecek bir surette dedi ki:

-Mösyö De Karastay benim de Matmazel Amelin'i sevdiği mi unutuyorsunuz!

-Bu sizin hakkınızdır aziz Mösyö ben ona asla müdahale etmem.

-Ümit ederim...

-Lakin zannederim ki artık fırsatı ga'ib ettiniz.

Maksimleyn bu sözleri tahammül edilemeyecek bir tavır küstahane ile söylemişti Eduar, şiddetle dudağını ısırarak dedi ki:

-Bu neden ileri geliyor?

-Ben Matmazel Amelin ile samimi bir surette uzun uzadıya konuştum, sözlerinden anladığıma göre kendisi sizi bir kardeş bir dost gibi seviyor, başka türlü değil.

-Pek yanlış anladınız Mösyö.

-Zannetmem.

-Demek oluyor ki Amelin sizi bana tercih ediyor.

-Oh! Bunu demiyorum lakin ne bileyim ben kuvvetli bir ümidim var. Evet, pek kuvvetli bir ümit.

-Lakin hata ediyorsunuz.

-Haydi azizim ben söylediğimi bilirim.

-Ben ise şüphe ederim.

-O! Mösyö Gayruden terbiyesizlik ediyorsunuz. Böyle şeyleri sevmem.

Bu son sözler diğerlerinden daha

-74- Gönül Faciaları

Kuvvetlice bir sada ile söylenmişti. O kadar ki madam Navarin ile diğer misafirler tamamıyla işittiler. Eduar sakın fakat o sükûnet içinde müthiş bir hiddet mestur olan bir tavır ile Maksimleyni sözüm ki başlamış bunun fena bir netice vereceğini Madam De Navarin anlamış olduğundan dedi ki:

-Efendiler! Rica ederim... Maksimleyn Eduar'ın tehdit âmiz nazarına ehemmiyet vermiyormuş gibi bir tavır ile:

-Söylediğim söze teessüf ederim, fakat onun mazmûnunu iddiaya mecburum.

-Hatta sizi sözünüzü geri almaya davet edecek olsam bile mi?

-Onu muhafaza etmekliğime en büyük sebep de budur.

-Pek ala Mösyö size karşı nasıl muamele etmek lazım olduğunu görüyorum.

-Tamamıyla benim de size karşı tasavvurum yarın bir...

-İtmam etmeyiniz Mösyö lüzum yok. Emrinize hazırım.

-Sizde beni emrinize hazır bulacaksınız.

Te'ati edilen sözleri kemâl-i hayretle değilmekte bulunan diğer med'uvın bahusûs Madam De Navarin ki cemiyetin böyle bir netice vermek ihtimalini asla hatır ve hayale getirmiyorlardı işin böyle dehşetli bir renk aldığını görünce dedi ki:

-Efendiler rica ederim müsterih olunuz, bunlar ciddi ehemmiyetli bir şey değildir. Gayr-i ihtiyari ve bir garaza müstenid olmayarak ağızdan kaçmış ehemmiyetsiz bir söz için bu kadar müthiş bir netice hazırlamanız mümkünsüzdü. Haydi azizim Maksimleyn elbet sen arzu etmezsin, ki.

Mösyö Feroman Vertek sözünü keserek dedi ki:

-Haydi canım, bu sözlerin bir kedi öldürmeğe bile değeri yoktur. Bakınız bana ben Ponrt Odemarde bir kahvede mösyönün biriyle münâza'a etmiş kendisine musahharah demiştim sonra...

Maksimleyn Mösyö Feroman'ın sözünü keserek dedi ki:

-Evet efendiler, hakkınız var bunların hiçbir ehemmiyeti yoktur. Burada geçireceğimiz güzel saatleri böyle

Ehemmiyetsiz bir şey için teşviş etmeyelim. Ba-husûs Madam De Navarin'den affımı temenni ederim ki bir dakika kadar huzurunda olduğumu unuttum. Bu Mösyö Gayruden ile benim aramızda tesviye edilecek hususi bir meseledir. Bununla sizi tasdi'i etmeyelim. Haydi sevimli o sabaha senin aşkına bir kadeh dolduruyorum. Sıhhatinize içiyorum Madam.

Maksimleyn kadehini kaldırdı. Diğerleri de ona piro oldular.

Misafirlerle beraber Madam De Navarin dahi anladı, ki eski bir rekabet üzerine müstenid olması muhakkak olan böyle husûsi bir münâzaya karışarak işi uzatmak daha büyük bir münâsebetsizliği müntac olacaktır. Bununla beraber meselenin bu rengi almasından en ziyade müte'essüf ve meyûs olan Vikont'du. Çünkü en evvel Mösyö Montelli ve kızı bahsi açan kendisi olmuştu. Görüyordu, ki her ne kadar kast değilse de her halde bu hale kendisi sebebiyet vermişti.

Hâsılı fenalık vuku'a gelmiş onu men ve tamir etmeye hiç imkan kalmamıştı. Madam De Navarin kadın olmak ve olmak sahibesi bulunmak sıfatlarıyla meseleyi bir hüsn-i sûrete efrâg için birçok çalışmış daha pek çok sözler söylemişti. Fakat Eduar ile Maksimleyn kendisine pek kat'i bir tavır ile anlattılar, ki bu gibi mesa'il için kadınların ebram ve ısrar eylemesi münasip değildir. Çünkü kendine riayete medyun oldukları halde riayetsizlik etmeye mecburiyet görecekları ve sözünün infazı kâbil olamayacağını anlatacaklardır. Son defa olarak Eduar'ın nazegâna istirhâm ile bu işe müdahale etmemesini rica eylemesi üzerine Şehveret De sukut etti.

-Haydi bütün kabahat benimdir. Siz ikinizi evimde cem etmekle büyük bir hata etmiş olduğunı görüyorum.

Eduar da dedi ki:

-Lütfen Madam artık bundan bahis etmeyelim.

-Pek iyi öyle ise arabamın hazır olup olmadığını sorayım.

-Lütfen beni affediniz, azizim Madam çünkü alıyorum...

-Nasıl! Bana refakat etmekten imtina mı ediyorsunuz?

-Nailiyetle pek bahtiyar olacağım bir şereften kendimi mahrum etmeye mecbur olacağım için binlerce te'essüfle beraber beni affetmenizi rica ederim. Pek ehemmiyetli bazı mesa'il için başka bir yere gitmeye mecbur olduğum hatırıma geldi.

-Pek ala anlıyorum! Mukarrer olan düellonuz.

-Rica ederim sükût...

Bir iki dakika sonra Eduar ile Maksimleyn Madam De Navarin'i terk etmeleri ile kendisi Vikont ve Mösyö Feroman'ın refakatiyle çıkmağa mecbur oldu.

Şehveret refikleriyle arabaya binerken kendi kendine dedi ki:

-Sebebiyet verdiğim bu düello ihtimal ki Karastay'ın pederini pek ziyade memnun eder. Belki de pek meyûs fakat Eduar'ın validesi olan Matmazel De Karbonet için bir hizmet etmek lazımdır.

7

İTHÂM

Eduar Madam De Navarin'in hanesinden çıkarken düşünüyor, kendi kendine diyordu ki:

-Ey bu bir eksikti üzerime bu balada yüklendi... ah itiraf edilmelidir ki felaketler birbirini takip eder. Elbet başka bir halde bulunsaydım Maksimleyn terbiyesiz yine böyle bir ders vermeye lüzum görmezdim. Lüzum görseydim de bu derece müte'essüf olmazdım. Fakat şu dakika da bu da bir felaket bir bedbahtlık hükmündedir.

Hakikaten pek fena bir halde bulunuyorum bununla beraber tereddüt etmeye uzun uzadıya düşünmeye mahal yok, hemen bu düello işi ile meşgul olmaklığım lazımdır. Her halde netice malûm olmadığı için her şeyi düşünmek ve tedarikli bulunmak iktiza eder.

Eduar bir arabaya binerek Hipoliti orada bulacağına asla şüphe etmediği mağazasına gitmek emrini verdi.

Hipolit Eduar'ı görünce:

-77- Gönül Faciaları

-O! Siz misiniz Mösyö Eduar?

-Evet seninle konuşmak istiyorum şapka ki alda beraber değil, dışarıda beni bir araba bekliyor orada serbestçe konuşabiliriz.

-İşte geliyorum Hipolit şapkasını alarak Eduar'ı takip etti. İki genç arabaya bindiler. Eduar söze başladı, dedi ki:

-Azizim Hipolit yarın Maksimleyn De Karastay ile düello edeceğim.

-Nasıl!

-Evet sende isteyeceğim hizmeti diriğ etmeyeceğine emin olduğum râvel ile bana şehâdet edeceksin.

-Düello mu edeceksiniz! Ya pederiniz nedir?

-Arzu ederim ki pederim bundan asla haberdar olmasın senin de bu bâbda ketum olacağına ümit varım. Bundan başka bugün pederimle buluşup görüşmemeye çalışırsan daha ziyade memnun kalırım.

Hipolit o derece mütehayyır kalmıştı, ki söyleyecek söz bulamıyor, söylemeye muktedir olamıyordu. Nihayet dedi ki:

-Lakin ne için Düello ediyorsunuz?

-Maksimleyn kendisini Amelin'in sevdiğini iddia ettiği ve böyle münasebetsiz bir iddia için ahmakça bir münâza'a çıkarıldığı sebebiyle.

-Lakin bu pek münasebetsiz bir şeydir. Siz pek iyi bilirsiniz. Ki Matmazel Amelin sizden başka kimseyi sevmez.

-Bende böyle zannederim böyle zannettiğim ve emin olmak istediğim içindir ki Maksimleyn'in bunun aksini iddia etmesine tahammül edemedim. Çekemedim, müsaade vermedim. Lakin hepsi bu kadar değil, Maksimleyn ile vuruşmazdan evvel bundan daha pek ziyade mühim bir vazife ifâ etmek isterim. Bana tevdi'i etmiş olduğun o meşûm fotoğraf meselesi üzerine Mösyö De Montelliden bazı izahat talep etmekliğim elzemdir. Şimdi onu bulmağa gideceğim sende beraber geleceksin.

-Ben mi?

-Evet lakin sen kapı önünde araba içinde bekleyeceksin şayet Kont

-78- Gönül Faciaları

Fotoğrafi tanımadığını ve yedinde bulunmadığını dava ile meseleyi inkar edecek olur ise – çünkü kontun böyle bir yalanı da irtikâb edeceğine şüphe ederim o halde gelip seni kapı önünden alarak hakikati ispat edeceğim.

-Oh! Müsterih olunuz, beni orada hazır bulacaksınız.

-Eğer zannettiğim gibi mübâhesenin neticesinde kendisinden namusumuzun tazmînini istemeğe bir düello kararlaştırmaya mecbur olacak olur isem...

-Nasıl onunla da mı?

-Onun bir cinayet irtikab etmiş olduğunu tahakkuk ederse kendisini cezasız bırakmaklığımı mı arzu ediyorsun?

-Oh! Allahım! Allahım! Size o meşûm fotoğrafı ira'e ettiğime ne büyük kabahat etmişim.

-Başka türlü hareket edemezdik, her neyse şimdi bu bahis üzerine uzun uzadıya söylemiş ki meydan yok... dediğim gibi eğer Kont ile de vuruşmaya mecburiyet görürsem en evvel bundan başlamak icâb edecek diğer düello sonraya kalacaktır.

-Birbirini müteâkıb iki düello bu mümkündür!

-Her şeyden evvel pederimin namusu intikamını almaya borçluyum.

-Lakin zavallı pederiniz bu ahvale vakıf olduğu vakit ne hale girecektir!

-Eğer pederim Kont ile düellomuza vakıf olur ise bunu tevîl etmek güç olmayacaktır. Çünkü ben düenden bir vesile istihzar etmiş. Pederimin huzurunda kontun kızını alenen reddetmiştim.

-Bu mümkün müdür!

-Evet, fakat şunu da itiraf etmeliyim ki Kont ve Amelin'e karşı onu sevmediğimi söylemek için bir cesaret almağa o kadar güçlük çektim, ki ettiğim cesaretin çektiğim ızdırabın yüzde biri on düello etmeye kafidir.

Hipolit birkaç dakika büyük bir hayretle derin derin düşündükten sonra dedi ki:

-Mösyö Eduar size bir fikir vermekliğime müsa'ide ediniz.

-Nasıl fikir?

-Evet, ben alemde kimsesiz,

Yapayalnız benim arkamdan ağlayacak ne pederim var ne validem nede bir sevdiğim alemden çekmekliğim hiçbir te'essür hiçbir gürültüyü bais olmaz. Sizin yerinizde Mösyö De Montelli ile ben düello itmeliyim niçin etmeyeyim? Mesele o mukaddes validenize müte'allık değil mi? Valideniz size olduğu kadar bana da mukaddestir. Benim veli nimetin namını namusunu muhafaza etmek salahiyetini bende haizim.

-Zavallı dostum bu fikrin safi cevan-merd bir kalbin telakkinâtıdır. Fakat bir fikr-i saib değildir. Pederim ve ben dünyada olmayaydık, o vakit vazifesinin üzerine kalacaktı. Ben sağ oldukça validemin namusu intikamını almak hiç kimseye ait değildir. Olamaz.

-Pek ala ya Mösyö Maksimleyn için ne diyeceksiniz. Müsaade ediniz, ne kendisini bu akşam bulur. Bir fırsat düşürerek müthiş bir münâza çıkarır, yarın için bir düello istihzar eylerim. Sizden evvel ben dövüşürüm.

-Teşekkür ederim azizim Hipolit bana olan muhabbetinden asla şüphe itmem. Lakin bu öyle mukaddes bir namus meselesidir, ki onun tamiri hiç kimseye tevdi'i edilemez.

-Oh! Ne fena!

Araba mösyö Leh Kont De Montelli'nin konağı önünde tevaffuk etti. Eduar Hipolit'e kendisini beklemesi için tekrar tavsiye ederek arabadan indi. Hipolit cevaben:

-Mösyö Eduar tamamıyla müsterih olabilirsiniz dedi.

Eduar konağa girerek Kont'u orada bulacağını ümit ettiği daireye teveccüh etti. Orada tesadüf ettiği hizmetkara hitaben dedi ki:

-Bonjur Dominik ziyaret mi Mösyö Montelli'ye haber verir misiniz?

-Evet Mösyö Eduar işte gidiyorum.

Kont De Montelli bu esnada kızı ile beraber çiçeklerle müzeyyen küçük bir salonda bulunuyor, öteden beriden konuşuyorlardı.

Hizmetkarın Mösyö Eduar ismini telaffuz itmesiyle Kont yerinden bir hareket etti. Dedi ki:

-80- Gönül Faciaları

-Ev mi! Ben kendisini görmek istemem.

Amelin pederi üzerine müsterihmâne bir nazar-ı 'atıf ederek.

-Oh! Babacığım berrak gelsin bakalım sana ne demek istiyor.

-Bize karşı ettiği o kabalık o münasebetsizlikten sonra bana ne söylemesini arzu ediyorsun?

-Belki istifâ-yı kusûr edecek bah!

-Kim bilir belki de bazı izahat verecek.

-Bu bana pek güç görünür. Hasılı madam ki sen arzu ediyorsun kendisini kabul edeceğim. Lakin evvelce sen dairene çekil.

-Pek iyi babacığım.

Genç kızı ayağa kalkarak pederine demek için takarrüb etti. Sonra dedi ki:

-Aziz babacığım kendisine karşı pek sert bulunma.

-Amelin bu derecesi kafidir... bu derece bir za'if kalp hiç görülmüş şey değildir bir genç kıza kendisini sevmediğini alenen söyleyerek reddeden bir delikanlıyı müdafaa etsin garip hal! Onun lehinde daha bir söz söyleyecek olursan kendisini kabul etmeyeceğim.

-İşte gidiyorum.

Bunu söyleyerek Amelin salondan çıktı. Amelin ile kont mübâheseye başladıkları zaman hizmetkar yavaşça salondan çıkmıştı. Kont yalnız kalınca hizmetkarı çağırarak Eduar'ı içeri alması emrini verdi.

Bir dakika sonra Eduar salona girerek soğuk bir tavır ile kontu selamladı. Kont da soğuk bir tavır ile iade'-i selam ederek dedi ki:

-Oh! Siz misiniz, Mösyö Eduar sizi buraya ne gibi bir sebep sevk etti acaba!

-Mühim bir mesele üzerine bazı izahat talebi arzusu Mösyö Le Kont.

-Buna ta'accüb ederim, Mösyö edilen nezaketsizce kaba bir muamele üzerine ne gibi izahat verebileceğini hiç anlayamam.

Maksadımı yanlış anladınız Mösyö Le Kont.

-81- Gönül Faciaları

Nasıl! Ne demek oluyor buraya istihza için mi geldiniz?

-Pardon Mösyö Le Kont, sözümü yanlış anladığınızı tekrar ederim. Maksadımı şimdi izah edeceğim.

-Yanlış mı anlamışım?

-Evet buraya bazı izahat vermeye geldiği mi zannediyorsunuz. Halbuki aldaniyorsunuz ben izahat vermeye değil, sizden bazı izahat talep etmeye geldim.

-Benden mi! Ben Ah! Sen aklını mu kaybettin? Yoksa benim aklım mı başımda değil?

-Hayır her ikimizin de aklımız başımızda efkarımız tamamıyla safidir.

-Oh! alemde insanı şaşırtacak şeyler birincisi de işte budur.

-Biz az müsterih olunuz Mösyö Le Kont.

-Ah! Eğer sen benim en eski en samimi bir dostumun çocuğu olduğunu düşünmeyecek olsam, şimdiye kadar çoktan kollarını tutmuş dışarı atmıştım.

-Mösyö Le Kont sizin en eski en samimi dostum dediğiniz zatın namusu intikamını almak için buraya gelmişimdir.

Bu söz üzerine mösyö De Montelli kemal-i hayretle Eduar'ın yüzüne bakmaya başladı. Eduar'ın sözünden bir şey anlamamış gibi görünüyor, hiçbir şey anlamamış gibi görünüyor hiçbir söz söylemiyordu. Bir yeni sözünde devam ederek dedi ki:

-O! Bu sizi mütehayyir ediyor değil mi? Çok vakitten beri cinayetinizin cezasız kaldığından ve kalacağından mutma'in bulunuyor ediniz. Lakin cenab-ı hak, cinayetinizin mechul kalmamasını cezanızı görmekliğinizi irade buyurmuş. Pederimin namusuna sürdüğünüz leke tamam yirmi beş sene o halde kaldı, temizlenemedi. Fakat yemin ederim, ki bu hal devam etmeyecektir.

Bu dakika da salonun haricinde ki koridorda hafif bir gürültü işitildi. Fakat buna ne Eduar ne de Kont ehemmiyet verdi. Kont bir şeye karar verdiğini ima eder bir tavır ile dedi ki:

-Mösyö birkaç dakikadan beri boş boşuna söylediğiniz sözlerin ne demek olacağını anlayabilmek için

-82- Gönül Faciaları

Düşündüm. Lakin bir şey anlayamadım. Lütfen bana ne demek istediğinizi vazih olarak ve serbestçe söyleyiniz.

-Hakkınız var, işte izah edeceğim. Ey Mösyö Le Kont bir adam kendisine bir dostunun gösterdiği safiyet ve itimâdî pâymâl ederek o dostun namusuna leke sürer ise bu adam için ne dersiniz?

-Bu ne demek oluyor?

-Bu bir alçaklık vadisizlik değil midir? Dostum tesmiye ettiği bir adamın zevcesinin aşkını çalmak. Namusunu paymal etmek en büyük dina'etlerdendir değil mi? Bunu irtikâb eden adama alçak rezil tesmiye edilmez mi?

-Lakin hâsılı kimden bahsetmek istiyorsunuz?

-Biraz sabrediniz, rica ederim; eğer bu alçak bu rezil bu sefil adam dostunun zevcesini iğfâl ederek kamusunu paymâl ettikten ve daha bir çok seneler o dostluk nekâbi altında gizlenerek kendisine kemal-i hukûk ve muhabbetle elini uzatan dostun yüzüne güldükten sonra kendi kızını namusunu paymâl ettiği o adamın çocuğuna vermek bu suretle meyanede bir karabet hasıl ederek bir gün olupta ihfâ ettiği cinayeti fâş olursa pederinin namusunu muhafazaya mecbur olan zavallı genci ifây-ı vazifeye gayr-i muktedir bir surette bağlamak sevdasına düşerse bu adam için nedir ediniz?

-Hakikaten bu sözlerin ne demek olabileceğini bir türlü anlayamıyorum.

-Oh! Anlayamıyor yahut anlamak istemiyorsunuz; ey pek ala şimdi anlatacağım bahsettiğim adam, sizsiniz Mösyö Le Kont De Montelli siz ki şimdi kızınızı bana vererek kendinizi intikamdan kurtarmak istiyor. Sekiz güya ki ben pederimin ismini lekedâr etmiş olan adamın kızını almışım!

Kont pek şiddetli bir heyecana kapılarak dedi ki:

-Ne diyorsunuz? Bedbaht!...

-83- Gönül Faciaları

-Hakikati söylüyorum. Mösyö sizin pek iyi bildiğiniz bir hakikati!

-Ben şeyinizin şerik cinayeti hâ! Eduar siz bir hal cennette bulunuyorsunuz.

-İnkâr mı ediyorsunuz? Pek ala ben zaten bundan şüphe ediyordum. Çünkü şerik cinayetiniz artık hayatta değildir.

-Bir söz daha söylemeniz, düşününüz ki validenizden bahsediyorsunuz!

-Hasılı Mösyö bunu tanıyor musunuz?

Eduar Hipolit'in kendisine vermiş olduğu fotoğrafı paltosunun cebinden çıkararak kont'a edince Kont büyük bir hayret ve dehşetle bir bağırdı dedi ki:

-Bu resim! Nasıl sizin elinize geçti?

-Oh! Oh! Zannederim ki artık vakayı derhâtır ediyorsunuz. Validemin resmi nasıl olup da elime geçmiş olduğunu sual ediyorsunuz. Lakin bu fotoğrafın nasıl olup da sizin yedinizde bulunduğunu bana izah etmeliğiniz daha münasib daha elzemdir zannederim.

-Oh!

-Bir resim bu o kadar ehemmiyet getirir bir şey değildir. Bunu biliyorum, lakin şu cinayetkarane bir his ilcâsıyla yazılmış: Hanri'ye aşk ebedi Matorin sözlerini okuduktan sonrada hakâyıkı inkâr edebileceğinizi ümit eder misiniz? Kont Hanri De Montelli cevap veriniz bakalım?

Kont büyük bir heyecan ile kendi kendine mırıldanarak:

-Oh! Allah'ım! Ne şe'amet!

-Ey?

-O ise beni itham ediyor!

-Mazinin zülmeti içinde ga'ib olmuş unutulmuş bir sırrı bugün benim keşf etmeliğim sizi mütehayyir ediyor lakin murâd-ı ilahi senin mücâzâtını görmeliğimmiş. Ki bana bunu keşfettirdi. Şimdi Mösyö Le Kont dün kızınızın dest-i izdivacını reddetmeliğimin neden ileri geldiğini pek ala anlarsınız. Namusunu tanıyan bir genç her vakitte vazife

-84- Gönül Faciaları

Si namusu için aşkını feda eder. Şimdi ümit ederim. Mösyö ki sizden aramaya hakkım olan izahatı verecek pederimin namusuna sürdüğünüz lekeyi temizlemek için bana karşı...

-Aldanıyosun, Eduar, o namusu temizlemeyi talep etmek hakkı bana aittir. Kont evvelce sana değil bana cevap vermelidir.

Bu sözler Eduar'ın pederi Mösyö Gayruden tarafından söylenmişti ki çehresi uçmuş vücudu titremekte enzârı Kont üzerine dinlemiş olduğu halde odaya birden bire dirmişti.

-Oh! Sen mi!

-Pederim!

Kont ile Eduar'ın birden söyledikleri şu sözler Mösyö Gayruden'in odaya duhûlünden husûle gelen hayret fevkaladenin tercümanıydı. Böyle begateten vürûdu hatır ve hayallerinde olmadığı için ne diyeceklerini ne yapacaklarını her ikisi şaşırmıştı.

Mösyö Gayruden buraya nasıl gelmişti? Pek sade bir surette: malumdur ki Eduar bu mesele üzerine pederiyle mübahese ettiği esnada ağzından birkaç söz kaçırmıştı. Mösyö Gayruden bu sözlerde hiçbir kat'î maksat istihrâcına muvaffak olamamış ve büyük bir merak ve hayret içinde kalmıştı. Yalnız şu kadar bir şey anlayabilmişti, ki Eduar'ın Kont aleyhinde bir maksadı var olduğu için Amelin'i sevdiği bedaheten görülürken ondan feragat etmeye cebr-i nefis ediyordu. Fakat bu sırrı mümkün değil oğlunu o kadar tazyik etmemişti. Bunun üzerine hakikat hali anlayabilmek ümidiyle Kont'u görmeyi kararlaştırmış ve bu karar ile oraya gelmişti. Zan ve ümit ediyordu ki Eduar'ın gayr-i ihtiyari olarak ağzından kaçırmış olduğu sözleri dostane nakil ile müdavele'-i efkâr ederse meselenin muhakkakaten takarrüb-i mümkün olacaktır. İşte bu fikirle öğleden sonra Kontun dairesine gelmiş bir mutâd güya kendi evine girmiş gibi bilâ tekellûf yukarı çıkmıştı. Yolu üzerinde Kont' un hizmetçisi Dominika tesadûf etti. Dedi ki:

-85- Gönül Faciaları

-Mösyö dairesinde midir?

-Evet efendim, Mösyö Le Kont mahdumunuz Mösyö Eduar ile beraberdirler.

-Çocuğum burada mı?

-Evet efendim, birkaç dakika evvet teşrif ettiler.

-Nerededirler?

-Küçük salonda.

-Pek ala! Bu halde senin haber vermekliğine lüzum yok. Ben kendim gider onları bulurum.

-Mösyö'nün arzularına tabi'im.

Demiştik ki Mösyö Gayruden Montelli'nin konağında kendi hanesinde bulunuyor gibi teklifsizdi.

Şayet oğlu kendi huzurunda söylemek istediği sözleri söylememek için hizmetkarın ziyaretinden haberdar etmesiyle sözünü keser havfıyla ziyaretini ihbar etmeye meydan vermeyerek salona teveccüh etti.

Oğlu tarafından telaffuz edildiğini işittiği bazı muhrikane sözler kulağına o kadar garib geldi ki tevaffuk etmeye mecbur oldu. Oradan her söylenilen sözleri tamamıyla işitebilirdi.

Evvelce dışarıda vuku'unu haber vermiş ve Kont ile Eduar'ın ehemmiyet vermediklerini söylemiş olduğu hafif gürültü işte Mösyö Gayruden'in vürûdundan husûle gelmişti.

Mösyö Gayruden'in kapı eşiğinde bulunup oğlu ile Kont meyânelerinde cereyan eden bahsi dinleyerek ne hale gelmiş olduğunu erbâb-ı mutâla'a tasavvur edebilirler.

Birdenbire odaya duhûlundan hasıl olan hayretle Kont ile Eduar'ın söyledikleri sözlere mukâbeleten dedi ki:

-Evet, ben!

Sonra oğluna doğru yürüyerek elinde tutmakta olduğu fotoğrafı aldı. Eduar o derece mütehayyir olmuştu, ki bila hareket yerinde duruyordu.

Mösyö Gayruden fotoğraf üzerine bir nazar atf itmesiyle çehresi daha ziyade uçtu. O kadar sarardı, ki bir meyt çehresi haline girdi. Sonra Mösyö De Montelli'ye teveccüh ederek dedi ki:

-Ey Mösyö anladınız ya. Şimdi cevap vermelisiniz.

-Evet cevap vereceğim.

Kont bu sözü Mösyö Gayruden'e

-86- Gönül Faciaları

Hitaben söyledikten sonra Eduar'a teveccüh ederek ilave etti.

-En evvel sana cevap vereceğim bedbaht çocuk ki elli sene devam eden ve hiçbir şüphe husûle getirmeyen safi samimi bir dostluktan şüphe etmeye o dostu itham eylemeye cesaret edebildin.

-Lakin Mösyö!

-Sükût şimdi beni dinlemelisiniz. Cenab-ı hakdan temenni sizi affetsin. Siz beni bir sırrı ifşa etmeye icbar eyliyorsunuz ki ebediyen dudaklarım arasından çıkmaması mukarrerdi. Çünkü bu sır öyle iki adama te'alluk ediyor ki her ikisi artık bu dünyada değillerdir. Bundan başka bu meş'ûm sırrı ifşâ ederek alemde en ziyade sevdiğim bir dostuma fevkalade bir keder ve ye'is vermeye mecbur olacağım kabahat mesuliyet bu meş'ûm sırrı ifşaya sebebiyet verenlere aittir.

-Mösyö Gayruden büyük bir sabırsızlıkla dedi ki:

-Lakin söyleyiniz Mösyö görüyorsunuz ki her sözünüz beni çıldırtacak bir hale getiriyor.

Kont Mösyö Gayruden'in elinde tutumakta olduğu resmi işaret ederek dedi ki:

-Yirmi beş sene vardır ki bu fotoğrafı bir genç adamın albümü içinde bulunuyordu, o albüm içinde bulunan kadın resimlerinin sahiplerinden fevkalade birer muhabbet ve fedakarlığa mazhar olduğunu iddia ediyordu.

Mösyö Gayruden gayr-i ihtiyari olarak:

-O adam yalan söylüyordu. Dedi.

-Bana resmi gösterdiği vakit bende aynı bu sözü söyledim. Ve söylediğim sözde sebat etmek için o adam ile düello etmekten çekinmedim ve kendisini öldürdüm.

-Lakin bu adam?

-Bu adam Henri De Karastay tesmiye olunurdu. O vakit Viyana'da ikamet etmekdeydi ki şimdiki banker Amirovaz De Karastay'ın biraderidir. Olmazdan evvel kendisi şayet ölecek olur ise bana teslim olunmak üzere şu resim ile size şimdi ira'e edeceğim bir mektubu bir dostane tevdi'i etmiş şimdi Mösyö

-87- Gönül Faciaları

Eduar bu resmin sizin elinize nasıl geçmiş olduğunu sual etmekliğime müsa'ide ediniz.

Edvar erbâb-ı mutâla'anın malûmu olan husûsâtı Kont'a nakil etti. Kont sözünde devam eyledi.

-Ölmek üzere bulunan bir adamın arzusu mukaddestir. Bunu bilirim. Onun arzusu da bu mektup ile resmin Madam de Gayruden ölmüş bulunan Matmazel De Matorin'e teslim edilmesiydi. Size yemin ederim ki benim de maksadım Fransa'ya avdet ettiğim gibi bunları teslim etmektir. Lakin ben şurada kabahat ettim. Eduar Fransa'ya avdet edip de validenizi gördüğüm zaman bana o kadar safi o derece müsterih ve zevci ile o kadar mesut göründü ki onun huzur ve saadetini ihlale bir türlü cesaret edemedim. Bu fotoğrafı kendisine tevdi'i ederek cereyan etmiş vekayi'a vakıf olduğu mu resmin yedinde bulunduğu adamı öldürdükten sonra elime geçtiğini hâsılı asla bana ait olmayan bir sırı karıştığımı anlatmak lazım gelirdi. Ben tereddüt ettim. Mümkün değil cesaret edemedim. Her gün bu vazifenin ifasını ferdaya ta'lik ediyor, alemde en 'afif en safi olmak üzere tanıdığım bir kadının saadet ve huzurunu ihlâl bir türlü ka'il olamıyordum. Bu suretle aylar seneler geçti, ben sükutta devam ediyordum. Nihayet bir gün geldi. Dehşetli pek dehşetli bir gün o zavallı kadında hayata veda etti. Ben o vakit bu meşûm kağıtları mahvetmeliydim. Fakat nasılsa ihmâl ettim. Muvaffak olamadım. Birçok vakitten beride bunu unutmuş düşünmeye asla arzu etmemekte bulunmuştum. Onları bulundukları yerlerde terk ettim tesadüf resmi Hipolit'in eline düşürmüş...

-Lakin o mektup...

-Şimdi getirip göstereceğim. Kont bu sözü söylemekle beraber yerinden kalktı, kendisi itham etmekte oldukları cinayette asla zimidahil olmadığını tamamıyla masûm bulunduğunu ispat edecek olan mektubu aramak için salondan çıktı.

Mösyö Gayruden ile oğlu yalnız kalınca Eduar dedi ki:

-Oh! Babacığım senin böyle fevk

-88- Gönül Faciaları

Alade bir ızdıraba duçar olmaklığına sebebiyet verdiğim için beni affedecek misin? Eduar bu sözleri gözleri yaşarmış olduğu halde söylemişti. Mösyö Gayruden me'yûsâne bir çehre ile oğlunun elini tutarak dedi ki:

-Aziz çocuğum sen namuslu bir evladın etmesi lazım geldiği gibi hareket ettik sana bi'l-hassa teşekkür ederim. Lakin meseleyi en evvel bana açmalıydık.

Bu anda Kont avdet ederek Mösyö Gayruden'e mürûr zaman ile sararmış bir kağıt takdim etti dedi ki:

-İşte lakin daha bir defa rica ederim. Senin vakıf olmamaklığın için alemde her türlü fedakarlığı kemal-i minnetle icra edebileceğim şu sırrı gayr-i ihtiyari olarak sana ifşa ile büyük bir ızdıraba duçar olmaklığına sebebiyet verdiğim için beni affet.

-Ver.

Mösyö Gayruden daha ziyade bir söz söylemeye muktedir olamayarak Kont'un elinde ki kağıdı aldı. Derhal açtı. Nazarını imza üzerine atıf edince bir kere titredi. Mektup Matorin De Karbonet imzasıyla hâviydi. Sonra cebr nefis ederek:

-Evet hepsini öğrenmeliyim.

Dedi yüksek sada ile mektubu okumağa başladı, ki şu sûretle yazılmıştı.

Hanri

Birçok düşündükten sonra size şu mektubu yazmaya ve müstehak olduğunuz serzenişleri etmeye karar verdim.

Mümkün müdür, ki pek az bir zaman içinde gönlümde size mahsus olan muhabbet ve ihtiramın makamına nefretten başka bir şey diyemeyeceğim bir his ka'im olsun! Bunun nasıl olduğuna bende ta'accüb ediyorum fakat böyle olduğunu görüyorum.

Kimdir idi ki bana bir aşk safi ve ebedi için yemin etmiş, bendende öyle bir yemin almış olan adam benim için şayan-ı tazir mücessim ari makamına geçsin. Ve esfaki bu da böyle oldu. Fakat siz böyle istediniz.

Şimdi kalbinizi okuyabilirim. Beni sevdiğinizi zannedecek derecede bir sadetliğin ettiğim için kendi kendimden utanıyorum.

-89- Gönül Faciaları

“Ey ne! Bu sizin için pek sade bir işidir. Masûm bir kızcağızı izdivaç va’adiyle iğfâl etmek! Zavallıyı dam aşkınıza duçar ettikten sonra terk eylemek! Sizin iğfâlâtınız semeresi olarak valide olmak üzere bulunduğunu haber almaklığınızla bir daha semtine uğramamak! Bu sizin hareketinizdir. Bu cinayetskârâne hareketten siz hiç müte’essir olmuyorsunuz. Oh! Bu pek adi pek alçakça bir harekettir!

“Ne her şeyini sizin için feda etmiş olan bi-çâreye acıdınız ne de çocuğunuza merhamet ettiniz. Zavallı çocuk henüz dünyaya gelmemiş olduğu halde kendisi için bin türlü belaya hazırlanmıştır. Cinayetinizin arını hayatı oldukça sürülmeye mahkum ediyorsunuz.

Hal böyleyken yine beni sevdiğinizi söyleyerek iğfâl etmeye çalışıyorsunuz. Ben ise şimdiye kadar aldandığıma te’essüfleer ediyorum. Evet siz beni pek alçakçasına aldattınız.

Aramızda her şey ebediyen bitmiş menfek olmuştur. Tekrarını aldatmaya muhabbeti mi celb etmeye tecrübe etmeniz bu mümkünsüzdür.

“Matorin De Karbonet

Şu mektubun mutâla’ası gerek Mösyö Gayruden gerekse oğlu üzerinde pek müthiş bir darbe husule getirdi.

Kont’a gelince: oda pek ziyade muzdarip oluyor, bulunduğu şu mecburi ve müşekkel mevkide ne yapacağını bilemiyor idi. Eduar başını eğerek dedi ki:

- Beni affediniz, Mösyö Le Kont.

- Zavallı çocuğum.

Kont bu sözleri söyleyerek kalktı Eduar’ı kolları arasına alarak pederane müşfekane bir muhabbetle kucakladı.

Kontun evvelki hiddet ve şiddeti büsbütün mahvolmuş onun makamına gayet büyük bir merhamet ve his takdir ka’im olmuştu. aşkını namus ve vazifesi uğrunda

feda edebilecek derecede metin ve ciddi bir delikanlıyı bir mecburiyet tahtında olarak söylediği bir iki söz için affetmemek Kont gibi erbab-ı vicdan için kabil miydi?

-Montelli sen böyle bir sırra vakıf olduğun halde onu a'mâk kalbinde muhafaza

-90- Gönül Faciaları

Ediyor, dostunun sevdiği bir kadın o muhabbete layık olmadığını bilirken yine sükût eyliyordun.

-O kadının artık bu alemde bulunmadığını unutuyor musun?

-Babacığım istirham ederim, onu tel'în etme! Ah! O bizi ne kadar seviyordu.

-Bir çocuk...

Mösyö Gayruden mektubun mündericatından hatırına gelen bu sözü söyleyince başını eğdi. Birkaç dakika bazı hatırat arıyormuş gibi düşündü sonra birdenbire elini alnına vurarak başını kaldırdı.

-Ah! Allah'ım diyebildi.

-Sana ne oldu dostum?

-Bu ne haldir babacığım?

-Lakin bu çocuk! Anlıyorum. Ah! Hayır! Bu mümkünsüzdür! Bir genç kadın bu kadar hıyânet ve hileye muktedir olsun!

-Lakin lütfen dostum maksadını izah et.

-Nasıl anlayamıyor musun? İzdivacımdan bir az müddet sonra kapımız eşiğinde bulunan o çocuk.

-Hipolit!

-Evet Hipolit o cinayetkârâne ma'aşakanın mahsûludur. O cinayet üzerine buda bir ha'inâne hileydi. Aşkının mahsûl gayr-i meşrû'unu zevcine baktırmak için tertip edilmiş bir hile!

-Oh! Babacığım... sus sus!

-Gayruden dostum mazinin bu kadar uzak hatıratını karıştırmakta ne ma'ni var? Yirmi sene geçtikten sonra bu hatırat ile niçin muzdarip olmalıdır.

-Oh! Hayır bu mümkün değildir. Allah'ım böyle bir alçaklık mümkün müdür? Evet görüyorum bu mektubu bu resim bir cinayet dela'ilidir. Fakat aksi için benim de delillerim var. Zavallının namusuna feza'iline kani'im ben onu daima muti'i nazik terbiyeli namuskar görürdüm. Hiçbir vakitte benim ismimden başka bir kelimenin dudakları arasından düştüğünü görmedim. Oh! Hayır mümkün değil insan son dakika sende ölüm yatağında riyakarlık etmeye muktedir olamaz. İşte hayali yine gözüm önüne çıkıyor. Kendisini o mukaddes dakikada olduğu gibi dudakları üzerine masumane şefikane bir tebessüm olduğu halde

-91- Gönül Faciaları

Görüyorum Ah, o gün hayata ebediyen veda etmek üzere olduğu o müthiş gün hazin gözlerini üzerime atıf ederek şu sözleri söylemişti. Dostum sana da veda ediyorum. Lakin emin ol ki mes'uden oluyorum. Çünkü senin en son busen de mehbâne sefikâne bir buse olacaktır. Hayatım müsterihane bir saadet içinde geçti. Senin sayende hiçbir açılık görmedim. Bu kadar mükemmel olan bir saadet bit-tab' çok vakit imtidad edemez. Oh! Hiçbir sözünü ga'ib itmemiştir. Derhatır ediyor musun Eduar bundan sonra validen kendisine takarrüp etmekliğini arzu etmişti. Sen benim gibi göz yaşlarına gark olmak derecesinde bulunduğun esnada o sana diyordu ki: oh! Eduarım yalnız senin içindir ki ölecek mi müte'essir oluyorum. Sen sevgili çocuğum hayatımın yegâne semeresi sen ki cenab-ı hakk bu mukaddes izdivacımız...

Buraya gelince Mösyö Gayruden söylemeye muktedir olamayacak bir hale geldi. Göz yaşları boğazını tıkamıştı.

Eduar babasının kolları arasına atılarak dedi ki:

-Evet babacığım hakkın vardır. Onun bizi ne derece sevdiğini yalnız sen takdir edebilirsin. Bir dakika zavallı valideciğimden şüphe etmeye muktedir olabildiğim için affını rica ederim. Cenâb-ı hakka dua edelim ki oda bizi affetsin.

Bir dakika kadar zaman baba ile oğul göz yaşlarına müstagrik olarak bir söz söylemeğe muktedir olamadılar. Mösyö Montelli dahi onlardan daha az müte'essir olmadığı halde göz yaşlarını zapt edebilmek için fevkalade cebr nefis ediyordu.

Mösyö Gayruden daha bir müddet derin bir sükût içinde kaldıktan sonra nihayet dedi ki:

-Hasılı bu çocuk bu Hipolit nasıl bir tesadüf ile bizim eve bırakmıştı. Ya göğsü üzerinde rabt edilen kağıt parçasında yazılmış bulunan şu sözler Madam Gayruden'e beni terk etmemesini istirham ederim. Oh!

-92- Gönül Faciaları

Burada anlaşılmaz bir ma'ma müthiş bir sır var...

- Evet, hakkın var dostum bu müthiş bir şeydir. Zevcenin ve senin saadetinizi isterikab eden düşmanlar tarafından tertip edilmiş müthiş bir şey!

Kont bu sözleri dostunun efkarını teskin edebilmek ümidiyle söylemişti. Mösyö Gayruden yine bir heyecan içinde olduğu halde dedi ki:

-O! Ehemmiyetsizdir. Ben pek iyi hissediyorum ki bundan sonra hayatımıza beni daima tazîb edecek müthiş bir fikir olmak üzere bu mülâhaza baki kalacaktır. Evet, muktedir değilim, arzu etmem ki o kadar sevdiğim beni de fevkalade sevdiğine emin olduğum bir kadını müthiş bir cinayetkar olmak üzere tanıyayım. Bununla beraber hiçbir vakitte bu ahvali düşünmekten kendimi almaya muvaffak olamayacağım. Oh! Bu Hipolit ben artık onu görmeğe arzu etmem. Fakat o zavallının da ne kabahati var! O bir şey bilmiyor. Bundan ma'ada şu müthiş fotoğrafı meydana çıkaran da odur. Ne meş'ûm tesadüf oh! Dostlarım bu ahval meş'ûmdur. Daha şedir.

-Haydi Gayruden dostum rica ederim biraz müsterih ol.

-Ah Montelli Bilsen ne kadar muzdarip of! Sen benim te'ehhülünden evvel de Matorini tanıyordun. Kendisinin ne derece fazilet perver ciddi bir kadın olduğunu pek ala bilirsin.

-Kendisini bu suretle tanımamış olsaydım sana zevce olmak üzere takdim eder miydin? Hasılı ben ne kadar ziyade düşünüyorsam o derece kat'i olarak kanaat ediyorum ki Matorin tamamıyla afif ciddi fazilet perver bir kadındı. Familyası de Paris'in namus ve itibar ile müsterih ailelerinden bulunuyordu. Kendisinin böyle bir hatayı irtikâb etmesini pek imkansız görür istibad ederim. Bunun içindir ki hiçbir vakitte onun huzurunda Mösyö Karastay meselesini ele almaya cesaret edemedim. Son dereceye kadar onun müttehim olmadığına kana'at etmiştim. Alan o kanaati muhafaza ederim.

-Oh! Kendisine bu meseleyi açmış

Olsaydık pek iyi bir hareket etmiş olacaktık. Eminim ki o muzdarip olmayacaktı. Beratını pek kolay ispat edecekti. Bende bugün vefat etmiş bir zavallı kadının fazilet ve iffetinden şüphe etmek ızdırabı altında bulunmayacaktır. Bugün müdafa'aya muktedir olamayan bir bi-çareyi böyle meşûm bir cinayetle itham etmeyecektim.

-Sen yine itham etmemelisin. Ve etmezsın. Eğer bana itimad etmek istersen mazinin küllerini karıştırarak seni bedbaht etmekten başka bir fa'idesi olmayan ateşleri kaldırmakla meşgul olmuş.

-Bunun söylemesi pek kolaydır.

-Arzu edildikten sonra icrasında pek kolaydır sen bu kadını sevdin sevildiğine mutma'insin onunla bir çok zaman mesut oldun şimdi o zavallının bir canı olduğunu düşünmekten ne fa'ide istihsâl edebilirsin?

-Bilir miyim?

-Dostum katiyen emin olmalısın ki bir kadın afif ve namuskar değilse yirmi sene mütemadiyen bir adamı aldatmağa kendisini o derece fazilet perver bir zevce o kadar şefik bir valide olmak üzere göstermeye muvaffak olamaz. Riya bir perdedir ki zaman onu pek tiz vakitte hükümden düşürebilir; hayır Matorin riyakar bir kadın değildi. Bu mümkünsüzdür.

-Evet hakkın vardır. Habaset ile fazilet aynı zamanda ictimâ' edemez. Bu dakika da hariçten hafif bir gürültü işitilmesini müte'akıb salona Amelin girdi, ki pederine Eduar'ın meyanelerinde vuku gelecek izahat mübahesesinin bu derece uzamasından sıkılmış güya Eduar'ın orada olduğunu ümit etmiyormuş gibi bir tavır ile gelmişti. Mösyö De Montelli kızını görünce dedi ki:

-Sen misin Amelin?

-Evet babacığım, seni yalnız zannediyordum.

-Yalnız değilim, işte Mösyö Gayruden ile Eduar'da burada.

-Öyle ise gidiyorum.

Edvar Kont üzerine müsterihmâne bir nazar-ı 'atıf ederek:

-Oh! Mösyö de Montelli diyebildi. Kont Eduar'ın maksadını

-94- Gönül Faciaları

Anlayarak dışarı çıkmak üzere bulunan Amelin'e hitaben dedi ki:

-Amelin!

-Beni mi çağırıyorsun. Babacığım?

-Evet az buçuk gel, zan ederim ki Eduar'ın sana söyleyeceği bazı şeyler vardır.

-Dün söylediği sözleri tekrar edecek ise ne lüzum var!

Amelin bu serzenişkârâne sözleri söylemekle beraber salona girmekten kendini alamadı. Mösyö Gayruden'e doğru takarrüp edince ihtiyar kalktı. Pederane bir tavır ile kızın alnından öptü. Dedi ki:

-Bonjur aziz çocuğum.

Eduar'da müsterihmane bir tavır ile.

-Amelin diyebildi.

-Oh! Siz misiniz Mösyö Eduar?

Genç kızın söylediği bu birkaç sözde pek fevkalade bir aşk ve muhabbetin asarı muhtefi olduğu gibi Eduar'a pek ziyade gücenmiş barışmaya razı olamamakta bulunmuş olduğunu ima eder birde serzeniş tesiri vardı.

Bu sözler Eduar'ın kalbini titretti.

Ya bu sözleri takip eden bir manidar nazar!

Genç kızın atıf ittiği bu nazar içinde dargınlık adem-i tenezzül-i hiddet gibi hissiyâtın mecmu'u okunabilirdi.

Eduar bu ahvâle tamamıyla müstehak olduğunu genç kızı pek ziyade tahkir etmiş aşkından gururundan cerihedar eylemiş bulunduğunu düşünerek yerlere geçeceği geliyor, sevdiğinin affına ne suretle mazhar olmasının çaresini düşünüyordu.

Zavallı çocuğun çehresi o kadar mukadder o rütbe hazin o derece meyûstu ki ettiğine nedamet eylemiş mazhar affolmak için gelmiş olduğu çehresinden bi'l-bedâha anlaşılabilirdi.

Genç kız zeka ve fetanetiyle bunu derhal anladı. Fakat Eduar'ın kendisini daima sevmekte bulunduğunu bir gün evvel söylediği sözler hissiyatının tercümanı olmadığını pek ala bildiği için derhal ve kolayca barışmamayı, biraz nazlanmayı tasavvur etti. Kont dedi ki:

-Eduar gayr-i ihtiyari olarak

-95- Gönül Faciaları

Söylediği birkaç söz için affını talep ediyor.

-Oh evet aziz Amelin!

Amelin pederinin sözüne bir cevap olmak üzere yalnız:

-Pek ala ediyor; dedi.

-Bana bazı şeyler izah etti ki bir dereceye kadar şu hareketten mazûriyetini ispat ediyor. Şimdi inanmak icâb ediyor ki

-Hâsılı Mösyö Eduar sana ispat itti ki kendisinin bu meselede hiçbir kabahati yoktu.

Bunu demek istemiyorum lakin şunu tekrar ederim ki önünde kendisine bile aldanmıştı.

-Pek ala babacığım madem ki senin kendisine edeceğin hiçbir serzeniş yoktur. Ona serzeniş edilmemesini emir etmeğe de hakkın vardır.

-Evet tamamıyla bende bunu arzu ediyorum. Fakat bu derecesi kâfi değildir.

-Ey!

-Şüphesiz ben Eduar'ın dünkü hareketini izah ettiği mecburiyetinden dolayı kalben affettiğim gibi senin de

-O mecburiyet neymiş babacığım?

Kont pek tabi'i olan bu suale asla intizâr etmiyordu. Bunun için cevap vermek hususunda pek muzdarip kaldı. Gözlerini Eduar üzerine atıf etti ki oda pederinin yüzüne bakıyordu. Bu üç zat öyle bir suretle yekdiğerine bakıyorlardı ki Amelin kendisini gülmekten men edemedi. Nihayet Kont dedi ki:

-Aziz çocuğum insanın hayatında bazı ahvâl tesadüf eder ki gayr-i ihtiyari ve mecburi olarak arzunun hilâfında hareket eder. Fakat bunun izahı mümkün olamaz.

Bunun için. Amelin bu sözleri söyleyerek buram buram terlemekte olan pederine mütehayyirane bir suretle bakıyordu. Bununla beraber letafette goncalara tefavvuk eden ateşin dudakları üzerinde perde müstehziyane tebessüm dolaşıyordu.

Kont başladığı sözü ikmale muvaffak olamayacağını anlayarak sözün mecrasını değiştirdi. Dedi ki:

Hasıl kızım bana tamamıyla inanmalısın

-96- Gönül Faciaları

Edvar seni daima seviyordu. Alan seviyor o gün söylediği sözler asla kalbinin tercümanı değildi.

-Oh! Hayır Amelin size yemin ederim.

Edvar bu sözleri fevkalade bir te'essür ile söylemişti. Amelin yine pederinin sözüne cevap olmak üzere dedi ki:

-Madem ki kalbini tercüme itmiyor niçin söylüyordu.

-Çünkü sana söylediği gibi o fevkalade bir vak'aya tesadüf etmiş garip bir hale aldanmıştı. Fakat Madam Kevin sana müte'allık mesa'ilde mutâd olan ciddiyet ve ehmmiyet ile tedkik ederek buna kani'i oldum. Ve tasdik ediyorum. Zannedirim ki bu derecesine kana'at etmekliğin iktiza eder.

-Aziz babacığım ümit ederim ki benim istediğim gibi düşünmekliğime müsa'ide edeceksin Eduar senin nazarında hak kazandı. Çünkü sana bazı esbâb ira'e etti ki bunları iyi buldun bu pek aladır. Fakat bana gelince ben asla bu izahata kana'at edemem. Sende bunu inkar edemezsin. Eduar bana pek aşikâre olarak benimle izdivaç etmeye razı olacak derecede beni sevmediğini yüzüme karşı söyledi. Şimdi bu hissiyatından feragat ne nedâmet etmiş ise ben derhal kendi izdivaçlarını kabule mecbur değilim. Bende onun gibi kendi hakkında ne düşündüğümü yüzüne karşı söyleyebilecek derecede bir cilik bulunmadığı için şimdilik sükut ediyorum, biraz müddet cevap vermek hususunu düşünmek için müsa'idenizi rica ederek gidiyorum.

Amelin pel latif bir reverans ile odadan çıktı. Kont kızını arkasından çağırarak

-Amelin dedi. Fakat genç kız pederinin sözünü işitmedi yahut işitmemiş gibi davrandı. Mösyö Montelli Eduar'a teveccüh ederek dedi ki:

-Zavallı çocuğum işin pek fena bir haldedir. Onun affına mazhariyet için bir az ziyadece güçlük çekeceksin.

-Ah bu aziz Amelin.

-Lakin bende bana mu'avenet etmek

-97- Gönül Faciaları

Hususunda elimden geldiği derece çalışacağım.

-Teşekkür ederim efendim.

-Me'yûs olma cesur ol...

Sonra Mösyö Gayruden'e teveccühle devam etti.

-Sende azizim Gayruden bir az metin ol bu cereyan eden ahvali bir rüya gibi telakki ederek düşünmemeye çalış.

-Çalışacağım.

Bu sözlerin te'âtisinden sonra Mösyö Gayruden oğlu ile beraber Kont'dan istihsâl müsa'ide ederek çıktılar. Kapı önünde iki araba bekliyordu. Mösyö Gayruden arabasının kapısını açarak oğluna hitaben dedi ki:

-Benim ile beraber gelecek misin?

Lakin Eduar kendi arabası içinde Hipoliti gördü, ki kendisini beklemekte olduğunu tamamiyla unutmuştu. Pederine cevaben:

-Hayır babacığım dedi. Mösyö Gayruden oğlunun baktığı tarafa atıf-ı nazar edince o da Hipoliti gördü.

Çehresi uçmuş olduğu halde dedi ki:

-Nasıl o mu?

-Babacığım rica ederim bir az müsterih ol benim küçük bir işim var onu bitirince eve avdet edeceğim.

-Pek iyi arzu ettiğin gibi olsun.

Mösyö Gayruden'in kupası hareket etti.

Eduar arabasına takarrüb ile Hipolitin yanına geçtiği vakit Hipolit dedi ki

-Ey ben artık ziyadesiyle meraklanmaya başlamıştım. Pek ziyade kaldınız.

DÜELLO İSTİHZÂRÂTI

Hipolit pek ziyade mütehayyir bir halde bulunuyordu.

Çünkü dikkat etmişti, ki Eduar Kont'unun hanesinde pederi ile beraber çıktığından beri kendisine karşı tavır ve heyeti tamamıyla değiştirmişti.

Eduar refikine hemen hiçbir söz

-98- Gönül Faciaları

Söylemiyor, derin bir düşünce içinden çıkamıyordu.

Acaba mösyö Montelli'nin hanesinde ne gibi ahval cereyan etmiş ola?

Hipolit bunu kendi kendisine sual ediyor. Eduar'ın cereyan eden ahvale dair kendisine bazı şeyler söyleyeceğini ümit ve intizam eyliyordu. Fakat Eduar'ın hiçbir şey söylememesinden mütehayyir oluyordu.

-Eduar'dan bir şeyler sual etmeye cesaret edemiyordu. Her ne kadar çocukluğundan beri Eduar ile beraber büyümüş veliü'l-ni'metimin çocuğundan daimi bir arkadaş ve kardeş mu'amelesi görmüş ise de Hipolit ona karşı daima bir riayet ve hürmet hissi muhafaza etmiştir.

Hipolit pek ziyade ahlaklı terbiyeli bir delikanlıydı. Eduar kendisine senli benli söylemek derecesinde bir taklifsizlik ve samimiyet gösterdiği kendisi de Eduar için hayatını feda edebilecek derecede muhibb olduğu kardeş gibi sevişmekte bulundukları halde hiçbir vakitte Eduar ile kendi arasında bir musavat tasavvur etmemiş gördüğü teltîfâtı hiçbir zaman suistimal eylememişti.

Başka bir hal ve zamanda olsaydı. Eduarı taciz etmeye ondan bir şey sormaya asla cesaret edemezdi. Fakat halen Eduar o derece meyûs ve müte'essir görünüyor nazarıyla o kadar hazin ve mağmûm bakıyordu ki her türlü tereddütleri bertaraf ederek şu sözleri söylemeye karar verdi:

-Ümit etmek isterim. Mösyö Eduar ki vaka bir hüsn-i netice almıştır.

Eduar ağzından ne çıktığını bilmiyormuş gibi gayr-i ihtiyari olarak

-Evet.

Dedi Hipolit cesaret ve sualinde devam etti.

-Demek Kont fotoğraf mes'elesini size izah etti.

-Evet hepsi izah olundu.

-Öyle ise çok ala o kadar korkuyordum ki pederiniz.

-Peder mi?

-Evet kendisini konağa girmekte

-99- Gönül Faciaları

Gördüğüm zaman az kaldı. Arkasından koşarak alıkoymaya çalışacaktım.

-Bu harekette bulunmadığına fena etmemişsin.

-Pek ala zaten işin böyle bir hüsn-i netice alması mültezimdi. Ne kadar sıkılmıştım. Size meş'ûm fotoğraf meselesini açtığım için kendi kendimi ne derece tel'în ediyordum bilseniz.

-Evet o fotoğrafı yine bulunduğu yerde bırakmış olsaydık daha ala etmiş olacaktık. Hiç olmazsa bu suretle hem kendine fenalık itmemiş olacak pederimi de bu derece bir ızdırıp içine atmamış bulunacaktık.

-Ben mi? Lakin ben zannetmiştim ki siz oh! Mösyö Eduar Allah aşkına söylemeniz benim için o kadar büyük lütüfkarlıklarda bulunmuş olan pederinize gayr-i ihtiyari olarak vermiş olduğum bu müthiş darbe sebep olduğum bu ızdırabın düşüncesi beni hakr eder. Ben yarın kendisini göreceğ affını istirham edeceğim.

-Asla asla! Seni bundan men ederim. İşitiyor musun! Gelmeyi ben söyledikten sonra asla bizim eve gelmemelisin.

-Nasıl!

-Senin pederi mi görmemekliğin daha doğrusu pederimin sana tesadüf etmemesi elzemdir. Senin görürse o müthiş hatıraları tekrar uyanır.

-Oh! Mösyö Eduar!

Bunu söyledikten sonra zavallı çocuk büyük bir ızdırıp ile başını eğdi.

Eduar sözlerinin kardeş gibi beraber büyüdükleri sabavet dostu üzerinde husule getirdiği tesîrât fevkaladeye dikkat ederek derhâl söylediğine nedamet etti. Dedi ki:

-Haydi Hipolit maksadımı yanlış anladın. Pederim bugün fevkalade şedîd bir ızdırap altında bulunuyor. Mesele senin sebep olduğun için sana dargınlık gösterecek değildir. Fakat seni gördüğünde ızdırabı teceddüd edecektir diye korkuyorum. Bunun için

-100- Gönül Faciaları

Bu ahval biraz kesb-i haft etmedikçe kendisine görünmemegi tavsiye etmek istiyordum.

-Pek ala mösyö Eduar sözünüzü dinleyeceğim.

-Lakin şimdi bunları bir tarafa bırakalım da kariben Maksimleyn ile vuku'u gelecek düellomuz ile meşgul olalım. Çünkü halen en mühim en müstacil mesele budur.

-Emirlerinize tabi'im Mösyö Eduar.

-Şimdi Raul De Kargalay'ın hanesine gideceğiz ki o bu gibi mesa'ilde iyi bir mu'allimdir. Onunla anlaşırız. O bizim Mösyö Maksimleyn ile uruşmamız için iktiza eden husûsâtı tavsiye edecektir.

-Haydi oraya gidelim...

-Raul De Kargalay Eduar'ın en aziz dostlarından birisidir ki fevkalade ciddiyeti ulvi cenâbı zekaveti ile beraber bir çok bu gibi mesa'ilde bulunmuş olması Eduar için kendisini bir merci olmak üzere telakkiye kafiydi.

Fakat bahsetmiş olduğumuz fevkalade ciddiyeti sebebiyle öyle çocuk oyuncağı şeylere ehemmiyet vermez, boş yere kan dökülmesine asla rıza göstermez. Hasımları barıştırmak için son dereceye kadar çalışıyor pek temiz kalpli bir delikanlıdır.

Kendisinin şahit sıfatıyla bulunduğu düelloda hiç kimse şüphe etmezdi ki bu düello pek ciddi bir namus meselesine müstenid ve men'i gayr-i kabildir.

Her ne kadar Eduar'ın bu teklifini kabule mecbur olacak derecede kendisiyle samimi bir dost idiyse Maksimleyn'i de birçok salonlarda tesadüf etmiş bulunduğu için pek iyi tanıyordu. Eduar gelip de meseleyi kendisine nakil ettiği vakit dedi ki:

-Nasıl Maksimleyn ile vuruşmak istiyorsun?

-Evet.

-Lakin bu ciddi bir şey olamaz. Mümkün değildir.

-Bilakis pek ciddidir. Dostum.

-Öyle ise bu münâza'aya sebebiyet

-101- Gönül Faciaları

Veren meseleyi bana izah et bakalım sizin aranızı bulmak için bazı vesilelerin mevcut olmaması kabil değildir.

Eduar dostuna şehveretin hanesinde cereyan etmiş olan vekayi'i sırasıyla anlattı. Raul pek büyük bir dikkat ile dinliyordu. Nihayet dedi ki:

Ben pek ala diyordum. Bu mesa'ilde bu derece ehemmiyet verilecek bir fevkaladelik yoktur. Böyle ehemmiyetsiz bir şey için ise...

-Pardon azizim unutuyorsun ki en evvel Maksimleyn'i ben tahkir etmiştir.

-Tahkîr demek oluyor ki Mösyö De Karastay ehemmiyetsiz bir sözü su'i tefsîr ederek bu neticeyi intac etmiştir.

-Lakin dostum bu işte bazı hafî maksatlar vardır ki en ehemmiyetsiz sözleri bile azâm etmek mecburiyetini gösterir. Şimdi senin bu meselede olan bil-cümle hafaya ve hakayıkı bilmekliğin lazım geliyor.

-Evet bu son derecede elzemdir.

-Birçok vakitten beri gerek ben gerekse Maksimleyn birbirimizi gördükçe soktuğumuz iğnelerin acısını bir defada çıkarmak için fırsat bekliyorduk. İşte bu fırsat elverdi. Ben bu fırsatı hiçbir vecihle fevt eylemeği arzu etmem.

-Mesele değişti.

-Şimdi anlıyorsun ki Madam De Navarin'in hanesine cereyan eden vaka bir vesileden ibarettir. Asıl mesele bir rekabettir.

-Anlıyorum kadın meselesi.

-Şimdi senden rica edeceğim yalnız bir şey vardır, ki oda düello için tehdit olunacak şerait ve gösterilecek esbab arasında kalmamasını nice pek ziyade mühim olan bir ismin asla işe karıştırılmamasına himmet etmekliğindir.

-Bu pek kolay

Mösyö de Kargalay düşünüyor. Katiyen hükmediyordu, ki bu meselenin düello edilmeyince tesviyesi kabil değildir. Eğer mesele yalnız bir kelimat tahkiriye tefavvuhuna münhasır olsaydı iki gence maksatları yek diğerleri kasten tahkir etmek olmadığı itiraf ettirilebilirdi. Fakat işe evvelden başlamış eskimiş bir

-102- Gönül Faciaları

Rekabet karşısınca rengi büsbütün değişiyordu.

Şimdi işi neticesine kadar cereyan tabi'isine terk etmek iktiza etmekteydi.

Raul Eduar'ın şahidi olmağı kabul etti. Diğer şهادet vazifesini ifâ edecek Hipolit ile beraber gidip Maksimleyn'in şahitleriyle işi tesviye etmelerini rica ederek Eduar çıktı.

Mösyö Raul bu meselenin tesviyesini pek tabi bir vazife olmak üzere ehemmiyetsizce düşünmüyor işi pek ciddi pek tehlikeli olmak üzere telakki ederek ziyadesiyle sıkılıyor muzdarip oluyordu.

Çünkü böyle düello meselelerine birinci defa olmak üzere karışmaktaydı. Düellonun alacağı neticeyi düşündükçe korkusundan titriyor sadık dostu veli nimet zadesi olan Eduar'ın hayatını tehlikede gördüğü için ne yapacağını bilmeyecek derecede bir şaşkınlığa duçar oluyordu.

Bununla beraber bir cihetten Eduar'ın kendisine samimi bir dost muamelesi ederek bu kadar mühim bir işini yeddine tevdi'i ettiği ona dostane bir suretle arz-ı ihtiyaç eylediğini düşünerek müftehir oluyor, vazifesini son dereceye kadar hüsn-i ifâ etmek husûsunda kalben kendi kendine teşvîkâtta bulunuyordu.

İki şahit Mösyö Karastay'ın büyük bir sabırsızlıkla bekliyordu. Kendi şahitlerinin isimlerini verdi.

İki hasımın şahitleri meselenin icap eden şera'iti tanzim etmek üzere buluştular.

Bu vakayı'n cereyân etmekte olduğu esnada Eduar'ın pederi Mösyö Gayruden Kont De Montelli'nin ifşaya mecbur olduğu o müthiş esrarın tevellüt ettiği ızdırap kalp ve heyecan ile hanesine geldi. Her ne kadar konta mazinin bu meşûm hatıratıyla meşgul olmamaya çalışacağını söylemiştiyse de bir türlü fikrine hükmedemiyor. Meselenin teferru'atını araştırmaktan kendini alamıyor mü'ehhiren zevcesi olan

matmazel Matorin'in o mektubunun ızdırıp bahşen sözleri sami'asını mütemadiyen tırmalıyordu.

-103- Gönül Faciaları

Kont o mahûd mektup ile resmi kendi nezdinde alıkoymaya lüzum görmediği için onları Mösyö Gayruden'e tevdi'i etmişti.

Mösyö Gayruden odasına girince kapısını kapadı. Yalnız oturdu, düşünmeye en eski hatıralarını araştırmaya başladı en uzak mazi hatıralarını bile sırasıyla fikrinden geçiriyordu. En evvel gençlik zamanında Matmazel Matorin'e kur ettiği zamanları düşünerek genç kızın çehresinde kendisinin tanımadığı Hanri De Karastay hakkında bir te'essür yahut muhabbet bakiyyesi gibi anadun mevcut bulunup bulunmadığını şimdi anlayabilmeye uğraşıyordu.

Gözlerini kapamıştı. Pek uzak olan zamanlara takarrüb edebilmek için kendisini halden uzaklaştırmaya gayret etmekteydi.

Kuvve'-i hayaliyesi önünde tecessüm etmiş olan Matorin'in latif çehresini okuyabilir şu kadar var ki o alicenâbâne çehre üzerinde büyük bir masûmiyet ve ismet asarından başka bir şey görmeye muvaffak olamıyordu.

Sonra gözlerini açtı. Elini alına götürerek vuruşturmaya güya bu suretle kuvve'-i hafızasını tazyik etmeye başladı. Matorin tarafından teleffuz edilmiş şüpheyi dair bir söz bulabilmek için uğraşıyordu. Buna da muvaffak olamıyordu. Matorinin derhatır ettiği bütün sözleri şefikâne mahbane alicenâbâneydi.

Lakin fikrini en ziyade işgal eden nokta Hipolit'in kendi hanesine suret-i duhûlu idi. Çocuk gözü önüne göğsüne şu: Madam Gayruden'e beni terk etmemesini istirham ederim sözlerini havi olan kağıt parçası bir iki ile rabt edilmiş olduğu halde çıkıyordu.

Bu hatıra üzerinde tereddüt etmiyor aldanmıyordu. Zevcesinin çocuğunu görünce rengi uçmuştu. Bir kere titremiş olduğu nazarı önünde tecessüm etmekteydi.

Bu seri te'essür neden neşet ediyordu? Niçin çehresi birdenbire o kadar acin bir heyet almıştı?

Şüphesiz ki çocuk kendisi için

-104- Gönül Faciaları

Mechul değildi. Burada meşûm bir sır vardı.

Çehresine öyle bir tebeddül veren bir his hicab nedamet değil miydi? Acaba hilesinin meydana çıkmasından mı korkuyordu?

Ba-husûs zavallı çocuğun terk edilmemesini taraflarından baktırılmasını ne ciddi bir tavır ile rica etmişti?

-Of! Bu hatıralar ne derece ızdırap bahşa oluyordu.

Fakat bu vakadan sonra Matorin de şüpheyi davet edecek hiçbir tavır hiçbir söz hiçbir emâre görülmemişti.

Beraber yaşadıkları on beş sene zarfında kendisinden fevkalade bir hüsn-i ahlak ile feza'ilinden başka bir şey görülmemiş bununla beraber hiçbir defa Matorin'in Hipolit'e fevkalade bir muhabbet izhar ettiği onu bir valide şefkatiyle kucakladığını yahud şefikâne ve Madrane Eduar'a karşı o kadar fevkalade müşfik muhibb olan bir valide diğer çocuğuna mukabil bu derece kayıtsız bulunması nasıl kabil oldu.

Zavallı adam bu mülahazat ve hatırat altında bir çok müddet ezildikten sonra nihayet kendi kendine dedi ki:

-Hayır hayır bunların hepsi delilik hepsi vicdansızlık hissizliktir. Zavallı Matorin hiçbir vakitte namussuz bir kız olmamıştı.

Oh! Matorin aziz zevcem senin mukaddes hatıratını tahkir ettiğim için beni affet.

Bu sözü söylemekle beraber zavallı ihtiyarın gözlerinden yağmur gibi yaşlar düşmeye başladı.

Bir az müddet bu halde kaldıktan sonra oğlu Eduar'ın vürudu kendisini bu halden çıkardı. Çocuğunu görünce dedi ki:

-O sen misin aziz çocuğum? Gel kucakla beni! Zira pek ziyade sıkılıyorum fevkalade muzdarip oluyordum.

Eduar pederinin kolları arasına atılarak:

-Oh! Babacığım! Babacığım! Niçin kendini bu kadar muzdarip ediyorsun.

-105- Gönül Faciaları

O meş'ûm hatıralarla meşgul olamayacağına söz vermemiş miydin?

-Haklısın fakat ne yapayım? Arzumun hilâfına olarak birçok fena efkâr zihnimi işgal ediyor.

-Rica ederim o fena fikirleri kendinden uzaklaştırmaya çalış.

-Evet, Evet hakkın var. Artık buda bitti. Bir daha hiç düşünmeyeceğim.

-İnsan mesut olduğu zaman mazinin yaprakları arasında bir siyah leke bulmak için uğraşmak bu suretle muzdarip olmak neye yarar?

-Gerçektir.

-Müsterihen halden istifadeye çalışalım. İstikbalin bizim için neler hazırlamakta olduğunu kim bilir.

Mösyö Gayruden çocuğunun manidar bir tavır ile söylediği şu sözlerden pek ziyade müte'essir oldu. Eduar'ın gözlerinden kalbini tedkik etmek istiyormuş gibi dikkatle yüzüne bakmaya başladı. Çocuğunun çehresinde pek manzur bazı ala'im görüyor ki fevkaladeliğe delalet ederdi.

-Bu sözü niçin söylüyorsun. Eduar'ım? Sana ne oldu?

-Bana mı babacığım? Hiçbir şey olmadı.

Bu sözlerde Mösyö Gayruden'in havf ve heyecanını teskine muktedir olamadı. Eduar pederine karşı halinde bir fevkaladelik göstermemeye heyecan ve tesirini ketm etmeye ne kadar ziyade gayret ediyor dese o kadar fevkalade bir surette birçok asâr ve delâ'il izhâr ediyordu. Mösyö Gayruden çocuğunun te'mînâtına aldatmadı dedi ki:

-Sende bazı şeyler vardır, pek ziyade muzdarip olduğun halde benden ihfa etmeye çalışıyorsun.

-Lakin hayır seni temin ederim.

-Pek iyi bilirsın ki bu inkarlar ile beni aldatmaya muktedir olamazsın. Ben senin her halini ve cihetten okuyabilirim. Oh! Birkaç günden beri neler cereyan etmekte olduğunu bilemem. Yalnız şu kadar demek isterim ki bizim oyumuza artık bir felaket girdi.

-Oh! Babacığım rica ederim bunu söyleme.

-106- Gönül Faciaları

Heyecan ve ızdırabı gittikçe tezayüd etmekte bulunan genç Eduar pederinin elini elleri içine alarak şiddetle sıktı.

-Pek ala görüyorsun ki benim felaketten şüphe etmeye tamamıyla hakkım vardır.

-Hayır lakin şunu itiraf ederim ki bugün Mösyö De Montelli'nin hanesinde cereyan eden ahval beni pek ziyade müte'essir etti. Gördüğün şu ızdırıp ve heyecanın yegâne sebebi budur.

-Doğru söylemiş olmalığını arzu ederim.

-Pek doğru söylüyorum. Bundan başka bugün Amelin'in kendisine karşı ettiğim bir nev' itiraf ile istirhama mukabil gösterdiği tavır beni tatmin ve temin edecek etvardan değildi.

-Bu gerçektir.

-Gördün ki Mösyö Montelli benim o harekette tamamıyla mazur ve şayan af olduğumu söylediği halde evine beni affetmeyi directti.

-Ne istersin zavallı çocuk pek ziyade müte'essir ve guru nisvâniyesinden cerihedar olmuştu. Fakat yine bu ispat eder ki o seni pek ziyade seviyor.

-Bunu ciddi olarak söyleyebilirsin?

-Buna katiyen eminim eğer hakikaten te'essür ve ızdırabının sebebi bu ise, tamamıyla müsterih olabilirsin meyûs olma, Amelin pederinin vereceği teminat ve mazuriyetin hususunda edeceği tasdik ve şهادet üzerine yine seni affetmeyecek derecede hırçın ve inatçı değildir. Ne kadar fazilet perver bir kız olduğunu sen benden ala bilirsin.

-Allah versin böyle olsun.

Mösyö Gayruden çocuğunun bu sözleri üzerine yavaş yavaş mutma'in olmaktaydı. Eduar pederinin bu halini görünce oda müsterih oluyor, pederine karşı bir sır reşte vermek korkusu za'il olduğu için adeta memnûnâne bir tavır izhar edebilirdi. Bundan başka Amelin'in muhabbetini zayi'i etmiş olmak mülahazası kendisini cidden düşündürmekte me'yûs ve muzdarib etmekte bulunduğu halde pederinin verdiği te'mînât bu düşüncayı de

-107- Gönül Faciaları

Bertaraf etmeye kafi olduğu cihetle çehresinin adeta tabi bir heyet almasına buda sebebiyet vermekteydi.

Şimdi bu ahval Mösyö Gayruden'i tamamıyla ikna etti ki oğlunun çehresinde gördüğü te'essür ve ızdırap ala'imi münhasıren Amelin maddesinden tevellüd etmiştir. Bunun üzerine baba ile oğlu beraberce ta'am ettiler. Akşam Eduar hiçbir tarafa çıkmadı. Pederine dedi ki bir tarafa çıkmadı. Pederine dedi ki bir bir dostunun ricası üzerine kesb-i nadire için bir katalog tertip etmeye söz vermiş ve bu akşam çalışmak mecburiyeti altında bulunmuştur. Nihayet şunu da ilave etti.

-Bu akşam bu kataloğu ikmal edemez isem cidden mahcup kalırım onun için odama çekilmek mecburiyeti altında bulunuyorum. Arzu ettiğin gibi baba oğlum benim de bir tarafa çıkmak fikrim yoktur. Fakat çıkacak olsam bile sadece kulube kadar gideceğim.

-Eğer kulube gidecek olursanız saat beşte gelir sizi orada bulurum.

-Öyle ise ala bu iş kararlaştı.

-Eduar bunu vaad edince pederinin kulube gideceğine emindi. Pederinin bu akşam oda kalmasını asla arzu etmediği için bu yalanı tertip etmişti. Her ne kadar kendi dairesi pederinden tamamıyla ayrı ise de akşam kendisine bugün verilen karar ve neticeyi haber vermek üzere gelecek olan Hipolit ile Raul'un pederin tesadüf etmesi ihtimalinde korkuyordu. Pederi bu suretle evden çıkınca büsbütün emin olabilirdi. Bundan başka düello edilecek bir günün gecesı adi bir gece değildir. İnsan ne kadar cesur olur ise olsun hatta arzu eder ise hiç kendine ehemmiyet vermeyecek derecede bir cesareti bulunsun her halde hayatıyla oynamakta olduğu bir zamanda fena bir tesadüfün husûle getireceği felaketin tesiri kendisine müte'allık olanları ne derece muzdarip edeceğini düşünmemek kabil değildir.

Eduar'ın gerçek bir pederinden başka kimsesi yoktu. Fakat bu peder kendisini prestij derecesinde bir muhabbetle seviyor dünyada yalnız onun için yaşıyordu.

Kendisine bir felaket geldiği takdirde

-108- Gönül Faciaları

Pederinin gelip de oğlunu olmuş bulacağı zaman ne hale gireceğini ne derece müte'essir olacağını düşündükçe bütün vücudunda ki kan ateş kesilerek beyinde ictima'i ediyordu.

Zavallı pederin ümitsizliği ne derece fevkalade olacaktı.

Eduar bu mülahazat ile iyice uzun bir vakit geçirdi. Kendisini mülahazatından bidâr eden dostları tabîr-i diğerle şahitlerinin vürûdu oldu. Onları görünce dedi ki:

-O! Geldiniz mi? Ne oldu?

Rafol De Kargalay dedi ki:

-Her şey tesviye ve tanzim edildi. Yarın vuruşacaksınız.

-Nerede?

-Villeyez ormanında.

-Silah?

-Kılıç.

-Pek ala benim için size teşekkür etmekten başka yapılacak bir iş kalmadı. Maksimleyn'in şahitleri kimlerdir?

-Mösyö Leh Baron De Vu ile Mösyö Kustavgrand bu ikinci adamı tanımıyordum. Fakat bana pek iyi bir çocuk gibi göründü.

-Tekrar teşekküratı mı takdim ederim.

-Silah istimâli husûsunda hiç egzersiz yaptığın var mı?

Müsterih ol dostum, bu hafta iki defa elime kılıç alarak bir tecrübe ittim. Maksimleyn ile ben iyi vuruşabileceğim.

-Bu halde her şey iyi ve mükemmeldir. Demek biz şimdi seni terk etmeliyiz. Bu akşam kendini yormamalısın. Erkenden yat da yarın sabah erken Mösyö Hipolit'in hanesine gel.

-Pek ala bu takarrür etti. Dostları çıkıp da Eduar yalnız kalınca bir mektep yazdı ki icap eder ise Hipolit vasıtasıyla pederine verilecekti.

Bundan başka daha bir mektup yazdı ki Amelin'e mahsustu bunda zavallı genç sevdiğine en şiddetli ve en safi ve hâlis olan aşkının itiraf ve teyîdiyle son veda'ı icra ediyordu.

-109- Gönül Faciaları

Bundan sonra pederini kulüpte bulmak üzere çıktı.

Edeceği düelloyu düşünmemek için son derecede cebr nefs ediyordu.

Hipolit Mösyö Raul'dan ayrıldığı vakit Eduar'dan bin kat ziyade muzdarip olduğu halde evine gitti.

Böyle hususata alışkın olan Raul ise bu mesele ile meşgul olmak için hiçbir sebep yoktu. O yedine tevdi'i edilmiş olan dostunun namus ve menfa'atini son dereceye kadar müdafa ve himâye ederek vazifesini ifâ eylemişti. Ferdaya kadar hür ve serbest olduğundan o akşamını bir güzelce geçirmiş olmak için ve arbata tiyatrosuna girdi.

Raul tiyatroya girdiği vakit ikinci perde arası zamanıydı. Localara bir göz gezdirdiği zaman birinci kar localardan birisinde Madam de Navarin'i gördü ki kendisine latif bir selam vermekle beraber beş on dakikalık bir ziyaret vermesi için başıyla birde davet işareti etti.

Raul locaya girince dedi ki:

-O yalkomisiniz?

-Hayır Vikont de Berikflonte refakatimdeydi. Dostlarından birisinin elini sıkmaq için gitti. Lakin burada daha bir boş foltek var size takdim ederim.

-Bende ma'ü'l-memnûniye kabul eylerim. Raul Madam De Navarin'in yanında bulunan koltuk üzerine oturunca Madam kendisi ile daha iyi konuşabilmek için ona doğru teveccüh etti. Dedi ki:

-Mösyö Maksimleyn de Karastay'ı tanır mısınız?

-Evet.

-O Mösyö Eduar Gayruden namında bir genç adam ile bizim evde tesadüf etti.

-Onu da tanırım. Sizin oda bir münâza ettiler şimdi de düello edecekler bunları biliyorum.

-Oh! Bunları biliyor musunuz?

-110- Gönül Faciaları

Şüphesiz çünkü ben mösyö Giroden'in şahidiyim.

-Nasıl bu melûm düelloyu men etmek için çalışmadınız mı!

-Bu mümkünsüzdür.

-Mümkünsüz mü? Haydi canım erkekler hep böyledir. Her şeyi kendi zevk ve inatları uğrunda feda ederler. Ey bu düello ne vakit vuku bulacak? Mösyö Raul asla tereddüt etmeksizin:

-O bugün.

-Mösyö Gayruden'in diğer şahidi kimdir?

-Bir genç adam ki kendisine fevkalade muhibb görünüyordu. Zannederim kendisine Hipolit tesmiye ediyorlardı. Sokakta Mösyö Gayruden tarafından bulunmuş ve terbiye edilerek büyütülmüş olduğunu kendisi söyledi.

-Sokakta bulunmuş bir çocuk mu! Lakin bu pek ehemmiyetli bir meseledir. Şunu tefsîlâtıyla nakil ediniz bana.

-Lakin ben bundan ziyade bir şey bilmiyorum azizim pek iyi ve saf kalple bir çocuk olduğu için hiç çekinmeksizin ve bir hiss-i şükran ile bana nakil etti ki kendisi üç yaşında iken göğsünde Madam Gayrudene kendisi terk etmemesi istirhamını havi bir parça kağıt merbut olduğu halde Mösyö Gayruden'in mağazası kapısına terk olunmuş hakiki roman kahramanı bir çocuk.

Bu hikayet üzerine Madam De Navarin epeyce derin bir düşünceye daldı ki Mösyö Le Kont de Berikfelonte'nin locaya dahil olmasına kadar imtidat etti.

Vikont elinde bir kutu şekerleme olduğu halde girerek genç kadına takdim etti. Madam şekerler için bir teşekkür ettikten sonra Mösyö Raulu ira'e ederek dedi ki:

-Size Mösyö Raol de Kargalayı takdim etmekliğime müsaide ediniz azizim.

Ba'dehu Mösyö Raul'e teveccüh ederek Vikontunu takdim etti.

-Mösyö Le Vikont de Berikfelonte onlarda yekdiğerini selamladılar.

-111- Gönül Faciaları

Vikont uzun bununla beraber gayet kuru bir adam olup adeta çirkin denilen çehresine verdiği garip heyet tuvalet tamı altında süst olmak üzere giydiği acib kıyafet görülünce insan kendisini kakhaha ile gülmekten güc men edebilirdi.

Raul'de kakhahasını pek güc men edebildi. Vikont ise çehresine yakışmayan bir tebessüm ile diyordu ki:

-Mösyö Kargalay sizinle mu'arefeye na'il olduğumdan hakikaten pek ziyade memnunum isminizi (asilzadegân lûgatı) içinde pek çok defalar gördüm. Kargalay hanedanı pek kadim ve necib bir ailedir.

Raul teşekkür makamında bir baş eğmeye mecbur oldu. Vikont devam ediyor diyordu ki:

Fergalaylar karadik vehânete fevadik sinyörleriydiler.

-Hakikaten Mösyö şu hususta bu derece vukûf ve malûmât sahibi bulunan bir zata tesadüf ettiğimden dolayı...

Madam Navarin Raul'un sözünü keserek dedi ki:

-Oh! Bizim Vikont hakikaten bir asalet lûgatıdır. Bir defa bu karışık meseleye girince her şeyi unudur. Bunun içindir ki kendisinden birazda başka sevimli şeylerden bahsetmesini rica edeceğim.

-Bilirsiniz aziz madem ki ben her hususta emrinize itâ'at etmeyi kendim için bir kanûn-ı mahsûs ve kat'i ittihad etmiştir.

-Bilir misiniz Vikont Mösyö Karastay ile Mösyö Eduar'ın vuku bulacak düellolarında şahidi Mösyö de Kargalay'dır.

-Nasıl mesele bu dereceye geldi mi?

-Bundan şüphe ediyor muydunuz?

-Elbet pek iyi dikkat etmişim, ki o efendilerin te'âti ettikleri sözler o derece mühim o derece şiddetli değildi.

-Sizi namus mesa'ilinde pek şedid zannettiğim için bu sözleriniz beni mütehayyir ediyor Vikont.

-112- Gönül Faciaları

-Hayır mücadele ediniz izah edeyim. Ben bazı ehemmiyetsiz sözlerinde böyle müthiş neticeler vereceğini takdir edebilir. Fakat anlayamadığım bir şey var ise oda Mösyö De Karastay'ın şehadet için bana müraca'at etmemesidir. Garip bir hal!

Mösyö De Kargalay müstehziyane bir tebessümünü men etmeye muktedir olamadı. Lakin perde arasında teneffüs zamanı hitama erdiği çalınan çan perdenin açılacağını ilan eylediği için genç asilzade Madam Navarin'e kendisine gösterdiği lütfkarlık için 'arz-ı teşekkür ettikten sonra Vikont'u da selamlayarak çıktı.

Malumdur ki tiyatroların en son perdelerini neticeyi şamil olduğu için daima bir ehemmiyetle telakki ve temâşâ edilir.

Lakin Madam de Navarin'in de bu gece herkes gibi tiyatronun son perdesini bir zevk ve lezzetle temâşâ etmesi iktiza ederken gariptir ki kendisi tiyatroya asla ehemmiyet vermiyor pek ziyade düşünceli duruyordu.

Genç kadın gözlerini sahneye dikmiş olduğu halde surata tiyatroyu temâşâ ediyor. Fakat hakikatte pek derin düşünüyordu. Vikont ise madamın bu halinin farkına varamadığı için ara sıra oynanan oyun hakkında bazı sözler söylüyor. Ancak pek kısa cevaplar alabilirdi. Nihayet Vikont'un:

-Aziz Madam bu Madam De Lassar'ın seyahati üzerine ne düşünür ne fikirde bulunursunuz?

Demesi üzerine Madam De Navarin birdenbire Vikont'a teveccüh etti. Onun sualine cevap verecek yerde gayet ehemmiyetli bir tavır ile dedi ki:

-Mösyö Gayruden'in pederini tanır mısınız?

-Tamamıyla lakin.

-Elbet ikametgahını da bilir siniz? Şüphesiz.

-Pek ala bana onun adresini veriniz.

-Paradi sokağında numarasına gelince... itiraf ederim ki

-113- Gönül Faciaları

-Pek iyi, pek iyi, ben bulurum.

-Lakin azizim ben size madam De Lassar'den bahsediyordum.

-Madam De Lassar mı? Nerededir?

-Nasıl kendisini görmüyor muydunuz? Rusya'dan avdet etmiş işte taganni ediyor.

-O! Pardon zannediyordum ki.

-Ne zannediyordunuz?

-Lakin susunuz azizim beni bu güzel sadayı değiştirmekten alıkoyarsınız.

Madam Vikonta bu sözleri hakikaten aktirisi değiştirmek için değil fakat onun uzun uzadıya suallerine meydan vermemek için söylemişti.

Vikont yine bir tekdire müstehak olmamak için sesini kesmiş koltuğu içinde yumularak Madam De Navarin'in kendisine hitab etmesine intizaren oyunun seyrine dalmıştı.

Lakin Madam o kadar dalmıştı ki oyun hitama erip de perde kapandığı vakit pek ziyade mütehayyir olarak ayağa kalkmıştı. Vikont madamın kürek kaplı mantosunu omuzlarına vererek kendi pardesüsünü de giydi.

Madam De Navarin kendisine bakmakta olan Raul De Kargolaya hafif bir baş eğmekle selam verdikten sonra Vikontun koluna girerek çıktı.

9

BİR ZİYÂRET

Mösyö Gayruden oğluna demiş olduğu gibi kulüpte sigarasını yakmış gazete mutâlasına dalmıştı.

Lakin esbabını kendisi de anlayamayarak canının sıkılmakta olduğunu hissediyordu. Gazete mutâla'ası kendisini asla eğlendirmeyerek kalktı oyun salonuna geçti. Lakin her vakit büyük bir memnuniyetle birkaç lirasını feda ederek pek ziyade eğlendiği on bun masası önüne oturmadı. Dostlarından biri dedi ki:

-Haydi Mösyö Gayruden oturunuz ben bank tutacağım.

-Teşekkür ederim fakat bu akşam oynamayacağım.

-Niçin oynamıyorsunuz?

-Şimdi beni almaya gelecek olan oğlumu bekliyorum.

-114- Gönül Faciaları

Öyle ise haklısınız.

Gayruden'in hakikatte bakılırsa oynamamak için hiçbir sebep vesilesi yoktu. Lakin gazetelerden hiçbir şey anlayamadığından canı sıkıldığı gibi kağıtlardan da sıkılacağını hissediyordu. Fikri büsbütün başka yerlerde dolaşüyor bu günkü vekayi'i kendisini fikrini pek ziyade yürümüş olduğundan onun tesiri altında pek büyük bir can sıkıntısı hisseyliyordu. Kendi kendine diyordu ki:

-Ben bu meseleye ehemmiyet vermemiş olsaydım. Pek iyi etmiş olacaktım. Lakin bu resim vakasıyla bulunan çocuk hatırasını bir türlü fikrimden tebid edemiyordum. Bu ızdırap engiz mülâhazat beni daima takip ediyor. Pek iyi biliyorum ki bu vekayi'ide şimdi o derece me'yûs olacak kadar bir ehemmiyet yoktur. Fakat yine düşünüyorum. Arzumun hilâfına olarak fikrim daima bununla meşgul oluyor. Of! Ne can sıkıntısı! Eduar'da düşünüyorum pek tabidir ki bu vakadan ma'ada bugün Amelin'den gördüğü soğuk tavır kendisini pek ziyade delgir etmiş, düşündürmekte bulunmuştur! Zavallı çocuk! Validesinin namusu uğruna büyük bir ulvi cenâb ile asla tereddüd etmeksizin aşkını mesudiyet ebediyesini feda ediyordu. Evet Eduar'ın bugünkü düşünce ve ızdırap engiz etvarı bundan neşet etmiştir. Eduar'ın başka bir dert ve emeli olduğunu zan ve şüphe etmek için meydanda hiçbir sebep yoktur. Lakin bi-çâre çocuk ne derece meyûs görünüyordu. Fakat bilmiyorum niçindir ki Eduar'ı düşününce daha ziyade mukadder ve muzdarab oluyorum. Bu gariptir insan ne kadar mesut olursa olsun mesudiyetini ihlal edecek vekayi'i ve ihtimalatı pek ziyade düşünmekten kendini alamıyor.

Mösyö Gayruden bu suretle pek derin düşünmekte olduğu halde bir salondan diğerine girip çıkıp hiçbir tarafta durup eğlenmiyordu. Mutâdının hilâfına olarak sigarasını içiyor kimseye harf vahid söylemiyordu. O derece de ki ekser dostlarının nazar-ı sebep celb ederek söz söylemelerine sebep oluyordu. Dostlarından beri diğerine diyordu ki:

-115- Gönül Faciaları

-Bu akşam Möyö Gayruden'e ne oldu? Pek ziyade sıkılmış düşünceli duruyor.

-Kim bilir? Ehemmiyetli bir şey olmalı.

-Birdenbire Mösyö Gayruden'in tavrı değişti. Gözlerinden bir parlaklık husûle geldi. Çünkü oğlu içeri girmişti. Dedi ki:

-O! Geldi mi?

-Evet lakin sen ne yapıyorsun niçin oynamıyorsun?

-Bu akşam oynamayı arzu etmiyordum. Eğer sen arzu edersen.

-Hayır.

-Sende bu akşam pek müsterih görünüyorsun!

Mösyö Gayruden bu sözleri söylemekle beraber çocuğu üzerine bir nazar teftî atıf etti.

-Hayır bugün biraz yorulduğum için erkenden yatmayı arzu ediyordum. Emredersen hemen gidelim.

-Nasıl arzu edersen!

Baba ile oğul daha bir yirmi dakika kadar kulüpte kaldıktan sonra birer sigara yakarak evlerine gitmek üzere çıktılar. Lakin yolda pek az söz söylüyor. Ekseriya her biri kendi kendine düşünüyordu. Evlerine geldik ve gecelerinin haber olması temenniyatıyla ayrılarak her biri kendi dairesine çekildi.

Eduar yatak odasına girip kapı ve pencereleri kapadıktan sonra epeyce bir zaman daha yatmayarak düşünmekle vakit geçirdi.

Sonra kalktı yarın için ikmalî iktiza eden bazı küçük işlerin tesviyesine başladı. Gençlik hayatının yadigarı olan bazı resimleri küçük mektupları topladı. Bir paket yaparak üzerine bazı şeyler yazdı. Bunları da tesviye edince kendi kendine:

-Haydi bakalım her şey intizamına konuldu. Şimdi takdire intizar etmelidir. Dedi yatağına yattı.

Sabahın on ikisine kadar güzelce bir uyudu. Saat sekizde mevud telafide hazır bulunmak iktiza ettiğinden yavaşça ve gürültüsüzce kendi hizmetkarını çağırdı.

-Pederime beni öğlen ta'amına beklememesini haber vereceksiniz.

-116- Gönül Faciaları

-Baş üstüne efendim.

Hizmetkar çıktı. Biraz sonra Eduar'da çıkmıştı.

Mösyö Gayruden de bu sabah erken kalkmış geceden beri fikrini teşvîş ve tasdi'i etmekte olan fena fikirleri biraz unutmak için o altında bulunan mağazasına inmişti. Oradan bir saat kadar vakit geçirip dairesine avdet ettiği vakit Eduar'ın dairesi kapısını vurdu. Bir cevap alamadı. Hizmetkara müracaat ederek dedi ki:

-Oğlum daha uyanmadı mı?

-Evet Mösyö epeyce bir zaman oldu ki Mösyö Eduar çıktı.

-Çıktı!

Eduar'ın pederini görmeksizin evden çıkması gayr-i mesbûk denilebilecek derecede Gayruden'i pek ziyade mütehayyir etmişti. Hizmetkara telaşını izhar etmemek bir renk vermemek için başka hiçbir şey söylemeksizin dairesine çekildi. Fakat mu'tâdın hilâfı bu defa dünkü vekayî'i üzerine zaten ziyadesiyle karışmış bulunan fikrini pek ziyade işgal ediyor buna hiçbir vech tevcih bulamıyordu.

Pek az bir zaman geçmişti ki hizmetkar içeri girerek:

-Mösyö ile görüşmek için bir Madam gelmiş salonda bekliyor dedi.

-Bir kadın size ismini söyledi mi?

-Madam de Navarin.

Mösyö Gayruden bu ismi taşıyan kadının kim olduğunu zihninde araştırdı. Fakat böyle bir isim tanıdığını der hatır edemedi: dedi ki:

Madam küçük salona teşrif etmeleri için rica et.

Kendisi de madamı kabul itmek için dairesine muttasıl olan küçük salona geçti.

Salona giren kadın madam Navarin'in ta kendisiydi. Bugün pek ağır başlı kadınlar gibi ciddi bir tuvalet yapmıştı ki Mösyö Gayruden karşısında bulunan kadının kibardan bir kadın olduğuna asla şüphe etmiyordu. Evvela zannetti ki bu kadın da birçok emsali

-117- Gönül Faciaaları

Gibi bazı fıkra için kendisinden bir i'ane mutâlabası için gelmiştir.

Madamı ihtiramkarane bir tavır ile selamladıktan sonra bir sandalye takdim etti. Madam De Navarin dedi ki:

-Mösyö Gayruden'in huzurunda bulunurum değil mi efendim?

-Evet, Madam.

-Mösyö tarafınızdan tanınmak şerefine mazhar olmamıştır. Bununla beraber zannederim ki temenni ettiğim beş on dakikalık bir mülakatı diriğ buyurmayacaksınız.

-O merkeze intizar ediyorum Madam.

Mösyö Gayruden alenen bunu söylemekle beraber kendi kendine demişti ki:

-O! O! Ben bütün bütün aldanmışım. Zannedersem bu kadın bana şimdi uzun uzadıya bir hikaye nakil etmeye başlayacaktır. Ne çare dinleyelim.

-Binlerle şükran arz ederim Mösyö doğrudan doğruya maksada şuru' etmekliğim için müsaade buyurunuz. Sizin bir çocuğunuz var; Mösyö Eduar Gayruden ki bankerim Mösyö Karastay'ın hanesinde kendisiyle görüşmek şerefine mazhar olmuşum.

Sözün bu suretle devamı Mösyö Gayruden'in zannı tehvil ve nazar-ı dikkat ve ehemmiyetini celb etti. Madam De Navarin devam eyliyordu.

-Şimdi zan olunur. Daha doğrusu muhakkaktır ki mahdumunuz Matmazel Amelin de Montelli tesmiye edilen genç güzel bir kıza aşıktır.

-Evet lakin nasıl oldu da?

-Bunu öğrenmekten daha sade bir şey tasavvur olunamaz. Mösyö biz yine bu maksada avdet edelim. Mahdumunuzun bir izdivaca müntehi olacak olan bir aşkı yalnız Mösyö De Karastay'ın hiç zevkine gitmiyor.

Mösyö Gayruden hiç kimsenin malumatı olmadığını zannettiği bu izdivaç meselesinde alemin kendisinden daha vukufu olduğunu görmesiyle pek ziyade mütehayyir olmuş kendisinin vakıf olamadığı ahvale bu kadının nereden ahz ma'lûmât eylemiş bulunduğuna şaşmakta bulunmuştu. Madam devam etti dedi ki:

-118- Gönül Faciaları

İşte bunun içindir ki Mösyö De Karastay bana bir vazife teklif etti. Lakin evvelce maksadı anlayamayarak ve ehemmiyetsiz zannederek der'uhde eylediğim bu işte bir az ilerlemiş bulunduğuma pek büyük kabahat etmiş olduğumu anladım. Fakat bunu ancak şimdi anlayabildiğim için mazhar af olabileceğim ümidindeyim.

-Lakin hakikaten Madam..

-Hasılı Mösyö şunu bilmekliğiniz lazımdır ki bizim evde Mösyö Eduar ile Mösyö Karastay meyanelerinde Matmazel Montelli hakkında cereyan eden bir münâza neticesinde...

-Ey...

-Evet, Mösyö bir düellonun icrasına karar verildi.

-Ne diyorsunuz!

-Hakikati şimdi, ben bu işe karışmak kabahatini irtikâb ettiğim için meseleyi size haber vererek düellonun menine muktedir olabilmek bu suretle ettiğim hatayı tamir eylemek vazifem olduğuna hükmetti.

-Oh! Allah'ım bu düello ne vakit icra olunacak? Düşünüyorum... Eduar'ın bu sabah o kadar erkenden çıkışı bana da asla görünmeksizin. Hiç şüpheye mahal yok, onlar bu dakikada mutlak vuruşuyorlar.

-Hayır Mösyö Eduar'ın şahitlerinden birisi dedi ki düello yarın için takarrür etmiştir.

-Mutlak sizi aldatmışlardır.

-Mümkün değildir.

-Evet hiçbir düelloya müte'allık mesa'ilde vuku bulacak mahal ve saati doğru olarak söylerler mi! Evet sizi aldatmışlardır.

Madam De Navarin düşünüyordu ki Mösyö Gayruden'in hakkı olması muhtemeldir. Mamafih dedi ki:

-Haber Mösyö Kargalay bana böyle bir yalan söylemez.

-Eduar'ın diğer şahidi kimmiş?

-Hipolit.

-Familyasının ismi?

-Zannederim, ki şu bahsettiğimiz zatın başka aile ismi yoktur. Siz kendisini herkesten ziyade tanırırsınız. Çünkü kendisi küçük bir çocuk iken tarafgirden daha doğrusu Madam

-119- Gönül Faciaları

De Giroden tarafından sokaktan alınmış terbiye edilmiştir.

Bu sözler Mösyö Gayruden üzerinde bir elektrik bataryasının gösterebilecek tesiri gösterdi.

-Size bunu kim söyledi Madam? Lütfen cevap veriniz!

-Genç delikanlının bizzat hikayesini nakil ettiği Mösyö Kargalay.

Mösyö Gayruden anladı, ki bu meselede ziyade telaş göstermiş ve pek ileri gitmiştir. Sözü değiştirmek için dedi ki:

-Pek ala efendim lakin lütfen bir dakika gaib etmekliğimize meydan vermeyiniz dediğim gibi bir düello mutlaka bugün vuku bulacaktır. Hemen şimdi Hipolitin hanesine koşmalıyım. Evet bu genç adamı tanırım. Benim evlat gibi büyüttüğüm bir çocuktur. Bize hepsini söyleyecektir. Haydi geliniz geliniz.

-Benimde beraber gitmekliğimi mi arzu ediyorsunuz?

-Elbet! Bu işe karıştığınız için tamir etmek istediğinizi kendiniz söylemiyor muydunuz?

-Doğrudur.

-Oh! Allah versin de hakayıkını anlayamadığım bu mesil bir meşûm vaka ile netice biziz olmasın. Lakin vakit geçiyor. Gaib edecek bir dakika vaktimiz yoktur.

Mösyö Gayruden bir düğmeye basarak hizmetkarını davet etmekle derhal içeri girdi dedi ki:

-Jan hemen pardesüm ve şapka mı getir acele bir araba buldur.

-Benim arabam aşağıda bekliyor.

-Bu halde hemen çıkalım.

Mösyö Gayruden hizmetkarının alttan paltosu ile şapkasını alarak Madam de Navarin ile beraber çıktılar.

Birkaç dakika sonra pek büyük bir süratle Hipolit'in ikamet ettiği Bundi sokağına gitmesi emrini vererek Madam Navarin'in yanına arabaya oturdu.

Paradi sokağından Bundi sokağına kadar mesafe uzak olmadığı halde zavallı pedere bu müddet o kadar uzun görülüyor o derece sıkılıyordu, ki ne yapacağını ne söyleyeceğini tamamıyla şaşırmıştı. Düşünüyor kendi kendine diyordu ki:

-120- Gönül Faciaları

-Dün akşam Eduar'ın çehresinde ki tebeddül ve asar ızdırabı gördüğüm vakit bazı hafî şeyler olduğuna şüphe etmekte pek haklıymışım gece niçin sokağa çıkmak istemediğini beni niçin evden savdığını şimdi anlıyorum. Evde yalnız kalmak için benim çıkmaklığımı arzu ediyordu. Şüphesiz ki tanzim edeceği bazı işleri yazacağı mektupları vadı. Ne bileyim oh! Fena çocuk! Maksudını benden sakladı bana hiçbir şey söylemedi hatta beni bir kere kucaklamadan görüşmeden ölüm karşısına gitti. Of! Bu fenadır pek fenadır!

Kalbini fevkalade bir ye'is ve ızdırıp istila eylemiş bulunan zavallı pederin gözlerini yaş yürümüşü.

Bir müddet düşündükten sonra birden bire arabanın bir köşesine bozulmuş derin bir sükût muhafaza etmekte bulunmuş olan Madam De Navarin'e teveccüh ederek dedi ki:

-Bu meşûm düelloda nasıl silah intihab edildiğini bilir misiniz?

-Bilmiyorum Mösyö.

Pek az bir müddet sonra araba Bundi sokağına vasıl oldu. Mösyö Gayruden büyük bir telaş ile arabadan atladı kapıcıya Mösyö Hipolitin evde olup olmadığını sordu. Kapıcı:

-Hayır efendim evde değildir. Dedi.

-Acaba dükkanında mıdır?

-Hayır efendim Mösyö Hipolit takriben iki saat evvel araba ile çıktı. Kendisini aramak için gelmiş olan iki mösyö ile beraber gittiler.

Bu sözler Mösyö Gayruden üzerinde pek müthiş bir tesir husûle getirdi. Bütün vücudu titredi. Hatta ne söylediğini bilemeyerek kapıcıya Mösyö Hipolit'in nereye gitmiş olduğu sualini irâd etti. Kapıcı bu garip suale cevaben omuzlarını kaldırarak dedi ki:

-Mösyö Hipolit ve diğer müstecirler evden çıktıkları vakit nereye gitmekte oldukları beni bana söylemeği itiyâd etmemişlerdir. Bende kendilerinden bunu sual etmeye vazifedar değilim.

Kapıcının Gayruden kapıcının birkaç söz ile kendisine verdiği derse ehemmiyet verecek bir zamanda değildi. Orada ne yapacağını şaşırılmış muzdarip

-121- Gönül Faciaları

Meyûs bir halde bulunuyordu. Araba içinde kalmış bulunan Madam De Navarin'e bakarak diyordu ki:

-Size pek doğru söylüyordum. Madam bu saatte mutlak vuruşuyorlar. Lakin şimdi ne yapmalı? Of! Allah'ım ne yapmalı?

-Zannederim ki Mösyö şimdi en doğru ve akılane olmak üzere edilecek hareket eve 'avdetle neticeye intizar etmektir.

-Çocuğumun öldüğü haberine intizar etmek!

-Oh! Mösyö!

-Lakin hakkınız var bundan başka yapılabilecek hiçbir şey yoktur.

Mösyö Gayruden tekrar paradi sokağına avdet emrini vererek arabaya bindi.

Madam De Navarin meselenin bu neticeye vasıl olmasından epeyce müte'essir ve müte'essüf olduğu halde kendi huzurunun bir can sıkıntısından başka bir şey müfid olmayacak olan Mösyö Gayruden'in hanesine gitmemeyi kararlaştırmıştı. Bundan başka Mösyö Gayruden dahi madamı tekrar hanesine davet etmeyi asla düşünüyordu. Araba Mösyö Gayruden'in hanesi önünde tevakkuf ettiği vakit kendisi arabadan atlayarak Madam De Navarin'e müteveccihen dedi ki:

-Madam ettiğiniz gayr-i ihtiyari bir hatayı tamir için gösterdiğiniz bu insaniyet perverane hareket üzerine şimdi size 'arz-ı şükran edebilecek bir halde değilim. Bu gayr-i ihtiyari hatanızın meşûm bir neticeye ba'is olmamasını sizde benimle beraber cenâb-ı haktan temenni ediniz.

Araba kapısını tekrar kapayarak evine girdi. Madam De Navarini düşünceli bir halde bıraktı. Madam arabacısına hitaben:

-Teşofokoled sokağına dedi. Madam De Navarin hanesine geldiği vakit epeyce keyfi kaçmıştı.

En evvel başında ki şapkayı çıkardı bir sandalye üzerine bir yazı haneye teveccüh etti. Yazı hanenin önünde bulunan sandalyeye oturup kokulu bir tabaka mektup kağıdı aldı. Üzerine süratle birkaç satır yazı yazdıktan sonra

-122- Gönül Faciaları

Katladı. Bir zarif içine vaz ederek üzerine bu sözleri yazdı.

“Mösyö Hipolit’e Bundi sokağında numara 28”

Sonra oda hizmetçisini çağırarak dedi ki:

-Margarit bu mektubu hemen şimdi postahâneye vereceksiniz.

Mösyö Gayruden onda bir yerde duramıyor, saatin yelkovanını mütemadiyen gözleriyle takip ediyordu. Fakat dakikalar ne kadar güç geçmekteydi.

Saatin ileri gittiği vaktin geçtiği nisbette zavallı pederin de heyecan ve ızdırabı tezayüd ediyordu.

Düşünüyor, hayalinde tecessüm ediyordu ki birkaç dakika sonra çocuğunu bir tüfek kurşunu ile vurulmuş vurulmuş olduğu halde kanlar içinde getirmeleri ihtimali vardır. Bu tasavvur bütün vücudunu ateşler içinde bırakıyor. Zavallıya bir yerde oturmağa iktidar bırakmıyordu.

Of! Ne büyük heyecan içinde bulunuyordu. Öyle bir heyecan ki kesb-i sükûnet etmesi mümkünsüzdür.

Birdenbire kapı önünde tevakkuf eden bir arabanın gürültüsü nazar-ı dikkatini celb etti. Bir sıçrayışta pencereye takarrüb eyledi. Arabanın kapısı açılarak beradem çıktığını gördü.

Arabadan çıkan adam hipolit idi. Mösyö Gayruden kemal-i tehâlikle dikkat ediyordu, ki Hipolit arabadan çıkmakla beraber gerisine dönerek Eduar’a çıkmak için kolunu uzattı.

Eduar kolu sarılmış ve bir parça kumaş ile boğazına asılmış olduğu halde arabadan çıktı. Mösyö Gayruden oğlunu görünce büyük bir heyecan ile dedi ki

-Oh! Yaralanmış!

Sonra harikulade bir süratle merdivenleri ikişer ikişer atlayarak çocuğuna mlaki oldu.

-Oh! Eduar aziz ocuğum.

-Merak etmeyiniz sevgili babacığım bir Şey değildir.

-Lakin bedbaht ocuk yaralanmışsın.

-Pek ehemmiyetsiz bir yara.

-Düello edeceğin halde bana haber vermemek...

-124- Gönül Faciaları

Mösyö Gayruden bu sözleri bir tavır serzenişkârâne ile söylemişti.

Eduar pederinin bu sözlerine cevap vermedi. Çünkü odasına çekilmeye can atıyo, her ne kadar cerihesi hafıf idiysede pek ziyade ızdırap vermekte olduğu için ayakta durmakla daha fenalaştıktan kokuyordu.

Kendisine kollarını vermiş olan pederi ve Hipolit'in muavenetleriyle odasına geldi, bir koltuk sandalyesi üzerine atıldı.

Arkalarından daha bir üçüncü şahıs odaya girmişti ki arabadan indiğine Mösyö Gayruden'in dikkat etmemiş olduğu doktordu.

Birkaç dakika sonra Eduar yatağına yatmış Hipolit Mösyö Gayruden'e Eduar'ın nasıl bir kahraman gibi vuruşmuş olduğu nakil etmekte bulunmuştu. Diyordu ki

-Ah! Efendim görmeliydiniz Mösyö Eduar'ın nasıl bir kahraman olduğunu kılıcını ne büyük bir maharetle istimâl eylediğini görmeliydiniz. Lakin onu cerihedar olmuş gördüğüm vakit şaşırdım. Kanının akmakta olduğunu görünce korkmaya başladım. Ben ondan ziyade muzdarib oluyordum. Mösyö Eduar cerihedar olduğu halde metanet gösteriyor ben ise düşecek derecede titriyordum.

-Lütfen Hipolit artık bu sözleri bırak geçmiş vekayi'i ile pederimin heyecanını tezyid etmenin ne faidesi olabilir.

Eduarın bu sözleri üzerine doktor da dedi ki:

-Evet bundan başka Mösyö Eduar'ın da rahat ve sükunete ihtiyaı vardır.

-Öyle ise ben gidiyorum. Ara var efendiler. Kariben Mösyö Eduar'ın sıhhat haberini almak için tekrar geleceğim.

Hipolit bu sözleri söylemekle beraber ihtirâm-kârâne bir tavır ile elini Mösyö Gayrudene uzattı. O ise delikanlının elini tutmakta tereddüt ediyordu. Nihayet Hipolite ve doktora bir serreşte verecek olan mütereddüdâne etvarda nihayet vererek Hipolit'in elini aldı. Sıktı.

Hipolit dükkanına avdet ettiği vakit fikren pek ziyade meşgul bulunuyordu.

-124- Gönül Faciaları

Hayatında birinci defa olmak üzere tesadüf ettiği bu düello meselesine pek ziyade ehemmiyet vererek düşünüyordu.

Akşam olup da hanesine avdet ettiği zaman kapıcı kendisini alıkoydu. Dedi ki

-Mösyö Heypolit sizin için bir mektup var.

-Bir mektup mu?

-Hipolit mektubu alıp acelelen okudu mektup Madam De Navarin'dendi ki şöylece yazılmıştı.

Madam De Navarin Mösyö Hipolit ile bir dakika hak bir mülâkâta mazhar olursa pek ziyade bahtiyar olacaktır. O yarın bütün gün mösyö Hipolite intizaren evde oturacaktır.

Pek bedihi idi ki bu kadının kendisini böyle bir tezkere'-i mahsûsa ile davet etmesinde oldukça mühim bir sebep vardı. Lakin bu sebep neydi? Hipolit'de bunu düşünüyor, kendi kendine diyordu ki:

-Zannederim ki bu kadın ile mülâkât edinceye kadar fikrem bu cihetten de meşgul olarak beni asla rahat bırakmayacaktır. Bundan kurtulmanın yegâne çaresi bir saat evvel bu mülâkât meselesini de itmam etmektir. İşte daha bir gün ki beni çalışmaktan alıkoyacaktır. Fakat en iyisi yarın sabahleyin erkenden bu kadının hanesine gitmektir sonra iş görmekte muvaffak olabilirim.

Hipolit boş yere vakit ga'ib etmeye alışmamış daima işiyle meşgul olmaklığı itiyâd etmişti. İşlemeyi pek ziyade sevmekte Mösyö Gayruden'in kendisine gösterdiği hüsn-i misâle tatbîk-i hareket eyleyerek zengin olmak bu sûretle ihtiyarlığında rahat

etmek vatanına nafi'i bir adam olabilmek emeliyle daima çalışmak efkarını beslemekteydi.

Ferdası gözü sabahleyin erkenden kalktı. İtinâ ile bir tuvalet yaptı. Çünkü kendisi biliyordu. Ki Eduar ile Maksimleyn bu kadının hanesinde mülâkât etmiş ve münâza orada çıkmıştı. Bu kadının pek alamud bir kadın olacağını tahmin eyliyor, kendisiyle istediği mülâkâtın mutlaka Eduara müte'allık bir şey üzerine müstenid bulunacağını da katiyen zannediyordu.

-125- Gönül Faciaları

Bu zan ve tahmin ile Hipolit hanesinde çıkarak Ruşofokold sokağına teveccüh etti.

10

ESKİ BİR HİKÂYE

Erbâb-ı mutâla'ayı tekrar 1833 senesine kadar avdet ettirmek mecburiyeti altında bulunduğumuz için afvlerini temenni etmekle beraber küçük Omal kasabasına kadar bize refakat etmelerini rica eyleriz.

Omal kasabasından Paris'e giden yol üzerinde gayet latif bir mevkide küçük bir şatocuk görülüyordu ki derebeylerinin sonlarına yenişebilmiş asilzâdeler tarafından bina ettirilmiş olduğu o derece metin ve müstehakim olmamasından ba-husûs pek zarif bir ban bulunmasından istidlâl edilebilirdi.

Bu şatoda Mösyö Arman De Karastay dan düvel kalmış bulunan Madam De Karastay ikamet ediyordu. Madam De Karastayın Amirvaz ve Hanri De karastay namında iki genç çocuğu vardı ki Paris'in kibar ve sefâhat alemlerine dalmış bulundukları için pek nadir olarak buraya validelerini görmeye gelebilirlerdi.

Ba-husûs Paris'in meşhur bankalarından birisinde memur olan Amirvaz'dan daha ziyade genç ve güzel olmakla beraber iş ve güç ve sahii bulunmadığı için daima zevk ve eğlenceden başka bir şey düşünmeye muktedir olamayan Hanri ara sıra validesine o kadar ehemmiyet vermiyordu.

Çocuğuna pürsitaş derecesinde muhabbetli olan Madam De Karastay çocuğunun şatoya olan Madam De Karastay çocuğunun şatoya geldiği vakit canı

sıkılmaması için pek ziyade üzülr şükkâr gibi eğlencelerine manii olmak şöyle dursun oğluna bir türlü eğlenceleri de kendisi tertip ve istihzâr eylerdi.

Hasılı Hanri şatoda bulunduğu vakit her gün ziyafetler cemiyetler eğlenter gezintiler tertip olunarak şato düğün ve bayram içinde bulunurdu.

Bununla beraber hiçbir vakit çocuğu Hanri validesinin yanında çok zaman kalmazdı.

-126- Gönül Faciaları

Fakat bu defa 1833 senesi fevkalade olarak epeyce bir zaman olmuştu ki Hanri validesinin yanında bulunurdu. Bundan başka asla avdet lakırdısı bile etmiyordu.

En garibi Hanri her vakit olduğu gibi bu defa ota ziyâfetlere cemiyetlere ehemmiyet vermiyor. Ekser evkatını ormanda şükkâr ile geçiriyordu.

Genç delikanlı köyde kendisini büsbütün bir sükûnet ve tembellik içine salıvermiş, bütün evkâtını yemek içmek gezmekle geçirmekte bulunmuştu. Hanri gibi gençlik fırtınaları içinde çalkanmaya alışmış bir delikanlı için bu sûret tayiş hakikaten fevkalade bir haldi. Madam De Karastay çocuğunu oldukça durulmuş ve şatoda bulunmaktan hoşnut gördükçe meseretinden ne yapacağını bilemiyordu. Kendi kendine diyordu ki:

-Hakikaten Hanri'yi bu aralık pek ciddi ve akil buluyor Paris'in sefahat alemlerinden insanı ezher cihet harap edici sûret-i ma'îşetinden usanmak görüyorum. Kendisinin bu ahvale bir hatme çekeceğine artık katiyen ümidvâr oluyorum. Zannederim ki civarda kendisine güzel ve zengin bir kız aramak zamanları takarrüb ediyor.

Lakin zavallı Madam De Karastay aldanıyordu.

Hanri bu kadar vakitten beri şatoyu terk itmiyor hoşnut bulunuyordu. Fakat bu hal sefâ ve çapkınlıktan usanmış ve feragat etmiş olduğundan değil, fakat baştan çıkarmış olduğu bir genç kızın aşkına tutulduğundan onu terk etmeye muktedir olamadığından neşet ediyordu.

Bu genç kız şatoya haftada iki defa çamaşırları kolaylık ve otolamın için gelir. Gayet sade fakat pek zarif latif nazik narin bir köylü kızcağızdı.

Bu kızcağız kendisine tesadüf etmedikçe mültefetâne söz söyleyen bu nazik Parisli'yi birinci nazarda hoş görmüş yavaş yavaş nazarı kesb ta'ammuk ederek kalbinde bir eser muhabbet peyda etmeye başlamıştı. Hiç şüphe etmiyor düşünemiyordu ki bu masûmâne muhabbetini nazik gördüğü Parisli şık kendisine bir eğlence ittihâz ederek

-127- Gönül Faciaları

Mahvına kadar ba'is olacaktır. Mariyan tesmiye edilen bu güzel kız, Omal kasabası fıkrasından birinin kızıydı. İhtiyacat zarûriyelerini temin ve tesviye etmek için çalışmak mecburiyeti altında bulunuyordu. Kendisi pek fakir olmakla beraber pek zeki ziyadesiyle hüsn-i tabi'at sahibi biraz da mağrûrdu.

Nazik etvarı üzerine pek ziyade yakıştırdığı sade libâs gayet müesser hüsnü ile Hanri'nin kendisini sevmesini pek tabi'i bulunuyordu.

Bu kız hakikaten Hanri'ye pek ziyade tesir ediyordu.

Hanri birinci defa olmak üzere bu kızı çamaşır kolalamakla meşgul açık saçık bir heyette gördüğü vakit pek beğenmiş ziyadesiyle güzel bulmuştu. Evvela onun muhabbetinden lezzetyâb olmağa ekseriyâ güzel kız oraya geldiği vakit bazı vesileler bularak yanına gitmek için teskini gayr-i kabil bir arzu hissetmeye başladı.

Genç kızın pek zeki pek de fatin ve zarif olduğunu görünce muhabbet ve incizabı tezayüd etti.

Hanri kendi kendine demiştiki bu kızın bu defa şatoda bulunuşu kendisi için güzel bir tali'i ala bir tesadüftür böyle her türlü kullanılma müste'id bir kızın el altında bulunuşu delikanlıyı tek memnun ve mesut etti.

Evet genç kız sadece ve masûmâne olarak sevmeye pek ziyade müste'id idi. Bu sevdanın neticesi neye müncir olacağı düşünemiyordu.

Mariyan Parisli efendinin iltifatlarından pek ziyade hoşnut oluyor, söylediği zarifane sözlere gülüyor, ettiği ilan-ı aşka memnun kalıyor, bir takım garip hissediyordu.

Bu birinci hissiyatın mahiyet ve meziyeti hakikaten tarif olunamayacak derecededir. Ba-husûs bu hissiyatı Hanri kadar şeytan çapkın bir delikanlının uyandırdığı tesîrât tevîd ederse!

Hanri mariyanı teshîr itmekde hiç güçlük çekmedi. Bu alışverişten pek memnundu. Kendi kendine diyordu ki:

-Cidden bu kızı pek güzel pek zekidir. Burada yoktur latif şayan

-128- Gönül Faciaları

Hayret bir derecede zarif bir mahluka tesadüf edebilecek mi asla ümit etmiyordum. Hissediyorum ki daha olmamışsam ben bu kız için çıldırasıya aşık olacağım.

Hanri genç kızın efkarını teşvik etmek hissiyat ve hevesatını galeyana getirmek için hiçbir fırsatı fevt itmiyordu. En ziyade itina ettiği cihet ise hissiyat ve maksatından validesine renk vermemekti. Zira validesi çocuğunun tabi'atını pek ala tanıdığı için olur yine dehalet eden bir kızın baştan çıkarılmasına asla meydan vermeyeceği dergardı.

Çocuğunun her türlü çapkınlığı etmiş ve etmeye müsteid bulunmuş olduğunu bilmez değildi. Fakat asla ümit etmiyordu ki hanri masûm bir genç kızı pamâl şehveti edecek derecede vidansızlığı irtikâb etsin. Ba-husûs kendi evlerinde bulunan bir kızı.

Hanri validesinin bir misillü husûsâtta ne derece müte'assıb olduğunu bildiği için maksadını hiç serreşte vermeyecek bir surette icra etmeye çalışıyordu.

Mariya'nın şatoda bulunduğu zaman çalıştığı salona girmek için Hanri genç kızın yalnız bulunmasına dikkat etmez. Ancak hariçten üzerlerine birden bir birisinin gelmesi ihtimali olmayacak bir zamanı intihab ederdi.

En ziyade Mariya'nın şatoda geleceği yahut şatodan hanesine avdet edeceği saatler yolu üzerinde orman arasında bulunmak fırsatlarını kaçırmamaya itinâ ederdi.

Bir defa genç delikanlı bütün cesaretini toplayarak Mariya'nın geçtiği vakit saklanmış olduğu ağaç arkasından çıkmış güzel kızın elini tutarak beline sarılmaya çalışmış olduğu zaman zavallı kız büyük bir havf ve hayret içine düşmüştü.

Lakin bu birinci defa genç kız Hanri'nin bu cesaretini hiç hoş görmediği gibi arzusuna müsaade etmedi. Pek ala hissediyordu ki böyle yolu üzerine çıkan bir delikanlının izhâr edeceği böyle arzulara muvâffakat etmek bir genç kız için büyük şeydir.

-129- Gönül Faciaları

Bugün iki genç arasında bir hücum-ı aşıkâne bir müdâfaa'-i namuskârâne vuku bulmaktan başka hiçbir söz te'ati edilmedi. Ayrıldıktan sonra vakit her biri kendince pek derin düşünüyordu.

Hanri'nin mutâla'atının neticesi ne olduğu takibâta daha büyük bir ümit ve kerametle devam etmesinden anlaşılabilir. Parisli şık bu masûm kıza galip geleceğini muvaffak olacağını katiyen ümit ediyordu.

Bir aralık oldu ki Mariyan evden çıkıp da Hanri'ye tesadüf etmemek kabil olmadığını gördü. Her nereye gitse Hanri'yi yolu üzerinde buluyordu.

Nihayet bir gün dedi ki:

-Bu pek fena bir harekettir. Mösyö Hanri daima beni takip ediyorsunuz. Eminim ki artık bütün Omal ahalisinin nazar-ı dikkati bizim üzerimize çevrilmiştir.

Sizi görmek zevk ve saadetine mazhar olmak için her şeyi göze aldırıyorum. Matmazel ne yapayım? Lakin pek sade bir çare vardır ki beni daima böyle bulunuz üzerinde bulundurmak mecburiyetinden kurtarır.

-Nasıl çare?

-Bana ormanda görüşmek için bir mevud telaki göstermek!

-Oh! Mösyö!

Evvela bu teklif Mariyanı pek ziyade cerihedar ve muzdarib etti. Fakat Hanri birçok defalar birçok suretlerle bu teklifi irâd ve bunun ehemmiyetini genç kızın nazarından iskât etmeye muvaffak oldu.

Nihayet Mariyan bu teklifi kabul etti.

Bundan sonra artık Hanri genç kızın her bir harekâtına kalbine ruhuna hayatına hüküm etmeye başlamıştı. Zavallı çocuk kalbinin bütün kuvvetiyle Hanri'yi seviyor artık bu neticesiz aşkın kendisini nerelere kadar sevk edebileceğini ne hale koyacağını düşünmeye muktedir olamıyordu.

Diğer taraftan Hanri'de pek ziyade aşık görünüyor genç kızın muhabbetiyle pek çok meşgul olarak yukarıda dediğimiz gibi bir çok vakitten beri mutâdının fevkinde Paris'e avdet etmek arzularını kale bile almıyordu.

-130- Gönül Faciaları

Bir zaman oldu ki Hanri genç işçi kız ile aralarında olan münasebattan şüphe ederek validesinin kendisini bir teftiş altında bulundurmakta olduğunu dikkat etti.

Hanri artık bu genç kız ile münasebatı kat etmek işi alevlendirmemek iktiza edeceğini hükmetti. Çünkü bu münasebattan yalnız validesi değil bütün şato halkı da şüphe etmeye başlamış üzerlerine manidar nazarlar atıf etmekte bulunmuşlardı.

Genç kız Hanri'den ayrılmamak için her türlü fedskarlığı icraya müstaid ve muktedirdi buna Parisli delikanlı da dikkat etmişti.

Bir gün Hanri Mariyan'a artık Omalı terk ederek Paris'e gitmek muktezi olduğunu anlatarak genç kızın da kendisiyle beraber Paris'e gitmesini teklif etti. Paris'de nasıl bir zevk ve saadet ile yaşayacaklarını uzun uzadıya anlatmaya başladı.

Bu teklif Mariyan'ı pek ziyade mahcup etti. Göğsüne kadar pancar kazardı. Hanri'nin bu suretle idare'-i lisan ittiğini işitince zavallı kız birinci defa olmak üzere şimdiye kadar irtikâb etmiş olduğu hatanın ehemmiyetini takdir ediyordu.

O vakte kadar gülmekten başka bir şey düşünmemiş tanımamış olan Mariyan göz yaşlarının ne demek olduğunu kariben anlayacaktı.

Her ne kadar Hanri için fevkalade bir aşk ve incizab hissediyorduysa Mariyan fevkalade sevdiği ailesini terk etmek fedakarlığını icra edemeyeceğini zannediyordu.

Zavallı bir kızcağızı mahvetmek andında bir tavuk öldürmek kadar ehemmiyetsiz olan bir adam ile vatanını terk yarısının bir köşeciğinde bir zülmet mechûliyet içinde yaşamak ne müthiş hal!

Lakin irtikab ettiği şenâ'atin semeresi karnında hareket etmekte enzar umumiyeeye karşı kesb-i cesamet eylemekte olduğunu hissediyordu. Artık kabahati setr etmek hafî tutmak ihtimalleri mahvolmaktaydı.

-131- Gönül Faciaları

Bu dakikada ne yapmalıdır? Tesîrâtını göz yaşlarını izhara muktedir olmadığı için kalben kan ağlamalı! Of! Ne müthiş ızdırıp!

Gözü önünde tecessüm eden mecburiyetleri düşündükçe bi-çare kız kan ağlarını fevkalade muzdarib oluyordu. Ancak asıl müttehim kendisi değildi. O biçare iğfâl edilmiş bir mazlumdu. Mazlum olmakla fi'ilin cezasını fakat pek şiddetli olarak çekecek asıl canı inzâr umumiyede kabahatsiz namuslu pâk 'ad edilecektir! Hayatın

ilcâtını tanımayan masûm bir çocuk olduğu tamam gülmek çağında bulunduğu halde artık kendisi için ebediyen ağlamaktan başka çare kalmamış hayatını bir ızdırap daimi içinde geçirmeye mecbur olmuştu.

Mariyan yavaş yavaş Omalı terk etmek mecburiyet katiyesini hissediyor birdenbire gaybûbetinin o derece sevdiği zavallı validesi üzerinde hasıl edeceği tesirat me'yûsâneyi pederinin edeceği lanet muhakkaneyi düşünüyordu. Bu mûlahaza vücudunu dehşetli titretti. Kendi kendini dedi ki:

-Oh! Bana nasıl lanet edeceklerdir. Fakat her halde Hanri'nin hakkı vardır. Tereddüd edecek zaman değil karar etmekten başka çare yoktur. Yüzüme tükürmekten ise arkamdan edilecek tel'ine katlanmak mercihdir.

Birkaç gün sonra Hanri de Karastay validesinden ruhsat almış Paris'e hareket etmişti.

Bir Hafta sonrada Marsiyan kendisini kim mahvetmiş olduğundan bahsetmeyerek bir hata irtikâb ettiğini artık peder ve validesinin yanında kalmak ihtimali kalmadığını bir mektup ile peder ve validesine yazdı. Oda kasabadan ga'ib olmuştu.

Mariyan mektubunun nihayetinde demişti ki:

Ben bir şena'at irtikab ettim. Omal ahalisinin benim namussuzluğumu tanınmasını arzu etmedim. Yüzümün karasını Paris'de setr etmeye gidiyordum. Çünkü orada kimse tanımaz. Size verdiğim ızdıraplar için affınızı temenni ederim. Bu afve kesb-i istihkâk etmek için çalışacağım.

-132- Gönül Faciaları

11

İNKİŞÂF-I HAKÂYİK

Eduar Gayruden cerihesinden pek ziyade muzdarib olduğu yatıyor, yanı başında pederi hasta nöbetçiliği vazifesini icra ediyordu.

Doktor hastaya mütemâdi bir istirahat ve sükunet tavsiye etmiş olduğu için Mösyö Gayruden hizmetkarlara oğlunun odasına kimseyi kabul etmemelerini katiyen emretmişti.

Bu dakika da Mösyö Gayruden oğlunun yatağına yakın bir koltuk sandalyesine oturmuş gazete okuyordu. Birdenbire uzaktan bir ayak sadaları işitti ki yavaş yavaş takarrüb ederek kapı vuruldu.

Hiddeti ima eder bir tavır ile elinde ki gazeteyi atarak:

-Giriniz dedi. Odaya giren Hipolit idi. Mösyö Gayruden kaşlarını çatarak soğuk bir tavır ile dedi ki:

-Odaya hiç kimsenin duhûlüne müsaade etmemelerini emretmiştim. Sen ne istiyorsun bakalım?

Bu sözleri müte'âkın Mösyö Gayruden gördü, ki Hipolit yalnız değildi. Arkasında kapı altında kendisine oğlunun düellosunu ihbar etmeye gelmiş olan kadın duruyor. Bu Madam De Navarin'di.

-O! Siz misiniz madam te'essüf ederim ki oğlum sizi kabul etmeye muktedir değildir. Hipolit'in nasıl olup da buraya kadar.

-Hipolit dedi ki:

-Veliü'l-ni'metim beni affediniz. Lakin bu ziyaretten müte'essüf değil şimdi pek ziyade memnun kalacağınızı temin ederim.

Bu dakika da Eduar'da başını kapıya doğru çevirmişti. Büyük bir hayretle dedi ki:

-Madam De Navarin!

Nihayet Madam de Navarin dedi ki:

-Affınızı istirham ederim. Efendiler böyle bila istizan huzurunuzda isbât-ı vücut etmeye cesaretim Mösyö Hipolitin bir dakika ga'ib etmek caiz olamayacağını söylemesi üzerinedir. Bir mesele için zat

-133- Gönül Faciaları

'alilerine bahsetmek istiyordum ki bunun halen nezdinizde pek mühim olduğunu iddia ve temin etti.

-Oh! Evet veli nimetim sizin için olduğu kadar benim içinde mühim Eduar dedi ki:

-Babacığım sana söylemek istedikleri sözleri lütfen değil mi ki pek ziyade rica ederim.

-Madem ki bu kadar mühim ve elzem bir şeymiş. Buyurunuz Madam bir sandalye alınız. Sizi dinliyorum.

Mösyö Gayruden sûret-i tahirede sakın ve müsterih görünmeye çalışıyorduydu da çehresinde ki 'ala'imden bedâheten anlaşılıyordu ki bu tefsilattan yavaş yavaş hiddetlenmekteydi. Hipolit devam ediyor diyordu ki:

-Evvela Madam bana sual etti, ki veliyetü'l-ni'metim madam te'ehhül etmezden evvel hakikaten Matmazel de Karbonet mi tesmiye ediliyordu.

Söz buraya gelince Mösyö Gayrude'nin nazar-ı dikkatini açıldı. Kemal-i ehemmiyetle değilmeye başladı.

-Bende kendilerine evet dedim sonra madamın izdivacını müte'akıb kendisine terk olunmamak ricasıyla gönderilen çocuğun ben olup olmadığımı sordu. Bunu da tasdik ettim. Nihayet bana dedi ki hiç validenizi tanımadınız mı? Bit-tab' tanımadığımı söyledim. Fakat tanıyamadığıma pek ziyade müte'essüf olduğum için kendilerine gayr-i ihtiyari olarak valide mi siz tanıyor musunuz? Sualini irad ettim. Madam evet dedi.

Burada Mösyö Gayruden bilâ ihtiyar koltuğundan kalktı. Dedi ki:

-Mümkün mü Madam?

Gerçek mi Allah aşkına söyleyiniz. Madam De Navarin Mösyö Gayruden'e cevap vermedi fakat Hipolite teveccüh ederek:

-134- Gönül Faciaları

-Devam ediniz dedi. Hipolit devam etti.

-Ol vakit madam ki valide mi tanıyorsunuz lütfen beni anın nezdine götürünüz dedim. Madam cevaben heyhât dedi valideniz vefat etmiştir.

Mösyö Gayruden'in artık sabrı tükenmişti. Dedi ki:

-Madam Allah aşkına madem ki bu meş'ûm sırrı tanıyorsunuz bizzat nakil ediniz. İstirham ediyorum.

Eduar'da yatağından başını kaldırarak dedi ki:

-Bende bunu fevkalade istirham ederim Madam.

-Pek ala efendim evvelâ şu kağıdı alıp lütfen okuyunuz anlatmak arzu ettiğiniz vekayi'î tamamıyla izah edecektir.

Madam Gayruden bu sözleri söyleyerek cebinden bir kağıt çıkardı. Mösyö Gayrudene uzattı. Mösyö Gayruden mektubu aldı kemal-i tehalikle okumaya başladı.

-Affediniz beni aziz valideciğim artık bana lanet etmeyiniz çünkü size şu mektubu yazmakta olan bedbaht kızınız ölmek üzeredir.

Bundan üç sene evvel Omal kasabasını terk ettiğim vakit bilirsin ki Paris'e gelmiştim. Vakı'a beni mahveden adamın karısı olacağımı asla ümit etmiyordum. Fakat onun arkası sıra Paris'e gelmeğe birçok cihetlerden mecburiyet görüyordum.

Mösyö Hanri De Karastay iğfal etmiş olduğu bir kızı tezvic etmeyeceğini pek ala bilirdim. Lakin katiyen ümit ediyordum ki beni evimden ayırdığını mukabil bana bir az verecek feda ettirdiği ailem makamına geçerek bana yar dostgir olacaktır. Heyhat! Bu ümitler bu hayaller pek çabuk mahvoldu. Ben artık valide olmuşum. Görüyordum ki gerek ben gerek çocuğum Hanri için bir bargirân hükmüne girmiştik.

-Sana nasıl anlatayım? Of! Bu facia te'essürâtı nazanı geçelim.

Bir güzel bahar günüydü ki Hanri'nin benimle her türlü revâbıtı kat'

-135- Gönül Faciaları

Etmek genç güzel necib zengin bir kız ile izdivaç eylemek emelinde olduğunu haber aldım. Ol vakit şiddetli bir hiddet ve kıskançlık hüsnün yüreğimi ısırmaya kalbimi yakmaya başladığını duydum. Hanri'nin bu izdivacını men etmek için çalışmaya kararlaştırdım. Tabi ki bu pek fena bir his ve arzuydu. Fakat ne kadar muzdariptim!

Haber aldım ki Hanri'nin nişanlısı Matmazel De Karabonet tesmiye edilir bu kızın hanesini öğrendim, bir vesile bularak yanına kadar gidebildim. Facia hikayemi gözyaşları dökerek kendisine anlattım. Of! Bu kız ne kadar alicenab ne derece necib kalpli bir melekti. Hanri'nin bana karşı ettiği alçaklığı haber aldığı vakit derhal benim huzurumda Hanri'ye bir mektup yazdı, ki onun gibi vicdansız bir adama hiçbir vakit aldanmayacağını zevcesi olamayacağını müşirdi.

Ben artık intikamımı almıştım lakin heyhat ne kadar pahalı bir intikam!

Hanri benim aleyhimde pek ziyade hiddetlenerek Paris'i terk ile Avusturya'ya gitti. Kendisine bir iki mektup yazdım. Mektuplarımı açmaksızın yine bana iade etti.

Ben Paris'te bir hami ve istinâd- gâhım olmaksızın büsbütün yalnız ve bi-kes kaldım.

Evet bazı vicdansızların verdiği nesâyihe tevfik hareket etmiş olsaydım, kibarane bir sefahat alemleri içinde yaşayabilirdim. Lakin vicdanım bunu kabul etmedi. Zaten irtikab etmiş olduğum hata bir dert derun olup dururken bunun daha ilerisine gitmek istemedim. Ben ar ve hicâb içinde yaşamaya muktedir olamayacağımı hissediyordum.

Çocuğumun ve kendimin ihtiyacat zaruriyemizi tesviye edebilmek için bir iş aradım... lakin sa'i ve gayret üç sene zarfında mütemâdi bir fa'aliyetle beraber fevkalade bir zarûretin Hanri'nin hatıratının tevliid ettiğii ızdırabın tesirâtıyla yaşayamayacak bir hale geldim. alem-i nazarımda bir zindan olmuş her şeyin manzarası değışmişti. Yalnız çocuğumu düşünüyordum.

-136- Gönül Faciaları

Nihayet bütün kuvvet ve cesaretim beni terk etti. Matmazel Karabonnet bir diğeri adamla izdivaç etti. Bu şefik ve necib kadının hatıratı daima kalbimde mahiyetini takdir edemeyeceğim rakik bir takım hissiyat uyandırıyor. Birkaç gün evvel kendisini tesadüfen kilisede gördüm takip ettim. Şimdi nerede ikamet etmekte olduğunu bildiğim için cesaret aldım. Bu sabah çocuğumu getirip onun ikametgahı kapısı önünde bıraktım.

Eminim ki bu alicenâb kadın o zavallı çocuğı terk etmeyecektir. Artık tahammül edemeyeceğime katiyen kanaat etmiş olduğum bu bargerân hayata hatime çekebilecek midir?

Namuskarane olmanı namussuz yaşamaya tercih ettim. Mahiyetini takdir edemeyerek ettiğim hata için çocukluğum tecrübesizliğim madâr-ı affolabilir. Belki nezd-i ilahide dahi nail af olurum. Fakat bu hayatımı daha sürüklemek için mecbur olursam.

İşte vakit gece yarısıdır. Bu dakikada köprülerin تنها olduğunu zannederim sular mezalimdir. Benim hicabımı setr edecek bana mezar olacaktır.

-Adiyö nineciğim. Affet beni zavallı kızını bazen düşün bi-çarenin ruhunun selameti için dua et. Onun kabahati ne kadar büyük hatıratı ne derece mezalim olursa olsun bir validenin şefkati bu zülmeti tecavüz edeceğini ümit ederim. Çünkü bende artık bir valideyim oh! Ne fena valide! Zavallı çocuk!

-Ba-husûs senden şunu istirham ederim, ki küçük hemşirem hiçbir vakitte kardeşinin bir cinayetkar olduğunu haberdar olmasın inşallah o mesut olacaktır.

-Adyö nineciğim daha ziyade yazmaya iktidarım yoktur.

-Mariyani

Mösyö Girodenin gözleri yaşla dolmuş olduğu için mektubu pek güç ve titrek bir sada ile okuyabiliyordu. Mektub mutâla'asını bitirince göz yaşlarına serbest bir mecrâ bıraktı.

Fakat ağlayan yalnız Mösyö Gayruden değil diğerleri de ağlıyor. Ba-husûs

-137- Gönül Faciaları

Hipolit gözyaşlarını bir türlü zapt edemiyordu. Nihayet Mösyö Gayruden Madam De Navarin'e hitaben titrek bir sadâ ile dedi ki:

-Bu mektubu yazan Mariyan?

-Benim hemşiremdi Mösyö benden on iki baş büyük olan hemşirem Mariyan Berinyer.

Hipolit:

-Zavallı valideciğim. Diyebildi Mösyö Gayruden oğluna doğru koşarak bir tabibin vesâyâsını tamamıyla unutarak Eduarı kolları arasına aldı. Dedi ki:

-Oh! aziz çocuğum ne büyük saadet ne azim meserret.

-Ya benim için babacığım?

Hipolit Madam De Navarin'e hitaben

-Bu halde demek oluyor ki siz benim teyzemsiniz. Bundan pek memnun oldum. Alemde aile ve akraba tanımadığım için bu karabet hakikaten beni mesut eder. Bundan başka Mösyö Maksimleyh De Karastay dahi benim akrabamdandır demek oluyor. Fakat pek sevimsiz bir karabet!

Mösyö Gayruden biraz mütereddidâne bir tavır ile dedi ki:

-Lakin hakikaten hemşirenizin böyle feci bir neticeye duçar olduğunu bildiğiniz halde...

-Bende böyle bir kadın oldum. Değil mi? Fakat ne çare kadirin ahkâmı tahavvül itmiyor. Ben validemi pek genç iken ga'ib ittiğim için bana nasihat edecek kimsem kalmamıştı. Bizim gibi kimsesiz birazda güzelce kadınları Paris cezb ve celb eder. Vilayetlerde kasabalarda Paris'ten bir cennetten bahseder gibi müdâyahala söz söylerler bizde de orada o parlak alemlerde yaşamak hevesatı uyanınca her şey bitmiş olur.

-Lakin mösyö De Karastay ile böyle bir rabitanız olmuş pek garip buluyorum.

-Tasadüf Mösyö De Karastay benim devam ettiğim alemlerde pek meşhur bir bankerdir. Hemşiremin hayatı

-138- Gönül Faciaları

Üzerinde bir Karastay'ın husûle getirdiği tesirat bana kendisini tanımak için bir heves verdi. Nihayet bana Matmazel Amelin'in kıskançlık hissiyatını galeyana getirmek ve oğlunuz Mösyö Eduarı haneme celb için imâl desa'is etmekliğimi tavsiye ettiği vakit ben Mösyö Gayruden'in Matmazel De Karbonet'in çocuğu olduğunu bilmiyordum.

Madam Navarin'in bu vuku'atı nakil etmekte olduğu esnada oda kapısı iki kere hafifçe vuruldu.

Mösyö Gayruden bizzat kalkıp da kapıyı açtığı vakit kendisini Mösyö Le Kont De Montelli'nin karşısında buldu.

Mösyö De Montelli Eduar'ın düelloda cerihedâr olduğunu haber aldığı için istifsâr hatıra gelmişti.

Mösyö Gayruden dostunu görünce büyük bir meseretle dedi ki:

-Oh! Dostum, seni bu saadet dakikasında gördüğüme ne kadar memnun kaldım.

Mösyö De Montelli dostunda olan bu tebeddül nagehâniyi tepe hamledeceğini bilemiyor mütehayyirane bir çehre ile Madam de Navarin'e bakıyordu.

Madam De Navarin artık Mösyö Gayruden'in hanesinde yapacağı bir iş kalmadığı için istihsal müsaade maksadıyla Mösyö Gayruden'e takarrüb ederek dedi ki:

-Mösyö böyle bir zamanda gelip sizi tasdi'i etmekliğim şimdi nakil ettiğim vakayı gelip söylersem zât-ı alilerine bir hizmet etmiş olacağımı Mösyö Hipolit'in ifade ve temin eylemesinden ileri geldiği için mazhar af olur ümidindeyim.

-Estağfurullah madam hakikaten bu lütfunuzla bize büyük pek büyük bir hizmet etmiş oldunuz arz-ı teşekkür ederiz.

-Bu hizmetinin yine müte'allık olduğunu bilmediğim gibi onu öğrenmeye de arzu etmem yalnız şurasını arz ederim ki hemşiremin hakikaten minnettar olduğu bir aileye ne kadar küçük olursa olsun biz hizmet edebilmiş olmak fevkalade bahtiyar eder.

-139- Gönül Faci'aları

Madam De Navarin mösyö Eduar'a kariben kesb-i sıhhat etmesi arzu-yı hayır hanesini arz ettikten ve Mösyö Gayruden ile Kont'u tazîmkârâne bir tavır ile selamladıktan sonra Hipolit ile beraber çıktı.

Hipolit teyzesini aşağıda bekleyen arabaya kadar teşbi'i etti. Salona avdet ettiği zaman Mösyö Gayruden'in dostuna cereyan eden vukuatı nakil etmekte mektubun mündericâtını hemen harfîyen anlatmakta olduğunu gördü. Nihayet Kont dedi ki:

-Elbet bu meselede böyle bir takım esrar olması tabii idi. Pek iyi hissediyordum, ki edilen şüphe ve çekilen ızdırap hep boş vahiye.

12

NETİCE

1879 Senesi martının on dördüncü günü Sent Klotilde kilisesinde pek büyük bir kalabalık vardı. Bu halk Mösyö Eduar Gayruden ile Matmazel Amelin De Montelli'nin izdivaçlarını takdis ediyorlardı.

Paris'in en kibar aileleri en zengin bankerleri bugün bu cemiyette hazır bulunuyorlardı.

Madam De Navarin pek sade bununla beraber pek latif bir elbise giyinmiş olduğu halde cemiyette hazır bulunur. Bir kenarda iki diz üzerine gelmiş olarak dua ediyordu.

Diğer cihette gelin ile güveyi el ele vermiş oldukları halde babasının ettiği duayı dinliyor. Baba oğul Karastaylar diğer cihette cereyan eden ahvali temâşâ ediyorlardı.

Maksimleyn düello hasmı olan Eduarın sıhhati haberini aldirmek için bir adam göndermişti. Eduar kesb-i sıhhat ile çıktığı zaman Maksimleyn sabık rakibinin affını temenni ederek dest-i dostuyu uzatmıştı.

Sabık rakibi diyoruz çünkü Maksimleyn bu aralık bir maden işinden

-140- Gönül Faciaları

Aştı yüz bin frank kadar külliyyatlı bir meblağ kazandığı ve işlerini yoluna koyduğu için kendisini sevmeyen Matmazel Amelin ile izdivaç tasavvurlarını bütün bütün terk etmişti.

Maksimleyn Matmazel Amelin'in cihazına ihtiyacı kalmadığını görünce hürriyetini bir kasına satmaya hiçbir vakit razı olmayacağını pederine katiyen beyan etmişti.

Eduar ile Ameline gelince onlar bu dakika da kendilerini o derece mesut buluyorlardı, ki çehrelerinden envar meserret ve saadet nebân ediyordu.

Çünkü her ikisi şebâbet hayallerinin hakikate tahavvül ettiğini görüyorlardı. Pek kolay tasavvur edilir ki Matmazel Amelin Eduar'ın kendisi için düello etmiş ve cerihedar olmuş bulunduğunu haber aldığı vakit adavet sürüsünü daha ziyade temdide muktedir olamamıştı.

Bu vakayı duyduğu zaman pederine demişti ki:

-Ah! Gariz babacığım haydi çabuk Eduar'ın yanına koşalım kendine diyelim ki ben onu daima söylüyordum. Ba-husûs şimdi her vakitten ziyade seviyorum... bu sözün Eduar'a sefa bahşen bir ilaç acil olacağı pek iyi bilirim.

Amelin'in hakkı vardı. Böyle bir sözün pek çok ceriheleri elteyam pezîr eyleceği bedihidir.

Son

Tahlil:

Fazlı Necib'in tercüme ettiği bu hikayede konu, aile ve aşk ilişkileridir. Eserin yazarı hakkında bir bilgi bulunmadığı gibi orijinal isminin ne olduğu hakkında da herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Naşiri olarak ifade edilen Kitapçı Eleksan Efendi'dir. 1306/1889 yılında İstanbul Nezaret-i Celilesi'nin ruhsatıyla Mihran Matbaası tarafından basılan eser, 140 sayfa ve 12 bölümden oluşur. Bu bölümlerin başlıkları ve sayfa numaraları şu şekildedir:

1. Tesadüf (s.3-13)
2. İsimsiz (s. 13-23)
3. Madam dö Navarin (s. 23-29)
4. Ziyafet (s.29- 43)
5. Bir Şule (s. 43-57)
6. Taharrikat (s.57-76)
7. İtham (s. 76-97)
8. Düello İstihzaratı (s. 97-113)
9. Bir Ziyaret (s. 113-125)
10. Eski Bir Hikaye (s. 125- 132)
11. İnkişaf-ı Hakayık (s.132-139)
12. Netice (s.139-140)

Hikaye, asil bir aile üyesi olan Hanri Konet adında zeki, ahlaklı ve girişimci bir gencin Paris'ten Viyana'ya gelmesiyle başlar. Konet, sanatçı ruhlu ve sanattan iyi anlayan, kültürlü, zevk sahibi, vatansever, çevresinde saygı duyulan bir kişiliktir ve kısa bir süre içinde burada geniş bir çevre edinir.

Viyana'dan aile geçmişine dönük sorularla döner. Bu durumla alakalı münakaşaya girdiği birini öldürür. Hikayenin devamında zaman olarak geriye dönülerek Eduar Gayruden'in anne ve babası Madam Matorin ile Mösyö Hipolit Gayruden'in aile geçmişleri ve evlilikleri, Paris'in asil ve varlıklı ailelerinin çevrelerinde yaşanan olaylar arasında aktarılır.

Zaman on dokuzuncu yüzyılın son çeyreğidir. Bu döneme ait Paris ve Viyana'nın kibar çevrelerinin eğlence ve ahlak anlayışları, adab-ı muaşeretleri, iş sahaları gibi konularda ayrıntılı açıklama ve tasvirler bulunur. Ahlak ve namusa vurgu yapılarak, bu değerlere sahip olmayanların düştükleri haller anlatılır ve örneklendirilir. Okurdaki merak duygusuna odaklanan bir gerilim şemasıyla şekillenir.

Esere genel olarak baktığımızda bir sır etrafında karşılıklı diyaloglarla gerçekleşen olaylar, gizlilikle yürütülen gelişmeler sonlara doğru tamamen ortaya çıkar ve eser mutlu sonla biter. Yazara göre bu eser bir tiyatro eseri gibi son bölümde sonuçlanmaktadır.

Fazlı Necib'in mensubu olduğu dönemin yenileşme ve batılılaşma hareketinden yola çıkarak bu eseri tercüme etmesinin nedenlerinin başında eserin belli başlı çatışmalara değinerek okuyucuya bir ders verme amacı güdüyor olmasıdır. Özellikle ahlak kurallarına yoğunlaşılan eserde ahlaksızlık yapanların cezalandırılması, doğru kararlar verip ahlak kurallarından dışarı çıkmayanların da sonunda mutlu olması ve ödüllendirilmesi vurgulanır.

Ayrıca hikayenin akışında aralarda boşluklar olması, bir olaydan bir olaya ya da bir zamandan farklı bir zamana geçiş yapılması da bize eserin orijinal halindeki verilmek istenmeyen ya da gerek duyulmayan kısımların yazar tarafından atlanarak çevrildiğini düşündürmektedir.

3.2 HAYALPERVER BİR KADIN ADLI ESERİN LATİN HARFLERİNE
AKTARIMI VE TAHLİLİ:

KASBAR KÜTÜPHÂNESİ

ADED

8

(HAYAL-PERVER BİR KADIN)

Almancadan mütercim

Selânikli Fazlı Necib

Sâhip ve nâşiri

Kitapçı Kasbar

Ma'ârif nezâret-i celîlesinin ruhsatıyla tab' olunmuştur

İSTANBUL

(Kasbar) matba'ası – bâb-ı âlî caddesinde numara 25

1307

KASBAR

MATBA'A-I KÜTÜPHÂNE VE MÜCELLİD-HÂNESİ

BÂB-I ÂLÎ CADDESİNDE NUMARA 25 ve 27

KASBAR

LİBRAİRİE

{HAYAL-PERVER BİR KADIN}

-Oh! O süffâr geliyor, ne büyük meserret! Memnûniyetten ne yapacağımı şaşırdım! Burada ne güzel ne latif bir hayat imrâr edeceğiz. Sabahleyin şafak ile beraber kalkacak, bu küçük ormancıkta gezmeye gideceğiz. Oh! İnsan sevdiği ile orman içinde gezer, koşar, güler, nihâyet yorulur da bir ağacın gölgesine ilticâ eder, altında oturur, küçük nehrin cereyânını, yaprakların birbirinden pûse-çîn olduklarını, çimenlerin ihtizazını, temaşa eyler, nehrin şakırtısı, yaprakların hışırtısı kuşların negamatıyla imtizac ederek husûle getirdiği aheng-i latifi dinler! Oh! Bu, pek ulvî, pek ruhanî bir letafettir!

Gayet güzel bir kız bu sözleri itmam ederek, ahenkli, latif, müessir bir sadâ ile nağme-saz olmaya başladı. Bahçe içinde bir kelebek gibi kemâl-i letafetle geziniyor, sevdiğinin tasavvurâtı ile bir hâl-i istiğrak içinde bulunuyordu. O kadar dalmıştı ki yavaş yavaş takarrub etmekte, âşıkâne bir nazarla kendisini temaşa etmekte olan bir güzel delikanlıyı görmeye muvaffak olamadı.

Daha bir müddet gezdikten sonra nihâyet genç adamı uzaktan gördü. Yavaşça dedi ki:

-4- Hayalperver Bir Kadın

-Allah'ım!.. O artık gelmiş! Allah vere de söylediğim sözleri işitmemiş olaydı.

Genç âşık; güzel kıza takarrub ederek, gayet ihtiram-kârâne bir reverans ile dedi ki:

-Matmazel!...

-Ah mösyö De Dahlin!

-Matmazel, o kadar büyük bir şetaret içinde bulunuyorsunuz ki uraya gelmekle zevkinize mâni' oldum diye korkuyorum.

-Geliniz Mösyö, geliniz. Fakat bu dakikada vürudunuz şerefine muntazır değildik.

Güzel kız bu sözleri meserret-âmiz bir sadâ ile söylemişti. Dahlin kendisine takarrub ederek dedi ki.

-Matmazel, bilirsiniz ki aşkın kanatları var, pek serî'dir!

Dahlin'in bu sözleri gayet âşıkâne ve ma'nîdâr bir nazara terdîf edilmişti. Genç kız hafifçe kızararak cevap verdi:

-Sizde de dostluk kanatları var, demek istiyorsunuz!

-Dostluk mu? Hayır. Dostluk beni pâ-y-i tahtın ezvâkını feda ederek buraya gelmeye mecbur edemezdi, bu mecburiyeti husûle getiren aşktır.

-Aşk mı? Ay siz burada kimi sevebilirsiniz?

Genç kızın veçhindeki humret, gözlerindeki parlaklık isbât ediyordu ki Dahlin'in vereceği cevabı pek iyi biliyordu. Bir yeni ateşin bir tavır ile dedi ki:

-5- Hayalpver Bir Kadın

-Bunu sual mi ediyorsunuz, Frida? Ay mahlûk-i ulviyi hissedemiyor musunuz ki bu kadar vakitten beri sizin için yanıyor, sizi seviyorum.

Dahlin bunları söylemekle beraber Frida'nın ayaklarına kapanarak müsterih-mâne bir tavır ile yavaşça elini öptü. Bir dakika oldu ki Frida genç âşığının bu hareketine müdâfa'aya muktedir olamayarak bir vecd-i âşıkâne ile hareketsiz kaldı. Sonra kendini topladı. Elini çekti. Birkaç adım geriye çekildi. Aşıkını güya takdir etmek maksadıyla, fakat dudakları üzerinde hafif, lâtîf bir tebessüm olduğu halde dedi ki:

- Mösyö Şövalye, insan nihâyet derece sevdiğini iddia ettiği bir kıza karşı bu derece teklifsizcesine harekette bulunmaz zannederim. Korkarım ki böyle bir hareket üzerine sevgili ad olunan o mahlûk ciddiyet ve ulviyetini kaybeder.

- Oh! Bundan sizin için asla korkmam, matmazel; bir aks, size ne kadar ziyade tanıyor ne kadar yakın bulunuyor isem o kadar ziyade seviyorum. Yalnız sizi bir parça zalim buluyorum. Çünkü benim aşkıma hiç ehemmiyet ve cevap vermiyorsunuz!

- Pek iyi görüyorsunuz ki ben o kadar sevillecek derecede iyi bir kız değilim, bunun için beni o kadar çok sevmemiş olsanız daha iyi edersiniz.

- Başka türlü harekete muktedir değil sizi sevmeye mecburum.

Genç kız gayet latif bir tavr-ı müstehziyâne, fakat her halde taltifkârâne ile dedi ki:

-6- Hayalperver Bir Kadın

- Ooo!... Bu kadar mecbur musunuz!... Zavallı genç. Size pek ziyade acıdım. Beni sevmek için size edilen icbâr gayet ızdırap-engiz olmak gerektir.

- Iızdırap-engîz mi?.. Bir aks, alemde bana bunun kadar letâfet-bahş, ruh-perver hiçbir hal vâkı' olmamıştır.

- Öyle ise müsterih oldum... lakin latife bir taraf, Mösyö Dahlin söyleyiniz bana, siz ciddi söz söylemeyi bilmez misiniz?

- Nasıl! Bu söylediğim sözler ciddi değil midir?

- Asla değil. Siz bana delicesine birtakım sözlerden başka bir şey söylemiyorsunuz.

- Eğer ben deli olmuş isem...

- Oh! Afedersiniz, ben bu kadar şiddetli bir söz söylemedim.

- Ay, pekala, eğer ben delicesine sözler söylüyorsam, buna sebep sizsiniz.

- Kim! Ben mi?

- Evet, siz Frida, sizin mukâvemet mümkün olmayan cazibeniz, zarafetiniz, letafetiniz beni çıldırttı.

- Rica ederim, bu kadar vâhî sözlerle vaktinizi kaybetmeyiniz.

Dahlin gayet müsterihâne bir tavırla:

- Frida!...

Dedi. Genç kız da onu taklit ederek fevka'l âde latif bir tavırla:

- Mösyö Dahlin!...

-7- Hayalperver Bir Kadın

Dedi. Sonra güzel çehresine pek ziyade yakışan bir kahkaha ile yerinden hareket etti.

- Matmazel Frida beni bu halde bırakmayacaksınız.

- Efkârınızı toplamak için sizi yalnız bırakmak lazımdır. Tâ ki adeta ciddi bir bahse girişmeye muktedir olacak bir hale gelesiniz.

Frida Dahlin'e küçük bir selam vererek yürümeye başladı.

- Lâkin, dinleyiniz Matmazel, size söyleyecek fevkalâde mühim sözlerim var.

- Güzel kız gayet latif bir tavırla kapı eşiğinde genç aşığa doğru teveccüh ederek dedi ki:

- Ne vakit daha ciddi ve akılâne sözler söylemeye başlayacaksınız. O vakit o mühim sözleri dinleyeceğim.

- Ölünceye kadar sizi sevecek, sevdiğimi söyleyeceğim Matmazel.

- Ben buna mümâna'at edemem.

- Demek oluyor ki ben hiçbir vakit sizin dediğiniz gibi ciddi olamayacağım!

- Sizin için daha fena. Bununla beraber, yine ümit edemem! Her türlü cerîhaları iltiyâm-pezîr eden zaman sizi de elbet bu dertten tahlîs eder adyö mösyö!

Güzel kız gayet manidar bir nazar atfederek çıktı. Dahlin yalnız kalınca düşünüyor, kendi kendine diyordu ki:

- Ah! Kaçtı. Evvelden bildiğimden ziyade bir şey öğrenemedim. Acaba beni seviyor mu?... Evet, evet, buna kâni' olmak icab eder.

-8- Hayalperver Bir Kadın

Eğer beni sevmemiş olsaydı, bu suretle muamele etmeyecek, dargın ve soğuk bir çehre gösterecekti. Halbuki tebessüm ediyor, sözleriyle beni adeta taltif ediyordu. Lâkin bana doğruca hakikatini söylemiş olsaydı bin kat ziyade memnun olacaktım.

Dahlin bu efkâr içinde dalmış bulunduğu halde kapı eşiğine kadar geldi, birdenbire hayretle bir titredi. Birisi, omuzu üzerine elini vaz' etmişti. Dahlin arkasına doğru dönerek, salona gürültüsüzce dâhil olmuş bulunan dostu, hâne sâhibi Şarl'i gördü.

Şarl iki ekini Dahlin'e uzatarak mütebessimâne bir çehre ile dedi ki:

- Oh! Sen misin, aziz dostum! Hoş geldin.

Dahlin pek dostâne ve samimi bir tavırla dostunun elini sıktıktan sonra:

- Senin latif-perverâne davetinden istifade etmeyi düşündüm. İzdivacından beri mazhar olduğun saadetin lâîf manzarasıyla tenvir-i uyun etmek için geldim. Çünkü sen mektubunda bundan bahsediyordun.

Şarl müdekkikane bir nazarla dostunun çehresini teftiş ederek:

- Hakikaten yalnız bunun için mi geldin, Dahlin?

- Yalnız bunun için; lâkin bu sual neden icab ediyor?

- Ooo! Düşünüyordum ki böyle sakın, münzevi bir köye gelmek için pâyatahtın o gürültülü, parlak âlemlerini feda etmek senin gibi gençlere güç gelir. Sevimsizdir. Demek oluyor ki bu aralık sen şehirde zevkine muvafık eğlenceler bulamıyorsun.

Dahlin adem-i itimâdı beyan eder bir tavırla dedi ki:

-9- Hayalperver Bir Kadın

- Kim bilir?.. Bundan başka pek alâ bilirsin ki insan bazan güzerân-ı hayatında tebeddülât, yenilikler arzu eder.

- Evet, evet! Zevcem de tebeddülât ve yenilikleri arzu ediyor, daima bunu düşünüyor.

- İhtimal ki o da bir fikre müsteniddir.

- Şüphesiz, şüphesiz, o da bu nev-i fikirden başka bir şey değildir...

Şarl birdenbire tavrını tahvil ederek kendi kendine mırıldanmak nevinden dedi ki:

- Bana gelen bu fikir pek fevkaladedir. Evet, bu muvaffakiyet gösterecektir. Bu teşebbüs mutlaka onu fikrinden geçirecektir.

Dahlin dostunun bu sözlerinden bir şey anlayamıyor, müteaccibâne bir tavırla dinliyordu. Şarl dostuna müteveccihen dedi ki:

- Dahlin. Bana bir lütuf etmek; beni büyük bir can sıkıntısından kurtarmak ister misin?

- Nasıl, şimdi buradan avdet etmekliğim icab edecek mi?

- Sen ne anlıyorsun? Senin buraya muvâssalatının beni ne derece mesut ettiğini pek alâ takdir etmekliğin lazımdır. Ümit ederim ki burada epeyce uzun bir zaman bizimle beraber kalacaksın.

- Lakin evvelki o garip sözlerin ne demek oluyordu?...

- Onlar senin için değil... şey içindi... her neyse ileride bundan uzun uzadıya bahsedeceğiz... en evvel söyle bakalım sıhhatin nasıldır?

- Teşekkür ederim, pek mesudum. Ya sen nasılsın?

-10- HayalpERVER Bir Kadın

- Ben de senin gibi.

- Bu garip bir haldir!... Ey izdivacından tamamıyla mesut musun?

- Mükemmelan mesut!

- Bekarlık eğlencelerini, hürriyetini bulmayı hiç arzu etmez misin?

- Asla!

- İnanılamayacak bir şey!

- Sen nasıl zannediyordun?

- Düşünüyordum ki izdivaç râbitaları bazan pek can sıkıcı olur.

- Hiçbir vakitte bu râbitalar adeta gül yapraklarındandır ki gayet latif revâyihi ile insanı gaşyeder. İnsan hareket etmek, o râbitayı sallamak, tazyik eylemeyi asla arzu etmez.

Şarl bu sözleri gayet samimi ve ciddi bir tavırla söyledi. Dahlin için artık şüphe ve tereddüde asla mahal kalmıyordu. Dedi ki:

- Seni bugün kalbimden tebrik ederim, dostum. Demek oluyor ki içinde o kadar fena numaralar bulunan izdivaç piyangosundan pek güzel, pek mükemmel bir numara çekmişsin.

- Teşekkür ederim. Lâkin hiç zannetmem ki sen izdivaç hakkında tedkikat ve ta'mîmât için buraya gelmiş olasın. Yoksa sende bekârlıktan artık feragat emelinde mi bulunursun.

Dahlin, çehresi tebeddül etmiş, âşıkâne bir heyet almış olduğu halde dedi ki:

- Ah azizim, insan aşık olduktan sonra ta'mîk ve tedkîkâtın

-11- Hayalperver Bir Kadın

Ne ehemmiyeti olur? Aşk insanı, izdivaç bir girdab-ı mevt olmuş olsa bile içine atılmaya icbâr eder.

- Oh! Oh! Hayır dostum, izdivaç bu kadar tehlikeli bir şey olmak üzere hiçbir vakitte tasavvur edilemez. İzdivaç hakiki bir hayat-ı mes'ûdânenin kapısını açtı. Dünyadaki cenneti gösterdi.

- Büyük saadet! Hakikaten zevcenle görüşmeyi pek ziyade merak ediyorum.

- Bir dakikaya kadar buraya gelecek.

- Zevcen fezâil-i nisvâniyenin bir timsâl-i müşehhası olmak gerektir.

- Bir melektir! Güzel, iyi, halim, âkil, zarif...

- Ay ay, genç evlilerin bu temmedduhlarını her vakit işitiriz.

- Şu kadar var ki...

- Ay şu kadar var ki?... Ne tereddüt ediyorsun?

- Bu kabahat hakkı da var.

- O kadar güzel fezâile mâlik olan bir kadının o kabahatciğini sükut ile geçiştirmek lazım.

- Evet, bu da küçük, pek küçük bir kabahattir.

- Elbet anlaşılır.

- Lâkin bu küçük kabahat bir zaman olur ki pek müthiş neticeler tevlid eder.

- Merakımı uyandırıyor sun, ne gibi kabahatmiş bu acaba?

- Zevcem bir meraka düşmüştür ki...

- Ay devam etsen â! Bir meraka düşmüştür ki...

-12- Hayalperver Bir Kadın

- Evet bir meraka düşmüştür ki daima roman mutâle'asıyla uğraşır, romanlarda gördüğü azâyı vakâyı gibi kendisinin de birtakım vukû'âtı olmasını arzu eder.

- Ay!...

- Burada daima roman mutâteâtı ile o latif başına o derece garip birçok efkar ve arzu toplamıştır ki bu fikirlerin kendisinde bulunmasını hiç istemem. Buradan hareket etmek hevesindedir.

- Bu pek haklı ve tabi'î bir hevestir. Bu arzusunu teyîd ve tasdik edeceklerin en birincisi benim.

- Fakat sen de itiraf edersin ki bir kadın daima vukuat ve tebeddülât içinde bulunmayı arzu ederse bu iyi bir şey değildir.

- Elbet.

- Onu bu roman mutâle'âtından geçirmeyi pek ziyade arzu ederim.

- Lakin buna nasıl muvaffak olabilirsin?

- Bu bâb da bana mu'âvenet eder misin?

- Muktedir isem, elbet.

- Söz veriyorsun ya?

- Evet.

- Ay pek alâ, dinle... şimdi sen zevceme kur etmeye başlayacak yaranmaya çalışacaksın.

Dahlin dostunun çehresini müte'accibâne bir nazarla teftiş ederek:

- Ne diyorsun? Yoksa sözünü iyi anlayamadım mı?

- Şimdi senin zevceme yaranmaya çalışmaklığın lazımdır.

-13- Hayalperver Bir Kadın

- Ben mi?... Senin zevcene?...
- Sen, benim zevceme!
- Buna ben muktedir değilim!
- Nasıl! Sen bir kadına kur etmeye muktedir değil misin? Bu şâyân-i istihzâ bir sözdür... haydi, ben senin ne zen-dost olduğunu bilmez miyim?
- Ben senin zevcen için söylüyorum!
- Ay benim zevcem için niçin olmasın?
- Lâkin pek ala bilirsin ki bu münasebetsiz bir harekettir. Mümkün değildir.
- Hiç anlayamıyorum.
- Ben de hiç! Demek oluyor ki anlamak istemiyorsun.
- Niçin anlamak istemeyeyim? Eğer burada hakiki bir münasebetsizlik görmüş olsam fikrimden derhal feragat ederim.
- En aziz bir dostumun zevcesi için mukaddestir. Eğer senin arzuna teb'iyet edersem büyük bir alçaklık etmiş olurum.
- Bah! Bah! Canım sözleri bu kadar ciddiyetle telakki etme! Maksat zevceme bir ders vermek. Kendisini o münasebetsiz fikirlerden geçirmektir. Ben bunun planını da tertip ettim. Burada imtinâ' edilecek, ehemmiyet verilecek ne var? Lakin görüyorum ki bana bir lütuf ve muâvenet etmeyi arzu eylemiyorsun.
- Sözümü iyi anlayamadın, ben...
- Sana serzeniş etmeyi arzu etmem; fakat ümit ediyorum ki bir dostum böyle ehemmiyetsiz bir hizmet îfâsını diriğ etmeyecektir.

-14- Hayalperver Bir Kadın

- Of... Canım kim diriğ etmek ister... fakat...
- Fakat, fakat, ne?
- Ben senin zevcenı hiç tanımam. Kendisini sevdiğimi nasıl söyleyebilirim?
- Kendisini çirkin zanneder misin?
- Bir aks lâkin...

- Bu halde ben pek iyi bilirim ki senin için güzel bir kadına yaranmaya çalışmak pek kolaydır.

- Bir zamanlar sahîhan öyleydi.... Fakat şimdi...

- Ne? Şimdi artık müteehhil misin ki...

- Aha değilim lakin...

Dahlin kendi kendine mırıldanarak dedi ki:

- İşin doğrusunu itiraf etmek lazım geliyor. Başka türlü bu şeytan herifin elinden kurtulmak mümkün değildir...

Sonra yüksek sadâ ile dostuna hitaben şunu ilave etti:

- Dostum. Karîben tehhül etmek emelindeyim.

Şarl bu sözden pek ziyade müte'accib göründü:

- Evlenmek mi tasavvur ediyorsun? Evleneceksin ha?...

- Bu o kadar garip bir şey mi ya? Sen bana bir hüsn-i misâl olmadın mı?

- Şüphesiz!

- Ay pek alâ, işte senin sual etmecliğine hâcet bırakmadan söyleyeyim ki ben senin zevcenin hemşiresi frida'yı söylüyorum...

- Ah!

-15- Hayalperver Bir Kadın

- Buraya gelmekten maksadımda mahzâ onu görmek ve yaranmaya çalışmak.

- Ciddi mi söylüyorsun?

- Pek ciddi. Şimdi tamamıyla anlayabilirsin ki ben zevcene kur etmeye mukadder değilim.

- Ben bir aks dava ederim ki bu suretle daha iyi muktedir olabilirsin.

- Hakikaten sözlerinden hiçbir şey anlayamıyorum.

- Pek vâzıh sözleri anlayamamak büyük bir zekavet eseridir. Çünkü anlamamak istiyorsun da onun için. Sen hiç (Kohlank) nam müellifin “aşk diplomatları” unvanlı komedyasını temâşâ etmedin mi?

- Hayır.

- Bu komedi de aşık, sevdiğinin validesine ilân-ı aşk etmekten başlayarak kızına nâil olabilir.

- Tuhaf!

- Sen de böyle hareket edeceksin. Zevcemi gördüğün vakit, onu birçok mahallerde tesâdüf ettiğinden, fevkalade sevdiğinden bahsetmeye başlarsın...

Demek asıl ma’şûka kim olduğunu anlaştırmayarak.

- Evet, öyle bir suretle idare-i kelâm edersin ki ilan-ı aşk zevcem Nefla için mi yoksa Frida’ya mahsus mu olduğu anlaşılamaz. Bil âhire zevcem senin maksadını yanlış telakkî etmiş olduğunu anlayacak, yoksa bizim tarafımızdan tertip edilmiş bir komedi olduğunun asla farkına

-16- Hayalperver Bir Kadın

Varmayacaktır. Onun nazarında biz tamamıyla masum kalacağız. O da senin nazarında mahcup kalmamak için Frida için talep edeceğin dest-i izdivâcı reddedemeyecek. Ben de ona güzel bir ders vermiş bulunacağım.

Dahlin dostunun sözlerine kanâ’at etmiş gibi görünüyordu. Bâ-husus işin neticesinde göreceği mevud olan mükâfât kendisine mümâne’at etmekte ısrara asla kuvvet bırakmıyordu. Nihayet dedi:

Pek alâ, işte ben teklifini kabul ediyorum. Fakat asla anlamaya muktedir olamıyorum ki bu suretle zevcenî hayal-perverâne efkârından geçirmeye nasıl muktedir olabileceksin.

- Bunu sana izah edeceğim... lakin...

- Şarl burada sözünü kesti. Kendisinin girmiş olduğu kapıdan gelen bir ayak patırtısına kulak verdi. Dedi ki:

- Hiç şüphe etmem ki bu gelen zevcemdir. Haydi sen vazifeni icraya başla, ben kaçıyorum.

Dahlin cevap vermeye vakit bulamadı. Şarl diğer kapıdan çıktı.

Bir dakika sonra Nefla içeri girdi. Bu, levend ve gayet dilber bir kadındı. Latif başı, müessir enzârı, en metin ve kahraman erkekleri mağlup etmeye muktedir bilirdi. Dahlin bunu görünce kendi kendine dedi ki:

- Oo! Ne güzel kadın!.. Haydi bakalım, kalbimize hakim olmaya çalışalım. Rolümüzü ciddi ve tabii bir mevki'â muhtevîl etmeyelim.

Sonra naz-gâne bir tavırla Nefla'ya teveccüh ederek şunları söyledi:

-17- Hayalperver Bir Kadın

- Zannederim ki hane sahibesi hanımefendinin huzurunda bulunmak şeref ve saadetini mazhar oluyorum.

- Evet efendim, ben de sizi Mösyö Dahlin olmak üzere telakki edersem aldanmayacağımı ümit ederim.

- Aciz benzeniz Dahlin kendini size takdim etmekle kesb-i iftihar eder, madam. Size en büyük ve en samimi ihtirâmâtını arz ve takdim etmek için müsaadenizi istirham eyler.

- Zevcimin en aziz bir dostu ile mu'ârafe şerefine mazhar olduğum için hakikaten pek memnun ve müteşekkir kalıyorum Mösyö.

Güzel kadın bu sözleri söylemekle beraber latif elini pek nazikâne bir tavırla Dahlin'e uzattı. Dahlin kadının elini dudaklarına getirdi.

- Bendeniz de bir güzel madamla mu'ârafe şerefine mazhar oluyorum ki zevci kendisiyle bi-hakkın iftihar ediyor.

- Şarl benim için size bir şey söyledi mi Mösyö.

- Oh! Evet pek büyük bir meserret ve şükran ile! Bana sizden bahsettiği vakit, bir zevç değil bir aşık söz söylüyor zannediyordum.

Güzel kadın mütebessimâne bir çehre ile:

- Şarl bazan pek memnun ve keyifli bulunur da biraz mübâlağa bile eder.

- Şarl'ın mübâlağa edebileceğinde şüphe etmekliğime müsaade buyurunuz Madam.

Nefla, Dahlin'in bu sözüyle ettiği komplemana ehemmiyet vermeyerek dedi ki:

-18- Hayalperver Bir Kadın

-Bâ-husus kendisiyle izdivacımız hemen bir sene oluyor.

- Fakat henüz balayında bulunuyormuşsunuz gibi fevkalade bir muhabbetle seviştiğinizi görüyorum.

- O! Evet, hakikaten tehhülümüzün birinci günlerinde hissettiğimiz memnuniyet ve saadet el-an devam ediyor. İnşallah daha çok vakit imtidad edecektir.

- Bundan hiç şüphe olunmamalıdır, madam. Böyle bir halde Şarl sizin mûceb-i şikâyetiniz olacak bir harekette bulunursa hakikaten cinayet etmiş olur. Sizin gibi bir kadına mâlikiyet cidden pek büyük bir saadettir.

- Zannedirim ki Şarl size mübâlağalı bazı medâyıhta bulunmuştur.

- Asla! Söylediğim hissiyatımın tercümanıdır. Ancak sizin hususi, sakinâne, müsterihâne hayatınızı bile işgâl ve ihlâl etmeye gelmiş olduğumdan dolayı affınızı talep ederim.

- Rica ederim, böyle sözler söylemeyiniz. Bilakis pek hoş geldiniz. Burada münzeviyâne bir suretle imrâr eylemekte olduğumuz hayattan artık biraz sıkılmaya başlamıştık bazan zevcimin can sıkıntısından esnediğini görüyorum.

- Ne diyorsunuz? Mümkün mü? Sizinle beraber bulunmak saadetine mazhar olmuşken sıkılmak. Şikâyet etmek! Bu cidden büyük bir küfrân-ı nimettir. Ben şimdi gidip o nezaketsiz, hissiz, tabiatsız zevci tekdîr edeceğim. Bana izahat vermelidir.

Bu sözleri söyleyerek Mösyö Dahlin yerinden hareketle güya çıkacakmış gibi bir vaz' gösterdi. Lakin kadın delikanlıyı alıkoyarak dedi ki:

-19- Hayalperver Bir Kadın

- Yok, gitmeyiniz, çünkü zevcimin tamamıyla hakkı vardır.

- Lakin maksadınızı anlayamıyorum, Madam.

- Size serbestâne itiraf etmeliyim ki ben de zevcim gibi artık sıkılmaya başlamıştım.

- Ah! Öyle ise başka.

- Şimdi tekrar ederim ki pek güzel bir zamanda hoş gelmişsinizdir.

Bu dakika da Dahlin kendi kendine mırıldanmak nev'inden “zannederim ki komedyayı oynamak sırası geldi.” Diyerek sadâsına, vaz'ına bir mahzûniyet verdikten, gayet ateşli bir aşık tavrı aldıktan sonra kadına teveccüh etti:

- Sizin tarafınızdan böyle hüsn-i suretle telakki ve kabul edilişim beni o derece bahtiyar ediyor ki bu saadetin bin de birini bile tasavvur etmek muhâldir. Lakin bu derece bu hiss-i saadetle bahtiyar bulunurken zavallı gönlümü ebeden bahtiyar ederek olan bir teselli, bir inayetinize mazhar olamazsam çıldırmış olduğum halde buradan avdet edeceğimi zannederim.

Dahlin'in sadâsında, tavrında, sözlerinde vukû'a gelen bu tebeddül-i nâgehânı üzerine kadın delikanlının yüzüne mütehayyerâne bakmaya başlamış, sözlerinden bir şey anlayamamakta bulunmuştu. Binâen aleyh mütehayyerâne fakat müsterihâne bir tavırla dedi ki:

- Mösyö Dahlin, sözlerinizden bir şey anlayamadım.

- Ah, Madam, beni buraya sevk eden yalnız bir hiss-i dostane midir, zannediyorsunuz?

-20- Hayalperver Bir Kadın

- Bir hiss-i dostâne değil mi?.. Ya nedir o halde?

- Bir hiss-i aşıkâne!

Bu söz üzerine kadın o derece müte'accib olmuştu ki işittiği sözü gerçekten işitmiş, yanlış anlamamış mıdır, diye düşünüyordu. Nihayet dedi ki:

- Lakin nasıl! Söylediğiniz sözü ben yanlış anlamadım, ya!..

- Hayır Madam. Pek doğru anlamışsınızdır. Ben buraya sevlilmeye şâyân bir güzel kadının gayr-i kâbili'l mukâvemet olan aşkının şevkiyle gelmişimdir.

Neflâ'nın gözlerinde bir ateş-i meserret parladı. Güzel kadın düşünüyordu.

Kendi kendine: “İnsanın hayâlât-ı şâirânesini açıklayan bir hal!.. Galiba ciddi bir roman göreceğiz.” Dedi. Lakin bir iki dakika sonra çehresinde bir gölge, bir nedâmet eseri peydâ oldu, dedi ki:

- Böyle bir cesaretle nasıl bulunuyorsunuz, Mösyö?

- Gücenmeyiniz, Madam, Allah aşkına bana merhamet ediniz.

Dahlin bu sözleri öyle mahzûnâne bir tavırla söyledi ki güzel kadın cidden müteessir oldu. Kendi kendine: lakin hakikaten, bu zavallı gence niçin bu derece hiddetli bulundum! Zavallının beni sevmekten başka ne kabahati var. Zavallı genç aşkının şiddetinden adeta divane olacak bir hale gelmiş. Bu iyi bir fırsattır ben ciddi bir roman görmek istemiyor muydum? İşte o maksat husul buluyor.” dedi. Dahlin ise yine fevkalade aşıkâne bir hal ile dedi ki:

-21- Hayalperver Bir Kadın

- Ah! Tasavvur ediniz madam ki bir zavallı genç tiyatrodâ tesadûf ettiğî bir dilrubâyâ delicesine müncezip olmuş, sevmeye şâyân bir güzeli bilmek için daima onun bulunabileceğî balolar, cemiyetlere esir gibi devam etmekte bulunmuştu nihayet bir gün biraz vakit geçirmek için bir dostunun hanesine davet oldu ki çıldırasıya aşıkı olduğü kadını orada bulmak muhakkaktı.

- Ki mi? Beni mi?..

- Ah! Ben o dilrubâyı cemiyetlerde, balolarda tesadûf ettikçe ne bahtiyar oluyordum. Şimdi ise daima beraber bulunarak onunla musahabe etmek gibi bir şerefe mazhar olunca ne derece bahtiyar olacağım. Ah! Onun güzelliğî, etvarı, beni divane ediyordu. Ya şimdi ulviyet ve parlaklığına hayran olduğüm efkar-ı âliyesi, latif sadâsı, necîbâne nezaketi beni ne hale koyacaktır.

Nefla kendi kendine: “Ne kadar latif ne derece şairane sözler bizim Şarl hiçbir vakit böyle latif bir söz söyleyememiştir.” diyordu. Dahlin ise sözünde devam etti:

- Ah ben onu seviyordum. Şimdi ise görüşüyorum.

- Mösyö, af edersiniz. Ben böyle sözleri dinlemekte mazurum.

- Müsaade ediniz, Madam, lütfen dinleyiniz, beni tenvir eden şems-i tâbân-ı melâhatin dairesi dahilinden çıkar, yine bir zulmet-i yas içinde kalırsam mümkün değil yaşayamayacağımdır. Şimdi buraya hâl-i aşıkânemi arz ederek sevdiğimin küçük bir muhabbetini isticlâb için geldim.

-22- Hayalperver Bir Kadın

Nefla ise düşünüyor, yine kendi kendine: “Haberim olmaksızın bu zavallı gence ne kadar şiddetli bir aşk, bir tesir bahş eylemişim!.. diyordu. Dahlin devam etti:

- Şimdi her şeyi biliyorsunuz, Madam. Saadet yahut felâketim elinizdedir. Merhamet ediniz, mesut eyleyiniz beni!..

Nefla Dahlin’in üzerine şiddetli bir söz, gazûbâne bir nazar atfetmek istedi. Muvaffak olamadı. Diyebildi ki:

- Mösyö Dahlin, öyle bir lisan istimâl ediyorsunuz ki..

- Evet, öyle bir lisan istimâl ediyorum ki tamamıyla aşık, sadık bir kalbin tercümanıdır, bunun için sezâ-vâr afv u merhamettir, Madam.

Nefla yine mırıldanmak nevinden kendi kendine: “Doğrudur.” Dedi. Sonra yüksek sadâ ile Dahlin’e tevcih-i hitap etti.

- Hayır Mösyö, bu suretle idare-i kelam edişiniz asla af olunamayacak bir kabahattir. Cinayettir...

- Lakin Madam, aşk bir cinayet midir?

- Düşününüz Mösyö ki siz zevcinin hukukuna ri’âyet etmeye mecbur olan bir kadına söz söylüyorsunuz.

- Ah! Madam, insan ciddi bir muhabbetle sevdikten sonra bunun hükmü olur mu?

Nefla sade dilliğin bu derecesine ta’accüb ediyordu bu kadar kayıtsızlığı tevlid eden aşkın ne kadar şedid, ne derece fevkalade olacağını tasavvur eyliyordu. Yine şedid bir tavır alarak dedi ki:

-23- Hayalperver Bir Kadın

- Mösyö Dahlin düşününüz ki sizin ilan-ı aşk ettiğiniz müteehhil kadının zevci sizin dostunuzdur. Size “dostum” diyor itimâd ediyor.

- İşte bunun içindir ki mazhar-ı inâyetiniz olacağımı daha ziyade ümit ediyorum.

Nefla kendi kendine: “Ne kadar fevkalade bir tavr-ı masumâne! Ne derece sade dillik güyaki ettiği hareket asla kabahat değilmiş!” dedi. Dahlin sözünde devam etti:

- Hiç olmazsa Madam, bana darılmadığınızı söylemez misiniz?

Nefla yine kendi kendine “hakikaten ben kendisine karşı bir iğbirâr hissetmediğim gibi zavallı aşığa acıyorum bile. Fakat bunu kendisine izhâr ve itirâf etmek asla caiz değildir.” Dedikten sonra Dahlin’e hitaben:

- Bir aks Mösyö! Size diyeceğim ki siz beni fevkalade surette tahkir ettiniz.

- Aman ya Rabbi, benim o kadar sâfi ve ciddi olan sözlerim...

- Susunuz artık Mösyö, sizi bu kadar dinlediğim kifâyet eder.

Dahlin güzel kadının ayaklarına kapanarak:

- Oh! Beni böyle tard etmeyiniz, bu derece ümitsiz bırakmayınız hiç olmazsa bana küçük bir ümit veriniz. Deyiniz ki belki bir gün sizin merhametinize mazhar olmak...

- Böyle ümitleri tamamıyla mahvediniz.

- Allah’ım! Maksadım bu kadar saf ve pak iken...

- Pek ziyade sade-dillik gösteriyorsunuz.

-24- Hayalperver Bir Kadın

- Çünkü aşkım tamamıyla namus-kârânedir.

- Susunuz dedim. Artık dinleyemeyeceğim. Benden hiçbir türlü mukabele ümit etmeyiniz.

Dahlin derin bir ah ederek gayet ümitsiz bir tavırla ayağa kalktı.

- Demek ki benim bütün ümitlerimi böylece mahvediyorsunuz. Tâli'im takarrür etti.... Adyö, ey merhametsiz güzel. Sizin daima sıhhat ve afiyette kalmanızı temenni ederim.

Dahlin güya çıkacakmış gibi bir tavırla kapıya teveccüh etti. Nefla ise delikanlıyı kolundan tutarak alıkoydu:

- Aman ya Rab! Mösyö Dahlin, ne yapmaya gidiyorsunuz?

- Beynime bir rolör çekerek hayatıma netice vermeye gidiyorum madam. Ol hayata ki benim için bir yar-i girân olmaktan başka bir şey olmayacaktır.

- Of! Ya Rabbi! Hayır gitmeyeceksiniz Mösyö.

- Hayır gitmeliyim Madam. Ben bundan sonra ne için yaşayacağım? Siz selâmette kalınız. Ettiğiniz zulmü cenâb-ı Hak size af etsin. Zaten ölüm zannolunduğu kadar ıztırâb-engîz bir şey değildir. Beynime bir kurşun sıkınca yaşamak denilen bu azap

Mösyö Dahlin sendeleyerek kapıya doğru yürümeye başladı.

Nefla bu etvâr-ı hâliyei büsbütün ciddi olmak üzere telakki eylediğinden bu çılgın genci alıkoymak için ne yapmak lazım geleceğini de şaşırılmış kalmıştı. Kemal-i ıztırâp ile düşünüyor kendi kendine diyordu ki:

- Of, Allah'ım! Eğer kendisini bu halde bırakacak olursam benim için mutlaka intihar edecektir. Zavallı genç! Çehresi ne kadar

-25- Hayalperver Bir Kadın

Değişmiş!... Yüzünde ol kadar fevkalade ümitsizlik alâimi görülmektedir ki tamamıyla kendinden geçmiş olduğu bedâheten anlaşılıyor. Evet bu halde bulunan erkekler hemen daima kendilerini öldürürler, bunu birçok romanlarda okumuşumdur. Şimdi ne yapmalıyım? Zavallı Dahlin'i intihar etmesi için haline terk etmeli midir? Ah asla! Bu adeta bir cinayet olur. Ben şimdi onu bulmalı, teskin etmeye çalışmalıyım.

Nefla Dahlin'i bulmak için arkasından koşmuş ise de onun ağaçlar arasında uzaklaşmakta olduğunu görebilmiştir. Sesinin etraftan işitilebileceği, sadâsından

heyecanının anlaşılma ihtimâli bulunduğu cihetlerini düşünemeyerek gayr-i ihtiyari olarak sesi olduğu kadar:

- Mösyö De Dahlin, Mösyö De Dahlin” diye bağırmaya başladı, lakin Dahlin bu sadâyı işitmiyor, en doğrusu işitmek istemiyordu. Çünkü bu sık ağaçlık arkasında Dahlin dostu Şarl’a tesadüf eylemiş cereyan eden ahvâli ona nakletmeye başlamıştı. Ahvalın bu sureti buluşundan Şarl fevkalade bir memnuniyet tavrı gösteriyordu.

Nefla ise ağaçlar arasında mütemadiyen Dahlin’i arar. Çağırırdı. İki dost genç zevcenin takarrub etmekte olduğunu ayak seslerinden hissetmeleriyle yek-diğerini terk eylediler. Dahlin ağaçlar arasından gayet me’yûsâne bir çehre, büsbütün takatsizcesine bir tavırla güzel kadının önüne çıkınca bir yeni dedi ki:

- Allah aşkına, Mösyö De Dahlin, geliniz buraya, dinleyiniz beni...
- Benden daha ne istiyorsunuz? Niçin beni halime terk etmiyorsunuz?
- Sizin akıl ve idrak dairesi dahiline girmekliğinizi arzu

-26- Hayalpver Bir Kadın

Ediyorum. Münasebetsiz bir sevdanın te’sîrâtına kapılarak divanecesine bir harekette bulunmamanızı istiyorum. Geliniz, benimle beraber geliniz.

Dahlin, güzel kadınla beraber salona geldikleri vakit tavrına daha müessir bir me’yûsiyet süsünü ilâve ederek dedi ki:

- Madam, benim için artık büsbütün ümitsiz olduğu için bir bârgirân hükmünde olan hayatı sürüklemekliğimi niçin arzu ediyorsunuz? Bu hayat benim neme yarayacak. Ben bugün hayatıma kendim netice vermeyecek olsam bile herhalde bittabi’ daha çok vakit yaşayamayacak, ıztırâb-engîz bir hayatı lüzumsuz bir bâr olmak üzere daha bir zamanlar sürüklemiş bulunacağım yavaş yavaş öleceğim, nihayet beni yine soğuk, müthiş, mükedder mezara terk edeceklerdir. Ah! Bir adam çıldırarcasına bir şiddet ve sadâkatle masumane sevdiği bir kadının yanında mesuden yaşamaya muktedir bulunur. Bunun için yalnız bir söz, rahimâne bir sözden başka hiçbir şeye ihtiyaç bulunmazken olsun, zalimâne bî-rahimâne ölüme terk olunmasın! Of! Bu müthiştir, Madam; müthiş, pek müthiştir!... Pek fenadır.

Bu sözler üzerine Dahlin cebinden mendilini çıkararak ağlıyormuş gibi bir vaz' ile gözlerine getirdi. Nefla muztaribâne fakat pek ziyade rahimâne bir tavırla Dahlin'i temâşâ ediyordu. Kendi kendine diyordu ki:

- Zavallı genç! Kendisine hakikaten acıyorum. Ah! arzu ettiği şeyin kendisinden dirîğ olunmaması ihtimali bulunsaydı, lakin imkan yoktur, muktedir değilim.... Hayır, imkanı yoktur. Ben müteehhil bir kadını, zevcimi fevkalade severim..... Fakat bununla beraber bu zavallı

-27- Hayalperver Bir Kadın

Genci de gidip intihar etmeye bırakabilir miyim?... Hayır! Bu da bir cinayet olur. Şimdilik burada ikametle kanaat etmesini söyleyeceğim, bu onun için pek az bir şey ise de benim için büyük bir mesâ'addir.

Güzel kadın kendi kendine bu mutâle'âtı yaptıktan sonra Mösyö Dahlin'e teveccühle dedi ki:

- Mösyö De Dahlin, size acıyorum. Bunun için sizin burada kalmanıza müsaade edebileceğim. Bu hal sizi biraz müsterih edebilir zannediyorum.

Sahte aşık bu söz üzerine büyük bir tavr-ı şükran ve meserret izhar ederek genç kadının ayaklarına kapandı. Müteşekkîrâne bir vaz' ile elini öpmeye başladı. Bir hal-i istiğrâk içinde bulunuyormuş gibi bir tavırla dedi ki:

- Oh! Aziz, aziz Madam. Ne kadar merhametli ne derece lütfkarsınız! Beni hakikaten ihyâ ve mesut ediyorsunuz... teşekkür ederim. Binlerce teşekkür ederim.

Genç kadın elini Dahlin'in elleri arasından çekerek:

- Lakin bundan başka hiçbir şey ümit etmeyiniz. Size gösterebileceğim en büyük müsaade budur.

- Ah! Ne kadar zalimsiniz. Bu latif ağzınız bir taraftan atıfetler, inâyetler neşreder, tebşir eylerken diğer cihetten meş'ûm haberler veriyor, zulümler yağdırıyor.

Latif kadın bu dakikada birdenbire başını kaldırarak bir gürültüyü dinlemekte olduğu vaz'ını izhâr eyledi. Derhal dedi ki:

-28- Hayalperver Bir Kadın

- Susunuz. Zannederim ki biri geliyor. Şimdi buradan çıkınız. Ağaçlık altında beni bekleyiniz. Orada buluşur, ne suretle hareket etmek lazım geleceğini konuşur, kararlaştırırız. Haydi, durmayınız gidiniz. Sizi burada benimle beraber görmemelidirler... Oh! Allah'ım.. Şarl haber alsaydı...

- İşte çıkıyorum, sizi beklemeye gidiyorum. Ah! Ay sevmeye şayan kadın...

Dahlin süratle oradan çıktı. Genç kadın heyecanını ihfâya muvaffak olamayarak sedir üzerine atıldı, derin bir düşünceye daldı.

- Kim zanneder, kim inanırdı ki benim böyle böyle bir aşığım bulunsun! Bir saat evvel bunun vücudundan ben bile haberdar değildim. Zevzek kocamda romanlardaki vakâyı'ın büsbütün hayalattan ibaret olduğunu, öyle şeyler vukû'unun ihtimâli bulunmadığını iddia ederdi. İşte bu vak'a alemde mücessem latif bir roman değil midir?

Bu dakikada genç kadının çehresinden hafif bir havf ve haşyet gölgesi geçti:

- Evet, lakin ben her ciheti düşünmedim. Dostunun benim hakkımda ne gibi hissiyatla muhasses olduğunu Şarl duyacak olursa... bundan bir facia husul bulur. Çünkü kendisi ol kadar hadîd ol derece kıskançtır ki... bu tasavvurât bile zavallı kadını şiddetli bir titretti.

- Ah! Asla, Şarl bu vakadan haberdar olmamalıdır. Eğer bir şeyden şüphe edecek olursa benim için saadet imkanı kalmamış olur.

-29- Hayalperver Bir Kadın

Bu anda Frida gayet mesrur ve şâdân bir tavırla odaya girdi. Yüzünden gözünden memnuniyet envârı intişar ediyordu. Hemşiresinin yanına giderek ol kadar fevkalade bir tavırla öpmekteydi ki: Bu dakikada genç kadın böyle hissiyatla iştigâle müste'id bir neşeye malik olmadığından hemşiresini yavaşça alıkoyarak dedi ki.

- Lâkin yavrucuğumi beni o kadar şiddetle kucaklayıp öpüyorsun ki...

- Ah! Hemşireciğim bilsen bu dakikada ne kadar mesrurum. Bir melek gibi mesudum. Meserretimden herkesi kucaklamak, herkesi öpmek arzu ediyorum. Düşün bir kere ki o burada bulunuyor.

- Evet, biliyorum.

- Ay, sen artık kendisini gördün mü?

- Şimdilik buradaydı. Uzun uzadıya konuştuk.

- Ne dedi sana?

- Bana itiraf ve izhâr-ı aşk etti.

Genç kız bu söz üzerine fevkalade bir meserretle:

- Ah! Sana söyledi mi?...

Dedi, Nefla ise sözünde devam etti:

- Evet; beni şehirde gördüğünü, ve takip ettiğini söyledi...

Frida hayretinden şaşırarak:

- Seni mi?.. :Diyebildi.

- Evet beni, bana olan muhabbet-i fevkaladesinden bahsediyordu.

- Sana olan aşkımdan mı?... Of! Aman ya Rabbi! Ben ne kadar bedbaht imişim.

-30- Hayalperver Bir Kadın

Frida bu sözleri kendisini büsbütün kaybetmek derecesine gelmiş olduğu halde söylemiş ve tesîr-i fevkaladesinden kuvvetini kaybeylediği cihetle ayakta duramayacağından düşmemek için bir sandalyeye tutunmuştu.

Nefla hemşiresinin bu halinden pek ziyade mütehayyer olduğu haldedir acele yerinden kalkarak hemşiresini kolundan tuttu. Dedi ki:

- Frida! Bu hal nedir? Ne oluyorsun?

Frida derhal kendisini toplamaya muvaffak olabildi. Metânet-perverâne bir tavırla dedi ki:

- Bir şey değil sadece bir baş dönmesi, o da geçti. Ay, sen ne diyordun?.. Demek Mösyö De Dahlin seni seviyor.

Genç kız bu sözleri soğuk bir tavır ve ciddi bir sadâ ile söylemek için her ne kadar icbâr-ı nefis eylemiş ise de sadâsının titremesinden kendisinin fevkalade ıztırâb-engîz bir halde bulunduğu bedâhетен anlaşılıyordu. Nefla ise buna o kadar dikkat edemeyerek cevaben dedi ki:

- Evet, kendisi bunun için bana birçok yeminler ediyordu... lakin bunu şimdi ber-taraf edelim. Sen nasıl oldun? Baş dönmesi geçti mi? Söyle bakayım sevgili küçük Fridacığım.

- Nefla bu sözleri söyleyerek eliyle hemşiresinin saçlarını seviyor, okşuyordu.

Frida bir dakika kadar düşündükten sonra birdenbire tavır ve sadâsını tahvil eyleyerek dedi ki:

- Nasıl! O seni sevdiğini söyledi, yeminler etti de sen bu ahvale tahammül ettin ha! Hiç düşünmedin ki sen müteehhilsin. Daha

-31- Hayalperver Bir Kadın

Düşünmedin mi ki böyle denî bir riyakâr herif için o güzel sahib-i vicdan zevcini aldatmak büyük bir cinayettir.

- Zevç mi aldatmak mı!.. Ne diyorsun? Ben Dahlin'e yalnız burada kalmaktan başka hiçbir müsaade de bulunmadım.

Frida teessüründen boğulmak derecesine geliyor, göz yaşlarını ancak zapt edebiliyordu:

- Ay, bu da kâfi değil midir? Söyle bakalım bu vicdansız herifi senin namuskar zevcenle bir dam altında bulundurmaklığın ne kadar büyük bir insafsızlık ve adaletsizlik olduğunu hissedemiyor musun? O zavallı zevcin ile ki senin iffet ve muhabbetinden zerrece şüphelenmediği gibi o denî adamı da dostu zannederek o suretle ri'âyette bulunur. O alçak ise riâyet ve hürmet gördüğü ve dostum tesmiye eylediği namuskar bir adamın karısını iğfal etmeye çalışır... yazık! Yazık! Böyle bir zevce hicabından ölmelidir...

Frida bu sözleri gittikçe tezâyüd eden hiddet ve şiddetli bir sadâ ile söylemişti. Sözünü ikmal edince gözlerinden yağmur gibi yaşlar dökülmeye başladı. Kendisini bir

koltuk sandalyesi üzerine atarak hıçkırıkla ağlamaktan kendini alamadı. Nefla ise mahcubâne ve müte'accebbâne bir tavırla hemşiresine takarrub ederek dedi ki:

- Lakin ben bir şey anlayamıyorum, Frida, sen niçin böyle ağlıyorsun?

- Böyle bir hemşirem olduğu için, zavallı eniştemin böyle denâet-kârâne bir suretle aldatılmakta bulunduğu için ağlıyorum.

-32- Hayalpver Bir Kadın

- Lakin hemşireciğim, eğer sen Mösyö Dahlin'in burada kalmasına müsaade etmekliğimi bu kadar büyük bir fenalık telakki ediyorsan...

- Evet, bu pek büyük bir kabahattir.

- O halde ben kendisine hemen azîmet etmesini söylerim.

- Hakikaten, sen bunu yapabilir misin? Aziz hemşireciğim.

- Evet, evet, ben bunu yapacağım. Ben bir fenalık düşünmüyordum. Sen müsterih ol. O, o kadar mükedder. O derece mahzun idi ki ümitsizlikle gidip intihar edeceğini söylüyordu. Bunun için kendisine acıdım. Şimdi hissediyorum ki bu doğru ve akılâne bir hareket değildi. Şimdi tamir olunmalıdır. Hayır, hayır! Ona asla merhamet göstermeyeceğim.

- Evet, asla merhamet etmemelisin. O riyakâr alçak bir heriftir.

- Elbet kendisi hemen buradan gitmelidir.

Genç kadın bu karar-ı kat'î üzerine salondan çıktı. Bahçedeki ağaçlık altında bulunan Dahlin'in yanına gitti...

Frida yalnız kalınca gözyaşlarına serbest bir mecra açtı. Mırıldanarak kendi kendine diyordu ki:

- Oh! Allah'ım! O hemşiremi seviyor ha! Ya o sefil beni seviyor gibi görünerek aldatmak mı istiyordu!.. Lakin böyle bir adam teessüf edilmeye şâyân ve lâıyk değildir ben kuvvetli olmak onu derhal ve mutlaka unutmak isterim... unutmak!... Lakin muvaffak olabilecek miyim şimdiye kadar daima düşündüğüm, o kadar fevkalade bir surette sevdiğim bir adamı birdenbire unutmak?... Evet, ben buna muktedir ve muvaffak olacağım.

-33- Hayalperver Bir Kadın

Çünkü böyle isterim böyle lazımdır ben onu sevecek olursam alçaklık etmiş olurum. Evet insan bu derece sevdiği halde sevilmediğini aldatıldığını görürse ne kadar müteessir oluyor.

İnsan mücessem ulviyet derecesinde telakki ettiği bir vücudu böyle bed-ahlâk, böyle pür-denâet görünce çıldırmak derecesine geliyor. Oh! Bu fenadır.

Yaşlarla dolmuş bulunan gözlerini bahçeye doğru olan kapıya tevcih eylediğinde oradan salona gelmekte olan Dahlin'i gördü. Şiddetli bir heyecana kapıldı elini göğsüne koyarak şiddetle bir bastırdı. Kendi kendine dedi ki:

- Ah! Aman ya Rabbi! İşte geliyor!... Ben şimdi müsterih durumlu, soğuk davranmalıyım. Kendisini müstehak olduğu nefret ve hakaretle telakki etmeliyim.

Frida bu sözleri söylemekle beraber mendiliyle der-acele gözyaşlarını sildi. Yine mırıldanarak:

- Benim sırrımı ifşa edecek olan bu gözyaşları kurumalıdır. O asla bilmemelidir ki ben bu defa kendisini sevmek felaketine düşer olmuşmudur.

Henüz bir dakika geçmiş idi ki Dahlin salona girerek genç kızın yanına gitti. Mütebessimâne bir tavırla dedi ki:

- Ah! Matmazel Frida size burada tesadüf ettiğimden dolayı ne kadar mesudum... size gayet mühim bir haber vereceğim.

Genç kız Dahlin'i gayet soğuk bir nefret tavrıyla baştan ayağa kadar süzerek muhkırâne bir sadâ ile dedi ki:

-34- Hayalperver Bir Kadın

- Bizim aramızda yek-diğere verecek ne gibi mühim haberler olmak ihtimali bulunduğunu asla anlamıyorum.

Bu tavır, bu nazar, bu sadâ ve bu sözler üzerine zavallı Dahlin hayretinden olduğu yerde mihlanmış gibi kaldı. Yalnız bir:

- Nasıl Matmazel... diyebildi.

Frida tavrı ve sadâsındaki nefret ve hakaret tesirini teşdid ederek:

- Hemşirem sizi bekliyor. Haydi gidiniz, dedi.

Bu sözü işitince Dahlin meseleyi anladı. Göğsü üzerinden gayet ağır bir yük kaldırılmış gibi geniş bir nefes aldı. Genç kızın kendisini kıskanmakta olmasından mesrur bile oldu. Nihayet dedi ki:

- Matmazel, müsaade ediniz bir sözle...

Frida gayet şiddetli bir tavrıyla dedi ki:

- Mösyö anlayamadınız mı? Burada yalnız kalmak arzu ediyorum.

- Sizin her bir arzunuz benim nezdimde mukaddestir, matmazel, fakat evvelce iki sözle bir izahat vermekliğime müsaade buyurunuz...

- Demek ki benim buradan çıkıp gitmekliğimi mecburiyet altında koymak istiyorsunuz.

Genç kız yerinden kalkarak kapıya doğru birkaç adım attı. Dahlin genç kızdan evvel kapıya takarrub ederek:

- Hayır, hayır, işte ben gidiyorum Matmazel, rica ederim siz rahatsız olmayınız, kalınız. Sizi taciz etmek benim için bir felakettir yine görüşeceğiz inşallah Matmazel.

-35- Hayalperver Bir Kadın

Dedi, salondan çıktı. Dahlin kendi kendine düşünüyor, diyordu ki:

- Kıskanmak bir aşk ve muhabbet eseridir. Bu defa için kendimi mesut addediyorum, sevgili Frida meselenin hakikatini öğrenince beni elbet af edecektir.

Frida ise Dahlin çıktıktan sonra bir müddet daha bir heyecan içinde kalmıştı. Nihayet kendi kendine dedi ki:

- O kadar müsterihâne duruyor, öyle lâ-kaydâne söz söylüyor, o derece hafif ve şataretle yürüyor ki bir gönlü harap etmiş, bir kalbi parçalamış değil bir zavallıyı mesut eylemiş o hiss-i meserretle çıkıyor zan olunur. Of! Bu sabah gözlerime bir bahçe-i saadet görünen bu dünyada böyle adamlar bulunuyormuş. Yazık! Saadetlerime, ümitlerime, hayallerime yazık hepsi birden söndü, mahvoldu....

Bu dakikada salonun yanındaki odadan bir ayak sesi işitildi. Genç kız heyecanından bir kere titredi.

- Aman, bu gelen Şarl olmalıdır... Cereyan eden vakayı öğrenmemelidir. Zira dostunun denâetinden haberdar olacak olursa bütün saadet ve hiss-i ma'îşeti mahvolup gider.

Frida kendi kendine bu sözleri söylemekle beraber pencereye takarrub ederek bahçenin temâşâsına dalmış gibi bir tavır göstermeye başladı.

Şarl salona girince dedi ki:

- O!.. Güzel Frida. Sen burada mısın?

Frida cevap vermedi. Şarl kızın yanına takarrub eyledi.

-36- Hayalperver Bir Kadın

Her ikisi biraz düşünceli görünüyorlardı. Nihayet yine söze Şarl başladı. Mütebessimâne bir tavırla dedi ki:

- Güzel Frida, bu derin tasavvurât ve hayâlât içinde acaba Dahlin'in bir mevkî'ı var mıdır?

- Hayır, asla!

- Ben ise bunu zan ve ümit ederim. Aşk ve muhabbet hususunda ihtiyatlı davran Frida. Dahlin şeytan bir gönül avcısıdır. Maharet-i fevkaladesiyle genç kızların gönlünü avlar.

- Belki kadınların gönlünü, demek istiyorsun.

Şarl sahte bir hayretle Frida'nın yüzüne bakmaya başladı.

- Nasıl? Kadınların kalbini mi?.. Sen bunu manidar bir tavırla söylüyorsun.

- Manidar bir tavırla mı? Hayır, aldanıyorsun, izmâr yahut izhâr edilecek ne mana vardır ki...

- Ne mi var? Ne bileyim ben. Dahlin pek namuslu bir adamdır. Onun namus ve vicdanına tamamıyla itimâdım vardır. Hiçbir vakitte diğerin malına göz dikmez.

- Evet, hiçbir vakitte...

Şarl muvaffak olmuştu. O mahzâ genç kızı söyletmek için sözü bu raddeye sevk etmiş, Dahlin'i methetmeye başlamıştı. Tecrübesiz kızcağız ise işi daha ziyade ifşâ ederek o “evet. Hiçbir vakitte...” sözlerini serzenişkârâne bir tavırla söylemişti. Şarl dedi ki:

- Frida, elbet bir şeyler vardır. Sen bu sözleri o kadar müstehziyâne

-37- Hayalperver Bir Kadın

Bir tavırla söylüyorsun ki aksini iddia etmek istediğin bedâheten anlaşılıyor.

- Hayır, seni temin ederim.

- Evet ben Dahlin'in vicdanına ve insaniyetine eminim. Kendisi emin, metin bir delikanlıdır.

- Altın gibi emin...

- İşte yine istihzâ, işte yine serzeniş.

- Ben bugün her ne söylüyorsam sen tuhaf bir suretle telakki ediyorsun.

- Hakikaten, bugün seni hiç anlayamıyorum. Dahlin şâyân-i emniyet değildir demek mi istiyorsun.

- O!... Hayır, pek ziyade şâyân-i emniyet, pek emin bir dost!

Frida bu son sözleri o kadar bedihi bir tavr-ı istihzâ ile söylemişti. Sözlerinin gösterebileceği tesirâtı düşününce kendini topladı. Yüreği hafifçe çarpmaya başladı. Şarl ise bu fırsattan istifade ederek dedi ki:

- Frida, bu müstehziyâne sözlerden maksadın nedir?

- Hiçbir maksadım yok, pek ciddi söylüyorum.

- Peki, öyle olsun, bir adam ki dostluk hususunda emindir. Aşk ve muhabbet bahsinde dahi öyle olur.

- Ben öyle bir emniyeti hiç istemem.

- O! Demek oluyor ki Dahlin seni kışkındıracak bazı hareketlerde bulundu.

- Kıskançlık muhabbetten tevellüt eder. Halbuki...

-38- Hayalperver Bir Kadın

- Zavallı Dahlin, demek oluyor ki sen kendini sevmiyorsun.

- Ben o sefil riyakarı seveyim ha? Ben ondan istikrah ederim... nefret ederim... o bir...

Sözlerinin Şarl üzerinde fevkalade bir tesir göstermekte olduğunu görünce Frida birdenbire kendini topladı. Sözünü kesti. Kendi kendine: “Ne münasebetsizlik ettim! Ne kadar ihtiyatsızlık...” dedi.

Şarl ise güzel kızın sözlerine mukabil dedi ki:

- Sefil bir riyakar mı? Bu sözlerle ne demek istiyorsun, Frida? Bu sözleri mutlaka izah etmeni rica ederim. Hatta ısrar ederim bile. Çünkü Dahlin benim en aziz ve en namuskar dostumdur.

- Artık daha ziyade tahammül edemeyeceğim, ey zavallı masum senin dostum dediğin, bir denî heriftir. Sen hiçbir şeyden şüphe etmeyerek koynunda bir yılanı ısıtıyorsun.

- Bir yılan mı?

- Evet öyle bir yılan ki zehirli dişleriyle senin en ziyade sevdiğin en mukaddes tanıdığın bir şeyi ısırmaya çalışıyor.

- Benim en ziyade sevdiğimi?...

- Evet... zevcen...

- Şarl dudaklarına kadar gelen kahkahayı zapt ederek ciddi ve şedid bir tavır alabilmek için büyük bir güçlük çekti. Gazûbâne bir çehreyle:

- Ne?... İş bu dereceye gelmiş ha!... Ben onun başına yıldırımlar yağdırırım.

Şarl bu sözleri söyleyerek kalktı, sonra güya ayak üstünde

-39- Hayalperver Bir Kadın

durmaya takati kalmamış ve fevkalade bir teessür ve heyecana mağlup olmuş gibi bir koltuk sandalyesi üzerine yıkıldı. Solumaya başladı. Frida eniştesine takarrub ederek korkulu bir tavrıyla dedi ki:

- Kendini topla, aziz Şarl, biraz müsterih ol...

- Ben müsterih olayım?. Hayır olmayacağım. Olmak istemem. Muktedir değilim... intikam almak isterim, ben bu alçağı öldürmeliyim. Ellerimi onun kanıyla yıkayacağım.

Şarl bu sözleri ayağa kalkmış, dehşetli bir tavır almış olduğu halde söyleyerek kapıya doğru teveccüh etti., lakin Frida eniştesini tutarak alıkoydu, kemâl-i havf ile dedi ki:

- Rica ederim Şarl, hiddetini biraz teskin et. Bir saate kadar Dahlin buradan çıkıp gidecektir.

- Evet, benim elimden sağ kurtulursa gider...

- Nefla şimdi onun yanına gitti. Kendisine buradan gitmesini söyleyecektir.

- Karım onun yanına gitti ha!... O alçağın yanına!... Şarl bu sözleri fevkalade bir hiddetle söylemişti. Genç kızı bir sarsarak elinden kurtuldu, bahçeye çıktı. Frida bir heyecan içinde kemâl-i haşyetle dedi ki:

- Ah! Zavallı hemşirem, o da hatasının cezasını çekecektir. Oh! Allah'ım ben ne yaptım!... Şarl bir hiddetle neler yapmaz!... Pek dehşetli şeyler olacaktır. Ya şimdi Dahlin'i öldürürse!... Oh! Ya Rabbi, ben de kederimden ölürüm.

-40- Hayalperver Bir Kadın

Frida, bahçeye çıkılan kapının yanına koşarak ağaçlığın altına doğru dikkatle bakmaya başladı. Bu dakikada kemal-i telaşla Nefla ağaçlar arasından çıkarak koşu koşa salona doğru gelmekteydi. Frida bunu görünce dedi ki:

- Aman ya Rabbi, Frida ne kadar telaşlı, ne derece havf-nâk bir halde bulunuyor. Acaba ne oldu?... Allah'ım, ben de korkumdan titriyorum!

Bu dakikada Nefla çehresi açmış olduğu halde soluyarak salona girdi. Takatsizlikle kendini bir kanepe üzerine attı:

- Ah! Aman ya Rabbi aman ya Rabbi!... Diyebildi.

- Allah aşkına Nefla, söyle ne oldu?

- Vuruşacaklar. İkisinden biri ölecektir.

- Lakin anlat bana bakayım. Anlat nasıl oldu?... Söyle beni heyecan ve sabırsızlıkla öldüreceksin.

- Biz ağaçlar altında oturuyorduk... buradan mutlaka gitmesi için Dahlin'e ısrar ediyordum... o ise burada kalmaya müsaade etmekliğini rica eyliyordu... ayaklarıma kapanmış olduğu bir dakikada Şarl bir ağaç altından çıkıyordu... pek hiddetliydi. Her ikimizi öldüreceğini söylüyordu. Ben kaçtım... şimdi onlar....

Bu anda iki tabanca sadâsı işitildi. Kadınların ikisinin de çehreleri birdenbire fevkalade bozuldu. Nefla takatsizlikle dedi ki:

- Aman ya Rabbi, işte vuruşuyorlar... Ah! Azizim, sevgilim Şarl!... Ya şimdi ölürse... of bayılacağım.

Hakikaten Nefla sözünü ikmal edince düştü bayıldı. Frida dahi

-41- Hayalperver Bir Kadın

Fevkalade bir heyecanla bir koltuk sandalyesi üzerine düşmüştü. O da kendi derdini düşünüyor, diyordu ki:

- Ya Rabbi!... Ya Dahlin ölmüş olsa!... Ben divane olurum. Frida ikmâl-i ye's ile ağlamaya başladı.

Böylece birkaç dakika geçtikten sonra Dahlin salon kapısı önünde göründü genç aşık kapı eşiğinde durmuş. Kendi vürudundan haberdar olmayan Frida'yı temâşâ etmekte bulunmuştu. Bu suretle bir dakika kadar kaldıktan ve salonun halini güzelce gördükten sonra bahçeye doğru bakarak Şarl'a bir işaret etti. İkisi birlikte salona girdiler.

Şarl ve Dahlin yaklarının ucuna basarak ses sadâ vermeksizin yavaşça ilerliyorlardı. Gözlerini kapamış. Derin bir girdâb-ı teemmüle dalmış bulunan Frida'nın önüne kadar geldiler. İkisi de birden:

- Frida. Dediler. Bu sözü telaffuz ettikleri vakit o kadar hafif bir sadâ çıkarmışlardı ki Frida bile çağırıldığını ancak işitebilmişti.

Güzel kız gözlerini açınca hayretinden hafifçe bir bağırdı Şarl parmağını dudaklarına getirerek bir sukut işareti ettikten sonra Nefla'yı göstererek dedi ki:

- Nefla'nın bizi işitmemesi lazımdır. Sana iki sözle meseleyi anlatayım. Şimdiye kadar cereyan eden ahval hep sahteydi. Sen Dahlin'i vefasız bir hâin zannedersin. Halbuki değildir.

- Vefasız değil midir?...

Hayır değildir. Senin bir hıyanet diye telakki ettiğin ahval Dahlin'in bana ettiği bir lütuf ve hizmetten başka bir şey değildir

-42- Hayalperver Bir Kadın

- Lakin ne demek istiyorsunuz? Ben bu sözlerden hiçbir şey anlayamıyorum.

- Dinle sana izah edeyim: Ben hemşirenin başındaki vukû'ât kahramanı olmak, mücessem romanlar görmek hayâlâtını def' ve izâle etmek için bir tedbir ittihaz ettim. Zannediyorum ki muvaffak dahi oldum. Şimdi anlıyorsun ya! Şimdiye kadar cereyan eden vakayı, oynanan roller hep müretteb şeylerdi. Bu babdaki muvaffakiyetim Dahlin'in sayesinde. Bu ziz dost bana büyük bir fedakârlık, fevkalade bir lütuf gösterdi. Şimdi bu sade yunlar için kendisini affetmeyecek misin? Hayır, hayır, sen böyle bir zulüm gösteremezsin, gösteremezsin, haydi, affet kendisini bakalım.

Şarl sözünü burada keserek iki aşkı terk ile zevcesinin yanına takarrub eyledi.

İki aşık bir dakika kadar yek-diğerin yüzüne bakakaldılar. Nihayet sükûtü Frida ihlâl ederek, mütereddidâne ve mahcûbâne bir tavırla dedi ki:

- Bilmeyerek aleyhinizde bir fena hüküm vermişim, Mösyö De Dahlin. Beni affedecek misiniz?..

Güzel kız bu sözleri söylemekle beraber elini genç aşığa uzattı. Şarl aşıkane buseleriyle o latif eli ihâta ederek dedi ki:

- Sizi severim, Frida.... Benim için sizi affetmek büyük saadettir. Fakat şu şart ile afv edebileceğim ki sizde ancak sizin için yaşamakta olan bu zavallıyı envar-ı

muhabbet ve teveccühünüzle tenvir edesiniz. Sizi sevmekliğime müsaade edecek misiniz?..

-43- Hayalperver Bir Kadın

Frida'nın çehresini hafif bir humret, gözlerini hafif bir mahmurluk istila eyledi. O da istiğrâk-ı aşıkane içinde bulunuyordu. Titrek bir sadâ ile dedi ki:

- Zaten bu maksadınız husul bulmuştur...

- Oh! Sevgili melek!..

Her ikisi daha ziyade bir şey söylemeye muvaffak olamıyorlardı. Dahlin genç kıızı kolları arasına alarak hafifçe fakat fevkalade bir hiss-i muhabbet ve ihtiram ile kucakladı. Dudaklarını Frida'nın kolları üzerine vaz' etti. O ateşin dudakların temasından bir seyyâle-i elektrik hâsıl olarak her ikisini titretti, gözlerinden nurlar saçtı.

Frida eliyle Dahlin'i men etmeye çalışıyorduydu da elinin bu hareketine gönlünün asla razı olmadığı pek hafif bir hareket etmesiyle, bâ-husus hiçbir şeye muvaffak olamamasıyla anlaşıyordu.

Bu esnada Şarl mütebessimâne bir çehreyle zevcesini temâşâ ediyordu. Nihayet güzel kadının üzerine temâyül ederek alına bir bûse vaz' etti ve hafifçe bir sadâ ile kulağına:

- Kendine gel sevgilim, dedi.

Nefla gözlerini açtı, bir dakika kadar kemal-i dikkat ve hayretle zevcinin mütebessimâne çehresini temâşâ etti. Karşısında duran adamın zevci olduğuna itimat edemiyor, çünkü ondan bu dakikada böyle latif ve mütebessimâne bir çehreye asla intizâr etmiyordu. Nihayet kendini toplayarak yerinden hareketle zevcinin boynuna sarıldı. Fevkalade muhibbâne ve aşıkane buselerine gark oldu

-44- Hayalperver Bir Kadın

- Şarl, azizim Şarl, yaşıyorsun, sana bir fenalık gelmedi değil mi? Of! Allah'ım ne kadar heyecan çektim. Ne kadar korktum.

- Oh! Sen benim en kıymetdar hazinemsin, küçük meleğim. Haydi heyecanını teskin et... görüyorsun ya hiçbir fenalık olmamıştır. İşte yaşıyorum ve seni sevmek için daha pek çok yaşamayı Allah'tan temenni eyliyorum.

- Ah! Sana binlerce şükran olsun Allah'ım!...

Nefla bu teşekkürü hakikaten kalbinin en derin köşesinden etmişti. Yavaş yavaş üzerinden bir yük kalkmakta olduğunu hissediyordu. Sonra birdenbire çehresini bir zulmet-i keder istila ederek mahcûbâne ve gayr-i ihtiyari bir tavırla dedi ki:

- Ya Mösyö Dahlin... Dahlin ne oldu?...

- İşte! Sana kendisini mesut bir nişanlı olmak üzere takdim ederim.

Şarl bu sözü söyleyerek zevcesinin önünden biraz kenara çekildi. O dakikaya kadar vücuduyla Nefla'nın nazarından ihfâ eylemekte olduğu iki genci irâe etti. Nefla bir dakika kadar fevkalade bir hayret içinde kaldı. Nihayet mırıldanarak dedi ki:

- Nasıl!... Dahlin mi nişanlanmış?...

- Evet, nişanladı. Şimdiye kadar senin fevkalade bir ısrarla kendisinden dirîğ ettiğin rıza ve muvafakatini rica ediyor. Ben de beraberce rica ederim.

- Bu ne demek oluyor?... Nasıl! O benim muvafakat ve rızamı mı tahsil etmek istiyordu! O hemşiremi seviyor demek...

-45- Hayalperver Bir Kadın

Evet hemşireni seviyor. Benim kıskançlığım sâikasıyla iş güzelce anlaşılmaksızın az kaldı bir dehşetli mesele çıkaracaktı ihtimal ki her ikimiz için meş'ûm bir netice istihsal edecektik. Şükür ki tabancalarımız boşa gitti de Dahlin bana izahat vermeye muvaffak olabildi. Bana anlattı ki o senin aşkını değil fakat Frida'yı tezvîc etmek için muvafakatını istirham ediyormuş.

- Ya ben nasıl deliymişim?... Ben ise beni sevdiğini zannetmişim.

Nefla hafifçe mırıldanarak bu sözleri kendi kendine söylüyordu. Yine düşünüyor kalben diyordu ki:

- Ah! Eğer Dahlin yahut Şarl benim iş ne suretle telakki ettiğimi bilseler, benim mahcubiyetten yerlere geçmekliğim lazım gelecek. Şükür ki onlar işi başka türlü zann ediyorlar. Benim nasıl aldandığıma dikkat edememişlerdir.

- Ben zavallı Dahlin'e karşı büyük bir kabahat ettim. Kendisine hiçbir söz söylenmeksizin. Hiçbir izahat verdirmeksizin ölüme karşı bulundurmaya mecbur ettim. Biz bunlara mukabil hatamızı tamir etmek için kendisine bir hizmet etmeye, bir arzusunu ikmale borçluyuz. O da madem ki Frida'yı bu kadar fevkalade seviyor kendisinin matlabını isâf edelim. Bu suretle Frida dahi mesut olacaktır. Çünkü o da Dahlin'i seviyor. Şimdi ümit ederim ki sen bu izdivaca artık mümâne'at etmeyeceksin.

Bu izdivacı Frida'nın dahi arzu ettiğini bilmiş olsaydım bu vakayı hiçbiri zuhur etmeyecekti.

-46- Hayalperver Bir Kadın

Bu sözleri zevcine hitaben söyledikten sonra güzel kadın biraz mahcûbâne bir tavırla Dahlin'e tevcih-i hitâb eyledi:

- Mösyö De Dahlin. Sizi bir eniştem olmak üzere selamlamakla kesb-i meserret ve şeref ederim. Arzunuz vechle küçük sevgili hemşiremi alınız, mesut ediniz.

Dahlin arz-ı şükran için Nefla'nın elini öperken Frida hemşiresinin son sözü üzerine yavaşça:

- Ben artık mesudiyetin son derecesine bile vasıl oldum, dedi.

Bu dakikada Şarl cebinden bir gazete çıkararak dedi ki:

- Ah! Az kaldı unutacaktım. Nefla senin romanın mâ-ba'di bugün geldi. Al, oku! Neticeyi anlamak için fevkalade sabırsız olmalısın, zannederim.

Şarl gazeteyi zevcesine uzattı. Nefla imtina ederek dedi ki:

- Şarl, ben artık bu müthiş romanların hiçbirini okumayacağımdır. Bu geçen bir iki saat zarfında çektiklerim beni bu dertten kurtarmaya kifayet edecek dereceden fazlaydı bile!...

- İyi, pek iyi! Bu kararınla beni ne kadar mes'ûd ve mesrur ettiğini takdir edemezsin. Bu kararına mukabil ve bir mükafat olmak üzere senin diğer bir arzunu ikmal edeceğim. Hemen yarın Berlin'e müteveccihen hareket edeceğiz.

- O! Hayır iyi Şarlcığim! Ben fikrimi değiştirdim. Eğer arzu edersen burada kalırsız daha iyidir.

-47- Hayalpver Bir Kadın

Şarl zevcesini kucaklayarak buselerine gark etti. Yavaşça kulağına:

- Ah! Aziz Neflacığim, sana pek hürmet ederim, dedi. Sonra Dahlin ile Frida'ya teveccüh ederek:

- Size göstermekte olduğumuz hüsn-i misale tatbik-ı hareket ediniz, dedi.

- Bizimde yaptığımız odur.

Dahlin bu sözleri söyleyerek güzel nişanlısını kucakladı. İki aşkın dudakları birbirine temas ederek ikisini de bir istiğrâk içinde bıraktı.

Son

Tahlil:

Almancadan tercüme olarak alınan eser, Kasbar kütüphanesi romanlarından olarak tanıtılır. İstanbul Kasbar Matbaasında yayımlanmıştır. Baskı tarihi 1307/1889-1890dır. Eser toplamda 47 sayfadan oluşmaktadır. Yazarın kim olduğu bilinmiyor.

Konu tek bölümde ele alınır. Olay örgüsüne baktığımız zaman, romanların okurları tarafından özellikle de kadın okurları tarafından olumsuz etkilerini görürüz. Ana fikir, hayal – hakikat çatışması üzerine kuruludur. Gerilim şeması, sürekli romanlar okuyan Nefla ve onun bu durumundan rahatsız olan Şarl arasındaki yaşanılanlar ilerler.

Nefla adında bir kadın okuduğu romanların tesiri altına girer ve adeta oradaki kahramanlardan biriymiş gibi yaşar. Eşi Şarl, Nefla'nın bu durumdan rahatsız olur ve onu bu şekilde davranmaktan vazgeçmesi için bir oyun oynamaya karar verir. Böylelikle karısının okuduğu ve etkisinde kaldığı romanlardaki gibi “yasak aşk” temalı bir oyunu başlatmış olur. Şarl, baldızı Frida ile evlenmek isteyen arkadaşı Dahlin'den karısına aşık rolü oynamasını ister. Oyunun detaylarından bahseder ve arkadaşı da bunu kabul eder. Oyun öyle bir noktaya gelir ki iki erkeğin rol gereği birbiriyle düello etmeleri sırasında Nefla onları görüp baygınlık geçirir. Ayıldığında bunun bir oyun olduğunu anlar ve romanlarda yazılanların aslında hayali konular olduğunu hisseder. Romanlar ile gerçek hayatın birbirinden farklı olduğunu ve bu kurgulara kapılmanın tehlikeli olduğunu anlar. Şarl, eşi böyle düşününce amacına ulaşmış olur.

Bu eserde, romanların insan üzerine olan etkileri işlenmiştir. Okura ders verme amacı güder. Özellikle kadınların bazen buna benzer eserlerin tesirleri altında kalabilecekleri vurgulanmak istenir. Kahramanlar hayal hakikat, kurgu gerçek gibi kavramlardan akla ve ahlaka uygun davranışlara geçiş yaparlar. Fazlı Necib'in bu eseri çevirmesinin nedenlerinden biri de budur. Hikayenin teması aşk olsa da asıl verilmek istenen ahlak konusundaki birtakım öğretileri okura aktarmaktır.

Selanikli Fazlı Necib, hikayenin bazı bölümlerini çevirmediği veya orijinal hali bu şekilde eksiltilmiş olduğu için zaman zaman olayların akışında bir karmaşaya sebebiyet veriyor. Ek olarak yine hikayenin bir bölümünde Nefla ile Frida'nın isimleri karıştırılıp yanlış yazılıyor fakat biz bunu okurken olay örgüsüne bakarak fark edebiliyoruz.

Sonuç olarak burjuva bir ailede geçen hikayenin büyük bir kısmı diyaloglardan oluşur. Çünkü eserde tiyatro etkisi vardır. Zaten Şarl'ın karısına oynadığı bu oyun bir komedyadan esinlenmesinin sonucudur.

3.3 NİŞANLI BİR KIZIN JURNALİ ADLI ESERİN LATİN HARFLERİNE
AKTARIMI VE TAHLİLİ:

SELANİKLİ FAZLÎ NECÎB

NİŞANLI BİR KIZIN JURNALİ

SÂHİB VE TÂBİ'İ

KİTÂBCI ELEKSAN

MA'ÂRİF NEZÂRET-İ CELÎLESİNİN RUHSATIYLA TAB'
OLUNMUŞTUR

İSTANBUL

(MÎHRÂN) MATBA'ASI – BÂB-I 'ÂLÎ CÂDDESİNDE NUMARA 7

1303

2.SAYFA

İki Söz

Aslını gayet beğendiğim ve sevdiğim için şu kitapçığı tercüme ettim.

Güzeli sevmek, beğenmek hususunda hissiyat-ı ‘umumiyetle değilse de ekseriyetle müttehid olduğu cihetle aslını çok beğendiğim bu kitabın şu tercümesini erbab-ı mütala’anın biraz olsun beğeneceklerini ümit eylediğimden bir kenara itip mahvetmedim, meydan-ı intişara koydum.

Bir ruh üzerinde iyi bir tesir husule getirebilirse, kitap için bu şeref kafidir.

3.SAYFA

NİŞÂNLI BİR KIZIN JURNALI

23 Kânûn-i Evvel sene 1869

Bu sabah şafakla beraber kalktım, kalbim gibi meserrette zannettiğim bahçeye bir nazar atmak için odamın penceresine koştum.

Ne vâhî zehâb! Küçük bahçemizi bu gece kar örtmüştü. Büyük pederimin medâr-ı iftihârı olan ve kemâl-i dikkatle budanmış bulunan büyük şimşirler ki – Size fikrimi itiraf edeyim- bahçeye bilmem nasıl matemi, hazin bir manzara verirler. Bu beyaz halı üzerinde büyük siyah lekeler gibi nazarlara çarpıyordu.

Küçük evimizin yeşil panjurları henüz açılmayarak herkes uyumakta olduğu esnada, çiftlik binasının bacası artık tütmekteydi, mutfığın ocağında yanan ateşin kırmızı alevlerini görüyordum, zavallı hizmetkarlar herkesten geç yatmış oldukları halde yine erken kalkmış ve çalışarak gelip gitmekte bulunmuşlardı.

Çiftlik kahyası Leonard’ın amirane sesi ara sıra bana

(*) Sadâ’nın sekiz kilometre cenubunda vaki’ bir kasabadır.

4. SAYFA

geliyor, ve bazen hurûs sesleri de sâmi’amı tezyin ediyordu.

Uzaktan birçok köyceğizler karla mestur oldukları halde görünüyor. Ve bugün bana bir bahar gibi latif gelirdi.

Bir müddet pencere yanında durduktan sonra tuvaletimi yapmak için odama çekildim. “Ey bakalım, işte bugün bana vad olunan şey icra olunacak!” dedim. Ol vakit bilmem nasıl birtakım hissiyatın şevkiyle, ayinenin mevzu olduğu masa önüne geçerek ciddi bir suretle, çehremi etvarımı, esvabımı bir muayene ettim yine kendi kendime dedim ki:

“Haydi Jean munassaf ol, sen dilber değilsin ba-husus bugün yirmi dört yaşındasın ki artık ihtiyar olmuşsun demektir.”

“Pek ufacık tefecik zaîf sararmış solmuşsun, siyah uzun saçların nazar-ı rübâdır, ancak çehren şevksiz, dudakların mütekebbirane; gerçi gözlerin büyük kaşların güzel hatta mektepte refikaların kadife kaşlı diye hitap ederler fakat heyet-i umumiye nekayısı? cami’ olduğu için fevkalade parlak değildir.”

Şu olduğum hal ile acaba beni beğenip severler mi?... Hayatımın hakim ve refiki olacak adamı ne kadar sevecek, ne kadar itaat edecektim!... Gönümde hissettiğim

5.SAYFA

Bu muhabbet, şefkat, heyecan acaba bir istinatgah bulacak mı?...

Tuvaletimi itmam etmiştim, beyaz yakam, taranmış, bağlanmış, saçlarım, siyah güzel, şık elbisem, bana şâyân-ı arz bir heyet vermişti... Biz milyonlara malik bir zengin değiliz, kırk sene hekimlikle tevekkül etmiş bulunan büyük pederim fakirleri meccanen tedavi ettiği ve ekseriya zenginler tarafından dahi ücreti verilmek unutulduğu... için pek az bir şeye malik olabilmişti. Yegane iradımız olan bulunduğumuz çiftlik bizi pek âdî bir surette geçindiriyor. Hatta hemşirem Lorans’ın tahsil-i mesarifini bile tesviye müşkil geliyordu.

Lorans! Zavallı kuzucuk! Bir aydan beri mektepten çıkmış, ve bizimle beraber küçük ocağımızda ikamet etmekte bulunmuştur.

Allah'ım! Sevgili hemşireciğimin mektepte tevzî'-i mükâfât resminde gördüğü alkışlar üzerine elinden tutarak avdet edilirken ne kadar mağrur oluyordum.

Lorans memnuniyetinden zarif bir gül gibi kızarmış ben ise bir valide tavr u gururını takınmış olduğumuz halde ilerliyorduk. Lakin neye yarar maziyi terk edelim hâl-i hazırda gelelim, evvel hal-i hazırdaki pek ciddi pek ehemmiyetlidir!..

6.SAYFA

Uyuyanları uyandırmamak için adımlarımı gayet hafif basarak çıktım. Büyük pederimin odası açtı beni çağırdı dedi ki: Sevgili Jean artık kalktım ki?

Beyaz kar gibi sakalı, doğru ve sağlam vücudu, ciddi etvarı, kendisine bir letafet-i fevkalade bahşeden bu mübarek, şayan-ı ihtiram-ı ihtiyara bir nazar-ı muhabbetle bakarak dedim ki:

-Evet, büyük pederim.

Bunun üzerine mutâdı vechle şefikane ve mültefitane bir tavr ile dedi ki:

-Pek ala, bugün saat onda dostum Mösyö Herbua bize Mösyö Rujer Darton'ı takdim edecek!.

-Unutmadım büyük pederim, Marian'a bazı evamiri itâ etmeye gidiyordum.

-Sen onu send Govol'de? gördün, beğendin mi?

-Evet aziz pederim, zevcesi olmayı ma'al-memnuniye kabul ederim.

-Haydi sevgili Jean'ım, sen de altın gibi bir yürek var. Seni sevecek olan lâbüd-i mes'ûd olacak.

Odadan çıktım kanatlanmış bir kuş gibi merdivenleri indim.

Hakikaten hissiyat ne kadar güzeldir. Ba-husus insan genç olursa asuman daima parlak daima mesrur görünür.

7.SAYFA

Haydi gayret, salonun âdî heyetini latif bir yuvacığa tebdil

Edelim, kitaplar çiçekler vaz' edelim.

Marian'ı elinde tevek süpürge olduğu halde kadife koltukların, kanepelerin tozunu almakla meşgul buldum.

Beni görünce dedi ki:

-Matmazel Jean, ne kadar haylaz oldunuz. Saat yedi. Ben ise bütün bütün takatten kaldım.

-Haydi, haydi, güzel Marian te'essüf etme...

Elinden süpürgeyi aldım hizmete giriştim. Marian bana çocukluğumdan beri bakmış ve bir valide gibi büyütmüş olduğundan anın takdirlerine alışmıştım, asla darılmazdım. Bir saat sonra her şey hazırlandı.

Rojde ismi her dakika kalbimden dudaklarıma çıkardı. Nâ-mahdûd parlak bir ufuk önümde açılıyordu. Ben zavallı mahlûka bu hissiyat ne kadar tatlı geliyor...

Şehvuj fi 25 Kânûn-ı Evvel sene 1879

O geldi!..

Küçük ocağımız birkaç saat memnuniyet ve hareketle dolmuştu.

Mösyö Arton otuz dört yaşında, güzel, ciddi,

8.SAYFA

Mültefit bir adamdır. Müesser-i nazarı içinde muztaribane, 'aşıkane bir şeyler var.

Pederimin sefahatiyle familyasının serveti mahvolduğu için kendisi avukat olmuştu.

Bana hitap ettiği vakit kalbim ne kadar şiddetle vuruyordu.

Bununla beraber sadası ne derece tatlıydı!...

Şimdiden daha ne oldum?.. Neden artık memnuniyet ve hülyalarım şiddet ve revnakını gâib etti?..

Bunu gönlümde okumaya çalışalım!

Mösyö Herbua ve Mösyö De Arton saat onda bize geldiler. Resm-i takdim icra kılındı.

Mösyö Herbua benim elimden tutarak Mösyö Roje de Arton'a hitaben dedi ki:

-Matmazel Jean Dilediu. 'Azizim Roje size bu inciyi taktim etmekliğime müsaade buyurunuz.

Sevgili Jean mûsikişinasdır, şâirdir, ressamdır, müdebbirdir, âkildir, bir miktar İtalyanca ve mükemmel Almanca bilir.

Mösyö Arton nazikane bir eğilerek beni selamladı.

Bununla beraber nazarında bir hayret ve ta'accüb eseri gördüğümü zannettim. Bu dakikada kapı açıldı! Hemşirem Lorans.

9.SAYFA

Mavi ipekli elbiselerini lâbis olduğu ve lepiska saçları omuzları üzerine dökülmüş bulunduğu halde bir bora gibi içeri girdi.

Ve ecnebileri asla selamlamayarak, mutâdı olan bir sûrat-i lisan ile dedi ki:

-Büyük pederim tuzağa bir tilki tutulmuş. Bunun üzerine Mösyö Herbua adem-i memnuniyeti ima eder mamâfih mütebessimane bir tavır ile dedi ki:

-Bu küçük bugün evde midir?

-Niçin olmasın aziz doktor. Siz de buradasınız ya! Benim mahbusumu görmek için gelmeyi arzu eder misiniz?

Sonra bana bakarak ve çocukça bir gülerek devam etti.

-Vay! Jean, şıklaşmış, ne süs! Ne ciddiyet! Pek ala, bu süsler ne için?.

Büyük pederimin mütehevvirane çehresi, Mösyö Herbua'nın tekdir-âmîz tavrı, benim sakinane sükutum şüphesiz bu küçük haşarının ta'accüb ve hayretini celb etmiş olmalı ki bir defa tavır aldı, etrafına bakındı nazarı önünde ayakta durmakta ve kendisini mültefitane bir nazar-ı hayretle temâşâ eylemekte olan genç misâfirimiz üzerinde takrir etti. Gül gibi dudaklarını ısırarak mahcûbâne bir tavır ile:

10.SAYFA

-Ha!.. Anladım dedi.

Ve tavrını tebdil itmeyerek teklifsizce, doktorun koluna girerek dışarı çıktılar.

Kuşluk ta'âmına oturuldu, herkes bir neşat göstermek istiyor. Şu kadar ki gayr-i tabî'i bir inbisât olduğu anlaşılyordu.

Yalnız Lorans'da çılgıncasına bir memnuniyet ve neşat hükmfermâ oluyordu. Kendisini şimdiye kadar bu kadar münbesit bu derece dilber, bu rütbe zeki hiç görmemiştım.

Mösyö Herbua mükalemeyi seyahat, edebiyat, sanayi üzerine sevk ediyor. Lorans ise çocukca latif sözlerini Mösyö de Arton'a dinletiyordu. O ise bir defa bile nazarını bana atfetmeyerek kemâl-i neşat, ehemmiyet ve hayretle bu küçük kuşcağızı dinliyordu.

Ta'âmdan sonra beni piyanoya geçip bir iki şarkı söylemeğe rica ile mecbur ettiler. Sadamın ziyadesiyle imtidadı ve pek lataf olduğunu söylerler, bilmem neden, bugün bir şey bağrımı sıkıyor, ellerim titriyordu. Lorans bana hitaben dedi ki:

-Aman ya Rab, zavallı Jean'ım, ne kadar fena okuyorsun. Haydi yerini bana ver, kalk, boş yere taciz olma.

11. SAYFA

Bunun üzerine büyük pederim sert bir çehre ile dedi ki:

-Sus bakalım, küçük kızcağız, bebeklerinin yanına git.

-Bebeklerimin yanına oynamaya mı?!

Hakikaten on altı yaşında bir kız bebeklerle mi oynar zannediyorsunuz öyle ise, dinleyiniz efendiler. Küçük kızcağızlar nasıl şarkı okurmuş!

Ben kalktım, piyano başına o geçti. Parlak bir taksim yaptıktan sonra gayet ihtizazlı bir sada ile feci bir parça okudu ki herkesi ağlattı. Mösyö de Arton gözleri yaşlı olduğu halde Lorans'ı gayet mültefitane bir surette tebrik etti.

Sonra benim yanıma gelerek bir valideye kızından bahs olduğu gibi bahs etmeye başladı. Kendisini zoraki bir tebessümle dinliyor. Ve gayr-i ihtiyari olarak,

bilmem neden, gözlerimden dökölmek arzu eden yaşları, bin ızdırapla men'e cebri diyordum.

Ömrümde birinci defa olarak garip bir his gönlüme gıptaya karıp bir keder ruhuma bir ızdırap veriyordu.

Kıskanıyordum.

Evet bu gamsız genç kızcağızı kıskanıyordum ki muhabbet beklediğim yekta sevdiğim bir adamın gönlünü benden alıyordu.

12. SAYFA

Heyhat! Ben o adamlardanım ki ömründe bir defa beş seneden beri Mösyö Arton'ı seviyordum. Ben onu gördüğüm gibi o da beni çok defa görüyor, fakat ismimi bile tanımıyordu. Lakin ben daima onu düşünüyordum.

Şevuj fi 28 Kânûn-ı evvel sene 1869

Dün yalnızca salonda oturuyor el işlerimle meşgul oluyordum. Marian geldi, Mösyö de Arton'un vürudunu haber verdi.

Kendisiyle âdî ve ehemmiyetsiz hususattan konuştuk. Fikren pek meşgul görünür. Ekseriya sükut duruyordu, zan olunurdu ki bana pek ehemmiyetli bir şey söylemek arzu ediyor da cesaret edemiyor!

Bana bir menekşe getirdi. Dedi ki bunlar onun kış bahçesinde, kendi dikkat ve ihtimamıyla neşv ü nema bulmuş, fakat ne kadar güzeldi bu çiçekler.. Sonra, mukavemet-i kabil olmayan bir his ittibâ ediyor gibi daima umumiyetten ayrılmayarak- te'hilden, familyadan, bahsetmeye başladı.

Bana itiraf etti dedi ki:

-Cihanda hülya ettiğim, sevdiğim bir şey varsa, o da, vatanda familya mesuliyetidir, familyaca bir güzel

13. SAYFA

Odada hazin bir ziya içinde konuşmak, çalışmak galebelikten, gürültüden kaçmak, ümit ile yaşamak, çocuklarını büyütmek, nihayete kadar el ele müttehiden birbirini severek, ihtiram ederek gitmek, işte saadet...

Şevuj fi 2 Kânûn-i sâni sene 1869

-Çabuk, çabuk, Matmazel Jean, büyük pederinizin yanına çıkınız zannederim ki hastadır.

Sabahleyin, elinde bir kadeh su olduğu halde koşarken Marian bana bu sözleri söylemesi üzerine bir dakika sonra büyük pederimin yanında bulundum.

Aman ya Rab, çehresi ne kadar solmuş, sararmış! Koltuğun üzerine serilmiş, kalmış....

-Allah'ım, ne oldunuz büyük Pederim?

-Bir şey değil çocuğum, korkma... Bir heyecandan ibaret, o da geçti... Görüyorsun ya...

Birdenbire fikrime bir şey geldi. Yavaş yavaş Marian'ın kulağına dedim ki:

-Mösyö Herbua buradan şimdi çıktı değil mi?

-Evet.

-Çok vakit oturdu mu?

14. SAYFA

-Bir saatten ziyade konuştular. Ara sıra ben ah! Ah! diyerek büyük pederinizin sesini işitiyordum. Evet ah ediyordu.

-Pek ala, Lorans'ı da al, aşağı ininiz.

Çıktılar kapıyı kapadım. Büyük pederimin yanına gittim. Elini elime aldım, dedim ki:

-Söyleyiniz bakalım ne oldu?

Suallerimi birtakım vâhî sözlerle savuşturmak istiyordu ben ise kemâl-i ciddiyetle devam ettim.

-Büyük pederim, ben artık bir çocuk değilim, bana müte'allik bir haber aldınızsa çekinmeksizin söyleyiniz.

Bu sözüm üzerine hıçkırıkla ağlamağa başladı ve mırıldanmak nev'inden şu sözleri söyleyebildi

-Ah!.. Jean'ım, Jean'ım...

Vücudum şiddetle titredi, gözyaşlarımın boşanmasına ramak kaldı.

Şükür kendimi toplayabildim, birkaç dakika sükuttan sonra kendimde muhavereye devam bir iktidar görebildim. Dedim ki:

-Mösyö Herbua ile olan muhaverenizi naklediniz bana, şüphesiz bu Mösyö de Arton'a aittir. Değil mi?

-Evet.

15. SAYFA

-Ey pek ala?

-Nişanlanmanız keyfiyette bir hata vuku bulmuş.

-Ne suretle?...

-Mösyö de Arton zannediormuş ki nişanlanacağı şeydir... Şey... Lorans...

Oda bir kere başıma döndi, düşmemek için büyük pederimin koltuğunun kenarına dayandım, gayri ihtiyari olarak dedim ki:

-Ey sonra?..

-Mösyö Roje de Arton evvelden beş on defa hemşirene tesadüf etmiş, ona aşık olmuş, Mösyö de Herbua kendüsine Madmazel Diledua dediği vakit ol Lorans zannetmiş...

Büyük pederim birkaç defalar yutkunduktan ve şiddetle elimi sıktıktan sonra devam etti.

-Aziz kızcağızım... Yüzüme bak, göreyim seni, muzdarip oldun değil mi? Hissediyorum, gözlerinden okuyorum, ağlamak istiyorsun, kendine ızdırap verme, sıkılma ağla zavallı çocuğum, ağla, elmas pareler gibi gözyaşlarını göreyim.

Büyük pederim ağlayarak bu sözleri söyledikten sonra elimden bir öptü, ve kulağıma eğilerek yavaş, yavaş:

16. SAYFA

-Sen onu seviyorsun değil mi?.. dedi.

-Hayır... Kendisini yalnız bir beğenmişim. Ey Mösyö Herbua'ya ne cevap verdiniz?

-Kabil değildir dedim.

-Fena ettiniz aziz pederim, mademki Mösyö de Arton hemşiremi seviyor anların mesudiyetlerine mani olmamalısınız, gerçi Lorans henüz on altı yaşında bir çocuktur fakat az vakitte ciddi bir kadın olabilir.

-Ya sen?..

-Siz burada değil misiniz?.. Benim de mevkim sizin yanınızda olur, yine sâbıkı gibi yaşarız...

Ağlamakta olan büyük pederimin ellerini kemâl-i ihtiram ile öptükten sonra, çıktım, odama can attım.

Ah! Ne kadar ağladım, ne derece ızdırıp çektim, çekiyorum, o an ölmeyi canıma minnet bilecektim...

Haydi, böyle adi bir mağlubiyet göstermemelidir. Lorans ile miyanemizde bir hiss-i rekâbet yaşamamalıdır, zavallı kızcağızı dizlerim üzerinde uyuttum, büyüttüm, validemiz hâlet-i nezde onu bana tevdi etti, anın mesudiyeti benimkiye takdim etmelidir...

İtiraf etmeliyim ki ben çirkinim, hatta ihtiyar oldum bile,

17. SAYFA

Lorans'ın beşiğini salladığım gibi çocuklarının ki de sallayacağım. İhtimal ki hizmetim mukabilinde ben bi-çare münzeviye hanelerinde bir mevki bahşederler....

Şevuj fi 22 Şubât sene 1870

Hemen altı hafta oluyor ki jurnalimi açmadım, düğün yarın icra olunacaktır, ocağımız akraba ve dostlarla dolmuştur. Lorans, çocukça afif-i etvarıyla kendini bütün aleme beğendirdi. Herkes bana rahmane ve şefikane nazarıyla acıdıklarını izhar ettikçe ızdırabım tezayüd ediyor.

Büyük pederim pek müte'essif, pek mükedder görünüyor... Vaftiz babam olan Mösyö Herbua görünmez oldu.

Yalnız bir akşam gelmişti beni pencere yanına çekerek ciddî, tatlı bir sada ile dedi ki:

-Bu bir divanelik değil mi?.. Roje aklını gâ'ib etmiş, korkuyorum ki pişman olacaktır. Ah!.. İnsanlar... İnsanlar... Ne garip televvün, ne acib tabî'iyet, çılgınca bir zevk için ciddi bir mesudiyete arka çevirmek, ne ahmaklık!... Haydi kızcağızım, biz bunu tamir edeceğiz.

Ben ise bir cevap vermeksizin yalnız başımı salladım.

18. SAYFA

Evet hissediyorum, ben saadetten mahrum oldum.... Bazen kendim kendime ağlıyorum, bu kadar boş ve soğuk kalan gençliğime acıyorum, beni bekleyen uzun günleri seneleri düşünüyorum, muhabbetsiz, meserretsiz, geçireceğim ömrümü mülahaza ediyorum... Ah!..

Mamafih hissediyorum ki yakın vakitte benim için lezzetsiz olan bu alemde çekileceğim unutulup kalacağım...

Şevuj fi 13 Nîsân sene 1870

Bu geçen iki ay zarfında hemşirem Lorans daima bir meserret bir memnuniyet içinde gördüm kıskançlık hissiyatını gönlümden tecride ol kadar çalıştığım halde baazen yine geliyor, fakat yüz göremiyor, nihayet Lorans Paris'e gitti... Dün bir mektubunu aldım dedi ki:

"Ah!.. 'Aziz Jean'ım hayat burada ne kadar tatlı ne kadar latif geçiyor. Burası bir şetaret girdabı, istirahat itmek hatta düşünmek bile mümkünsüz... Benim zavallı kasabalıcığım eğer senin küçük Lorans'ını yevmi on beş yirmi vizite vermek baloya gitmek gibi alemlerde görsen nedir aydın....

Eniştemin mektubunda ise tabir değişir bakınız o ne yazıyor...

19. SAYFA

“Lütfen bizim daireciğimizi istihzar ettiriniz Lorans size yazmış olmalı ki gariben valide olacaktır... Bizim müsterih yaşayışımızı, ocak başı alemlerini yine bulmayı arzu ediyorum Paris’ten usandım.”

Zavallı çocuğum bana safalarını eğlencelerini yazarak hakiki bir mesudiyetten haber vermeyi unutmuş!...

şevuj fi 1 Temmûz sene 1870

Lorans şevuj’a avdetinden beri üç ay daima canı sıkılmış, magmûm görünüyor. Dedi ki: “Kasabalarda yaşamak pek can sıkıcı ve tahammûlsüzümüş. Zevcinin kendisine verdiği müsâ’adeden istifade eyleyerek kasabamız genç, kızları ile daima bahçelerde mesirelerde geziniyor, yine eğlenemiyormuş, Roje bu hale müte’essif görünüyor adam memnuniyet tavrı izhar ediyor: Acaba artık bu suretle yaşayıştan usandı mı?... ”

Bunu düşündükçe ne kadar muzdarip oluyorum....

Birkaç günden beri alemde pek ehemmiyetli bir havadis devran ediyor. Muharebe söylüyorlar.

Muharebe! Acaba olacak mı?.....

20. SAYFA

şevuj fi 15 Ağustos sene 1870

Alemde devran eden havadisın esası çıkdı muharebe ilan olundu...

Dün Mösyö Herbua elinde bir gazete olduğu halde büyük pederimin odasına girdi mütehevvirane bir tavır ile dedi ki:

-Muzafferiyetlerimize söz yok!... Her taraftan mağlubiyet, bir günde iki inhizam!..

Roje bir kenarda yazı yazıyordu bu söz üzerine ayağa kalktı ciddi bir sada ile dedi ki:

-Ey pek ala hep gidelim, vatani müdafa edelim, ben nefsim gideceğim hemen şimdiden gidip asker yazılacağım.

Ben ise hayret ve te'essüfle dedim ki:

-Siz mi kardeşim? Bu mümkünsüzdür. Ya Lorans?

Roje acı acı gülerek cevap verdi:

-Lorans mı?.. O benim gaybûbetimden, daha müsterîhâne eğlencelerine meydan bulur, beni hiç aramayacağına eminim..

-Hayır kardeşim, siz ana iftira ediyorsunuz, hemşirem sizi sever.....

Sözümü ağzımda bıraktı adam emniyeti îâm eder

21. SAYFA

Bir surette başını sallayarak yavaş adımla kapıya teveccüh etti kapıdan çıkacağı anda, döndü, elimi tuttu...

-Ah!... Jean, istidâd, zekâvet, ve gönül gözü kemiyet gözü şimdi takdir ettim... Zevce mi size tevdi' ederim....

Ah!... Eğer bilseydim....

Benim söz söylemekliğime meydan vermeyerek, adıyo deyip, çıktı gitti..

Şevuj fi 29 Ağustos sene 1870

Sedan tarafında gece gündüz patlayan topların sadaları bize kadar geliyor, şehir daima müthiş bir gürültü ile dolmuş, hava barut dumanından bozulmuş, çayırlar tarlalar harap olmuş, of ne dehşet, bazen uzaktan uzağa, üzerine Güneş'in 'aksiyle parlak süngüler görünüyor, civar kara ahalisi kemâl-i telâş ile hicret ediyorlar, Roje bir gönüllü bölüğüne yüzbaşı tayin olundu. Hayatına ehemmiyet vermediğinden mâ'ada, diyorlar ki körü körüne ateşe saldırıyormuş...

Aman, ya Rab, 'acaba mesut olamamış mı?.. Hayatından mı usanmış?

22. SAYFA

Şevuj fî 4 Eylûl sene 1870

Muhacemat ve istila ilerliyor, sedânın mahv ü (...) nihâyete erdi, ordumuzun bir kısmı mahv bir kısmı da esir oldu.

Eniştemden hiçbir yeni haber aldığımız yok, Lorans'ın sıhhati bizi ciddi surette meyûs ediyor, bizim için çiftliği bırakıp hicret etmek adîm-ül imkandır.

İstikbal bana pek mazlum görünüyor..

Şevuj fî 20 Teşrîn-i Sâni sene 1870

Bu gece isim babam, Mösyö Herbua'nın çağırmasıyla birdenbire dehşetle sıçradım. Uyandım, bana dedi ki:

-Gel Jean.

-Ne oldu? Lorans'ın sıhhati tehlikede mi?..

-Vaz'-ı haml etti! Gel evvela yeğenlerini derâgûş et, ikiz, ikisinin de sıhhati mükemmel...

Ah!.. Aziz küçük mahlûklar!... Söyleyiniz bana doktor, hemşiremin sıhhati nasıldır?..

Dikkatle yüzüme baktı...

-Sen metanetlisin değil mi Jean?...

23. SAYFA

Bütün cesaretini topla bakalım, çünkü felaket takarrüp ediyor.

Ah! Kurtarınız zavallıyı dostum, kurtarınız anı...

-Mümkün değil.

-Ya Roje?...

-Onun bölüğünün bulunduğu Marfe Ormanı'na dün bir adam gönderdim ihtimal ki vaktinde yetişir.

Şevuj fî 22 Teşrîn-i Sâni sene 1878

Hepsi bitti!.. O zavallı, o aziz gelin, o bedbaht valideyi donmuş, hareketsiz olduğu halde gördüm.

Ah!.. Ah!.. Hemşireciğim, çocuğum, senin hayatını kurtarmak için benimkini feda kabil olsaydı hüdâ -alîm çekinmezdim.

Senin çocukların, zevcin vardı hayatın elzemdi, benim ise....

Of!.. Artık bitti... İki üç saatten beri kabristan içinde istirahat ediyor, iki beşik benim yatağım yanında duruyor.

Hâlet-i nez'inde hazin, gamkin, bir tebessüm ile elimi öperek ve çocuklarını irâ'e ederek dedi ki:

-Bunların validesi ol, Roje'ye beni affetmesi

24. SAYFA

İçin rica et, ben pek çocuktum, yaramazlık ederdim, o seni intihab etmeliymiş...

Şevuj fî 10 Kânûn-i Evvel sene 1870

Tamamıyla uyanmış mıyım? Yoksa hissiyat mı, dehşetli bir kabus mı teşviş ediyor?

Lorans?.. Roje?.. Neredesiniz?.. Deyiniz bana ki ben rüya görmüşüm... Deyiniz bana, Ah!.. Ey aziz kardeşlerim ki sizi yine öyle genç, öyle mesut olduğunuz halde göreceğim!..

Hatıralarımı toparlayalım... Evet, zavallı hemşiremin defin olduğu günün akşamı saat sekize yakın olmalıydı ki büyük pederim inleyerek ve hazin, hazin ağlayarak koltuğu üzerinde oturuyor, küçük yavrucaklar, müsterihane uyuyorlardı. Hariçte, dehşetli şiddetli bir furtına hüküm-fermâ oluyor. Rüzgar sademâtıyla binaları inletiyor, yağmur damlaları, camlara çarpıyordu. Birdenbire üç dehşetli sadme sokak kapısını sarstı, hemen dışarı çıktım, aşağıdan Marian bağılıyor diyordu ki:

-Açmayalım, Matmazel açmayalım.

-Korkuyor musun sen?..

25. SAYFA

-Etrafta birçok Prusyan askeri geziyorlar, hatta dün de Simare Kasabası'nı yağma ve harap etmişler.

Gürüldü kesb-i şiddet ediyordu.

Mağrurane ve amirâne bir sada muttasıl:

-Aç bakayım, açsana! diye bağıırıyordu?..

Gittim kapıyı açtım.

Biri siyahlar giyinmiş ve büyük bir kaputa sarılmış bir zabıt diğeri de bir nefer iki asker içeri girdiler. Zabıt haneye mütekebbirane ve acı bir nazar gezdirdi dedi ki:

-Niçin cevap vermiyordunuz? Havanın ne kadar fena olduğunu görmüyor musunuz neden korkuyordunuz?

-Hiçbir şeyden korkmuyordum, efendim, lakin burada bir ihtiyar ve kadınlardan başka kimse olmadığı için...

-Pek ala!...

Yanıdaki neferi çağırıp kulağına bir şeyler söyledikten sonra bana teveccüh-i hitap etti.

-Matmazel lütfen bir bir şam'adan ile bu gece için bir mahal-i ikamet gösteriniz, beş dakika zarfında Marian emirlerimi icra etti. Ben de salon kapısını kapadıktan sonra içeri girdim, ancak yanıdaki odadan Almanca konuşmakta olan askerlerin söyledikleri işitiliyordu, birisi dedi ki:

26. SAYFA

-Miralayım burada ehemmiyetli bir mevkide bulunuyoruz. Bulunduğumuz mahal bu civarın. Muhafızı yüz başı Roje'nin hanesidir...

Ben titreyerek kalktım pencereye yanaştım... Roje?...

Bu adamlar Roje'den bahsi diyorlardı, bunlar Almanca'yı burada kimsenin tanıyabileceğine ihtimal vermeyerek kemal-i serbesti ile konuşuyorlardı...

-Yeni havadis var mı? Çavuş.

-Evet efendim.

-Söyle bakalım.

Gönüllü askeri Marfe Ormanı'nda bulunuyorlar bilirler ki iki bölük asker kasabayı zapt etmek için gelecekler. Anlar ise bizim yolumuzu kesmek ve bizden evvel kasabayı işgal etmek için çıkmışlar.

-Sonra?

-Eğer bizim takımlar evvelce vasıl olurlarsa bir savtla üzerimize hücum-ı davet etmek veya hiç olmazsa burada bulunduğunuzdan ikaz ederek onları tehlike ve muhâıradan kurtarmak için kilise yanında bir ziya gösterilecekti?..

-Bu ziyayı kim bakacaktı?..

-Kasabada bıraktıkları buralı bir gönüllü neferi.

27. SAYFA

-Nerededir?..

-Öldürüldü.

-Çok ala, aferin çocuğum. Yüzbaşı ateşi göremeyerek kasabanın zapt olduğunu zannedecek ve ateş üzerine gelecektir. İçelim şimdi bizim için beklemekten başka yapılacak bir şey yok....

Saat dokuzu vuruyordu, gürültü etmeksizin ben kalktım iki beşiğin arasına girdim Bârgâh-ı Hüda'ya kısaca bir duâ-ı arz ettim, matbah merdiveninden indim yukarıda bulduğum Roje'nin bir mantosuna sarıldım, bin ihtiraz ile arka kapıyı açtım... Dışarıda bulunuyordum... Gece fevkalade muzlim, rüzgar şiddetle vezan ediyor, seyrek ve büyük damlalarla yağmur yağıyordu. Ben çocukluğumdan beri kasabayı pek güzel tanıdığım için birkaç dakikada işaret verilecek olan mahale geldim ellerim ile bir çarık kadar taharrî ederek yakılmak için hazırlanmış çanak mehtabı buldum, evvelceden yanıma aldığım kibriti çıkardım. Etrafı bir dinledikten sonra mehtâba ateş verdim. Parlak kırmızı bir ziya civarı tenvir etti...

Bir dakika sonra Marfe Ormanı'ndan atılan bir tüfek işareti görmüş oldukları anlattı.

Böyle mukaddes bir hizmette bulunduğum için kemâl-i mesudiyetle

28. SAYFA

Yerimden hareket ettim, bizim misafirimiz olan Miralay'ın sesi olunduğu tanıdığım bir ses kemâl-i şiddetle “Tutunuz şunu” diye bağıyordu.

Zulmet içinde birçok büyük eller yakama sarıldılar birisi dedi ki:

-Kimsin sen?...

-Bir Fransız kadını!...

-Kadın!.. Bizimle böyle bir kadın mı oynuyor?..

Etraftan geldiler Miralay yanında fenar tutmakta olan çavuş ile bana yanaştı. Mantomu açtılar, ziyayı yaklaştırdılar... Miralay beni görünce bir adım gerileyerek kemâl-i hayretle:

-Matmazel dille diyü!... Dedi. Ben de Almanca olarak cevaben dedim ki: “Ta kendisidir, efendim misafirlikle şeref-i bahsettiğiniz için arz-ı şükran eder...”

-İş bozuldu... Gönüllüler gelmeyecek!...

Gelseler bile bizden pek ziyade bir cemiyetle gelecekler...

Şafak açılmağa başlıyordu, ben çiftliğin bir odasında mahpustum, ki oradan büyük caddeyi ve kasabanın ekser mahallerini görebiliyordum. Birdenbire bir tüfek patladı! Bunlar gönüllü Fransızlardır. Aman ya Rab! Acaba anları kurtaramadı mı? Beyaz dumanlar asmana doğru su'ûd

29. SAYFA

Ediyor kavga ve hiddet gürültüleri etrafa aks eyliyordu.

Her tarafta kavga, her tarafta mecruhlar, maktuller... Sonra öğrendim ki Roje'nin bölüğüne bir bölük de asker ilave olunmuş, ve bu yeni kuvvetle kasaba derununda bulunan Prusyalıların üzerine hücum etmişler adeta bir muharebe şeklini almış güneş çıktığı, tamamıyla sabah olduğu vakit artık iş kararlaşmıştı düşmanın bir kısmı Şevuj'ı terk ile firar etmiş, Roje çiftliğe dahil olmuş, bulunduğum mahal civarına gelmiş, sesini işitiyordum. Adamlarına dedi ki:

-Arkadaşlar, mahbûsı kurtaralım. Bu her kim ise böyle fedakarane bir hizmette bulunduğu için, cidden kahramanmış...

Prusyanların bıraktıkları iki nöbetçi elân kapıyı bekliyordu.

Küçük bir kavgadan sonra, bizim odayı zapt ettiler içeri giren on askerin en birincisi eniştem Roje'ydi, kemâl-i hayretle iki defa:

-Jean! Jean! diye bağırdı.

Yüz sene yaşamış olsam Roje'nin sadece bu ismi telaffuz ettiği vakt-i sadasında, tavrında gördüğüm hayret, iftihar, takdir-i alâ'imini unutmayacağım.

30. SAYFA

Sakinane bir tavır ile birbirimizin ellerini tuttuk. Yek diğere söyleyecek söz bulamıyorduk, nihayet, Roje titrek bir sada ile dedi ki:

-Niçin kendinizi büyük bir tehlikeye koydunuz?

Ben ise pek sade bir tavır ile:

-Vatanıma bir hizmet etmek, sizi kurtarmak için! dedim.

Siz şâyân-ı hürmet, necib, kahraman bir kadınsınız. Sevgili hemşirem size şükran ve ubudiyetimi takdim ederim.

Bu dakikada Prusyan Miralay rengi düşmüş, gözleri dönmüş olduğu halde kendisini bir aslan gibi müdafaa etmekte olduğu pencereden görüldü. Galebelik içinde patlayan bir tüfek sadası ile beraber Roje ayaklarım dibine düştü.

Kanlar içinde, baygın bir halde adamları tarafından bundan bir sene evvel onu kabul için ol kadar tatlı hissiyat ile tezyin ettiğim salona nakil olundu..

Doktor Herbua mecruhı muayene ederken gözlerinden, etvarından ümitsizliğini okuyordum.

Marian bir kenarda hıçkırıkla ağlayarak dua ediyordu. Büyük pederim takatsizliğinden bir eliyle karyolanın demirine dayanmış olduğu halde Roje'nin başı avcunda duruyor.

31. SAYFA

Sükût, hazin, hazin ağılıyordu. Bazen gözyaşlarını benden saklamak için ol kadar eğilirdi ki ihtiyarın nurânî beyaz sakalları genç askerin siyah saçlarına karışıyordu.

(...), bahçede yağmur altında büyük, siyah mantolarına sarılmış oldukları halde Roje'nin neferatı bekliyorlardı.

Ben ise Roje'nin artık donmaya yüz tutmuş soğuk ellerini sıcak gözyaşları ve ateşin nefeslerimle ısıtıyordum. Ne zaman ne mekanda olduğumdan adeta bi-haberdim. Nihayet kuvvetsiz bir sada ile mırıldanmak nev'inden dedi ki:

-Jean, çocuklarımı görmek arzu ederdim.

İki yavrucuğu kollarıma aldım. Birer birer, anların parlak alınlarını pederlerinin dudaklarına takdim ettim.

-Teşekkür ederim. Aziz hemşirem bunları birer namuslu adam olmak üzere büyötmeye ihtimam ediniz! Ve daha bir kere elimi sıkarak...

-Adiyö Jean adiyö hemşirem!.. dedi. Yüzüme, soğuk bir havanın çarptığını hissettim başımı çevirdiğimde, doktor Mösyö Herbua'nın pencereyi açtığını

32. SAYFA

Gördüm, dışarıdaki askerlere hitap ediyor diyordu ki:

-Dostlarım yüz başı Roje de Arton vefat etti!..

Şevuj fî 31 Kânûn-ı Evvel sene 1870

Niye yazayım artık, ben mesudiyet-i hayâlâtî ve ümitten bütün bütün mahrum kalmışım. Kitap hayatım artık kapanmış demektir.

Bu defteri de kapayalım, ben yalnız yaşayacak, yalnız öleceğim bana refakat edecek yalnız hazin bir yadigardır!..

Bakmak için bir ihtiyar büyük pederim, büyütmek için iki yetim yeğenim var, bütün şefkat-i kuvvet, darabat-ı kalbim, mâ-hâsıl bil-cümle hissiyatım anlara münhasırdır. Ümitsizlik büyük bir vazife karşısında mağlup oluyor. Ey teselli bahşeden Allah! Bana bir gün olup da istirahat, hiç olmazsa feramûş ihsan eyle, ben tâli'amdan ebedî şikayet etmeyeceğim...

Son

Tahlil:

Eser maarif Nezaret-i Celilesi'nin ruhsatıyla, İstanbul Mihran Matbaası'nda basılmıştır. Kitapçı Eleksan Efendi'nin idaresinde olan bu matbaada eser 1885-86 da basılır.

Konu, Jean adında bir kızın babasıyla olan yaşadıkları ve diyaloglarıdır. 1869-1870 yıllarının ele alındığı eser günlük şeklinde yazılmıştır. Eserin başkahramanı olan Jean'ın aşık olması ve bu aşık olduğu adamı savaşta kaybetmesi anlatılır.

Jean, olgun, kültürlü bir kadındır. Kendisinden daha küçük ve şımarık kardeşi, sevdiği erkekle evlenir. Kocasını, evlilikte aradığını bulamayınca muharebeye katılır ve büyük başarılar elde ettikten sonra ölür. Sonrasında kız kardeşi de ölünce Jean iki yeğeniyle baş başa kalır ve artık onların ailesidir.

Eserdeki günlük on iki günden ibarettir. Konusu aşk olan bu günlüğün her birinde hem yaşanan olaylar hem de ruh halleri tüm ayrıntısıyla verilir. Bir kadının mutsuzluğu anlatılır. Yaptıklarıyla adeta bir kahraman gibi güçlü bir karaktere sahiptir.

Fransızcadan tercüme edilen bu eserde muharrir gösterilmemiştir. Fazlı Necib bu eseri çok beğendiği için tercüme ettiğini söyler. Eserde "İki Söz" başlığıyla yer alan kısım Fazlı Necib 'in düşüncelerini ifade etmektedir:

"Aslını gayet beğendiğim ve sevdiğim için şu kitapçığı tercüme ettim."

4. SONUÇ

Dillerin ortaya çıkmasıyla beraber öncelikle dini metinlerin çevirileri ile başlayan çeviri, günümüze kadar gelişme göstererek varlığını sürdürür. 19. yüzyılda çeviri alanındaki çalışmalar üzerine oldukça yoğunlaşmıştır. Tanzimat Dönemi, çeviribilim adına ülkemizde bir dönüm noktasıdır. Bu dönemle birlikte Türk Edebiyatı'nda ortaya çıkan ve gelişen roman, hikaye, makale vb. edebi türlerde öncelikle çeviri yoluna gidilmiş, batıdan alınan bu edebi türler çeviriyle tanınmıştır. Özellikle 1860-1880 yılları arasında fazlasıyla çeviri eserler kaleme alınmıştır.

Tanzimat Dönemi devamında tercümeciliğin önemli olduğu, çevirilerle devam eden Ara Nesil, Tanzimat ve Servet-i Fünun Dönemi arasında bir geçiş dönemi niteliği taşımaktadır. İlk olarak Mehmet Kaplan tarafından Ara Nesil tanımı yapılmıştır. Bu dönem sanatçıları, Batılılaşma ve yenileşmeyi savunurlar. Bu yüzden özellikle batı dillerinden yapılan tercüme faaliyetleri yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. Eski ile yeni, hayal ve hakikat, romantizmle realizmin birlikte yaşandığı, romantizmin realizme geçme çabasının baş gösterdiği bir dönemdir. Fakat edebiyat tarihçileri bu dönemin üzerinde fazla durmamıştır. Nedeni ise bu nesildeki sanatçıların bir topluluk veya grup, ortak bir sanat anlayışı ya da bir dergi oluşturamamış olmalarıdır. Servet-i Fünun Dönemi'ne hazırlık yapan bir dönem olmaktan öteye geçememiştir.

Sanatçılığı, eğitimciliği ve gazeteciliği ile ön plana çıkan Selanikli Fazlı Necib, bir Ara Nesil mensubu olarak birçok roman ve hikayeyi tercüme ederek çeviribilime katkıda bulunmuştur. Fazlı Necib, yaşadığı dönem itibarıyla, Tanzimat, Servet-i Fünun, Fecr-i Ati ve Milli Edebiyat gibi akımları yaşamış bir sanatçıdır. Mektuplar aracılığıyla Beşir Fuad'ın etkisinde kalan sanatçı, bilime karşı ilgi duyar. Beşir Fuad'ın pozitivizmle oluşturduğu fikirleri, Fazlı Necib'in bilimsel bilgiye güvenmesini sağlamaktadır. Edebiyat tarihlerinde Ara Nesil mensubu olmasına rağmen ismi anılmayan edebiyatçımıza dair verilen bilgiler eksik kalmıştır. Az sayıda edebiyat araştırmasında yer verilir. Bunlarda da daha çok matbu romanlarından bahsedilir.

Fazlı Necib'in roman ve hikayeleri konu bakımından üç başlıkta incelenebilir. Bunlar; özellikle ilk eserlerinde görülen doğu-batı ya da alafrangalık-alaturkalık çatışmalarını ele alan roman ve hikayeler, tarihi roman ve hikayeler, modernleşmenin

teklif ettiği roman ve hikayelerdir. Tercüme eserlerine bakacak olursak, entrika ve macera temalı roman ve hikayelerden zevk almadığını söyleyen Fazlı Necib, daha çok eğitim, bilgilendirme ya da bir ders verme özelliği taşıyan eserlere yönelmiştir. Ona göre roman okumak, boşa harcayacak bir vakit değildir. Okuyucuyu eğitmeli ve bilgilendirmelidir. Fakat aynı zamanda duygusal unsurlara da çok önem verir. Tercümelerinde sadece bilgilendirme ve ders verme niteliğindeki unsurlar yoktur. Özellikle aşk, sevgi, aile bağları gibi duygusal temalara da oldukça yer verir.

Çalışmamızda edebiyat tarihimizde az tanınan fakat edebiyatımıza birçok çeviri örneği kazandırmış Fazlı Necib'in Fransızca ve Almanca gibi dillerden Osmanlı Türkçesi'ne çevirdiği ve daha önce Latin harflerine aktarılmamış olan üç eserini Türkiye Türkçesi'ne kazandırıp konu bakımından inceledik.

Gönül Faciaları'nda konu, aile ve aşk ilişkileridir. 1889 yılında İstanbul Nezaret-i Celilesi'nin ruhsatıyla Mihrân Matbaası tarafından basılan eser, on iki bölümden oluşmaktadır. Genel olarak baktığımızda bir sır etrafında cereyan eden olaylar hikayenin sonunda tamamen ortaya çıkar. Hayalperver bir kadın, Almanca'dan tercüme edilip, İstanbul Kasbar Matbaası'nda yayımlanmıştır. Baskı tarihi 1889-1890 yılıdır. Konu tek bölümde ele alınır ve aşk teması hakimdir. Okuduğu romanların etkisi altında kalan, hayal-hakikat arasında gidip gelen bir kadınla ona ders verme amaçlı bir oyun oynayan eşinin etrafında gelişen olaylar anlatılır. Nişanlı Bir Kızın Jurnalı, Nezaret-i Celilesi'nin ruhsatıyla, İstanbul Mihran Matbaası'nda 1885-1886 da basılır. Konu, genç bir kızın aşık olması ve aşık olduğu adamı savaşta kaybetmesiyle yaşadığı derin hüzündür. Hikayede genç kızın babasıyla yaşadıkları ve diyalogları söz konusudur.

Hikayelerin ortak özelliklerine baktığımız zaman, hepsi konu ve tema bakımından aşk ve sevgi temelinde oluşturulmuş eserlerdir ve duygusal unsurlara fazlasıyla yer verilir. Fakat hepsinin asıl amacı, okuyucuya bir ders vermektir. Ara Nesil sanatçılarında olduğu gibi Fazlı Necib de hayal-hakikat, romantizm-realizm, alaturkalık-alafrangalık gibi çatışmalara yer verip, ahlaki kurallara uygun davranılmasını doğru bulmuş ve bunlara uygun davrananların mutlu, karşı çıkanların ise mutsuz olup cezalandırıldığını okuyucuya göstermek istemiştir.

Gönül Faciaları'nda birkaç burjuva ailenin entrika ve sırları arasında sıkışıp kalan ve mutsuzluğa doğru sürüklenen bir gencin gerçekleri bulması ve doğru davranışlarla mutlu sona ulaşması anlatılır. Bu hikayede ahlaksızlık yapanların cezalandırıldığını da görürüz. Hayalperver Bir Kadın'da okuduğu romanların etkisinde kalan, kendini o romanlardaki kahramanlardan biri gibi zanneden bir kadının hikayesi anlatılır. Eşi ona okuduğu romanlardaki unsurların hayal ürünü olduğu ve gerçek hayatla uyumlanamayacağını anlatmak ve bir ders vermek amacıyla ona bir oyun hazırlar. Oyunun sonunda başarılı olur. Kadın alması gereken dersi almıştır ve okuyucuya verilmek istenen mesaj da romanların etkisinde kalmanın doğru olmadığı yönündedir. Nişanlı Bir Kızın Jurnalı'nda ise kardeşiyle evli olan aşık olduğu adamın ölmesi sonucunda bir kadının yaşadığı buhranlardan bahsedilir. Vazgeçilemeyen bir aşkın sonunda kadının başına gelenler ve hüznü adeta bir ders niteliğindedir.

Ek olarak üç hikayede de olaylar, Batılılaşmanın ve yenileşmenin etkisiyle burjuva aileler üzerinden ilerler. Eserlerde diyaloglar hakimdir. Gönül Faciaları ve Hayalperver Bir Kadın, tiyatro özelliği taşırlar. Nişanlı Bir Kızın Jurnalı ise diğerlerinden farklı olarak günlük özelliği taşımaktadır ve on iki günün günlüğü şeklindedir. Sonuç olarak bu üç tercüme eser, okuyucuyu eğitme ve ders verme konularında örnek teşkil eder.

5. KAYNAKÇA

AKTAŞ,Şerif, Roman Sanatı ve Roman İncelenmesine Giriş, Ankara 1991, Akçağ Yayınları.

BİNGÖL, Jale, Selânikli Fazlı Necip'in Hayatı, Romanları ve Mektupları, yayımlanmamış mezuniyet tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü, İstanbul 1955.

DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitabevi, Ankara 2013.

FAZLI NECİB, Türk Kızı, haz. Tayfun Haykır, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara 2021.

FAZLI NECİB, “Gazi Mustafa Kemal Paşa”, Türk Hayatı, S 4, İstanbul 1925.

FAZLI NECİB, Beşir Fuad, Mektubat, Mihran Matbaası, İstanbul 1889.

FİLDİŞ, Berna, “Yerli Edebiyatta Pozitivizm Etkisi: Bir Ara Nesil Mensubu Fazlı Necip ve ‘Tebessüm’ü, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ 2019.

FUAD, Beşir, Fazlı Necip, Mektuplar, Çev. Parkan Özturan, Artes Yayınları, İstanbul 2009.

KUDRET, Cevdet, Türk Edebiyatı'nda Hikaye ve Roman: 1859-1959, I: Tanzimat'tan Meşrutiyet'e Kadar 1859-1910, 3. Baskı, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1971

OKAY, Orhan, Beşir Fuad: İlk Türk Pozitivist ve Naturalisti, 3. Basım, Dergâh Yayınları, İstanbul 2012.

OKUYAN, Sibel, Çeviri Tarihinin Bugünün Bakış Açısıyla İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2012.

Osmanlıca- Türkçe Çevirisi, [https:// osmanlica.com/transliterate](https://osmanlica.com/transliterate), 2024.

PAKER, Saliha. “Tanzimat Döneminde Avrupa Edebiyatından Çeviriler.” Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler. Hazırlayan: Mehmet Rifat. İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2003.

ŞAHİN, İbrahim, Selanikli Fazlı Necib'in Hayatı ve Eserleri, Bilge Yayınları, Ankara 2004.

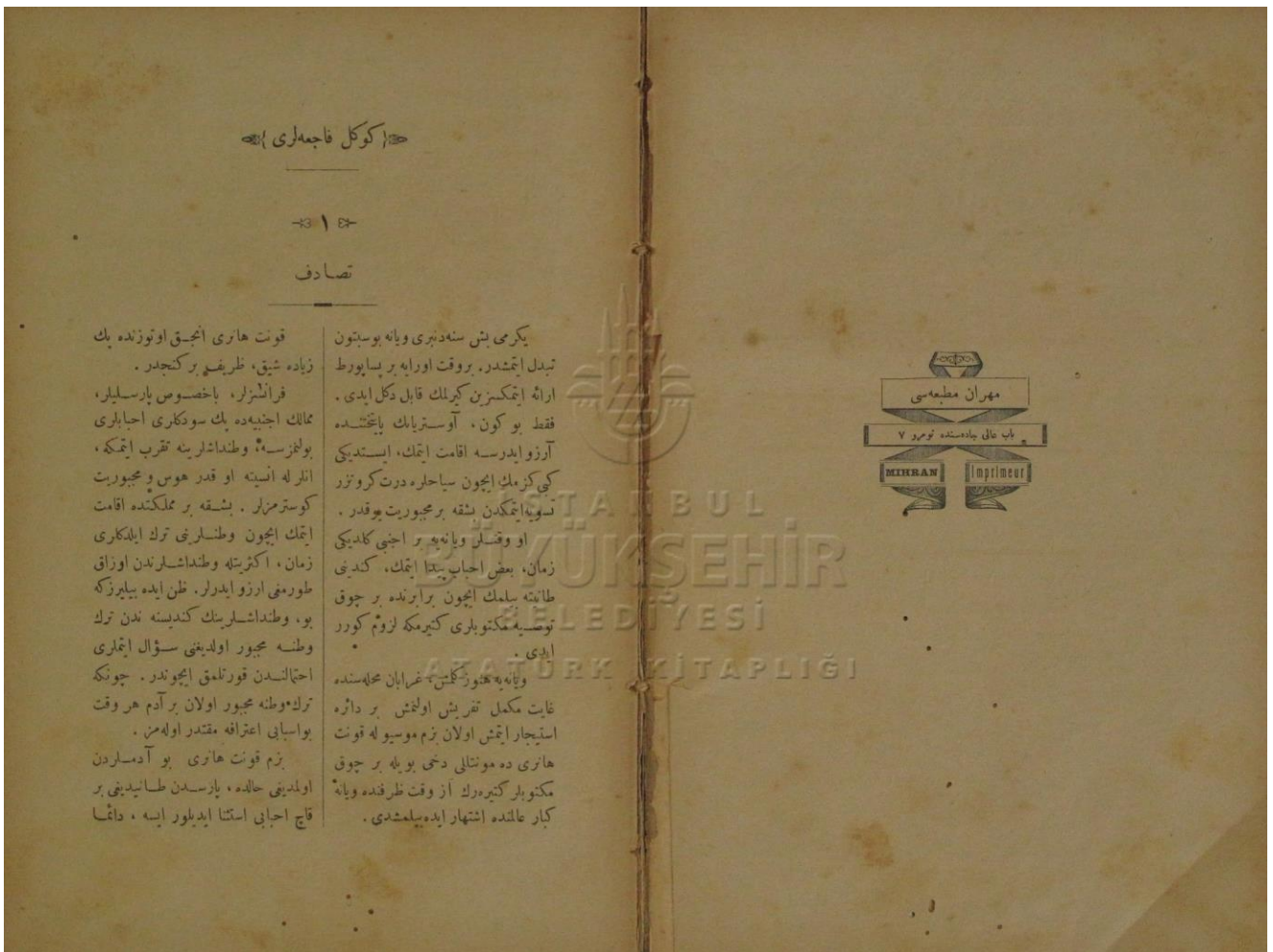
YALÇIN, Murat, "Fazlı Necip", Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, 1. Cilt, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001.

YETİŞ, Kazım, Dönemler ve Problemler Aynasında Türk Edebiyatı, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007.



EKLER:

EK-1: Gönül Faciaları İlk ve Son Sayfa Resimleri



السىز بىك فراتق قدر كاتىل بىر مىلغ
قازاندىنى وائىشلىرىنى يولنى قويدىنى
ئېچون كىندىنى سومپان مادموزال آملين
ايلا ازدواج تصورلۇنى بىتون بىتون
ترك ايتىدى .

ماقسىملىن ، مادموزال آملينىك
جهازىتە احتياجى قالدىنى ككورتىپ ،
خىرىنى بىر قانچە سائغە ھېچ بىر وقت
راخى اولىيە جىغىنى بىر يىنە قىلغى بىيان
ايتىدى !

ادوار ايلە آملينە كىلچە ، اونار بو
دقيقە دە كىندىلارنى او درجە مسمود
بولىيورلدى ، كە چەرە لىرندىن انوار
مىرت وسعادىت نىمان ايدىيورلدى .

چۈنكى ھەر ايكىسى شىابت خىياللىرىك
حقيقەتە ئىخول ايتىدىكى كورپيورلدى .
بىك قولاي تصور ايدىلدى ، كە

بوقىقەنى دويدىنى زمان بىر يىنە
دېتىدى . كە :

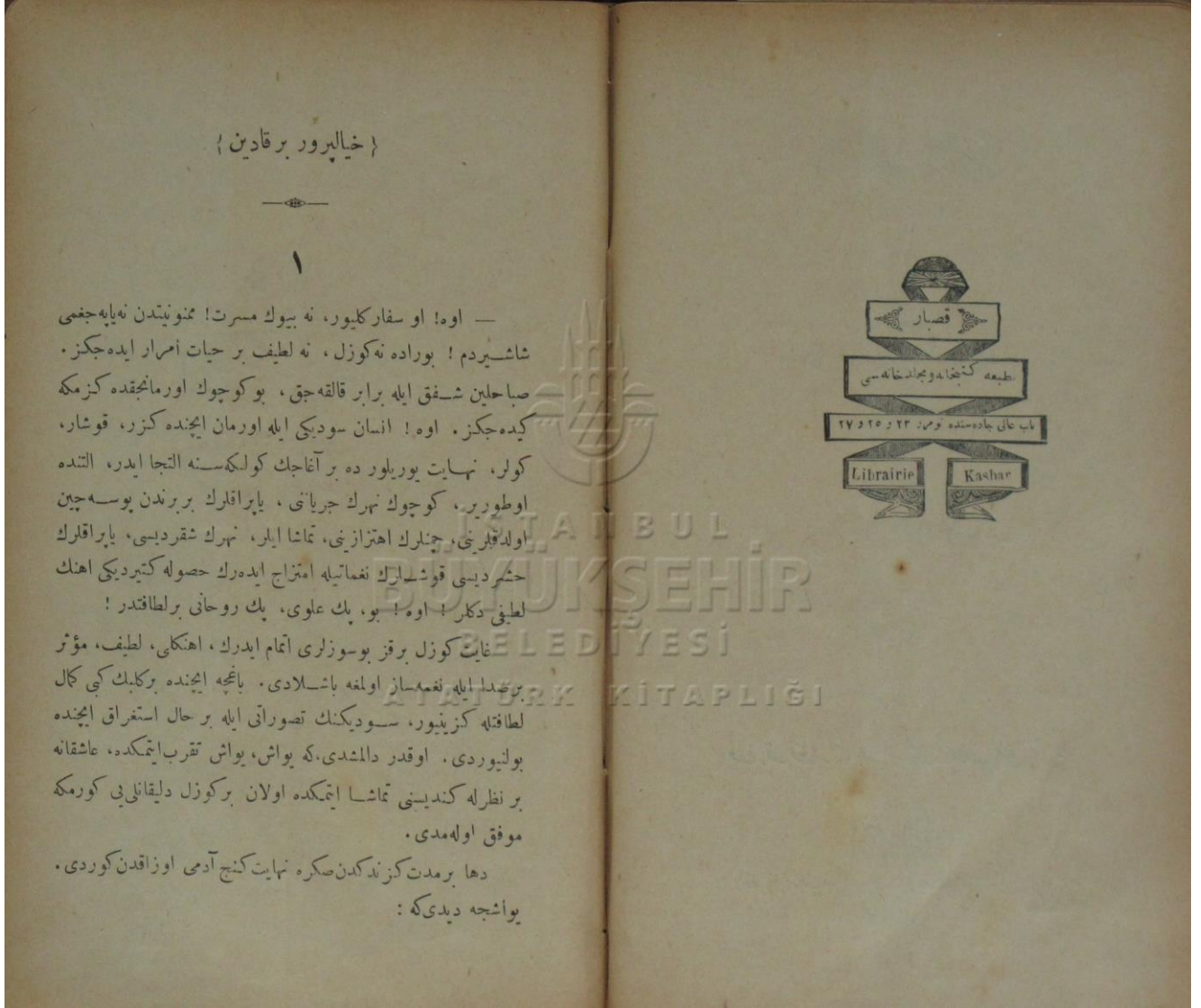
— آھ ! غىرىز باباچىم ، ھابدى
چاپوق ادوارك يانە قوشىم ، كىندىنە
دېمىم كە بىن اونى دائىما سوييوردم .
باخسوس شىمدى ھەر وقتىدىن زىادە
سوييوردم . . . بو سوزك ادوارە سقا
ئىختىا بىر علاج عاجل اولەجنى بىك اى
بىلىم .

آملينىك ىقنى وارىدى . سويىلە بىر
سوزك بىك چوقى جىرىمىلەرى التىيام بىر
ايدىكى بىر يىدىر .

صوك

ARIF CÖNÜREN
KITAPLARI
No.

Ek-2: Hayalperver Bir Kadının İlk ve Son Sayfa Resimleri



بو سوزلارنى زوجهنى خىتابلا سويلدەكن سوكر كوزل قادين براز
مىجوبانە برطور ايله داهلەنە توجىه خطاب ايلدى :
— موسيو دە داهلەن . سزى برانستەم اولمىق اوزرە سالامەقلە
كسب مسرت وشرف ايدرم . ارزوكىز وجهلە كوچك سوكرى
همشېرەمى اليكز ، مسعود ايدىكز .
داهلەن عرض شكران ايچون نقلابك التى اوپر كن فرىدا همشېرە سىك
صوك سوزى اوزرىنە يواسىجە :

— بن ارتق مسعودىك صوك درجە سەنە بىلە واصل اولدم . ديدى .
بودقىقەدە شارل جېندىن برغزىتە چىقارەرق ديدىكە :
— آه ! آرقالدى اونودە جىقدم . نقلاب سىك رومانك مابعدى
بوكون كلدى . آل ، اوغو ! ندىجىنى اكلامق ايچون فوق العادە صبر سز
اولمىسىن . ظن ايدرم .

شارل غزىتەنى زوجه سەنە اوزاندى . نقلاب امتناع ايدرك
ديدىكە :

— شارل ، بن آرتق بو مدهش رومانلرك هېچ بىرنى
اوقومىيە جىقمدر . بوكن برايكى ساعت ظرفدە چىكەكلىرىمى بو دردەن
قورتارمىغە كفايت ايدەك درجەدن فضلە ايدى بىلە !

— ابى ، بك ابى ! بوقرارىكلە بى نە قدر مسعود ومسرورايتدىكى
تقدیر ايدەمىزىن . بوقرارىكە مقابل وبرمكافات اولمىق اوزرە سىك
دىكر برارزوكى اكالم ايدەككم . همان يارىن برلىنە متوجهاً حرەك
ايدەككنز

— او ! خىر ابى شارلجكم ! بن فكرىمى دكشدىردم . اكرارزو
ايدر ايسەن بورادە قالىرز دها ايدىر .

شارل زوجهنى قوجاقلىهرق پوسەلرىنە غرق ايتدى . يواسىجە
قولاغىه :

— آه ! عزيز تىفلاجىم ، سىكك حرمت ايدرم . ديدى . سوكر
داهلەن ايله فرىدايە توجە ايدرك :

— سزە كوسترمەكە اولدىغىمىز حسن مثالە تطليق حرەك ايدىكز
ديدى .

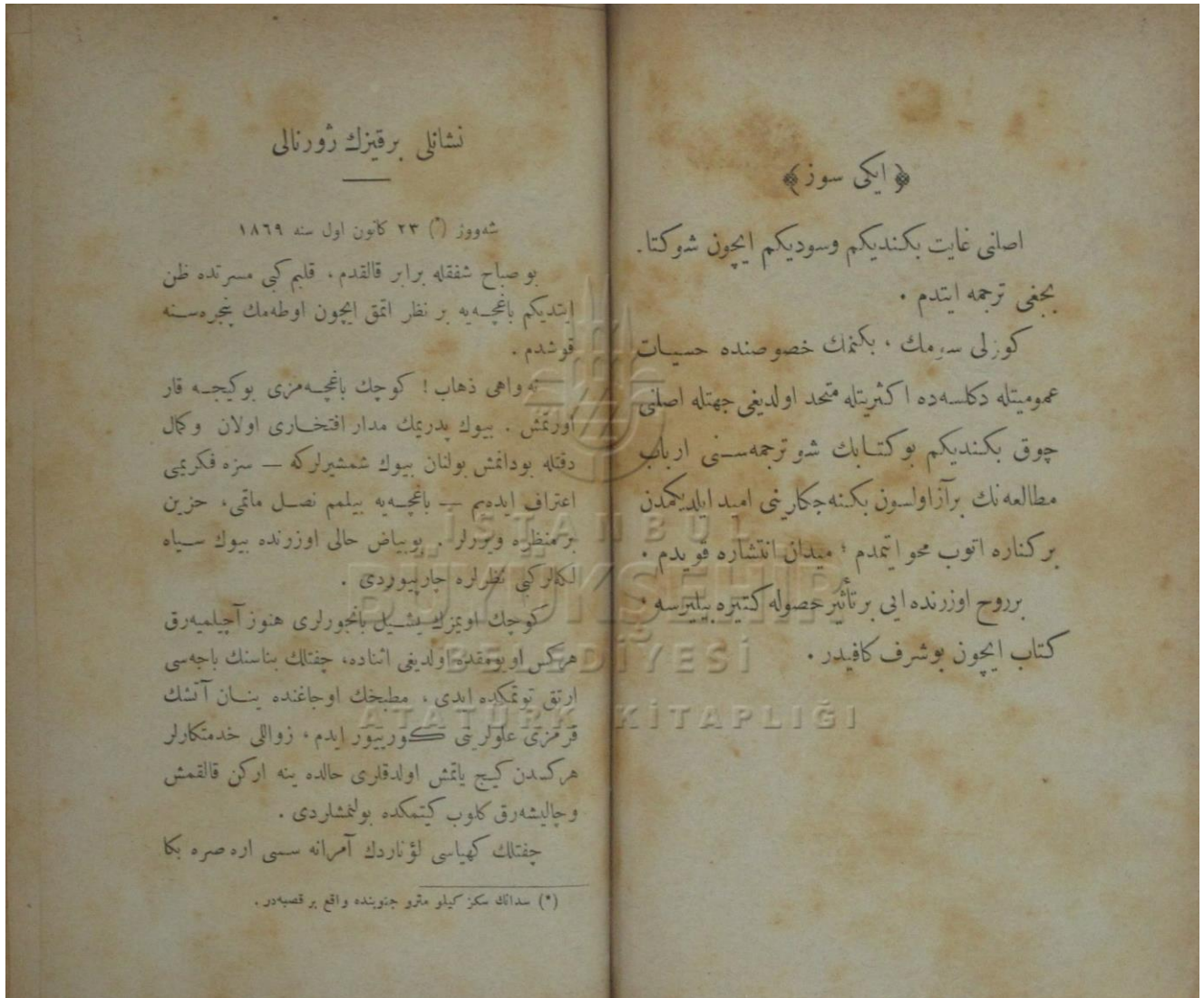
— بزمە يادىغىمىز اودر .

داهلەن بوسوزلرى سويلەرك كوزل نشانلىسى قوجاقلادى . ابكى
عاشىقك دوداقلرى برىنە تماس ايدەرك ايگىسىنە دە براستغراق
ايچىندە براقدى .

صوك

(قىمار مېھىرى)

EK-3: Nişanlı Bir Kızın Jurnalı İlk ve Son Sayfa Resimleri



کورددم، طیشاریده کی عسکرلره خطاب ایدیور
دیوردیکه :

— دوستلرم یوزباشی روژده آرطون وفات ایتدی! —

شهوژ فی ۳۱ کانون اول سنه ۱۸۷۰

نیه یازهم ارتق، بن مسعودیت خیالاتی وامیددن
بتون بتون محروم قالمشم. کتاب حیاتم ارتق قیامش
دیگدر .

بودفتریده قیایهلم، بن یالکزیشایه جق، یالکز اوله جکم
بکا رفاقت ایده جک یالکز حزین بر یادکاردر ؟ . .

باقق ایچون بر اختیار بیوک پدرم، بیوتمک ایچون
ایکی یتیم یکنم وار، بتون شفقت قوت، ضربات قلبم،
ما حاصل بالجمله حسیاتم انلره منحصردر . امیدسزلک بیوک
بر وظیفه قارشوسنده مغلوب اولیور . ای تسلی بنخش
ایدن الله ! بکا بر کون اولوبده استراحت، هیچ اولمزسه
فراموش، احسان ایله، بن طالعمدن ابدی شکایت
ایتمه جکم .

